

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 181

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

55 tomas
2012 m. liepos 12 d.

Turinys

II Įstatymo galios neturintys teisės aktai

REGLAMENTAI

- ★ 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 600/2012 dėl išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitų ir tonkilometrų duomenų ataskaitų patikros ir vertintojų akreditavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB ⁽¹⁾ 1
- ★ 2012 m. birželio 21 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB ⁽¹⁾ 30

Kaina: 7 EUR

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE

LT

Aktai, kurių pavadinimai spausdinami paprastu šriftu, yra susiję su kasdieniu žemės ūkio reikalų valdymu ir paprastai galioja ribotą laikotarpį.

Visų kitų aktų pavadinimai spausdinami ryškesniu šriftu ir prieš juos dedama žvaigždutė.

II

(Įstatymo galios neturintys teisės aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 600/2012

2012 m. birželio 21 d.

dėl išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitų ir tonkilometrių duomenų ataskaitų patikros ir vertintojų akreditavimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2003 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB⁽¹⁾, ypač jos 15 straipsnio 4 dalį,

kadangi:

- (1) siekiant užtikrinti, kad veiklos vykdytojų arba orlaivių naudotojų ataskaitas pagal ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, kurios turi būti teikiamos laikantis Komisijos reglamento (ES) Nr. 601/2012 dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB⁽²⁾, tikrintų vertintojai, kurie būtų techniškai kompetentingi nepriklausomai ir nešališkai atlikti pavestą užduotį pagal šiame reglamente nustatytus reikalavimus ir principus, reikalinga bendroji vertintojų akreditavimo taisyklių sistema;
- (2) 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje⁽³⁾ nustatyta bendroji sistema, skirta palengvinti laisvą

paslaugų ir jų teikėjų judėjimą Europos Sąjungoje, kartu užtikrinant aukštą paslaugų kokybę. Akreditavimo ir patikros taisyklių, susijusių su ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema, suderinimas Sąjungos lygmeniu turėtų padėti kurti konkurencingą vertintojų rinką ir kartu užtikrinti skaidrumą veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams bei jų informavimą;

- (3) įgyvendinant Direktyvos 2003/87/EB 15 straipsnį būtina užtikrinti, viena vertus, išsamios akreditavimo sistemos, sukurtos 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 765/2008, nustatančiu su gaminių prekyba susijusius akreditavimo ir rinkos priežiūros reikalavimus ir panaikinančiu Reglamentą (EEB) Nr. 339/93⁽⁴⁾, bei susijusių 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinančio Sprendimą 93/465/EEB⁽⁵⁾ nuostatų ir, kita vertus, Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos ypatybių bei veiksmingam Direktyvos 2003/87/EB įgyvendinimui būtinų reikalavimų sinergiją. Tiems vertintojų akreditavimo aspektams, kurie šiuo reglamentu nereglamentuojami, turėtų būti toliau taikomas Reglamentas (EB) Nr. 765/2008. Visų pirma, turėtų būti užtikrinta, kad tais atvejais, kai pagal valstybės narės vidaus tvarką taikoma akreditavimo alternatyvi procedūra, t. y. tos valstybės narės pagal Reglamentą (EB) Nr. 765/2008 paskirta nacionalinė institucija išduoda akreditavimo pažymėjimus vertintojams, kurie yra fiziniai asmenys, atitinkama valstybė narė turi dokumentais įrodyti, kad tokia institucija yra tokia pat patikima kaip nacionalinės akreditacijos įstaigos, kurios sėkmingai praėjo pagal to reglamento 14 straipsnį pripažintos įstaigos organizuotą tarpusavio vertinimą;

⁽¹⁾ OL L 275, 2003 10 25, p. 32.⁽²⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 30⁽³⁾ OL L 376, 2006 12 27, p. 36.⁽⁴⁾ OL L 218, 2008 8 13, p. 30.⁽⁵⁾ OL L 218, 2008 8 13, p. 82.

- (4) 2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1221/2009 dėl organizacijų savanoriško Bendrijos aplinkosaugos vadybos ir audito sistemos (EMAS) taikymo, panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 761/2001 ir Komisijos sprendimus 2001/681/EB bei 2006/193/EB ⁽¹⁾ numatyta nepriklausoma ir neutrali aplinkosaugos vertintojų akreditavimo arba licencijavimo sistema. Siekiant nuoseklumo ir mažesnės administracinės naštos valstybėms narėms bei ūkinės veiklos vykdytojams, derėtų atsižvelgti į to ir šio reglamento sinergiją;
- (5) patikros ir akreditavimo sistema turėtų be reikalo nesidubliuoti su kitomis Sąjungos teisės priemonėmis nustatytomis procedūromis ir organizacija, kad nepadidėtų valstybių narių ar ūkinės veiklos vykdytojų našta. Todėl derėtų pasinaudoti Europos standartizacijos komiteto darniųjų standartų, kuriuos jis priėmė įgaliotas Komisijos pagal 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 98/34/EB, nustatančią informacijos apie techninius standartus, reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarką ⁽²⁾, pavyzdžiui, darniojo standarto, kuriuo nustatomi atitikties vertinimo įstaigas akredituojančioms akreditacijos įstaigoms taikytini bendrieji reikalavimai, ir darniojo standarto, kuriuo nustatomi akredituojant arba kitaip pripažįstant taikytini reikalavimai šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio patvirtinimo ir patikrinimo institucijoms, kurių nuorodos paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, Europos akreditavimo organizacijos dokumente Nr. EA-6/03 kituose jos ar kitų institucijų parengtuose techniniuose dokumentuose, geriausia taikymo patirtimi;
- (6) nustatant darnias veiklos vykdytojų ar orlaivių naudotojų ataskaitų patikros ir vertintojų akreditavimo taisykles būtina užtikrinti, kad mažiau anglies dioksido (CO₂) per metus išmetančių veiklos vykdytojų arba orlaivių naudotojų, kurie laikomi mažaisiais teršėjais pagal Reglamentą (ES) Nr. 601/2012, taip pat valstybių narių turimų išteklių atžvilgiu nustatytoji našta nebūtų neproporcinga siekiamiems tikslams;
- (7) Direktyvos 2003/87/EB 27 straipsniu valstybėms narėms leidžiama į Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą neįtraukti mažų įrenginių, kuriems taikomos lygiavertės priemonės, jei laikomasi tame straipsnyje nustatytų sąlygų. Tokiems įrenginiams, kurie į sistemą neįtraukti pagal Direktyvos 2003/87/EB 27 straipsnį, šis reglamentas neturėtų būti taikomas, nebent valstybė narė nuspręstų, kad jis turi būti taikomas.
- (8) pagal Direktyvos 2003/87/EB V priede išdėstytus principus, vertintojas turėtų taikyti rizika pagrįstą metodą, skirtą parengti patikros išvadą, kuria būtų pagrįstai patikinama, kad bendras išmetamas teršalų arba tonkilometrų kiekis nėra nurodyti iš esmės neteisingai ir kad ataskaitą galima vertinti kaip tinkamą. Patikinimo lygis turėtų priklausyti nuo patikros metu atliktų patikros veiksmų nuodugnumo ir išsamumo bei nuo patikros išvados formuluotės. Vertintojas turėtų būti įpareigotas, atsižvelgdamas į patikros metu gautus audito duomenis ir informaciją, pakoreguoti vieną arba daugiau patikros veiksmų, kad užtikrintų pagrįsto patikinimo pateikimo reikalavimų laikymąsi;
- (9) siekiant išvengti kompetentingos institucijos ir vertintojo funkcijų painiavos, turėtų būti aiškiai apibrėžta vertintojo atsakomybė atliekant patikrą. Vertintojas turėtų remtis kompetentingos institucijos patvirtintu stebėsenos planu ir įvertinti, ar šis planas ir jame aprašytos procedūros buvo tinkamai įgyvendinti. Vertintojui nustačius neatitiktį Reglamentui (ES) Nr. 601/2012, vertintojas turėtų būti įpareigotas pranešti apie neatitiktį patikros ataskaitoje;
- (10) kad būtų galima veiksmingai patikrinti veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitą, būtina gerai išmanyti veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo veiklą. Vertintojas turėtų atlikti prašomus patikros veiksmus tik atlikęs preliminarų vertinimą ir įsitikinęs, kad jis yra kompetentingas juos atlikti. Siekiant užtikrinti aukštą patikros veiklos kokybę, turėtų būti parengtos darnios preliminarus vertinimo, skirto nustatyti, ar vertintojas yra kompetentingas, nepriklausomas ir nešališkas, kad galėtų atlikti prašomus patikros veiksmus pagal šiame reglamente nustatytas taisykles ir principus, taisykles;
- (11) labai svarbu, kad veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas dalytųsi su vertintoju reikiama informacija apie visus patikros aspektus, pirmiausia susijusius su ikisutar-tiniu etapu, vertintojo atliekama strategine analize ir patikra. Būtina sudaryti darnių reikalavimų rinkinį, pagal kurį visais atvejais būtų reglamentuojamas veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo informacijos teikimas vertintojui;
- (12) visi patikros proceso veiksmai yra tarpusavyje susiję ir turėtų būti baigiami vertintojui išduodant patikros ataskaitą su patikros vertinimo rezultatus atitinkančia patikros išvada. Siekiant užtikrinti, kad valstybių narių patikros ataskaitos ir patikros veikla atitiktų tuos pačius standartus, turėtų būti nustatyti darnūs patikros ataskaitų rengimo ir patikros veiklos kokybės reikalavimai;

⁽¹⁾ OL L 342, 2009 12 22, p. 1.

⁽²⁾ OL L 204, 1998 7 21, p. 37.

- (13) tikrinant labai svarbu išanalizuoti ataskaitoje pateiktą duomenų jautrumą netikslumams, kurie galėtų būti esminiai, ir nustatyti, kaip vertintojas turėtų atlikti patikros veiksmus. Todėl kiekviena patikros procedūros dalis yra glaudžiai susijusi su šių netikslumų rizikos analizės rezultatais;
- (14) turėtų būti nustatytos specialios nuostatos dėl orlaivių naudotojų ataskaitų ir veiklos vykdytojų, eksploatuojančių saugyklas, kurioms taikoma 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 85/337/EEB, direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 ⁽¹⁾, patikros;
- (15) įgyvendinant Direktyvą 2003/87/EB labai svarbu, kad veiklos vykdytojai arba orlaivių naudotojai teisingai ir veiksmingai teiktų ataskaitas apie šiltnamio efektą sukėliančių dujų išmetimą. Siekiant užtikrinti sėkmingą stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesą, veiklos vykdytojų arba orlaivių naudotojų veiklos tobulinimas turėtų būti neatsiejama vertintojų vykdomos patikros dalis;
- (16) patikros veiklą turėtų vykdyti ir patikros ataskaitas turėtų išduoti tik kompetentingi vertintojai ir jų darbuotojai. Vertintojai turėtų nustatyti ir nuolat tobulinti vidaus tvarką, užtikrinančią, kad visi patikros veikloje dalyvaujantys darbuotojai būtų kompetentingi atlikti jiems pavestas užduotis. Kriterijai, skirti nustatyti, ar vertintojas yra kompetentingas, turėtų būti vienodi visose valstybėse narėse ir turėtų būti patikrinami, objektyvūs bei skaidrūs;
- (17) pagal Reglamentą (EB) Nr. 765/2008 įsteigta nacionalinė akreditacijos įstaiga turėtų būti įgaliota akredituoti vertintoją ir išduoti patikimą pažymą dėl vertintojo kompetencijos vykdyti patikros veiklą pagal šį reglamentą, priimti administracines priemones ir atlikti vertintojų priežiūrą;
- (18) valstybė narė, nusprendusi, kad jai ekonominiu požiūriu nenaudinga arba neperspektyvu steigti nacionalinę akreditacijos įstaigą arba vykdyti akreditavimo veiklą, turėtų galėti naudotis kitos valstybės narės akreditacijos įstaigos paslaugomis. Akreditavimo veiklą pagal šį reglamentą turėtų būti leidžiama vykdyti tik toms nacionalinėms akreditacijos įstaigoms, kurios sėkmingai praėjo pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 14 straipsnį pripažintos įstaigos surengtą tarpusavio vertinimą.
- (19) jei nacionalinė akreditacijos įstaiga įrodo atitinkanti šį reglamentą ir jeigu ji jau sėkmingai atliko tarpusavio vertinimą, kurį surengė pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 14 straipsnį pripažinta įstaiga, daroma prielaida, kad ji atitinka nacionalinėms akreditacijos įstaigoms keliamus procedūrinius reikalavimus, pvz., reikalavimus dėl nacionalinės akreditacijos įstaigos struktūros, kompetencijos užtikrinimo tvarkos diegimo, reikalingų procedūrų, valdymo sistemos ir gautos informacijos konfidencialumo užtikrinimo priemonių įdiegimo, ir ji turėtų būti atleista nuo reikalavimo atlikti naują tarpusavio vertinimą įsigaliojus šiam reglamentui. Pagal 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinančią Tarybos direktyvą 90/313/EEB ⁽²⁾ institucijų turimose tikrinamo veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitose pateikta informacija apie aplinką skaidrumo sumetimais turėtų būti skelbiama viešai, atsižvelgiant į tam tikrus konfidencialumo reikalavimus;
- (20) kad šiltnamio efektą sukėliančių dujų apyvartinių taršos leidimų sistema tinkamai veiktų ir kad būtų prižiūrima patikrų kokybė, labai svarbu užtikrinti veiksmingą nacionalinių akreditacijos įstaigų arba, jei taikoma, kitų nacionalinių institucijų ir kompetentingų institucijų tarpusavio bendradarbiavimą. Siekiant skaidrumo būtina užtikrinti, kad nacionalinės akreditacijos įstaigos arba, jei taikoma, kitos nacionalinės institucijos ir kompetentingos institucijos įdiegtų veiksmingas keitimosi informacija priemonės. Kompetentingos institucijos turėtų keistis informacija tarpusavyje ir su akreditacijos įstaigomis arba su kitomis nacionalinėmis institucijomis taikydamos aukščiausio lygio konfidencialumo ir profesinės paslapties garantijas ir vadovaudamosi taikytiniais nacionalinės ir Sąjungos teisės aktais;
- (21) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Klimato kaitos komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos pagal Direktyvą 2003/87/EB teikiamų ataskaitų patikros ir vertintojų akreditavimo bei priežiūros nuostatos.

Be to, nepažeidžiant Reglamento (EB) Nr. 765/2008, šiuo reglamentu nustatomos vertintojų tarpusavio pripažinimo ir nacionalinių akreditacijos įstaigų tarpusavio vertinimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 15 straipsnį nuostatos.

⁽¹⁾ OL L 140, 2009 6 5, p. 114.

⁽²⁾ OL L 41, 2003 2 14, p. 26.

2 straipsnis

Taikymo sritis

Šis reglamentas taikomas nuo 2013 m. sausio 1 d. pagal Direktyvos 2003/87/EB 14 straipsnį teikiamų išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir tonkilometrų duomenų patikrai.

3 straipsnis

Apibrėžtys

Be nustatytųjų Direktyvos 2003/87/EB 3 straipsnyje ir Reglamento (ES) Nr. 601/2012 3 straipsnyje, šiame reglamente pateikiamos šių terminų apibrėžtys:

- 1) neaptikimo rizika – rizika, kad vertintojas neaptiks esminio netikslumo;
- 2) akreditavimas – nacionalinės akreditacijos įstaigos suteikiamas patvirtinimas, kad vertintojas atitinka Reglamento (EB) Nr. 765/2008 2 straipsnio 9 punkte apibrėžtų darnųjų standartų reikalavimus ir šiame reglamente nustatytus veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos tikrinimo reikalavimus;
- 3) vertintojas – juridinis asmuo arba kitas juridinis subjektas, atliekantis patikrą pagal šį reglamentą ir akredituotas nacionalinės akreditacijos įstaigos pagal šį reglamentą bei Reglamento (EB) Nr. 765/2008, arba, nepažeidžiant to reglamento 5 straipsnio 2 dalies, patikros ataskaitos išdavimo metu kitaip įgaliotas fizinis asmuo;
- 4) patikra – vertintojo veikla, kuria siekiama išduoti patikros ataskaitą pagal šį reglamentą;
- 5) esminis netikslumas – netikslumas, kuris, vertintojo nuomone, atskirai arba kartu su kitais netikslumais viršija svarbos lygį arba gali turėti poveikio tam, kaip kompetentinga institucija įvertins veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitą;
- 6) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaita – metinė išmetamųjų teršalų kiekio ataskaita, kurią veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas privalo pateikti pagal Direktyvos 2003/87/EB 14 straipsnio 3 dalį, arba tonkilometrų ataskaita, kurią orlaivių naudotojas privalo pateikti prašydamas apyvartinių taršos leidimų pagal tos direktyvos 3e ir 3f straipsnius;
- 7) akreditavimo sritis – I priede nurodyta veikla, dėl kurios siekiama gauti akreditavimo pažymėjimą arba dėl kurios jis suteikiamas;
- 8) kompetencija – gebėjimas taikyti žinias ir įgūdžius veiklai vykdyti;
- 9) svarbos lygis – kiekybinė ribinė vertė arba ribinis taškas, kuriuos viršijančius netikslumus atskirai arba kartu su kitais netikslumais vertintojas yra laiko esminiais;
- 10) kontrolės sistema – veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo rizikos vertinimas ir ištasas kontrolės priemonių, įskaitant nuolatinį rizikos valdymą, rinkinys, veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo sudarytas, patvirtintas dokumentais, įdiegtas ir prižiūrimas pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 58 straipsnį;
- 11) kontrolė – veiksmai arba priemonės, kuriuos veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas taiko būdingajai rizikai mažinti;
- 12) neatitiktis – vienas iš toliau nurodytų dalykų:
 - a) jei tikrinama veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaita, bet kuris veiklos vykdytojo atliktas arba neatliktas veiksmas, prieštaraujantis leidimo išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas ir kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano reikalavimams;
 - b) jei tikrinama orlaivių naudotojo išmetamųjų teršalų kiekio arba tonkilometrų duomenų ataskaita, bet kuris orlaivių naudotojo atliktas arba neatliktas veiksmas, prieštaraujantis kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano reikalavimams;
 - c) akreditavimo pagal IV skyrių tikslu – bet kuris vertintojo atliktas arba neatliktas veiksmas, prieštaraujantis šio reglamento reikalavimams;
- 13) vieta (tikrinant orlaivių naudotojo išmetamųjų teršalų kiekio arba tonkilometrų ataskaitą) – bet kokia vieta, kurioje nustatomas ir kontroliuojamas stebėsenos procesas, įskaitant vietas, kuriose tvarkomi ir saugomi svarbūs duomenys ir informacija;
- 14) kontrolės aplinka – aplinka, kurioje veikia vidaus kontrolės sistema, ir visi veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo vadovybės veiksmai, kuriais siekiama užtikrinti šios vidaus kontrolės sistemos išmanymą;
- 15) būdingoji rizika – prieš atsižvelgiant į kitos susijusios kontrolės poveikį įvertinamas veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos parametro jautrumas netikslumams, kurie atskirai arba kartu su kitais netikslumais gali būti esminiai;

- 16) kontrolės rizika – veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos parametro jautrumas netikslumams, kurie atskirai arba kartu su kitais netikslumais galėtų būti esminiai ir kurių nebus laiku išvengta arba aptikta ir ištaisyta taikant kontrolės sistemą;
- 17) patikros rizika – rizika, kuri gali būti išvestinė arba būdingoji rizika, kontrolės rizika ir aptikimo rizika, kad vertintojas pateiks netinkamą patikros išvadą, kai veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje bus esminių netikslumų;
- 18) pagrįstas patikinimas – patikros išvadoje teigiamai išreikštas aukšto, bet ne absoliutus lygio patikinimas, kad tikrinamoje veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje nėra esminių netikslumų;
- 19) analizės procedūros – duomenų svyravimų ir tendencijų analizė, įskaitant su kita atitinkama informacija nesuderinamų arba prognozuotų kiekių neatitinkančių ryšių analizę;
- 20) patikrų vidaus dokumentai – visi vidaus dokumentai, kuriuos vertintojas parengė registruodamas visus dokumentinius įrodymus ir pagrįsdamas veiksmus, atliekamus siekiant patikrinti veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitą;
- 21) ES ATLPS audito vadovas – ES šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos auditorius, atsakingas už vadovavimą patikros grupei, atsakingai už veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos patikrą ir patikros ataskaitos pateikimą, ir už tos patikros grupės priežiūrą;
- 22) ES ATLPS auditorius – atskiras patikros grupės, atsakingos už veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos patikrą, narys, kuris nėra ES ATLPS audito vadovas;
- 23) technikos ekspertas – asmuo, kuris suteikia išsamių žinių ir dalijasi profesine patirtimi tam tikru klausimu, kai to reikia patikros veiklai vykdyti pagal III skyrių ir akreditavimo veiklai vykdyti pagal V skyrių;
- 24) patikinimo lygis – patikimumas, kurį vertintojas suteikia patikros ataskaitai remdamasis patikros rizikos mažinimo tikslu ir atsižvelgdamas į įsipareigojimo atlikti patikrą aplinkybes;
- 25) vertintojas – nacionalinės akreditacijos įstaigos paskirtas asmuo, kad individualiai arba dirbdamas vertinimo grupėje atliktų vertintojo vertinimą pagal šį reglamentą;
- 26) vyriausiasis vertintojas – vertintojas, kuriam pavesta bendroji atsakomybė už vertintojo įvertinimą pagal šį reglamentą;

- 27) netikslumas – duomenų nenurodymas, netinkamas jų pateikimas arba klaida veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo pateiktuose duomenyse, neatsižvelgiant į neapibrėžtumą, leidžiamą pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 12 straipsnio 1 dalies a punktą;

4 straipsnis

Atitikties prielaida

Jeigu vertintojas įrodo atitinkamas kriterijus, nustatytus atitinkamuose darniuosiuose standartuose (arba jų dalyse), numatytuose Reglamento (EB) Nr. 765/2008 2 straipsnio 9 punkte, kurių nuorodos paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, daroma prielaida, kad jis atitinka tuos šio reglamento II ir III skyrių reikalavimus, kuriuos apima taikytini darnieji standartai.

5 straipsnis

Bendra akreditavimo sistema

Jei šiame reglamente nenustatytos konkrečios nuostatos dėl nacionalinių akreditacijos įstaigų sudėties ar akreditavimo veiklos bei su ja susijusių reikalavimų, taikomos atitinkamos Reglamento (EB) Nr. 765/2008 nuostatos.

II SKYRIUS

PATIKRA

6 straipsnis

Patikros patikimumas

Patikrinta išmetamųjų teršalų ataskaita turi būti patikima naudotojams. Jos turinys turi atitikti tai, ką ketinta pateikti, arba tai, ko galima pagrįstai tikėtis.

Išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitų patikros procesas turi būti veiksminga ir patikima kokybės užtikrinimo ir kokybės kontrolės procedūras papildanti priemonė, per kurią veiklos vykdytojai arba orlaivių naudotojai suteikiama informacija, kuria pasinaudodamas jis gali pagerinti išmetamųjų teršalų kiekio stebėseną ir ataskaitų teikimą.

7 straipsnis

Bendri vertintojo įpareigojimai

1. Vertintojas atlieka patikras ir vykdo veiklą, kaip reikalaujama šiame skyriuje, siekdamas pateikti patikros ataskaitą, kurios išvadoje būtų pagrįstai patikinta, kad veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje nėra esminių netikslumų.

2. Vertintojas planuoja ir atlieka patikras laikydamasis profesinio skepticizmo nuostatos, pripažindamas, kad gali būti aplinkybių, dėl kurių veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos informacijoje gali būti esminių netikslumų.

3. Vertintojas atlieka patikrą tarnaudamas visuomenės interesams, būdamas nepriklausomas nuo veiklos vykdytojo ar orlaivių naudotojo ir nuo kompetentingų institucijų, atsakingų už Direktyvos 2003/87/EB taikymą.

4. Atlikdamas patikrą vertintojas įvertina, ar:

- a) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaita yra išsami ir atitinka Reglamento (ES) Nr. 601/2012 X priede nustatytus reikalavimus;
- b) veiklos vykdytojas arba orlaivių naudojas veikė laikydamasis leidimo išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas reikalavimų ir kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano reikalavimų, jeigu tai susiję su veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio patikra, ir kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano reikalavimų, jeigu tai susiję su orlaivių naudotojo išmetamųjų teršalų kiekio arba tonkilometrų duomenų ataskaitos patikra;
- c) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje pateiktuose duomenyse nėra esminių netikslumų;
- d) gali būti pateikta informacija, pagrindžianti veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo duomenų srauto operacijas, kontrolės sistemą ir susijusias procedūras, skirtas tobulinti jų stebėsenos ir ataskaitų teikimo kokybę.

Siekdamas įvykdyti šios pastraipos c punkto reikalavimus, vertintojas gauna iš veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo aiškių ir objektyvių įrodymų, kuriais pagrindžiamas ataskaitoje nurodytas bendras išmestų teršalų kiekis arba tonkilometrų duomenys, ir atsižvelgia į visą kitą veiklos vykdytojo arba orlaivių naudojo ataskaitoje pateiktą informaciją;

5. Vertintojas, nustatęs, kad veiklos vykdytojas arba orlaivių naudojas nesilaiko Reglamento (ES) Nr. 601/2012, šį pažeidimą nurodo patikros ataskaitoje, net jeigu atitinkamą stebėsenos planą yra patvirtinusi kompetentinga institucija.

6. Jeigu stebėsenos planas nėra patvirtintas kompetentingos institucijos pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 11 straipsnį, jeigu jis nėra išsamus arba jeigu per atskaitinį laikotarpį įvyko to reglamento 15 straipsnio 3 arba 4 dalyje nurodytų svarbių pasikeitimų, kurių kompetentinga institucija nėra atitinkamai patvirtinusi, vertintojas pataria veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui gauti reikiamą kompetentingos institucijos patvirtinimą.

Kompetentingai institucijai suteikus patvirtinimą, vertintojas atitinkamai tęsia, kartoja arba pritaiko patikros veiklą.

Jei iki patikros ataskaitos išdavimo to patvirtinimo negaunama, vertintojas tai nurodo savo patikros ataskaitoje.

8 straipsnis

Ikisutartiniai įpareigojimai

1. Prieš įsipareigodamas atlikti patikrą, vertintojas deramai išsiaiškina, koks tai yra veiklos vykdytojas arba orlaivių naudojas, kad galėtų įvertinti, ar jis gali apsiimti atlikti patikrą. Šiuo tikslu vertintojas atlieka bent šiuos veiksmus:

- a) įvertina riziką, susijusią su įsipareigojimu atlikti veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos patikrą pagal šį reglamentą;
- b) peržiūri veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo pateiktą informaciją, kad galėtų nustatyti patikros sritį;
- c) įvertina, ar įsipareigojimas priklauso jo akreditavimo sričiai;
- d) įvertina, ar jis yra pakankamai kompetentingas, turi pakankamai darbuotojų ir išteklių, kad galėtų surinkti patikros grupę, gebančią išnagrinėti sudėtingus įrenginius arba orlaivių naudotojo veiklą ir orlaivių parką, taip pat ar jis yra pajėgus per reikiamą laikotarpį sėkmingai pabaigti patikrą;
- e) įvertina, ar jis yra pajėgus užtikrinti, kad jo surinksima patikros grupė būtų pakankamai kompetentinga, ir joje būtų asmenų, kurie galėtų tinkamai atlikti konkretaus veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo patikrą;
- f) nustato, kiek laiko reikia skirti kiekvienam patikros įsipareigojimui atlikti, kad patikra būtų atlikta tinkamai.

2. Veiklos vykdytojas arba orlaivių naudojas pateikia vertintojui visą svarbią informaciją, suteikiančią vertintojui galimybę vykdyti 1 dalyje nurodytą veiklą.

9 straipsnis

Tikrinimo trukmės nustatymas

1. Nustatydamas 8 straipsnio 1 dalies f punkte nurodyto patikros įsipareigojimo atlikimo trukmę, vertintojas atsižvelgia bent į šiuos veiksmus:

- a) įrenginių arba orlaivių naudotojo veiklos ir orlaivių parko sudėtingumą;
- b) informacijos lygį ir kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano sudėtingumą;

- c) reikalaujamą svarbos lygį;
- d) duomenų srauto operacijų ir veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo kontrolės sistemos sudėtingumą ir išsamumą;
- e) su šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimu arba tonkilometrų duomenimis susijusios informacijos ir duomenų buvimo vietą.
2. Vertintojas užtikrina, kad patikros sutartyje būtų numatyta galimybė skirti papildomai laiko sutartyje numatytajam, jei tokio papildomo laiko prireikia strateginei analizei, rizikos analizei ar kitai patikros veiklai atlikti. Papildomo laiko gali reikėti bent tokiose situacijose:

- a) atliekant patikrą paaiškėja, kad duomenų srauto operacijos, kontrolė arba veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo logistinė veikla yra sudėtingesnės nei iš pradžių manyta;
- b) atlikdamas patikrą vertintojas duomenų rinkiniuose randa netikslumų, neatitiktį, nustato, kad trūksta duomenų, arba randa klaidų.
3. Vertintojas įrašo tikrinimo trukmę į patikros vidaus dokumentus.

10 straipsnis

Veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo teikiama informacija

1. Prieš atlikdamas strateginę analizę ir kitais patikros laikotarpio momentais veiklos vykdytojas arba orlaivių naudojantis vertintojui pateikia visus toliau išvardytus dokumentus:

- a) jeigu atliekama veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitos patikra – veiklos vykdytojo leidimą išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas;
- b) naujausią veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo stebėsenos plano versiją, taip pat kitas svarbias kompetentingos institucijos patvirtintas stebėsenos plano versijas su patvirtinimo įrodymais;
- c) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo duomenų srauto operacijų aprašą;
- d) Reglamento (ES) Nr. 601/2012 58 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytą veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo rizikos vertinimą ir visos kontrolės sistemos aprašą;
- e) kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane minimas procedūras, įskaitant duomenų srauto operacijų ir kontrolės įgyvendinimo procedūras;

- f) atitinkamai veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo metinę išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą arba tonkilometrų duomenų ataskaitą;
- g) jeigu taikytina, kompetentingos institucijos patvirtintą veiklos vykdytojo imties planą, nurodytą Reglamento (ES) Nr. 601/2012 33 straipsnyje;
- h) jeigu ataskaitiniu laikotarpiu stebėsenos planas buvo pakeistas, visų šių pakeitimų aprašymą pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 16 straipsnio 3 dalį;
- i) jeigu taikytina, Reglamento (ES) Nr. 601/2012 69 straipsnio 4 dalyje nurodytą ataskaitą;
- j) praeitų metų patikros ataskaitą, jeigu vertintojas praeitais metais neatliko to konkretaus veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo patikros;
- k) visą susijusį susirašinėjimą su kompetentinga institucija, visų pirma informaciją, susijusią su pranešimais apie stebėsenos plano pakeitimus;
- l) informaciją apie duomenų bazes ir duomenų šaltinius, naudotus stebėsenos ir ataskaitų teikimo tikslais, įskaitant tuos, kurių šaltinis yra Eurokontrolė;
- m) jeigu patikra susijusi su įrenginių, kuriuose pagal Direktyvą 2009/31/EB leidžiamoje vietoje vykdomas geologinis šiltnamio efektą sukeliančių dujų saugojimas, išmetamųjų teršalų kiekio ataskaita, pagal tą direktyvą privalomą stebėsenos planą ir pagal tos direktyvos 14 straipsnį privalomas ataskaitas, apimančias bent jau tikrintinos išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitos ataskaitinį laikotarpį;
- n) jeigu taikytina, kompetentingos institucijos patvirtinimą dėl reikalavimo vykdyti įrenginio buvimo vietą netaikymo pagal 31 straipsnio 1 dalį;
- o) visą kitą svarbią informaciją, reikalingą patikrai planuoti ir atlikti.

2. Prieš vertintojui išduodant patikros ataskaitą, veiklos vykdytojas arba orlaivių naudojantis pateikia vertintojui galutinę aprobuotą ir vidaus tvarka patvirtintą veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitą.

11 straipsnis

Strateginė analizė

1. Patikros pradžioje vertintojas atlieka visos su įrenginiais arba orlaivių naudotoju susijusios veiklos strateginę analizę, kad įvertintų tikėtiną patikros užduočių pobūdį, mastą ir sudėtingumą.

2. Kad suprastų įrenginiuose arba orlaivių naudotojo vykdomą veiklą, vertintojas surenka ir peržiūri informaciją, būtiną įvertinti, ar patikros grupė yra pakankamai kompetentinga atlikti patikrą, nustatyti, ar sutartyje nurodyta tikrinimo trukmė nustatyta teisingai, ir įsitikinti, kad ji yra pajėgi atlikti reikiamą rizikos analizę. Ta informacija apima bent:

- a) 10 straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją;
 - b) reikalaujamą svarbos lygį;
 - c) jeigu vertintojas tikrina tą patį veiklos vykdytoją arba orlaivių naudoją, informaciją, gautą atliekant patikrą ankstesniaisiais metais.
3. Peržiūrėdamas 2 dalyje nurodytą informaciją, vertintojas įvertina bent šiuos dalykus:

- a) tikrindamas veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą – įrenginio kategoriją pagal Reglamento (EB) Nr. 601/2012 19 straipsnį ir tame įrenginyje vykdomą veiklą;
 - b) tikrindamas orlaivių naudotojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą arba tonkilometrių duomenų ataskaitą – orlaivių naudotojo dydį ir pobūdį, informacijos pasiskirstymą įvairiose vietose ir skrydžių kiekį bei pobūdį;
 - c) kompetentingos institucijos patvirtintą stebėsenos planą, taip pat tame stebėsenos plane nustatytos metodikos ypatumus;
 - d) taršos šaltinių ir sukėliklių pobūdį, mastą ir sudėtingumą, taip pat įrangą ir procesus, kuriuos taikant gauti išmetamųjų teršalų kiekio arba tonkilometrių duomenys, įskaitant stebėsenos plane aprašytą matavimo įrangą, skaičiavimo koeficientų kilmę ir taikymą bei kitus pirminius duomenų šaltinius;
 - e) duomenų srauto operacijas, kontrolės sistemą ir kontrolės aplinką;
4. Atlikdamas strateginę analizę vertintojas patikrina:
- a) ar jam pateiktas stebėsenos planas yra naujausia kompetentingos institucijos patvirtinta stebėsenos plano versija;
 - b) ar per ataskaitinį laikotarpį stebėsenos planas buvo pakeistas;
 - c) ar apie tuos pakeitimus buvo pranešta kompetentingai institucijai pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 15

straipsnio 1 dalį arba 23 straipsnį arba ar tuos pakeitimus patvirtino kompetentinga institucija pagal to reglamento 15 straipsnio 2 dalį.

12 straipsnis

Rizikos analizė

1. Kad sėkmingai parengtų, suplanuotų ir atliktų patikrą, vertintojas nustato ir išanalizuoja šiuos dalykus:
 - a) būdingą riziką;
 - b) kontrolę;
 - c) jeigu b punkte nurodyta kontrolė yra įgyvendinta, kontrolės riziką, susijusią su šios kontrolės veiksmingumu.
2. Nustatydamas ir analizuodamas 1 dalyje nurodytus dalykus, vertintojas pirmiausia atsižvelgia į:
 - a) 11 straipsnio 1 dalyje nurodytos strateginės analizės išvadas;
 - b) 10 straipsnio 1 dalyje ir 11 straipsnio 2 dalies c punkte nurodytą informaciją;
 - c) 11 straipsnio 2 dalies b punkte nurodytą svarbos lygį.
3. Vertintojas, nustatęs, kad veiklos vykdytojas arba orlaivių naudojas rizikos vertinime nenustatė susijusios būdingos rizikos ir kontrolės rizikos, apie tai praneša veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui.
4. Jeigu reikia atsižvelgiant į patikros metu gautą informaciją, vertintojas peržiūri rizikos analizę ir iš dalies keičia arba kartoja reikalingą patikros veiklą.

13 straipsnis

Patikros planas

1. Vertintojas, remdamasis strateginės analizės ir rizikos analizės metu gauta informacija ir nustatyta rizika, parengia patikros planą, į kurį įtraukia bent šiuos elementus:
 - a) patikros programą, kurioje aprašomas patikros veiklos pobūdis ir sritis, taip pat šios veiklos atlikimo laikas ir būdas;
 - b) kontrolės tikrinimo planą, kuriame nustatoma kontrolės ir kontrolės procedūrų patikrinimo mastas ir metodai;

c) duomenų imties planą, kuriame nustatoma duomenų imties, susijusios su duomenų vertėmis, kuriomis remiantis buvo apskaičiuoti veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitoje nurodytas bendras išmestas teršalų kiekis arba orlaivių naudotojo tonkilometrių duomenų ataskaitoje nurodyti suvestiniai tonkilometrių duomenys, sritis ir metodai.

2. 1 dalies b punkte nurodytą bandymo planą vertintojas sudaro taip, kad galėtų nustatyti, kiek galima pasitikėti atitinkama kontrole vertinant atitiktį 7 straipsnio 4 dalies b punkte nurodytiems reikalavimams.

Nustatydamas duomenų imties dydį ir duomenų imties veiklą, kuria patikrinama kontrolė, vertintojas atsižvelgia į šiuos elementus:

- a) būdingą riziką;
- b) kontrolės aplinką;
- c) susijusią kontrolę;
- d) reikalavimą pateikti pagrįstai patikimą patikros išvadą.

3. 1 dalies c punkte nurodytų duomenų atrankai nustatydamas imties dydį ir duomenų imties veiklą, vertintojas atsižvelgia į šiuos elementus:

- a) būdingą riziką ir kontrolės riziką;
- b) analizės procedūrų rezultatus;
- c) reikalavimą pateikti pagrįstai patikimą patikros išvadą;
- d) svarbos lygį;
- e) atskiros duomenų elemento poveikio visam duomenų rinkiniui svarbą.

4. Vertintojas sudaro ir įgyvendina patikros planą taip, kad patikros rizika būtų sumažinta iki priimtino lygio, suteikiančio galimybę pateikti pagrįstą patikinimą, kad veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje nėra esminių netikslumų.

5. Jeigu vertintojas, atlikdamas patikrą, nustato, kad esama papildomos rizikos, kurią būtina sumažinti, arba jeigu iš tiesų rizika yra mažesnė nei iš pradžių manyta, jis atnaujina rizikos analizę ir patikros planą ir atitinkamai pritaiko patikros veiklą.

14 straipsnis

Patikros veikla

Vertintojas įgyvendina patikros planą ir, remdamasis rizikos analize, patikrina kompetentingos institucijos patvirtinto stebėsenos plano įgyvendinimą.

Tuo tikslu vertintojas atlieka bent esminį patikrinimą, kurį sudaro analizės procedūros, duomenų tikrinimas ir stebėsenos metodikos patikrinimas, ir patikrina:

- a) duomenų srauto operacijas ir taikomas duomenų srauto sistemas, įskaitant informacinių technologijų sistemas;
- b) ar veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo vykdoma kontrolė tinkamai patvirtinta dokumentais, įgyvendinta, prižiūrima ir ar ja veiksmingai mažinama būdingoji rizika;
- c) ar stebėsenos plane nurodytos procedūros yra veiksmingos mažinant būdingąją riziką ir kontrolės riziką ir ar tos procedūros yra įgyvendintos, pakankamai dokumentuotos ir tinkamai prižiūrimos.

Vykdydamas antros pastraipos a punktą vertintojas, remdamasis duomenų srauto operacijų eiliškumu ir jų tarpusavio sąveika, atseka visą duomenų srautą nuo pirminio šaltinio duomenų iki veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos sudarymo.

15 straipsnis

Analizės procedūros

1. Vertintojas taiko analizės procedūras, kad įvertintų duomenų patikimumą ir išsamumą, kai remiantis būdingąja rizika, kontrolės rizika ir veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo kontrolės tinkamumu matyti, kad tokias analizės procedūras būtina taikyti.

2. Vykdydamas 1 dalyje nurodytas analizės procedūras, vertintojas įvertina ataskaitoje pateiktus duomenis, kad nustatytų galimas rizikos sritis ir paskui patvirtintų bei pritaiktų numatomą patikros veiklą. Vertintojas bent:

- a) įvertina tam tikro laikotarpio duomenų arba tam tikrų palyginamų duomenų vienetų svyravimų ir tendencijų patikimumą;
- b) nustato akivaizdžius riktus, netikėtus duomenis ir duomenų spragas.

3. Taikydamas 1 dalyje nurodytas analizės procedūras, vertintojas atlieka šias procedūras:

- a) prieš atlikdamas 14 straipsnyje nurodytą veiklą jis atlieka preliminaras suvestinių duomenų analizės procedūras, kad suprastų ataskaitoje pateiktų duomenų pobūdį, sudėtingumą ir svarbą;

- b) išsamias suvestinių duomenų ir duomenų verčių, kuriomis remiantis buvo parengti šie suvestiniai duomenys, analizės procedūras, kad nustatytų galimas struktūrines klaidas ir akivaizdžius riktus;
- c) galutines suvestinių duomenų analizės procedūras, kad užtikrintų, jog visos atliekant patikrą nustatytos klaidos buvo tinkamai ištaisytos.

4. Vertintojas, radęs riktų, svyravimų, tendencijų ir nustatęs duomenų spragų ar duomenų, kurie nedera su kita susijusia informacija arba gerokai skiriasi nuo tikėtinų kiekių arba santykinųjų verčių, turi gauti veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo paaiškinimus, pagrįstus susijusiais papildomais įrodymais.

Remdamasis pateiktais paaiškinimais ir papildomais įrodymais, vertintojas įvertina poveikį patikros planui ir atliktiniams patikros veiksams.

16 straipsnis

Duomenų patikra

1. Vertintojas patikrina veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje pateiktus duomenis atlikdamas išsamų duomenų patikrinimą, apimančią duomenų atsekimą iki pirminio duomenų šaltinio, duomenų kryžminį palyginimą su išoriniais duomenų šaltiniais, sutikrinimą, atitinkamų duomenų ribinių verčių palyginimą ir perskaiciavimus.
2. Atlikdamas 1 dalyje nurodytas duomenų patikras ir atsižvelgdamas į patvirtintą stebėsenos planą, įskaitant jame aprašytas procedūras, vertintojas patikrina:
- a) tikrindamas veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą - įrenginio ribas;
- b) tikrindamas veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą - sukėliklių ir taršos šaltinių išsamumą, kaip aprašyta kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane;
- c) tikrindamas orlaivių naudotojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą ir tonkilometrių ataskaitą - skrydžių, priskiriamų Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytai aviacijos veiklai, už kuriuos yra atsakingas orlaivių naudotojas, išsamumą ir atitinkamai - išmetamųjų teršalų kiekio duomenų ir tonkilometrių duomenų išsamumą;
- d) tikrindamas orlaivių naudotojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą ir tonkilometrių ataskaitą - ataskaitoje pateiktų duomenų atitiktį masės ir centruotės dokumentams;

- e) tikrindamas orlaivių naudotojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą - bendrų degalų sąnaudų atitiktį įsigyto ir kitaip aviacijos veiklą vykdančiam orlaiviui pateikto kuro duomenims;
- f) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje pateiktų suvestinių duomenų atitiktį pirminio šaltinio duomenims;
- g) jeigu veiklos vykdytojas taiko Reglamento (ES) Nr. 601/2012 21 straipsnio 1 dalyje nurodytą matavimu pagrįstą metodiką - išmatuotas vertes, naudodamas veiklos vykdytojo pagal to reglamento 46 straipsnį atliktus skaičiavimus;

h) duomenų patikimumą ir tikslumą.

3. Tikrindamas 2 dalies c punkte nurodytų skrydžių išsamumą, vertintojas naudoja orlaivių naudotojo oro eismo duomenis, įskaitant duomenis, gautus iš Eurokontrolės arba kitų atitinkamų organizacijų, kurios gali apdoroti tokią oro eismo informaciją, kokią gauna Eurokontrolė.

17 straipsnis

Stebėsenos metodikos taikymo tinkamumo patikra

1. Vertintojas, atsižvelgdamas į stebėsenos metodikos ypatumus, patikrina, ar tinkamai taikoma ir įgyvendinama stebėsenos plane kompetentingos institucijos patvirtinta stebėsenos metodika.
2. Tikrindamas veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą, vertintojas patikrina, ar tinkamai taikomas ir įgyvendinamas kompetentingos institucijos patvirtintas Reglamento (ES) Nr. 601/2012 33 straipsnyje nurodytas imties planas.
3. Jeigu pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 48 ir 49 straipsnius perduodamas CO₂ ir jeigu perduotas CO₂ matuojamas ir perdavimo, ir priėmimo įrenginiuose, vertintojas patikrina, ar abiejuose įrenginiuose išmatuotų verčių skirtumas galima paaiškinti matavimo sistemų neapibrėžtimi ir ar abiejų įrenginių išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitose buvo naudojamas teisingas aritmetinis išmatuotų verčių vidurkis.
- Jeigu abiejuose įrenginiuose išmatuotų verčių skirtumų negalima paaiškinti matavimo sistemų neapibrėžtimi, vertintojas patikrina, ar buvo atliktos pataisos siekiant pašalinti išmatuotų verčių skirtumus, ar šios pataisos buvo padarytos konservatyviai (t. y. su atsarga) ir ar kompetentinga institucija jas patvirtino.

4. Jeigu pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 12 straipsnio 3 dalį reikalaujama, kad veiklos vykdytojai Komisijos sprendimo 2011/278/ES ⁽¹⁾ 24 straipsnio 1 dalies laikymosi tikslais į stebėsenos planą įtrauktų daugiau elementų, vertintojas patikrina, ar tinkamai taikomos ir įgyvendinamos to reglamento 12 straipsnio 3 dalyje nurodytos procedūros. Tai atlikdamas, vertintojas taip pat patikrina, ar veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai iki ataskaitinio laikotarpio gruodžio 31 d. pateikė informaciją apie numatomus arba padarytus įrenginių pajėgumo, veiklos lygio ir eksploatavimo pakeitimus.

18 straipsnis

Trūkstamų duomenų gavimo metodų patikra

1. Jeigu trūkstamiems duomenims gauti pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 65 straipsnį buvo taikomi kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane nustatyti metodai, vertintojas patikrina, ar taikyti metodai buvo tinkami konkrečiam atvejui ir ar jie buvo taikomi teisingai.

Jei kompetentinga institucija pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 65 straipsnį veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui leido naudoti kitus metodus negu nurodytieji pirmoje pastraipoje, vertintojas patikrina, ar patvirtintasis metodas teisingai taikytas ir tinkamai dokumentuotas.

Jei veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas negali laiku gauti tokio leidimo, vertintojas patikrina, ar veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo taikomu trūkstamų duomenų gavimo metodu užtikrinama, kad išmestas teršalų kiekis nebūtų nepakankamai įvertintas ir kad taikant šį metodą nebūtų padaryta esminių netikslumų.

2. Vertintojas patikrina, ar veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo vykdoma kontrolė, skirta Reglamento (ES) Nr. 601/2012 65 straipsnio 1 dalyje nurodytų duomenų trūkumui išvengti, yra veiksminga.

19 straipsnis

Neapibrėžties vertinimas

1. Jeigu Reglamente (ES) Nr. 601/2012 reikalaujama, kad veiklos vykdytojas įrodytų atitiktį veiklos duomenų ir skaičiavimo koeficientų neapibrėžties ribinėms vertėms, vertintojas patvirtina patvirtintame stebėsenos plane nustatytiems neapibrėžties lygiams apskaičiuoti naudotos informacijos tinkamumą.

2. Jeigu veiklos vykdytojas taiko nepakopinę stebėsenos metodiką, nurodytą Reglamento (ES) Nr. 601/2012 22 straipsnyje, vertintojas patikrina visus šiuos dalykus:

a) ar veiklos vykdytojas atliko neapibrėžties vertinimą ir kiekybinės vertės apskaičiavimą, kuriais įrodyta, kad laikomasi pagal to Reglamento 22 straipsnio c punktą privalomos

bendrosios neapibrėžties ribinės vertės, taikomos metiniam šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo lygiui;

b) neapibrėžčiai įvertinti ir jos kiekybinei vertei nustatyti naudotos informacijos tinkamumą;

c) ar taikytas bendrasis neapibrėžties vertinimo ir kiekybinės vertės apskaičiavimo metodas atitinka to reglamento 22 straipsnio b punktą;

d) ar pateikti įrodymai, kad laikomasi to reglamento 22 straipsnio a punkte nurodytai stebėsenos metodikai keliamų sąlygų.

3. Jeigu pagal Reglamentą (ES) Nr. 601/2012 reikalaujama, kad orlaivių naudotojas įrodytų, jog nebuvo viršyti privalomi neapibrėžties lygiai, vertintojas patikrina informacijos, naudotos įrodyti, kad nebuvo viršyti kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane nustatyti taikytini neapibrėžties lygiai, tinkamumą.

20 straipsnis

Imčių ėmimas

1. Tikrindamas atitiktį 14 straipsnio b ir c punktuose nurodytai kontrolei ir procedūroms arba atlikdamas 15 ir 16 straipsniuose nurodytas patikras, vertintojas gali taikyti įrenginiui arba orlaivių naudotojui skirtus imties metodus, jeigu, remiantis rizikos analize, imtis laikoma pagrįsta.

2. Jeigu vertintojas imties metu nustato neatitiktį arba netikslumą, jis paprašo, kad veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas paaiškintų pagrindines neatitikties arba netikslumo priežastis, kad galėtų įvertinti neatitikties arba netikslumo poveikį ataskaitoje pateiktiems duomenims. Remdamasis tokio vertinimo rezultatais, vertintojas nustato, ar reikia atlikti papildomus patikros veiksmus, ar turi būti padidintas imties dydis ir kurių duomenų visumos dalį veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas privalo pataisyti.

3. Vertintojas registruoja 14, 15, 16 ir 17 straipsniuose nurodytų patikrų rezultatus, įskaitant išsamią informaciją apie papildomas imtis, patikros vidaus dokumentuose.

21 straipsnis

Apsilankymai veiklos vietoje

1. Atlikdamas patikrą, vertintojas pagal poreikį vieną ar daugiau kartų apsilanko įrenginių buvimo vietoje, kad įvertintų matavimo prietaisų ir stebėsenos sistemų veikimą, atliktų apklausas, šiame skyriuje reikalaujamus veiksmus, taip pat tam, kad surinktų pakankamai informacijos ir įrodymų, suteikiančių jam galimybę padaryti išvadą, ar veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje nėra esminių netikslumų.

⁽¹⁾ OL L 130, 2011 5 17, p. 1.

2. Veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas suteikia vertintojui galimybę patekti į jo įrenginių vietas.

3. Tikrindamas veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą, vertintojas taip pat privalo nuvykti į įrenginio buvimo vietą, kad įvertintų įrenginio ribas ir sukėliklių bei taršos šaltinių išsamumą.

4. Tikrindamas veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą, vertintojas, remdamasis rizikos analize, nusprendžia, ar reikalingi apsilankymai kitose vietose, įskaitant tokias vietas kaip įmonės centrinė būstinė ir kiti ne įrenginio vietoje esantys biurai, kuriose atliekamos svarbios sudedamosios duomenų srauto ir kontrolės operacijos.

22 straipsnis

Netikslumų ir neatitikčių šalinimas

1. Jei atlikdamas patikrą vertintojas randa netikslumų arba neatitikčių, jis apie jas tinkamu laiku praneša veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui ir paprašo ištaisyti padėtį.

Veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas ištaiso visus netikslumus ir neatitiktis, apie kuriuos jam pranešama.

2. Visus veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo per patikrą ištaisytus netikslumus ar neatitiktis vertintojas patikros vidaus dokumentuose registruoja ir pažymi kaip ištaisytus.

3. Jei veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas netikslumų ar neatitikčių, apie kuriuos jam praneša vertintojas pagal 1 dalį, neištaiso iki vertintojas išduoda patikros ataskaitą, vertintojas paprašo, kad veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas paaiškintų pagrindines netikslumo ar neatitikties priežastis, kad galėtų įvertinti netikslumų ar neatitikčių poveikį pateiktiems duomenims.

Vertintojas nustato, ar neištaisyti netikslumai atskirai arba kartu su kitais netikslumais neturi esminio poveikio suvestiniams ataskaitoje nurodytiems išmetamųjų teršalų kiekio arba tonkilometrų duomenims. Vertindamas netikslumų svarbą, vertintojas atsižvelgia į jų dydį ir pobūdį, taip pat į konkrečias jų atsiradimo aplinkybes.

Vertintojas įvertina, ar neištaisyta neatitiktis atskirai arba kartu su kitomis neatitiktimis neturi esminio poveikio suvestiniams ataskaitoje pateiktiems duomenims ir ar dėl jų neatsiranda esminių netikslumų.

Vertintojas gali laikyti netikslumus esminiais net jei jų svarbos lygis atskirai arba kartu su kitais netikslumais yra mažesnis negu

nustatyta 23 straipsnyje, jei tai pagrįsta netikslumų dydžiu bei pobūdžiu ir konkrečiomis jų atsiradimo aplinkybėmis.

23 straipsnis

Svarbos lygis

1. Svarbos lygis – 5 % viso ataskaitoje nurodyto per tikrinamą ataskaitinį laikotarpį išmesto teršalų kiekio, susijusio su bet kuriuo iš šių dalykų:

a) A kategorijos įrenginiais, nurodytais Reglamento (ES) Nr. 601/2012 19 straipsnio 2 dalies a punkte, ir B kategorijos įrenginiais, nurodytais to reglamento 19 straipsnio 2 dalies b punkte,

b) orlaivių naudotojais, kurie degindami iškastinį kurą per metus išmeta ne daugiau kaip 500 kilotonų CO₂.

2. Svarbos lygis – 2 % viso ataskaitoje nurodyto per tikrinamą ataskaitinį laikotarpį išmesto teršalų kiekio, susijusio su bet kuriuo iš šių dalykų:

a) C kategorijos įrenginiais, nurodytais Reglamento (ES) Nr. 601/2012 19 straipsnio 2 dalies c punkte;

b) orlaivių naudotojais, kurie degindami iškastinį kurą per metus išmeta daugiau kaip 500 kilotonų CO₂.

3. Tikrinant orlaivių naudotojų tonkilometrų duomenų ataskaitas taikytinas svarbos lygis – 5 % viso ataskaitoje nurodyto tonkilometrų kiekio per tikrinamą ataskaitinį laikotarpį.

24 straipsnis

Patikros metu nustatytų faktų apibendrinimas

Baigdamas patikrą ir atsižvelgdamas į patikros metu gautą informaciją, vertintojas:

a) patikrina galutinius iš veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo gautus duomenis, įskaitant duomenis, pakoreguotus remiantis patikros metu gauta informacija;

b) peržiūri veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo nurodytas galutinių duomenų ir pirmiau pateiktų duomenų skirtumų priežastis;

c) peržiūri vertinimo rezultatus, kad nustatytų, ar kompetentingos institucijos patvirtintas stebėsenos planas, įskaitant jame aprašytas procedūras, buvo tinkamai įgyvendintas;

d) įvertina, ar patikros rizika yra priimtino žemo lygio, kad būtų galima pateikti pagrįstą patikinimą;

- e) užtikrina, kad būtų surinkta pakankamai įrodymų, kuriais remiantis būtų galima pateikti patikros išvadą, kuria būtų pagrįstai patikinama, kad ataskaitoje nėra esminių netikslumų;
- f) užtikrina, kad patikros procesas būtų išsamiai aprašytas patikros vidaus dokumentuose ir kad patikros ataskaitoje būtų galima pateikti galutinę nuomonę.

25 straipsnis

Nepriklausoma peržiūra

1. Prieš išduodamas patikros ataskaitą, vertintojas pateikia patikros vidaus dokumentus ir patikros ataskaitą nepriklausomą peržiūrą atliekančiam asmeniui.
2. Nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo neturi būti atlikęs jokių su jo atliekama peržiūra susijusių patikros veiksmų.
3. Nepriklausoma peržiūra apima visą šiame skyriuje aprašytą ir visus patikros dokumentuose užregistruotą patikros procesą.

Nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo atlieka peržiūrą siekdamas užtikrinti, kad patikros procesas atliktas pagal šį reglamentą, kad tinkamai atliktos 40 straipsnyje nurodytos patikros procedūros ir kad taikytas deramas profesinis atidumas ir nuovoka.

Nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo taip pat įvertina, ar surinkta pakankamai įrodymų, kad vertintojas galėtų parengti pagrįstai patikintą patikros ataskaitą.

4. Susidarius aplinkybėms, kuriomis po peržiūros gali tekti padaryti patikros ataskaitos pakeitimų, nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo taip pat peržiūri šiuos pakeitimus ir faktus, kuriais jie pagrįsti.

5. Vertintojas tinkamai įgalioja asmenį, kuriam suteikiama teisė patvirtinti patikros ataskaitą remiantis nepriklausomą peržiūrą atlikusio asmens išvadomis ir patikros vidaus dokumentuose pateiktais faktais.

26 straipsnis

Patikros vidaus dokumentai

1. Vertintojas parengia ir surenka patikros vidaus dokumentus, kuriuose pateikiama bent tokia informacija:
- a) atliktų patikros veiksmų rezultatai;
- b) strateginė analizė, rizikos analizė ir patikros planas;
- c) pakankamai informacijos, kad būtų galima pagrįsti patikros išvadą, įskaitant sprendimo, ar nustatyti netikslumai turi ar

neturi esminio poveikio ataskaitoje nurodytam išmetamųjų teršalų kiekiui arba tonkilometrų duomenims, pagrindimą.

2. 1 dalyje nurodyti patikros vidaus dokumentai parengiami taip, kad 25 straipsnyje nurodytas nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo ir nacionalinė akreditacijos įstaiga galėtų įvertinti, ar patikra buvo atlikta pagal šį reglamentą.

Patikros ataskaitą patvirtinus pagal 25 straipsnio 5 dalį, vertintojas nepriklausomos peržiūros rezultatus įtraukia į patikros vidaus dokumentus.

3. Kompetentingai institucijai paprašius, vertintojas suteikia jai galimybę peržiūrėti patikros vidaus dokumentus, kad jai būtų lengviau įvertinti patikrą.

27 straipsnis

Patikros ataskaita

1. Remdamasis patikros metu surinkta informacija, vertintojas veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui išduoda kiekvienos pavertintos išmetamųjų teršalų kiekio arba tonkilometrų ataskaitos patikros ataskaitą. Patikros ataskaitoje turi būti nustatytas bent vienas iš šių faktų:

- a) ataskaita pripažįstama tinkama;
- b) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje yra esminių netikslumų, kurie iki patikros ataskaitos išdavimo nebuvo ištaisyti;
- c) pagal 28 straipsnį pernelyg siaura patikros sritis, todėl vertintojas negalėjo gauti pakankamai įrodymų, kad galėtų pateikti pagrįstai patikintą patikros išvadą, kad ataskaitoje nėra esminių netikslumų;
- d) dėl pavienių neatitikčių arba bendro jų poveikio trūksta aiškumo, todėl vertintojas negali pagrįstai patikinti, kad veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje nėra esminių netikslumų.

Taikant pirmos pastraipos a punktą veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaita gali būti pripažįstama kaip tinkama tik jei joje nėra esminių netikslumų.

2. Veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas kompetentingai institucijai pateikia patikros ataskaitą kartu su atitinkama tikrinta veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaita.

3. Patikros ataskaitoje pateikiama bent tokia informacija:

- a) vertinto veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo pavadinimas;

- b) patikros tikslai;
- c) patikros sritis;
- d) vertintos veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos nuoroda;
- e) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos tikrinimo kriterijai, nurodant leidimą, jeigu taikytina, ir kompetentingos institucijos patvirtino stebėsenos plano versijas, taip pat kiekvieno stebėsenos plano galiojimo laikotarpį;
- f) bendras kiekviename įrenginyje arba kiekvieno orlaivių naudotojo išmestų teršalų arba tonkilometrų kiekis pagal Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytas veiklos rūšis;
- g) ataskaitinis laikotarpis, susijęs su patikra;
- h) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo, kompetentingos institucijos ir vertintojo atsakomybė;
- i) patikros išvados pagrindinis teiginys;
- j) nustatytų netikslumų ir neatitiktį, kurie nebuvo ištaisyti iki patikros ataskaitos išdavimo, aprašymas;
- k) apsilankymų veiklos vietoje datos ir apsilankiusieji asmenys;
- l) informacija apie tai, ar buvo atsisakyta vyksti į veiklos vietą, taip pat tokių atsisakymų vyksti į veiklos vietą priežastys;
- m) visas atliekant patikrą nustatytas neatitiktis Reglamentui (ES) Nr. 601/2012;
- n) jeigu reikiamu laiku negalima gauti kompetentingos institucijos patvirtinimo dėl metodo, taikomo siekiant panaikinti duomenų spragas pagal 18 straipsnio 1 dalies paskutinę pastraipą, nurodoma, ar taikytas metodas yra konservatyvus, ir ar jį taikant atsiranda ar neatsiranda esminių netikslumų;
- o) jeigu vertintojas pastebėjo įrenginio pajėgumo, veiklos lygio ir eksploataavimo pokyčių, kurie gali turėti poveikio įrenginiui skiriamų apyvartinių taršos leidimų skaičiui ir apie kuriuos kompetentingai institucijai nebuvo pranešta iki ataskaitinio laikotarpio gruodžio 31 d. pagal Sprendimo 2011/278/ES 24 straipsnio 1 dalį, šių pokyčių aprašymas ir susijusios pastabos;
- p) jeigu taikytina, tobulinimo rekomendacijos;
- q) ES ATLPS vyriausiojo auditoriaus, nepriklausomą peržiūrą atliekančio asmens ir, jeigu taikytina, ES ATLPS auditoriaus bei technikos eksperto, kurie dalyvavo veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos patikroje, vardai ir pavardės (arba pavadinimai);
- r) data ir vertintojo vardu įgalioto asmens parašas, nurodant jo vardą ir pavardę.
4. Vertintojas patikros ataskaitoje pakankami išsamiai apibūdina netikslumus ir neatitiktis, kad veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui ir kompetentingai institucijai būtų aišku:
- a) netikslumo arba neatitikties dydis ir pobūdis;
- b) kodėl netikslumas turi esminio poveikio arba jo neturi;
- c) su kokia veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos dalimi yra susijęs netikslumas arba su kokia stebėsenos plano dalimi yra susijusi neatitiktis.
5. Jeigu valstybė narė reikalauja, kad vertintojas, be 3 dalyje nurodytų elementų, apie patikrą pateiktų daugiau informacijos, kuri nėra būtina patikros išvadai suprasti, veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas našumo sumetimais šią papildomą informaciją gali kompetentingai institucijai pateikti ne kartu su patikros ataskaita, o atskirai kurią nors kitą dieną, bet ne vėliau kaip tų pačių metų gegužės 15 d.

28 straipsnis

Patikros srities apribojimai

Vertintojas gali padaryti išvadą, kad patikros sritis yra pernelyg siaura, kaip nurodyta 27 straipsnio 1 dalies c punkte, bet kuriuo iš šių atvejų:

- a) trūksta duomenų, kurių neturėdamas vertintojas negali gauti įrodymų, reikalingų patikros rizikai sumažinti iki lygio, būtino norint pateikti pagrįstą patikinimą;
- b) stebėsenos planas nepatvirtintas kompetentingos institucijos;
- c) nepakankama stebėsenos plano sritis arba jie nepakankamai aiškus, kad būtų galima padaryti patikros išvadą;
- d) veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas nesuteikė vertintojui pakankamai informacijos, kad šis galėtų atlikti patikrą.

29 straipsnis

Nepašalintų neesminių neatitikčių šalinimas

1. Vertintojas įvertina, ar veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas ištaisė ankstesnio stebėsenos laikotarpio patikros ataskaitoje nurodytas neatitiktis, jei jų buvo, laikydamasis Reglamento (ES) Nr. 601/2012 69 straipsnio 4 dalyje veiklos vykdytojui nustatytų reikalavimų.

Jeigu veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas šių neatitikčių neištaisė pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 69 straipsnio 4 dalį, vertintojas išnagrinėja, ar dėl to padidėja arba gali padidėti netikslumų rizika.

Vertintojas patikros ataskaitoje nurodo, ar veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas ištaisė šias neatitiktis.

2. Atlikdamas patikrą, vertintojas patikros vidaus dokumentuose išsamiai registruoja, kada ir kaip veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas patikros metu ištaisė nustatytas neatitiktis.

30 straipsnis

Stebėsenos ir ataskaitų teikimo tvarkos tobulinimas

1. Jeigu vertintojas nustatė tobulintinas su šios dalies a–d punktais susijusias veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo veiklos sritis, vertintojas patikros ataskaitoje pateikia tobulinimo rekomendacijas, susijusias su veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo veikla tuose punktuose nurodytose srityse:

- a) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo atliekamas rizikos vertinimas;
- b) duomenų srauto operacijų ir kontrolės kūrimas, dokumentavimas, įgyvendinimo ir priežiūra, taip pat kontrolės sistemos vertinimas;
- c) duomenų srauto operacijų procedūrų, kontrolės įgyvendinimo procedūrų ir kitų procedūrų, kurias veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas privalo nustatyti pagal Reglamentą (ES) Nr. 601/2012, kūrimas, dokumentavimas, įgyvendinimas ir priežiūra;
- d) išmetamųjų teršalų kiekio arba tonkilometrių stebėsenos ir ataskaitų teikimas, įskaitant tuos atvejus, kai tai daroma siekiant aukštesnės pakopos, sumažinti riziką ir padidinti stebėsenos bei ataskaitų teikimo veiksmingumą.

2. Kitais metais po tobulinimo rekomendacijų patikros ataskaitoje pateikimo atlikdamas patikrą, vertintojas patikrina, ar veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas įgyvendino tas tobulinimo rekomendacijas ir kaip jis tai padarė.

Jeigu veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas tų rekomendacijų neįgyvendino arba įgyvendino jas netinkamai, vertintojas įvertina, kokio poveikio tai turi netikslumų ir neatitikčių rizikai.

31 straipsnis

Įrenginių veiklos vykdytojams taikoma supaprastinta patikra

1. Nukrypdamas nuo 21 straipsnio 1 dalies, vertintojas, kompetentingai institucijai leidus pagal šio straipsnio antrą pastraipą, gali, remdamasis rizikos analizės rezultatais ir nustatęs, kad jis visus reikiamus duomenis gali gauti nuotoliniu būdu ir kad tenkinamos Komisijos nustatytos nevykimo į veiklos vietą sąlygos, nuspręsti nevykti į įrenginio buvimo vietą. Apie tai vertintojas nepagrįstai nedelsdamas informuoja veiklos vykdytoją.

Veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateikia prašymą, kad kompetentinga institucija patvirtintų vertintojo sprendimą nevykti į įrenginio veiklos vietą.

Gavusi atitinkamo veiklos vykdytojo prašymą, kompetentinga institucija nusprendžia, ar patvirtinti vertintojo sprendimą nevykti į veiklos vietą, atsižvelgdama į visus šiuos elementus:

- a) vertintojo pateiktą informaciją apie rizikos vertinimo rezultatus;
- b) informaciją apie tai, kad reikiamus duomenis galima gauti nuotoliniu būdu;
- c) įrodymus, kad įrenginiui netaikomi 3 dalyje nustatyti reikalavimai;
- d) įrodymus, kad laikomasi Komisijos nustatytų nevykimo į veiklos vietą sąlygų.

2. 1 dalyje nurodyto kompetentingos institucijos patvirtinimo nereikia, jei nusprendžiama nevykti į Reglamento (ES) Nr. 601/2012 47 straipsnio 2 dalyje nuodytų mažai taršių įrenginių buvimo vietą.

3. Bet koku atveju vertintojas vyksta į įrenginio veiklos vietą, jei:

- a) vertintojas primą kartą tikrina veiklos vykdytojo išmetamųjų teršalų kiekio ataskaitą;
- b) vertintojas nebuvo nuvykęs į įrenginio vietą du iš karto prieš taiėjusius ataskaitinius laikotarpius;

c) jeigu ataskaitiniu laikotarpiu padaryta svarbių stebėsenos plano pakeitimų, pavyzdžiui, nurodytų Reglamento (ES) Nr. 601/2012 15 straipsnio 3 arba 4 dalyje.

32 straipsnis

Orlaivių naudotojams taikoma supaprastinta patikra

1. Jei remdamasis rizikos analizės rezultatais vertintojas padaro išvadą, kad visus reikiamus duomenis jis gali gauti nuotoliniu būdu, vertintojas gali, nukrypdamas nuo šio reglamento 21 straipsnio 1 dalies, nuspręsti nevykti į Reglamento (ES) Nr. 601/2012 54 straipsnio 1 dalyje nurodyto mažojo teršėjo veiklos vietą.

2. Jeigu orlaivių naudotojas taiko Reglamento (ES) Nr. 601/2012 54 straipsnio 2 dalyje nurodytas supaprastintąsias degalų sąnaudų nustatymo priemones ir jeigu ataskaitoje pateikti duomenys parengti taikant šias priemones bei neatsižvelgiant į orlaivių naudotojo pateiktus duomenis, vertintojas, remdamasis rizikos analize, gali nuspręsti neatlikti šio reglamento 14 ir 16 straipsniuose, 17 straipsnio 1 ir 2 dalyje ir 18 straipsnyje nurodytų tikrinimų.

33 straipsnis

Supaprastinti patikros planai

Jei vertintojas taiko supaprastintą patikros planą, jis patikros vidaus dokumentuose registruoja duomenis, kuriais pagrindžiamas tokių planų taikymas, įskaitant įrodymus, kad tenkinamos supaprastintų patikros planų taikymo sąlygos.

III SKYRIUS

VERTINTOJAMS TAIKOMI REIKALAVIMAI

34 straipsnis

Akreditavimo sritys pagal sektorius

Vertintojas išduoda patikros ataskaitą tik tokiam veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui, kurio vykdoma veikla priskiriama Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytos veiklos sričiai, kuriai vertintojas yra akredituotas pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 ir šio reglamento nuostatas.

35 straipsnis

Nuolatinis kompetencijos užtikrinimas

1. Vertintojas parengia, patvirtina dokumentais, įgyvendina ir prižiūri kompetencijos užtikrinimo tvarką, kuria siekiama, kad visi darbuotojai, kuriems pavedama patikros veikla, būtų kompetentingi atlikti jiems paskirtas užduotis.

2. Įgyvendindamas 1 dalyje nurodytą kompetencijos užtikrinimo tvarką vertintojas nustato, patvirtina dokumentais, įgyvendina ir prižiūri bent šiuos dalykus:

- a) bendruosius kompetencijos kriterijus, taikomus visiems patikros veiklą vykdančioms darbuotojams;
- b) specialiuosius kompetencijos kriterijus, taikomus kiekvienai patikros veiklą vykdančio vertintojo pareigybei, pirmiausia ES ATLPS auditoriui ir ES ATLPS audito vadovui, nepriklausomą peržiūrą atliekančiam asmeniui ir technikos ekspertui;
- c) metodą, kuriuo nuolat užtikrinama kompetencija ir reguliarius visų patikros veiklą vykdančių darbuotojų veiklos vertinimas;
- d) patikros veiklą vykdančių darbuotojų tęstinio mokymo užtikrinimo tvarką;
- e) tvarką, skirtą įvertinti, ar išpareigojimas atlikti patikrą patenka į vertintojo akreditavimo sritį ir ar vertintojas yra kompetentingas, turi darbuotojų ir išteklių patikros grupei surinkti ir patikrai sėkmingai pabaigti per reikiamą laikotarpį.

Pirmos pastraipos b punkte nurodyti specialieji kompetencijos kriterijai nustatomi kiekvienai akreditavimo sričiai, kurioje šie asmenys vykdo patikros veiklą.

Vertindamas darbuotojų kompetenciją pagal pirmos pastraipos c punktą, vertintojas įvertina, ar jų kompetencija atitinka a ir b punktuose nurodytus kompetencijos kriterijus.

Pirmos pastraipos e punkte nurodyta tvarka taip pat apima vertinimą, ar patikros grupė yra visais atžvilgiais kompetentinga ir ar joje yra pakankamai darbuotojų, kad būtų galima atlikti konkretaus veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo patikrą.

Vertintojas nustato bendruosius ir specialiuosius kompetencijos kriterijus, atitinkančius 36 straipsnio 4 dalyje ir 37, 38 bei 39 straipsniuose nustatytus kriterijus.

3. Vertintojas reguliariai tikrina visų patikros veiklą vykdančių darbuotojų darbo kokybę, kad nuolat užtikrintų tų darbuotojų kompetenciją.

4. Vertintojas reguliariai peržiūri 1 dalyje nurodytą kompetencijos užtikrinimo tvarką siekdamas užtikinti, kad:

- a) 2 dalies pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodyti kompetencijos kriterijai būtų parengti pagal šiame reglamente nustatytus kompetencijos reikalavimus;

b) būtų atsižvelgta į visus aspektus, susijusius su bendrųjų ir specialiųjų kompetencijos kriterijų nustatymu pagal 2 dalies pirmos pastraipos a ir b punktus;

c) prireikus būtų nuolat atnaujinami ir prižiūrimi visi kompetencijos užtikrinimo reikalavimai.

5. Vertintojas privalo turėti pagal 1 dalyje nurodytą kompetencijos užtikrinimo tvarką vykdomos veiklos rezultatų registravimo sistemą.

6. ES ATLPS auditoriaus ir ES ATLPS vyriausiojo auditoriaus kompetenciją ir darbo kokybę vertina pakankamai kompetentingas vertintojas.

Tuo tikslu kompetentingas vertintojas tuos auditorius stebi jiems vykdant veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos patikrą įrenginio arba orlaivių naudotojo veiklos vietoje, kad nustatytų, ar jie atitinka kompetencijos kriterijus.

7. Jeigu darbuotojas nepajėgia įrodyti, kad jis visiškai atitinka jam paskirtai konkrečiai užduočiai atlikti keliamus kompetencijos reikalavimus, vertintojas nustato papildomo mokymo arba prižiūrimos darbo praktikos poreikį ir organizuoja atitinkamą mokymą arba darbo praktiką bei stebi darbuotoją iki vertintojui patenkinamai įrodoma, kad ji(s) atitinka kompetencijos kriterijus.

36 straipsnis

Vertintojų grupės

1. Kiekvieną kartą įsipareigojęs atlikti patikrą vertintojas surenka patikros grupę, gebančią vykdyti II skyriuje nurodytą tikrinimo veiklą.

2. Patikros grupė sudaroma bent iš ES ATLPS vyriausiojo auditoriaus ir, jeigu to reikia atsižvelgiant į 8 straipsnio 1 dalies e punktą nurodyto vertinimo metu vertintojo padarytas išvadas, tinkamo ES ATLPS auditorių ir technikos ekspertų skaičiaus.

3. Vertintojas paskiria nepriklausomą asmenį, kuris peržiūri su konkrečiu patikros įsipareigojimu susijusios patikros veiklą ir kuris nėra patikros grupės narys.

4. Kiekvienas grupės narys privalo:

a) aiškiai suprasti savo asmeninį vaidmenį patikros procese;

b) gebėti veiksmingai bendrauti ta kalba, kuri yra reikalinga konkrečioms jo (-s) užduotims atlikti.

5. Patikros grupėje turi būti bent vienas asmuo, kuris turi techninės kompetencijos ir žinių, reikalingų įvertinti konkrečius techninius stebėsenos ir ataskaitų teikimo aspektus, susijusius su I priede nurodyta įrenginio arba orlaivių naudotojo veikla, ir vienas asmuo, kuris sugeba bendrauti ta kalba, kuri yra būtina norint patikrinti veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitą valstybėje narėje, kurioje vertintojas atlieka patikrą.

6. Jeigu patikros grupė sudaryta iš vieno asmens, šis asmuo privalo atitikti visus 4 ir 5 dalyse nustatytus ES ATLPS auditoriui ir ES ATLPS audito vadovui keliamus kompetencijos reikalavimus.

37 straipsnis

ES ATLPS auditoriui ir ES ATLPS audito vadovui keliami kompetencijos reikalavimai

1. ES ATLPS auditorius privalo būti kompetentingas atlikti patikrą. Todėl ES ATLPS auditorius privalo atitikti bent šiuos kriterijus:

a) turėti žinių apie Direktyvą 2003/87/EB, Reglamentą (ES) Nr. 601/2012, šį reglamentą, susijusius standartus ir kitus atitinkamus teisės aktus, taikomas gaires, taip pat valstybės narės, kurioje atliekama patikra, paskelbtas gaires ir teisės aktus;

b) turėti žinių ir patirties duomenų ir informacijos audito srityje, įskaitant:

i) duomenų ir informacijos audito metodiką, įskaitant svarbos lygio taikymą ir netikslumų svarbos vertinimą;

ii) būdingos rizikos ir kontrolės rizikos analizę;

iii) imties metodus, susijusius su duomenų imtimi ir kontrolės tikrinimu;

iv) duomenų ir informacijos sistemų, IT sistemų, duomenų srauto operacijų, kontrolės, kontrolės sistemų ir kontrolės įgyvendinimo procedūrų vertinimą;

c) gebėti vykdyti veiklą, susijusią su veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos patikra, kaip reikalaujama II skyriuje;

d) turėti žinių ir patirties techniniais konkrečiau sektoriaus stebėsenos ir ataskaitų teikimo aspektais, susijusiais su I priede nurodyta veiklos sritimi, kurioje ES ATLPS auditorius atlieka patikrą.

2. ES ATLPS audito vadovas privalo atitikti ES ATLPS auditoriui keliamus kompetencijos reikalavimus ir turi būti įrodeęs, kad yra kompetentingas vadovauti patikros grupei ir būti atsakingas už patikros veiklą pagal šį reglamentą.

38 straipsnis

Nepriklausomą peržiūrą atliekantiems asmenims taikomi kompetencijos reikalavimai

1. Nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo turi būti tinkamai įgaliotas pagal 25 straipsnį peržiūrėti patikros ataskaitos projektą ir patikros vidaus dokumentus.

2. Nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo privalo atitikti 37 straipsnio 2 dalyje ES ATLPS audito vadovui keliamus kompetencijos reikalavimus.

3. Nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo privalo turėti reikiamos kompetencijos analizuoti pateiktą informaciją, kad galėtų patvirtinti, jog ji išsami bei nuosekli, reikalauti užpildyti informacijos spragas, kvestionuoti prieštarinę informaciją, taip pat patikrinti duomenų judėjimo kelią, kad įvertintų, ar patikros vidaus dokumentai yra išsamūs ir ar juose pateikiama pakankamai informacijos patikros ataskaitos projektui pagrįsti.

39 straipsnis

Technikos ekspertų pasitelkimas

1. Vykdydamas patikrą vertintojas gali pasitelkti technikos ekspertus, kad šie suteiktų išsamių žinių ir pasidalytų profesine patirtimi tam tikru klausimu, kai to reikia siekiant padėti ES ATLPS auditoriui bei ES ATLPS audito vadovui vykdyti patikrą.

2. Jei nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo nėra kompetentingas konkrečiam peržiūros proceso aspektui įvertinti, vertintojas paprašo technikos eksperto pagalbos.

3. Technikos ekspertas privalo būti kompetentingas ir turėti profesinės patirties, kad galėtų ES ATLPS auditoriui, ES ATLPS audito vadovui ar nepriklausomą peržiūrą atliekančiam asmeniui prireikus veiksmingai padėti tam tikru klausimu, kuriuo jo(s) prašoma suteikti žinių ir pasidalyti profesine patirtimi. Be to, technikos ekspertas privalo pakankamai gerai išmanyti 37 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytus klausimus.

4. Technikos ekspertui vykdant jam pavestas užduotis vadovauja ir visą atsakomybę prisiima tos patikros grupės, kurioje jis dirba, ES ATLPS audito vadovas arba nepriklausomą peržiūrą atliekantis asmuo.

40 straipsnis

Patikros procedūros

1. Vertintojas nustato, patvirtina dokumentais, įgyvendina ir prižiūri vieną arba daugiau II skyriuje aprašytų patikros procedūrų ir II priede nustatytas privalomas procedūras bei tvarką. Vertintojas šias procedūras ir tvarką nustato ir įgyvendina laikydamasis II priede nurodyto darniojo standarto.

2. Vertintojas parengia, patvirtina dokumentais, įgyvendina ir prižiūri kokybės valdymo sistemą, skirtą užtikrinti nuoseklų I dalyje nurodytų procedūrų ir tvarkos rengimą, įgyvendinimą, tobulinimą ir peržiūrą pagal II priede nurodytą darnųjį standartą.

41 straipsnis

Įrašų tvarkymas ir informacijos teikimas

1. Vertintojas saugo įrašus, įskaitant įrašus apie darbuotojų kompetenciją ir nešališkumą, kad įrodytų atitiktį šiam reglamentui.

2. Laikydamasis II priede nurodyto darniojo standarto vertintojas reguliariai teikia informaciją veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui ir kitoms susijusioms šalims.

3. Laikydamasis II priede nurodyto darniojo standarto vertintojas užtikrina per patikrą gautos informacijos konfidencialumą.

42 straipsnis

Nešališkumas ir nepriklausomumas

1. Vertintojas turi būti nepriklausomas nuo veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ir, vykdydamas patikros veiklą, turi būti nešališkas.

Todėl vertintojas ir bet kuris to paties juridinio asmens padalinys negali būti veiklos vykdytojas arba orlaivių naudotojas, veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo savininkas arba negali priklausyti veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui ar turėti su juo ryšių, kurie galėtų turėti poveikio jo nepriklausomumui ir nešališkumui. Be to, vertintojas turi būti nepriklausomas nuo institucijų, kurios parduoda apyvartinius taršos leidimus pagal šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, nustatytą pagal Direktyvos 2003/87/EB 19 straipsnį.

2. Vertintojo organizacinė struktūra turi būti tokia, kad būtų užtikrintas jo objektyvumas, nepriklausomumas ir nešališkumas. Taikant šį reglamentą taikomi atitinkami II priede nurodyto darniojo standarto reikalavimai.

3. Vertintojas nevykdo veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo patikros, jei dėl jos kyla nepriimtina vertintojo nešališkumo rizika arba vertintojo interesų konfliktas. Tikrindamas veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitą, vertintojas nesinaudoja darbuotojų arba samdytų asmenų, kuriems kyla arba gali kilti interesų konfliktas, paslaugomis. Be to, vertintojas užtikrina, kad darbuotojų arba organizacijų veikla neturėtų neigiamo poveikio patikros konfidencialumui, objektyvumui, nepriklausomumui ir nešališkumui.

Laikoma, kad pirmos pastraipos pirmame sakinyje nurodyta nepriimtina šališkumo arba interesų konflikto rizika yra iškilusi, be kita ko, bet kuriuo iš toliau nurodytų atvejų:

- a) jei vertintojas arba bet kuri kita to paties juridinio asmens dalis teikia konsultavimo paslaugas, skirtas parengti dalį stebėsenos ir ataskaitų teikimo tvarkos, aprašytos kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane, įskaitant stebėsenos metodikas, veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos projekto ir stebėsenos plano projekto rengimą;
- b) jei vertintojas arba bet kuri kita to paties juridinio asmens dalis teikia techninę pagalbą kuriant arba prižiūrint išmetamųjų teršalų kiekio arba tonkilometrų duomenų stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistemą.

4. Laikoma, kad dėl vertintojo ir veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ryšių yra iškilęs interesų konfliktas, be kita ko, bet kuriuo iš toliau nurodytų atvejų:

- a) jei vertintojo ir veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo tarpusavio ryšys yra pagrįstas bendra nuosavybe, bendru vadovavimu, bendru valdymu arba darbuotojais, bendrais ištekliais, bendrais finansais ir bendromis sutartimis arba rinkodara;
- b) jeigu konsultavimo įstaiga, techninės pagalbos įstaiga arba kita organizacija, turinti ryšių su vertintoju ir kelianti grėsmę vertintojo nešališkumui, veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui suteikė 3 dalies a punkte nurodytas konsultacijas arba tos dalies b punkte nurodytą techninę pagalbą.

Taikant pirmos pastraipos b punktą, laikoma, kad vertintojo nešališkumui kyla pavojus, jeigu vertintojo ryšiai su konsultavimo įstaiga, techninės pagalbos įstaiga arba kita organizacija yra pagrįsti bendra nuosavybe, bendru vadovavimu, bendru valdymu arba darbuotojais, bendrais ištekliais, bendrais finansais ir bendromis sutartimis arba rinkodara ir bendru komisinio atlyginimo už pardavimą mokėjimu arba kitokiu skatinimu už naujų klientų suradimą.

5. Vertintojas negali subrangovui patikėti atlikti nepriklausomą peržiūrą ar išduoti patikros ataskaitą. Taikant šį reglamentą, jei subrangovas atlieka kitas patikros užduotis, vertintojas turi atitikti atitinkamus II priede nurodyto darniojo standarto reikalavimus.

Tačiau pavienių asmenų samdymas patikros užduotims atlikti nelaikomas pirmoje pastraipoje nurodyta subranga, jei vertintojas, samdydamas tuos asmenis, atitinka atitinkamus II priede nurodyto darniojo standarto reikalavimus.

6. Vertintojas nustato, patvirtina dokumentais, įgyvendina ir prižiūri tvarką, skirtą nuolat užtikrinti vertintojo, to paties juridinio asmens, kaip ir vertintojas, padalinių, kitų 4 dalyje nurodytų organizacijų ir visų patikroje dalyvaujančių darbuotojų bei samdytų asmenų nešališkumą ir nepriklausomumą. Ši tvarka turi apimti vertintojo nešališkumo ir nepriklausomumo užtikrinimo mechanizmą bei atitikti atitinkamus II priede nurodyto darniojo standarto reikalavimus.

IV SKYRIUS

AKREDITAVIMAS

43 straipsnis

Akreditavimas

Vertintojas, išduodantis veiklos vykdytojui arba orlaivių naudotojui patikros ataskaitą, turi būti akredituotas tikrinti I priede nurodytą veiklą, su kuria yra susijusi jo atliekama veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos patikra.

44 straipsnis

Akreditavimo tikslai

Vykdydama akreditavimo veiklą ir atlikdama akredituotų vertintojų stebėseną, kiekviena nacionalinė akreditacijos įstaiga įvertina, ar vertintojas ir tikrinimo veiklą vykdančios jo darbuotojos:

- a) yra kompetentingi tikrinti veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitas pagal šį reglamentą;
- b) tikrina veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitas laikydamiesi šio reglamento;
- c) atitinka III skyriuje nurodytus reikalavimus.

45 straipsnis

Akreditavimo prašymas

1. Bet kuris juridinis asmuo ar kitas juridinis subjektas gali pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 5 straipsnio 1 dalį ir šio skyriaus nuostatas pateikti akreditavimo prašymą.

Prašyme pateikiama remiantis III priede nurodytu darniuoju standartu reikalaujama informacija.

2. Be šio straipsnio 1 dalyje nurodytos informacijos, pareiškėjas taip pat, prieš pradėdamas 44 straipsnyje nurodytą vertinimą, nacionalinei akreditacijos įstaigai pateikia:

- a) visą nacionalinės akreditacijos įstaigos reikalaujamą informaciją;
- b) procedūras ir informaciją, susijusias su 40 straipsnio 1 dalyje nurodyta tvarka, ir informaciją apie 40 straipsnio 2 dalyje nurodytą kokybės valdymo sistemą;
- c) 35 straipsnio 2 dalies a ir b punktuose nurodytus kompetencijos kriterijus, 35 straipsnyje nurodyto kompetencijos užtikrinimo proceso rezultatus, taip pat kitus svarbius dokumentus apie visų patikros veikloje dalyvaujančių darbuotojų kompetenciją;
- d) informaciją apie 42 straipsnio 6 dalyje nurodytą nuolatinio nešališkumo ir nepriklausomumo užtikrinimo tvarką, įskaitant atitinkamus duomenis apie pareiškėjo ir jo darbuotojų nešališkumą bei nepriklausomumą;
- e) informaciją apie technikos ekspertus ir svarbiausius darbuotojus, dalyvaujančius tikrinant veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitas;
- f) tinkamo patikros vidaus dokumentų rengimo užtikrinimo sistemą ir tvarką;
- g) kitus susijusius duomenis, nurodytus 41 straipsnio 1 dalyje.

46 straipsnis

Pasirengimas vertinti

1. Rengdamasi 44 straipsnyje nurodytam vertinimui kiekviena nacionalinė akreditacijos įstaiga atsižvelgia į srities, kurioje pareiškėjas prašo akreditavimo, sudėtingumą, taip pat į 40 straipsnio 2 dalyje nurodytos kokybės valdymo sistemos sudėtingumą, į 40 straipsnio 1 dalyje nurodytas procedūras ir informaciją apie tvarkas, taip pat geografines vietas, kuriose pareiškėjas atlieka arba ketina atlikti patikrą.

2. Taikant šį reglamentą nacionalinė akreditacijos įstaiga turi atitikti III priede nurodyto darniojo standarto minimaliuosius reikalavimus.

47 straipsnis

Vertinimas

1. 44 straipsnyje nurodyto vertinimo tikslais 57 straipsnyje nurodyta vertinimo grupė atlieka bent šiuos veiksmus:

- a) peržiūri visus susijusius 45 straipsnyje nurodytus dokumentus ir duomenis;

- b) apsilanko pareiškėjo patalpose, kad peržiūrėtų reprezentatyvią patikros vidaus dokumentų imtį ir įvertintų pareiškėjo kokybės valdymo sistemos ir 40 straipsnyje nurodytų procedūrų arba tvarkų įgyvendinimą;

- c) atlieka reprezentatyvios reikiamos akreditavimo srities dalies ir reprezentatyvaus veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos patikroje dalyvaujančių pareiškėjo darbuotojų skaičiaus darbo kokybės ir kompetencijos stebėjimą, kad įsitikintų, jog tie darbuotojai dirba laikydamiesi šio reglamento.

Vykdydama šią veiklą vertinimo grupė turi laikytis III priede nurodyto darniojo standarto reikalavimų.

2. Vertinimo grupė pagal III priede nurodyto darniojo standarto reikalavimus pareiškėjui praneša apie audito duomenis ir nustatytas neatitiktis ir paprašo pareiškėjo pateikti atsakymą dėl nurodytų audito duomenų ir neatitiktų pagal minėtas nuostatas.

3. Pareiškėjas imasi korekcinų veiksmų, kad pašalintų nurodytas neatitiktis, ir, pateikdamas atsakymą dėl vertinimo grupės pagal 2 dalį pateiktų audito duomenų ir nustatytų neatitiktų, nurodo, kokių veiksmų imtasi arba ketinama imtis per nacionalinės akreditacijos įstaigos nustatytą laikotarpį, kad būtų pašalintos nustatytos neatitiktys.

4. Nacionalinė akreditacijos įstaiga išnagrinėja pagal 3 dalį pateiktą pareiškėjo atsakymą dėl audito duomenų ir neatitiktų.

Jei nacionalinė akreditacijos įstaiga mano, kad pareiškėjo atsakymas yra neišsamus arba netinkamas, ji paprašo, kad pareiškėjas pateiktų papildomos informacijos arba imtųsi papildomų veiksmų. Be to, nacionalinė akreditacijos įstaiga gali paprašyti pateikti veiksmingo taikytų veiksmų įgyvendinimo įrodymus arba atlikti tolesnį veiksmingo korekcinų veiksmų įgyvendinimo vertinimą.

48 straipsnis

Sprendimas dėl akreditavimo ir akreditavimo pažymėjimas

1. Nacionalinė akreditacijos įstaiga, rengdama ir priimdama sprendimą, ar suteikti, išplėsti arba atnaujinti pareiškėjo akreditavimą, atsižvelgia į III priede nurodyto darniojo standarto reikalavimus.

2. Nacionalinė akreditacijos įstaiga, nusprendusi suteikti, išplėsti arba atnaujinti pareiškėjo akreditavimą, tuo tikslu išduoda jam akreditavimo pažymėjimą.

Akreditavimo pažymėjime pateikiama bent tokia informacija, kokios reikalaujama pagal III priede nurodytą darnųjį standartą.

Akreditavimo pažymėjimas galioja ne ilgiau kaip penkerius metus nuo tos dienos, kurią jį išdavė nacionalinė akreditacijos įstaiga.

49 straipsnis

Priežiūra

1. Nacionalinė akreditacijos įstaiga kasmet atlieka kiekvieno vertintojo, kuriam ji yra išdavusi akreditavimo pažymėjimą, priežiūrą.

Priežiūra apima bent:

- a) apsilankymą vertintojo patalpose siekiant atlikti 47 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytus veiksmus;
- b) reprezentatyvaus vertintojo darbuotojų skaičiaus darbo kokybės ir kompetencijos stebėjimą pagal 47 straipsnio 1 dalies c punktą.

2. Nacionalinė akreditacijos įstaiga pirmąją vertintojo priežiūrą pagal 1 dalį atlieka ne vėliau kaip po 12 mėnesių nuo tos dienos, kurią vertintojui buvo išduotas akreditavimo pažymėjimas.

3. Nacionalinė akreditacijos įstaiga parengia kiekvieno vertintojo priežiūros planą, pagal kurį būtų galima atlikti reprezentatyvias įvertintinas akreditavimo srities imtis pagal III priede nurodyto darniojo standarto reikalavimus.

4. Remdamasi 1 dalyje nurodytos priežiūros rezultatais, nacionalinė akreditacijos įstaiga nusprendžia, ar akreditavimą palikti galioti.

5. Jei vertintojas patikrą atlieka kitoje valstybėje narėje, vertintoją akreditavusi nacionalinė akreditacijos įstaiga gali paprašyti valstybės narės, kurioje atliekama patikra, nacionalinės akreditacijos įstaigos atlikti priežiūrą jos vardu ir atsakomybe.

50 straipsnis

Pakartotinis vertinimas

1. Prieš pasibaigiant akreditavimo pažymėjimo galiojimui, nacionalinė akreditacijos įstaiga atlieka pakartotinį vertintojo, kuriam ji yra išdavusi akreditavimo pažymėjimą, vertinimą, kad nustatytų, ar galima pratęsti akreditavimo pažymėjimo galiojimą.

2. Nacionalinė akreditacijos įstaiga parengia kiekvieno vertintojo pakartotinio vertinimo planą, pagal kurį būtų galima atlikti reprezentatyvias įvertintinas akreditavimo srities imtis. Planuodama ir atlikdama pakartotinę priežiūrą, nacionalinė akreditacijos įstaiga laikosi III priede nurodyto darniojo standarto reikalavimų.

51 straipsnis

Neilinis vertinimas

1. Nacionalinė akreditacijos įstaiga bet kada gali atlikti neeilinį vertintojo vertinimą, kad įsitikintų, jog vertintojas laikosi šiame reglamente nustatytų reikalavimų.

2. Kad nacionalinė akreditacijos įstaiga galėtų įvertinti neeilinio vertinimo poreikį, vertintojas nedelsdamas praneša nacionalinei akreditacijos įstaigai apie visus svarbius jo statuso ar veiklos pasikeitimus, turinčius poveikio jo akreditavimui. Svarbūs pasikeitimai apima pasikeitimus, paminėtus III priede nurodytame darniajame standarte.

52 straipsnis

Srities išplėtimas

Nacionalinė akreditacijos įstaiga, gavusi vertintojo prašymą išplėsti jam jau suteikto akreditavimo sritį, imasi veiksmų, būtinų nustatyti, ar išplėtus suteiktą akreditavimo sritį vertintojas atitiks 44 straipsnio reikalavimus.

53 straipsnis

Administracinės priemonės

1. Jei vertintojas neatitinka šio reglamento reikalavimų, nacionalinė akreditacijos įstaiga gali sustabdyti jo akreditavimo pažymėjimo galiojimą, panaikinti jo akreditavimo pažymėjimą arba apriboti jo akreditavimo sritį.

Vertintojui paprašius, nacionalinė akreditacijos įstaiga sustabdo jo akreditavimo pažymėjimo galiojimą, panaikina jo akreditavimo pažymėjimą arba apriboja jo akreditavimo sritį.

Nacionalinė akreditacijos įstaiga nustato, patvirtina dokumentais, įgyvendina ir prižiūri akreditavimo pažymėjimo galiojimo sustabdymo, akreditavimo pažymėjimo panaikinimo ir akreditavimo srities apribojimo tvarką.

2. Bet kuriuo iš toliau nurodytų atvejų nacionalinė akreditacijos įstaiga sustabdo akreditavimo pažymėjimo galiojimą arba apriboja akreditavimo sritį:

- a) vertintojas padaro šiurkštų šio reglamento reikalavimų pažeidimą;
- b) vertintojas nuolat ir pakartotinai nesilaiko šio reglamento reikalavimų.
- c) vertintojas pažeidė kitas nacionalinės akreditacijos įstaigos nustatytas specialias sąlygas.

3. Nacionalinė akreditacijos įstaiga panaikina akreditavimo pažymėjimą, jei:

- a) vertintojas nepašalina priežasčių, dėl kurių priimtas sprendimas sustabdyti jo akreditavimo pažymėjimo galiojimą;
- b) kuris nors iš vertintojo aukščiausiųjų vadovų pripažintas sukčiavęs;
- c) vertintojas sąmoningai pateikė klaidingą informaciją.

4. Nacionalinės akreditacijos įstaigos sprendimas sustabdyti akreditavimo pažymėjimo galiojimą, panaikinti akreditavimo pažymėjimą arba apriboti akreditavimo sritį pagal 2 ir 3 dalis gali būti apskundžiamas.

Valstybės narės nustato tokių skundų sprendimo tvarką.

5. Nacionalinės akreditacijos įstaigos sprendimas sustabdyti akreditavimo pažymėjimo galiojimą, panaikinti akreditavimo pažymėjimą arba apriboti akreditavimo sritį įsigalioja apie jį pranešus vertintojui.

Nacionalinei akreditacijos įstaigai gavus patikimos informacijos ir įsitikinus, kad vertintojas laikosi šio reglamento reikalavimų, akreditavimo pažymėjimo galiojimo sustabdymas nutraukiamas.

V SKYRIUS

ATLPS VERTINTOJUS AKREDITUOJANČIOMS ĮSTAIGOMS KELIAMI REIKALAVIMAI

54 straipsnis

Nacionalinė akreditacijos įstaiga

1. Akreditavimo užduotis pagal šį reglamentą atlieka nacionalinės akreditacijos įstaigos, paskirtos pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 4 straipsnio 1 dalį.

2. Jei valstybė narė nusprendžia leisti pagal šį reglamentą sertifikuoti vertintojus, kurie yra fiziniai asmenys, su tų vertintojų sertifikavimu susijusios užduotys patikimos kitai nacionalinei įstaigai negu pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 4 straipsnio 1 dalį paskirta nacionalinė akreditacijos įstaiga.

3. Jei valstybė narė nusprendžia pasinaudoti 2 dalyje nustatyta galimybe, ji užtikrina, kad atitinkama nacionalinė įstaiga atitiktų šio reglamento reikalavimus, įskaitant nustatytuosius 70 straipsnyje, ir pateikia Reglamento (EB) Nr. 765/2008 5 straipsnio 2 dalyje reikalaujamus įrodomuosius dokumentus.

4. Nacionalinė akreditacijos įstaiga turi būti pagal to reglamento 14 straipsnį pripažintos įstaigos narė.

5. Jei akreditavimo veiklos tiesiogiai nevykdo valdžios institucijos, nacionalinė akreditacijos įstaiga oficialiai valstybės narės įgaliojama vykdyti akreditavimo veiklą kaip valdžios institucijos funkciją.

6. Taikant šį reglamentą nacionalinė akreditacijos įstaiga vykdo savo funkcijas pagal III priede nurodyto darniojo standarto reikalavimus.

55 straipsnis

Tarpvalstybinis akreditavimas

Jeigu valstybė narė nusprendžia, kad jai ekonominiu požiūriu nenaudinga ar neperspektyvu paskirti nacionalinę akreditacijos įstaigą arba teikti akreditavimo paslaugas, kaip apibrėžta Direktyvos 2003/87/EB 15 straipsnyje, ta valstybė narė gali naudotis kitos valstybės narės nacionalinės akreditacijos įstaigos paslaugomis.

Atitinkama valstybė narė apie tai informuoja Komisiją ir kitas valstybes nares.

56 straipsnis

Nepriklausomumas ir nešališkumas

1. Nacionalinės akreditacijos įstaigos organizacinė struktūra turi būti tokia, kad būtų užtikrinta visiška jos nepriklausomybė nuo jos vertinamų vertintojų ir nešališkumas vykdant akreditavimo veiklą.

2. Todėl nacionalinė akreditacijos įstaiga negali siūlyti atlikti kokią nors vertintojų vykdomą veiklą arba teikiamas paslaugas arba jų atlikti, taip pat negali teikti konsultavimo paslaugų, turėti vertintojo akcijų arba turėti kokių nors kitokių finansinių arba valdymo interesų vertintojo atžvilgiu.

3. Nepažeidžiant 54 straipsnio 2 dalies, nacionalinės akreditacijos įstaigos struktūra, atsakomybė ir funkcijos turi būti aiškiai atskirtos nuo kompetentingos institucijos ir kitų nacionalinių institucijų atsakomybės ir funkcijų.

4. Galutinius sprendimus dėl vertintojų akreditavimo priima nacionalinė akreditacijos įstaiga.

Tačiau nacionalinė akreditacijos įstaiga, laikydama III priede nurodyto darniojo standarto reikalavimų, gali samdyti subrangovus tam tikroms užduotims atlikti.

57 straipsnis

Vertinimo grupė

1. Kiekvienam konkrečiam vertinimui atlikti nacionalinė akreditacijos įstaiga paskiria vertinimo grupę.
2. Vertinimo grupė sudaroma iš vyriausiojo vertintojo ir, jeigu reikia, konkrečiai akreditavimo sričiai tinkamo vertintojų arba technikos ekspertų skaičiaus.

Vertinimo grupėje turi būti bent vienas asmuo, turintis žinių apie išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėseną ir ataskaitų teikimą pagal Reglamentą (ES) Nr. 601/2012, kurios susijusios su akreditavimo sritimi, taip pat būtų kompetentingas ir išmanytų, kaip reikia vertinti tos srities patikros veiklą įrenginyje arba orlaivių naudotojo veiklos vietoje, ir bent vienas asmuo, turintis žinių apie susijusius nacionalinės teisės aktus ir rekomendacinius dokumentus.

58 straipsnis

Vertintojų kompetencijos reikalavimai

1. Vertintoją vertinantis vertintojas turi būti kompetentingas vykdyti veiklą, kuri yra privaloma pagal IV skyrių. Tuo tikslu vertintojas privalo:
 - a) atitikti III priede nurodyto darniojo standarto, parengto pagal Reglamentą (EB) Nr. 765/2008, reikalavimus;
 - b) turėti žinių apie Direktyvą (EB) Nr. 2003/87/EB, Reglamentą (ES) Nr. 601/2012, šį reglamentą, susijusius standartus ir kitus susijusius teisės aktus bei taikomas gaires;
 - c) turėti žinių apie duomenų ir informacijos auditą, kaip nurodyta šio reglamento 37 straipsnio 1 dalies b punkte, kurias jis įgyja per mokymą arba kurias jam suteikia kitas žmogus, turintis žinių ir patirties tokių duomenų ir informacijos srityje.
2. Vyriausiasis vertintojas turi atitikti 1 dalyje nurodytus kompetencijos reikalavimus, turi būti įrodęs, kad yra kompetentingas vadovauti vertinimo grupei ir būti atsakingas už vertinimą pagal šį reglamentą.
3. Vidaus peržiūras atliekantys asmenys ir asmenys, priimanys sprendimus dėl akreditavimo suteikimo, jo srities išplėtimo arba atnaujinimo, turi atitikti ne tik 1 dalyje nurodytus kompetencijos reikalavimus, bet ir turi turėti pakankamai žinių ir patirties, kad galėtų įvertinti akreditavimą.

59 straipsnis

Technikos ekspertai

1. Nacionalinė akreditacijos įstaiga gali į vertinimo grupę įtraukti technikos ekspertus, kad šie suteiktų išsamių žinių ir

pasidalytų profesine patirtimi konkrečiu klausimu, kai to reikia siekiant padėti vyriausiajam vertintojui arba vertintojui vykdyti vertinimo veiklą.

2. Technikos ekspertas privalo būti pakankamai kompetentingas, kad galėtų veiksmingai padėti vyriausiajam vertintojui arba vertintojui klausimu, kuriuo prašoma suteikti žinių ir pasidalyti profesine patirtimi. Be to, technikos ekspertas privalo:
 - a) turėti žinių apie Direktyvą (EB) Nr. 2003/87/EB, Reglamentą (ES) Nr. 601/2012, šį reglamentą, susijusius standartus ir kitus susijusius teisės aktus bei taikomas gaires;
 - b) pakankami gerai išmanyti tikrinimo veiklą.
3. Technikos ekspertas imasi nurodytų užduočių vadovaujamas atitinkamos vertinimo grupės vyriausiojo vertintojo ir visiškai šio atsakomybe.

60 straipsnis

Procedūros

Nacionalinė akreditacijos įstaiga turi atitikti reikalavimus, nustatytus pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 8 straipsnį.

61 straipsnis

Skundai

Nacionalinė akreditacijos įstaiga, gavusi kompetentingos institucijos, veiklos vykdytojo, orlaivių naudotojo arba kitų suinteresuotųjų šalių skundą dėl vertintojo, per pagrįstos trukmės laiką:

- a) nusprendžia, ar skundas pagrįstas;
- b) užtikrina, kad atitinkamam vertintojui būtų suteikta galimybė pateikti pastabas;
- c) imasi tinkamų priemonių skundui išnagrinėti;
- d) registruoja skundą ir taikomus veiksmus ir
- e) pateikia atsakymą skundą pateikusiam asmeniui.

62 straipsnis

Įrašai ir dokumentai

Nacionalinė akreditacijos įstaiga saugo su kiekvienu akreditavimo procese dalyvaujančiu asmeniu susijusius įrašus. Tie įrašai apima informaciją apie atitinkamas kvalifikacijas, mokymą, patirtį, nešališkumą ir kompetenciją, reikalingą atitikčiai šiam reglamentui įrodyti.

63 straipsnis

Galimybė gauti informacijos ir konfidencialumas

1. Nacionalinė akreditacijos įstaiga reguliariai viešai skelbia ir atnaujina informaciją, gautą jai vykdant akreditavimo veiklą.
2. Nacionalinė akreditacijos įstaiga, vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 765/2008 8 straipsnio 4 punktu, prirėikus imasi tinkamų priemonių gautos informacijos konfidencialumui apsaugoti.

64 straipsnis

Tarpusavio vertinimas

1. Nacionalinės akreditacijos įstaigos reguliariai vertina viena kitą.

Tarpusavio vertinimą organizuoja pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 14 straipsnį pripažinta įstaiga.

2. Pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 14 straipsnį pripažinta įstaiga įgyvendina tinkamus tarpusavio vertinimo kriterijus ir veiksmingą bei nepriklausomą tarpusavio vertinimo tvarką, kuria siekiama įvertinti, ar:

- a) nacionalinė akreditacijos įstaiga, kurios tarpusavio vertinimas atliekamas, vykde akreditavimo veiklą laikydamasi IV skyriaus nuostatų;
- b) nacionalinė akreditacijos įstaiga, kurios tarpusavio vertinimas atliekamas, įvykdė šiame skyriuje nustatytus reikalavimus.

Tarpusavio vertinimo kriterijai turi apimti tarpusavio vertintojų ir tarpusavio vertinimo grupių kompetencijos reikalavimus, specialiai nustatytus Direktyva 2003/87/EB sukurtai šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemai.

3. Pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 14 straipsnį pripažinta įstaiga viešai skelbia ir Komisijai, valstybių narių nacionalinėms institucijoms, atsakingoms už nacionalines akreditacijos įstaigas, taip pat valstybių narių kompetentingoms institucijoms arba 69 straipsnio 2 dalyje nurodytam pagrindiniam centrui pateikia nacionalinės akreditacijos įstaigos tarpusavio vertinimo rezultatus.

4. Nepažeidžiant 1 dalies, jeigu nacionalinė akreditacijos įstaiga prieš įsigaliojant šiam reglamentui sėkmingai praėjo pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 14 straipsnį pripažintos įstaigos surengtą tarpusavio vertinimą, tokia nacionalinė akreditacijos įstaiga atleidžiama nuo reikalavimo atlikti naują tarpusavio vertinimą įsigaliojus šiam reglamentui, jeigu ji gali įrodyti atitiktį šiam reglamentui.

Tokiu tikslu atitinkama nacionalinė akreditacijos įstaiga pateikia pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 14 straipsnį pripažintai įstaigai prašymą ir reikiamus dokumentus.

Pagal Reglamento (EB) Nr. 2008/765 14 straipsnį pripažinta įstaiga nusprendžia, ar įvykdytos reikalavimo netaikymo sąlygos.

Atleidimas nuo reikalavimo galioja ne ilgiau kaip trejus metus nuo sprendimo pranešimo nacionalinei akreditacijos įstaigai datos.

5. Nacionalinės institucijos, pagal 54 straipsnio 2 dalį įgaliotos vykdyti su vertintojų, kurie yra fiziniai asmenys, sertifikavimu susijusias užduotis pagal šį reglamentą, patikimumo lygis turi prilygti tarpusavio vertinimą sėkmingai praėjusios nacionalinės akreditacijos įstaigos patikimumo lygiui.

Tuo tikslu atitinkama valstybė narė, priėmusi sprendimą nacionalinei institucijai leisti vykdyti sertifikavimo užduotis, iškart perduoda Komisijai ir kitoms valstybėms narėms visus reikiamus įrodomuosius dokumentus. Jokia nacionalinė institucija nepradedą sertifikuoti vertintojų pagal šį reglamentą, kol atitinkama valstybė narė nėra pateikusi minėtų įrodomųjų dokumentų.

Atitinkama valstybė narė periodiškai patikrina nacionalinės institucijos veiklą siekdama užtikrinti, kad ji toliau atitinka pirmiau minėtą patikimumo lygį, ir apie tai informuoja Komisiją.

65 straipsnis

Korekciniai veiksmai

1. Valstybės narės, atsižvelgdamos į tarpusavio vertinimo, atlikto pagal 64 straipsnį, rezultatus, reguliariai atlieka savo nacionalinių akreditacijos įstaigų stebėseną siekdamos užtikrinti, kad jos nuolat atitiktų šio reglamento reikalavimus.

2. Jeigu nacionalinė akreditacijos įstaiga neatitinka šio reglamento reikalavimų arba nevykdo jame nustatytų įpareigojimų, atitinkama valstybė narė imasi reikiamų korekcinų veiksmų arba užtikrina, kad būtų imtasi tokių korekcinų veiksmų, ir apie juos praneša Komisijai.

66 straipsnis

Abipusis vertintojų pripažinimas

1. Valstybės narės pripažįsta, kad nacionalinių akreditacijos įstaigų, sėkmingai praėjusių tarpusavio vertinimą, teikiamos paslaugos yra lygiavertės. Valstybės narės pripažįsta tų nacionalinių akreditacijos įstaigų akredituotų vertintojų akreditavimo pažymėjimus ir šių vertintojų teisę atlikti savo akreditavimo srities patikras.

2. Jeigu nacionalinė akreditacijos įstaiga iki 2014 m. gruodžio 31 d. nepraėjo viso tarpusavio vertinimo proceso, valstybės narės pripažįsta tokios nacionalinės akreditacijos įstaigos akredituotų vertintojų akreditavimo pažymėjimus tik jeigu pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 14 straipsnį pripažinta įstaiga pradėjo tos nacionalinės akreditacijos įstaigos tarpusavio vertinimą ir nenustatė jokios nacionalinės akreditacijos įstaigos neatitikties šiam reglamentui.

3. Jei vertintojus sertifikuoja 54 straipsnio 2 dalyje nurodyta nacionalinė institucija, valstybės narės pripažįsta tos institucijos išduotus pažymėjimus ir sertifikuotų vertintojų teisę atlikti patikras jų sertifikavimo srityje.

67 straipsnis

Teikiamų paslaugų stebėseną

Jei valstybė narė, atlikdama patikrinimą pagal Direktyvos 2006/123/EB 31 straipsnio 4 dalį, nustato, kad vertintojas nesilaiko šio reglamento, tos valstybės narės kompetentinga institucija arba nacionalinė akreditacijos įstaiga informuoja tą vertintoją akreditavusių nacionalinę akreditacijos įstaigą.

Vertintoją akreditavusi nacionalinė akreditacijos įstaiga tokios informacijos perdavimą laiko skundu pagal šio reglamento 61 straipsnį ir imasi atitinkamų veiksmų bei kompetentingai institucijai arba nacionalinei akreditacijos įstaigai pateikia atsakymą pagal šio reglamento 72 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą.

68 straipsnis

Elektroniniai duomenų mainai ir automatinių sistemų naudojimas

1. Valstybės narės pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 74 straipsnio 1 dalį gali reikalauti, kad vertintojai naudotų elektroninius patikros ataskaitų šablonus arba tam tikro formato patikros ataskaitų rinkmenas.

2. Patikros ataskaitoms ir kitokiems pranešimams, kuriuos veiklos vykdytojas, orlaivių naudotojas, vertintojas, kompetentinga institucija ir nacionalinė akreditacijos įstaiga teikia vieni kitiems, teikti pagal Reglamento (ES) Nr. 601/2012 74 straipsnio 2 dalį gali būti parengti standartiniai elektroniniai šablonai arba nustatytos rinkmenų formato specifikacijos.

VI SKYRIUS

INFORMACIJOS MAINAI

69 straipsnis

Informacijos mainai ir pagrindiniai centrai

1. Valstybė narė sukuria veiksmingą jos nacionalinės akreditacijos įstaigos arba, jei taikoma, nacionalinės institucijos,

įgaliotos sertifikuoti vertintojus, ir kompetentingos institucijos veiksmingo bendradarbiavimo ir jų atitinkamos informacijos mainų sistemą.

2. Jeigu pagal Direktyvos 2003/87/EB 18 straipsnį valstybėje narėje paskiriama daugiau kaip viena kompetentinga institucija, valstybė narė vieną kompetentingą instituciją įgalioja būti pagrindiniu informacijos mainų, 1 dalyje nurodyto bendradarbiavimo koordinavimo ir šiame skyriuje nurodytos veiklos centru.

70 straipsnis

Akreditavimo darbų programa ir valdymo ataskaita

1. Nacionalinė akreditacijos įstaiga iki kiekvienų metų gruodžio 31 d. pateikia kiekvienos valstybės narės kompetentingai institucijai akreditavimo darbų programą, kurioje pateikiamas tos nacionalinės akreditacijos įstaigos akredituotų vertintojų, kurie ją pagal 76 straipsnį informavo ketinantys atlikti patikras tose valstybėse narėse, sąrašas. Akreditavimo darbų programoje apie kiekvieną vertintoją pateikiama bent tokia informacija:

- a) numatomas patikros laikas ir vieta;
- b) informacija apie veiklą, kurią nacionalinė akreditacijos įstaiga yra numaciusi to vertintojo atžvilgiu, pirmiausia priežiūros ir pakartotino vertinimo veikla;
- c) numatomo vertintojo atliekamo tikrinimo stebėjimo, kurį nacionalinė akreditacijos įstaiga ketina atlikti siekdama įvertinti vertintoją, datos, kartu nurodant veiklos vykdytojų arba orlaivių naudotojų, kurie bus lankomi per tokį tikrinimo stebėjimą, adresai ir kontaktiniai duomenys;
- d) informacija apie tai, ar nacionalinė akreditacijos įstaiga paprašė valstybės narės, kurioje vertintojas atlieka patikrą, nacionalinės akreditacijos įstaigos atlikti priežiūrą;

2. Gavusi akreditavimo darbų programą pagal 1 dalį, kompetentinga institucija suteikia nacionalinei akreditacijos įstaigai visą svarbią informaciją, įskaitant susijusius teisės aktus ar gaires.

3. Iki kiekvienų metų birželio 1 d. nacionalinė akreditacijos įstaiga pateikia kompetentingai institucijai valdymo ataskaitą. Valdymo ataskaitoje apie kiekvieną nacionalinės akreditacijos įstaigos akredituotą vertintoją pateikiama bent tokia informacija:

- a) išsami informacija apie tos nacionalinės akreditacijos įstaigos naujai akredituotų vertintojų akreditavimą, nurodant tų vertintojų akreditavimo sritį;
- b) tų vertintojų akreditavimo srities pasikeitimai;
- c) suvestiniai nacionalinės akreditacijos įstaigos atliktos priežiūros ir pakartotinio vertinimo veiklos rezultatai;

- d) suvestiniai atliktų neeilinių vertinimų rezultatai, nurodant šių neeilinių vertinimų iniciavimo priežastis;
- e) per laikotarpį nuo ankstesnės valdymo ataskaitos parengimo dėl vertintojo pateikti skundai ir veiksmai, kurių ėmėsi nacionalinė akreditacijos įstaiga.

71 straipsnis

Informacijos apie administracines priemones mainai

Jei nacionalinė akreditacijos įstaiga vertintojui yra nustačiusi administracines priemones pagal 53 straipsnį arba jei buvo nutrauktas akreditavimo pažymėjimo galiojimo sustabdymas arba sprendimu dėl apeliacijos pakeistas nacionalinės akreditacijos įstaigos sprendimas nustatyti 53 straipsnyje nurodytas administracines priemones, nacionalinė akreditacijos įstaiga informuoja šias šalis:

- a) valstybės narės, kurioje vertintojas yra akredituotas, kompetentingą instituciją;
- b) kiekvienos valstybės narės, kurioje vertintojas atlieka patikras, kompetentingą instituciją ir nacionalinę akreditacijos įstaigą.

72 straipsnis

Kompetentingos institucijos teikiama informacija

1. Valstybės narės, kurioje vertintojas atlieka patikrą, kompetentinga institucija kasmet nacionalinei akreditacijos įstaigai, kuri akreditavo vertintoją, pateikia bent tokią informaciją:

- a) svarbius veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitos ir patikros ataskaitos patikrinimo rezultatus, pirmiausia apie bet kokią nustatytą to vertintojo neatitiktį šiam reglamentui;
- b) veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo patikrinimo rezultatus, jeigu jie yra svarbūs nacionalinei akreditacijos įstaigai ir susiję su vertintojo akreditavimas bei priežiūra arba jeigu šie rezultatai susiję su nustatyta vertintojo neatitiktimi šiam reglamentui;
- c) to vertintojo patikros vidaus dokumentų vertinimo rezultatus, jeigu kompetentinga institucija įvertino patikros vidaus dokumentus pagal 26 straipsnio 3 dalį;
- d) kompetentingos institucijos gautus skundus dėl to vertintojo.

2. Jeigu 1 dalyje nurodyta informacija įrodoma, kad kompetentinga institucija nustatė, jog vertintojas neatitinka šio reglamento, nacionalinė akreditacijos įstaiga tą pateiktą informaciją laiko kompetentingos institucijos skundu dėl vertintojo, kaip apibrėžta 61 straipsnyje.

Nacionalinė akreditacijos įstaiga imasi atitinkamų veiksmų šiai informacijai išnagrinėti ir per tris mėnesius nuo informacijos gavimo pateikia atsakymą kompetentingai institucijai. Savo atsakyme nacionalinė akreditacijos įstaiga informuoja kompetentingą instituciją apie veiksmus, kurių ji ėmėsi, ir, jei taikoma, apie vertintojui nustatytas administracines priemones.

73 straipsnis

Informacijos apie priežiūrą mainai

1. Jeigu valstybės narės, kurioje vertintojas atlieka patikrą, nacionalinės akreditacijos įstaigos pagal 49 straipsnio 5 dalį paprašoma atlikti priežiūrą, ta nacionalinė akreditacijos įstaiga perduoda audito duomenis nacionalinei akreditacijos įstaigai, kuri akreditavo vertintoją, nebent abi nacionalinės akreditacijos įstaigos susitaria kitaip.

2. Vertintoją akreditavusi nacionalinė akreditacijos įstaiga nagrinėdama, ar vertintojas atitinka šio reglamento reikalavimus, atsižvelgia į 1 dalyje nurodytus audito duomenis.

3. Jeigu 1 dalyje nurodytais audito duomenimis įrodoma, kad vertintojas nesilaiko šio reglamento, vertintoją akreditavusi nacionalinė akreditacijos įstaiga imasi atitinkamų veiksmų pagal šį reglamentą ir pateikia priežiūrą atlikusiai nacionalinei akreditacijos įstaigai tokią informaciją:

- a) kokių veiksmų ėmėsi vertintoją akreditavusi nacionalinė akreditacijos įstaiga;
- b) jeigu taikytina, kaip vertintojas ištaisė pažeidimus;
- c) jeigu taikytina, kokios administracinės priemonės buvo nustatytos vertintojui.

74 straipsnis

Informacijos teikimas valstybei narei, kurioje yra įsisteigęs vertintojas

Jeigu vertintoją akreditavo kitos valstybės narės nei yra įsisteigęs vertintojas nacionalinė akreditacijos įstaiga, 70 straipsnyje nurodyta akreditavimo darbų programa ir valdymo ataskaita, taip pat 71 straipsnyje nurodyta informacija pateikiama ir tos valstybės narės, kurioje yra įsisteigęs vertintojas, kompetentingai institucijai.

75 straipsnis

Akredituotų vertintojų duomenų bazės

1. Nacionalinės akreditacijos įstaigos arba, jei taikytina, 54 straipsnio 2 dalyje nurodytos nacionalinės institucijos sukuria ir tvarko duomenų bazę ir suteikia jos prieigą kitoms nacionalinėms akreditacijos įstaigoms, nacionalinėms institucijoms, vertintojams, veiklos vykdytojams, orlaivių naudotojams ir kompetentingoms institucijoms.

Pagal Reglamento (EB) Nr. 765/2008 14 straipsnį pripažinta įstaiga sudaro vienodas prieigos prie duomenų bazės sąlygas, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingiems ir ekonomiškais nacionalinių akreditacijos įstaigų, nacionalinių institucijų, vertintojų, veiklos vykdytojų, orlaivių naudotojų ir kompetentingų institucijų informacijos mainams, ir gali tas duomenų bazes sujungti į vieną centralizuotą duomenų bazę.

2. 1 dalyje nurodytoje duomenų bazėje turi būti bent tokia informacija:

- a) kiekvieno nacionalinės akreditacijos įstaigos akredituoto vertintojo pavadinimas ir adresas;
- b) valstybės narės, kuriose vertintojas atlieka patikras;
- c) kiekvieno vertintojo akreditavimo sritis;
- d) akreditavimo data ir nustatyta akreditavimo pažymėjimo galiojimo pabaigos data;
- e) informacija apie administracines priemones, kurios buvo nustatytos vertintojui.

Tokia informacija skelbiama viešai.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2012 m. birželio 21 d.

76 straipsnis

Vertintojų pranešimai

1. Kad nacionalinė akreditacijos įstaiga galėtų parengti 70 straipsnyje nurodytą akreditavimo darbų programą ir valdymo ataskaitą, vertintojas kiekvienais metais iki lapkričio 15 d. pateikia jį akreditavusiai nacionalinei akreditacijos įstaigai tokią informaciją:

- a) planuojamą vertintojo numatytų atlikti patikrų laiką ir vietą;
- b) veiklos vykdytojų arba orlaivių naudotojų, kurių išmetamųjų teršalų kiekio arba tonkilometrų ataskaitos bus tikrinamos, adresus ir kontaktinius duomenis;

2. Pasikeitus 1 dalyje nurodytai informacijai, vertintojas apie tuos pasikeitimus praneša akreditacijos įstaigai per tokį laikotarpį, dėl kurio sutarta su ta akreditacijos įstaiga.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

77 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

Iki 2013 m. sausio 1 d. išmestų teršalų kiekis ir, jeigu taikytina, vykdytos veiklos duomenys tikrinami pagal Sprendime 2007/589/EB ⁽¹⁾ nustatytus reikalavimus.

78 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtąją dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2013 m. sausio 1 d.

Komisijos vardu

Pirmininkas

José Manuel BARROSO

⁽¹⁾ OL L 229, 2007 8 31, p. 1.

I PRIEDAS

Vertintojų akreditavimo sritis

Vertintojų akreditavimo sritis akreditavimo pažymėjime nurodoma naudojant toliau nurodytas veiklos kategorijas, apibrėžtas Direktyvos 2003/87/EB I priede, ir kitas veiklos rūšis, apibrėžtas Direktyvos 2003/87/EB 10a ir 24 straipsniuose. Šios nuostatos lygiai taip pat taikomos nacionalinės institucijos pagal šio reglamento 54 straipsnio 2 dalį sertifikuotiems vertintojams.

Veiklos kategorijos Nr.	Akreditavimo sritis
1a	Degalų deginimas įrenginiuose naudojant tik standartinius komercinius degalus, apibrėžtus Reglamente (ES) Nr. 601/2012 arba A ir B kategorijų įrenginiuose naudojant gamtines gijas.
1b	Degalų deginimas įrenginiuose, be apribojimų
2	Naftos perdirbimas
3	— Kokso gamyba — Metalų rūdos (įskaitant sulfidinę rūdą) deginimas arba kaitinimas, įskaitant granuliuojimą — Luitinio ketaus arba plieno gamyba (pirminis arba antrinis liejimas), įskaitant tolydinį liejimą
4	— Juodųjų metalų (įskaitant juodojo metalo lydinius) gamyba ar perdirbimas — Antrinio aliuminio gamyba — Spalvotųjų metalų gamyba arba perdirbimas, įskaitant lydinių gamybą
5	Pirminio aliuminio gamyba (CO ₂ ir PFC išmetamieji teršalai)
6	— Cemento klinkerio gamyba — Kalkių gamyba arba dolomito ar magnesito kalcinavimas — Stiklo, įskaitant stiklo pluoštą, gamyba — Keraminių gaminių gamyba degimo būdu — Akmens vatos izoliacinės medžiagos gamyba — Gipso džiovinimas arba kalcinavimas arba gipso plokščių ir kitų gipso produktų gamyba
7	— Celiuliozės gamyba iš medienos arba kitų pluoštinių medžiagų — Popieriaus ir kartono gamyba
8	— Suodžių gamyba — Amonjako gamyba — Didelio masto organinių cheminių medžiagų gamyba, taikant krekingą, riformingą, dalinę arba visišką oksidaciją arba kitus panašius metodus — Vandenilio (H ₂) ir sintezės dujų gamyba taikant riformingą arba dalinę oksidaciją — Natrio karbonato (Na ₂ CO ₃) ir natrio hidrokarbonato (NaHCO ₃) gamyba
9	— Azoto rūgšties gamyba (CO ₂ ir N ₂ O išmetamieji teršalai) — Adipo rūgšties gamyba (CO ₂ ir N ₂ O išmetamieji teršalai) — Glioksolio ir glioksolio rūgšties gamyba (CO ₂ ir N ₂ O išmetamieji teršalai) — Kaprolaktamo gamyba
10	— Įrenginių, kuriems taikoma Direktyva 2003/87/EB, išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų rinkimas siekiant jas transportuoti ir saugoti geologinėse formacijose pagal Direktyvą 2009/31/EB patvirtintoje saugojimo vietoje — Šiltnamio efektą sukeliančių dujų transportavimas vamzdynais siekiant jas saugoti geologinėje saugojimo vietoje, patvirtintoje pagal Direktyvą 2009/31/EB
11	Šiltnamio efektą sukeliančių dujų saugojimas geologinėje saugojimo vietoje, patvirtintoje pagal Direktyvą 2009/31/EB
12	Aviacijos veikla (išmetamųjų teršalų kiekio ir tonkilometrų duomenys)

Veiklos kategorijos Nr.	Akreditavimo sritys
98	Kita veikla pagal Direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnį
99	Kita pagal Direktyvos 2003/87/EB 24 straipsnį valstybės narės įtraukta veikla, išsamiai apibūdinta akreditavimo pažymėjime

II PRIEDAS

Vertintojams keliami reikalavimai

Vertintojams taikomi pagal Reglamentą (EB) Nr. 765/2008 priimto darniojo standarto, kuriuo nustatomi akredituojant arba kitaip pripažįstant taikytini reikalavimai šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio patvirtinimo ir patikrinimo institucijoms, reikalavimai. Be to, taikomos 40 straipsnio 1 dalyje minimos procedūros, tvarka ir priemonės:

- a) ryšių palaikymo su veiklos vykdytoju arba orlaivių naudotoju ir kitomis susijusiomis šalimis tvarka ir politika;
- b) tinkamos gautos informacijos konfidencialumo užtikrinimo priemonės;
- c) apeliacijų nagrinėjimo tvarka;
- d) skundų nagrinėjimo tvarka (įskaitant orientacines trukmes);
- e) pataisytos patikros ataskaitos parengimo tvarka, taikoma, kai, vertintojui jau pateikus veiklos vykdytoju arba orlaivių naudotojui patikros ataskaitą, skirtą vėliau pateikti kompetentingai institucijai, patikros ataskaitoje arba veiklos vykdytojo arba orlaivių naudotojo ataskaitoje randama klaidų;
- f) patikros paslaugų subrangos kitoms organizacijoms procedūra arba tvarka.

III PRIEDAS

Minimalieji akreditavimo procesui ir akreditacijos įstaigoms taikomi reikalavimai

Minimalieji akreditavimo reikalavimai ir akreditacijos įstaigoms taikomi reikalavimai nustatyti pagal Reglamentą (EB) Nr. 765/2008 priimtame darniajame standarte dėl bendrųjų akreditacijos įstaigų, akredituojančių atitikties vertinimo įstaigų, reikalavimų.

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 601/2012

2012 m. birželio 21 d.

dėl išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB⁽¹⁾, ypač į jos 14 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

(1) išsami, nuosekli, skaidri ir tiksli išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimas pagal šiame reglamente nustatytus suderintus reikalavimus yra pagal Direktyvą 2003/87/EB nustatytos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos veiksmingo veikimo pagrindas. Šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos antruoju atitikties ciklu, apimančiu 2008–2012 m. laikotarpį, pramoninės veiklos vykdytojai, orlaivių naudotojai, vertintojai ir kompetentingos institucijos įgijo išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal 2007 m. liepos 18 d. Komisijos sprendimą 2007/589/EB, nustatantį šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo apskaitos ir ataskaitų teikimo gaires vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/87/EB⁽²⁾, patirties. Trečiojo Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos laikotarpio, prasidedančio 2013 m. sausio 1 d., ir tolesnių prekybos laikotarpių taisyklės turėtų būti pagrįstos ta patirtimi;

(2) biomasės apibrėžtis šiame reglamente turėtų būti suderinta su terminų „biomasė“, „skystieji bioproductai“ ir „biodegalai“ apibrėžtimis, pateiktomis 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičiančios bei vėliau panaikinančios direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB⁽³⁾ 2 straipsnyje, visų pirma todėl, kad lengvatinė tvarka, taikoma apyvartinių taršos leidimų atsakymų įpareigojimams pagal Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, nustatytą Direktyva 2003/87/EB, yra paramos schema, kaip apibrėžta Direktyvos 2009/28/EB 2 straipsnio k punkte, taigi ir finansinė parama pagal tos direktyvos 17 straipsnio 1 dalies c punktą;

(3) siekiant nuoseklumo šiame reglamente turėtų būti vartojami terminai, apibrėžti 2009 m. birželio 8 d. Komisijos sprendime 2009/450/EB dėl išsamaus Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų aviacijos veiklos rūšių išaiškinimo⁽⁴⁾ ir 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičiančioje Tarybos direktyvą 85/337/EEB, direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006⁽⁵⁾;

(4) siekiant, kad stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistema būtų optimali, daugiau kaip vieną kompetentingą instituciją paskiriančios valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tos kompetentingos institucijos koordinuotų savo darbą pagal šiame reglamente išdėstytus principus;

(5) esminis šiuo reglamentu sukurtos sistemos elementas turėtų būti stebėsenos planas, kuriame pateikti visi išsamūs ir skaidrūs konkrečiame įrenginyje ar orlaivio naudotojo taikomos metodikos dokumentai. Reikėtų reikalauti, kad planas būtų reguliariai atnaujinamas tiek siekiant atsižvelgti į vertintojo išvadą, tiek veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo iniciatyva. Pagrindinė atsakomybė už stebėsenos metodikos, kurios dalys nustatomos šiuo reglamentu reikalaujamomis procedūromis, įgyvendinimą turėtų tekti veiklos vykdytojui arba orlaivio naudotojui;

(6) būtina nustatyti pagrindines stebėsenos metodikas siekiant mažinti veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams tenkančią naštą bei palengvinti veiksmingą išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio stebėseną ir ataskaitų teikimą pagal Direktyvą 2003/87/EB. Šiose metodikose turėtų būti nustatytos pagrindinės skaičiavimo ir matavimo metodikos. Skaičiavimo metodikos turėtų būti smulkiau skirstomos į standartinę metodiką ir masės balanso metodiką. Kad būtų galima leisti tame pačiame įrenginyje derinti matavimo metodikas, standartinę skaičiavimo metodiką ir masės balanso metodiką, jeigu veiklos vykdytojas užtikrina, kad nebus jokių praleidimų ar dvigubos apskaitos, turėtų būti numatomos lankstumas užtikrinančios nuostatos;

⁽¹⁾ OL L 275, 2003 10 25, p. 32.

⁽²⁾ OL L 229, 2007 8 31, p. 1.

⁽³⁾ OL L 140, 2009 6 5, p. 16.

⁽⁴⁾ OL L 149, 2009 6 12, p. 69.

⁽⁵⁾ OL L 140, 2009 6 5, p. 114.

- (7) siekiant dar labiau sumažinti veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams tenkančią našą turėtų būti įdiegtas paprastesnis neapibrėžties vertinimo reikalavimas, kurį taikant nenukentėtų tikslumas. Gerokai švelnesni neapibrėžties vertinimo reikalavimai turėtų būti taikomi tuo atveju, kai matuokliai naudojami laikantis tipo atitikties sąlygų, visų pirma, jeigu matuokliams taikoma nacionalinės teisės aktuose nustatyta teisinė metrologinė kontrolė;
- (8) būtina apibrėžti apskaičiavimo faktorius, kurie gali būti numatytieji arba nustatomi analizės būdu. Nustatant analizės reikalavimus turėtų išlikti reikalavimas, kad pirmenybė turėtų būti teikiama laboratorijoms, akredituotoms taikyti atitinkamus analizės metodus pagal darnųjį standartą „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliami bendrieji reikalavimai“ (EN ISO/IEC 17025), ir turėtų būti nustatyti pragmatiškesni reikalavimai, pagal kuriuos neakredituotos laboratorijos galėtų įrodyti esančios iš esmės lygiavertės, pavyzdžiui, atitinkančios darnųjį standartą „Kokybės vadybos sistemos. Reikalavimai“ (EN ISO/IEC 9001) ar kitas atitinkamas sertifikuotas kokybės valdymo sistemas;
- (9) turėtų būti nustatytas skaidresnis ir nuoseklesnis nepagrįstai didelių išlaidų nustatymo būdas;
- (10) matavimais grindžiama metodika turėtų būti labiau prilyginta skaičiavimu grindžiamai metodikai siekiant pripažinti padidėjusį ištisinės išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos sistemų patikimumą ir užtikrinti kokybę. Todėl turi būti nustatyti proporcingesni reikalavimai dėl kryžminės patikros su apskaičiavimais, taip pat turi būti paaiškintas duomenų tvarkymas ir turi būti nustatyti kiti su kokybės užtikrinimu susiję reikalavimai;
- (11) reikėtų vengti nustatyti neproporcingus stebėsenos reikalavimus tiems įrenginiams, iš kurių išmetami maži, neesminiai metiniai ŠESD kiekiai, kartu užtikrinant, kad būtų išlaikytas priimtinas tikslumo lygis. Todėl turėtų būti nustatytos specialios sąlygos įrenginiams, iš kurių išmetama mažai išmetamųjų ŠESD, ir orlaivių naudotojams, laikomiems mažaisiais teršėjais;
- (12) Direktyvos 2003/87/EB 27 straipsniu valstybėms narėms leidžiama, taikant lygiavertes priemones, mažų įrenginių neįtraukti į Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą, jei įgyvendomos tame straipsnyje nustatytos sąlygos. Šis reglamentas neturėtų būti tiesiogiai taikomas tokiems pagal Direktyvos 2003/87/EB 27 straipsnį neįtrauktiems įrenginiams, nebent valstybė narė nuspręstų, kad šis reglamentas jiems turėtų būti taikomas;
- (13) siekiant užkirsti kelią galimoms su būdingojo ar gryno CO₂ perdavimu susijusioms spragoms, vykdyti šį perdavimą turėtų būti leidžiama tik laikantis labai aiškiai apibrėžtų sąlygų; t. y. būdingąjį CO₂ turėtų būti leidžiama perduoti tik kitiems Europos Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos (toliau – ES ATLPS) įrenginiams, o gryno CO₂ perdavimas turėtų būti leidžiamas tik tuo atveju, jeigu CO₂ perduodamas saugoti į geologinio saugojimo vietą pagal ES ATLPS; toks saugojimas šiuo metu yra vienintelis priimtinas nuolatinis CO₂ saugojimo pagal ES ATLPS būdas. Tačiau tokios sąlygos neturėtų užkirsti kelio būsimoms inovacijoms;
- (14) turėtų būti nustatytos specialios nuostatos dėl išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos ir stebėsenos planų aviacijos sektoriuje. Viena iš nuostatų turėtų būti ta, kad tankio matavimas naudojant orlaivyje esančią įrangą ir jo nustatymas pagal degalų sąskaitas faktūras yra lygiavertės galimybės. Kita nuostata turėtų būti ribos, nuo kurios orlaivio naudotojas laikomas mažuoju teršėju, pakelimas nuo 10 000 tonų CO₂ per metus iki 25 000 tonų CO₂ per metus;
- (15) reikėtų nuoseklesnio trūkstumų duomenų apytikslinio nustatymo; šiuo tikslu reikėtų reikalauti naudoti stebėsenos plane pripažintas konservatyvaus įverčio nustatymo procedūras arba, jeigu to neišmanoma padaryti, – kad kompetentinga institucija patvirtintų atitinkamą procedūrą ir kad ta procedūra būtų įtraukta į stebėsenos planą;
- (16) turėtų būti labiau taikomas tobulinimo principas, pagal kurį veiklos vykdytojai privalo reguliariai persvarstyti naudojamą stebėsenos metodiką siekdami ją patobulinti ir vertintojo pateiktas rekomendacijas laikyti patikros proceso dalimi. Jeigu naudojama ne pakopinė metodika arba nesilaikoma aukščiausios pakopos metodikų reikalavimų, veiklos vykdytojai turėtų nuolatos pranešinėti apie veiksmus, kurių jie imasi siekdami laikytis pakopinės stebėsenos metodikos reikalavimų ir pasiekti aukščiausią privalomą pakopą;
- (17) orlaivių naudotojai gali pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalį pateikti prašymą, kad, remiantis patikrintais tonkilometrų duomenimis, jiems būtų skirta nemokamų apyvartinių taršos leidimų už jų vykdomą tos direktyvos I priede nurodytą veiklą. Tačiau, atsižvelgiant į proporcingumo principą, jei orlaivio naudotojas dėl objektyvių priežasčių ir dėl svarbių ir nenumatytų nuo jo nepriklausančių aplinkybių negali pateikti patikrintų tonkilometrų duomenų iki atitinkamo termino, toks orlaivio naudotojas turėtų galėti pateikti geriausiai turimus tonkilometrų duomenis, su sąlyga, kad yra įdiegtos atitinkamos apsaugos priemonės;
- (18) turėtų būti skatinama naudotis informacinėmis technologijomis, įskaitant duomenų mainų formatų reikalavimus ir automatizuotas sistemas, todėl valstybėms narėms turėtų būti leidžiama reikalauti, kad ūkinės veiklos vykdytojai naudotųsi tokiomis sistemomis. Valstybėms narėms taip pat turėtų būti leidžiama parengti elektroninius šablonus ir nustatyti failų formatų specifikacijas, kurie turėtų atitikti Komisijos paskelbtus minimaliuosius standartus;

- (19) Sprendimas 2007/589/EB turėtų būti panaikintas. Tačiau jo nuostatos turėtų būti taikomos per pirmąjį ir antrąjį ES ATLPS prekybos laikotarpį išmestų ŠESD stebėsenai, ataskaitų teikimui ir išmetamųjų ŠESD kiekio bei veiklos duomenų patikroms;
- (20) valstybėms narėms turėtų būti suteikta pakankamai laiko būtinoms priemonėms priimti ir tinkamai nacionalinei institucinei sistemai sukurti, kad šis reglamentas galėtų būti veiksmingai taikomas. Todėl šis reglamentas turėtų būti taikomas nuo tos dienos, kurią prasideda trečiasis prekybos laikotarpis;
- (21) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Klimato kaitos komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ;

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 SKIRSNIS

Dalykas ir terminų apibrėžtys

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio ir veiklos duomenų stebėsenos ir ataskaitų teikimo pagal Direktyvą 2003/87/EB ES ATLPS prekybos laikotarpiu, kuris prasideda 2013 m. sausio 1 d., ir kitais prekybos laikotarpiais taisyklės.

2 straipsnis

Taikymo sritis

Šis reglamentas taikomas vykdant su Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų rūšių veikla susijusių išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną bei teikiant ataskaitas ir vykdant stacionariųjų įrenginių veiklos duomenų, aviacijos veiklos duomenų ir aviacijos veiklos tonkilometrų duomenų stebėseną bei teikiant atitinkamas ataskaitas.

Jis taikomas nuo 2013 m. sausio 1 d. išmetamoms ŠESD ir nuo tos datos vykdomos veiklos duomenims.

3 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) veiklos duomenys – duomenys apie vykstant procesui sunaudotą arba pagamintą kuro ar medžiagų kiekį, kuriam taikoma skaičiavimu grindžiama stebėsenos metodika ir kuris išreikštas atitinkamai teradžauliais, masės tonomis arba, dujų atveju, tūriu, nurodytu normaliaisiais kubiniais metrais;

- 2) prekybos laikotarpis – Direktyvos 2003/87/EB 13 straipsnio 1 dalyje nurodytas aštuonerių metų laikotarpis;
- 3) tonkilometris – vieno kilometro atstumu nuvežta vienos tonos masės naudingoji apkrova;
- 4) sukėliklis:
- a) tam tikro tipo kuras, žaliava ar produktas, kurį naudojant ar gaminant iš vieno ar kelių taršos šaltinių išmetamos atitinkamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos;
- b) tam tikro tipo kuras, žaliava ar produktas, kurio sudėtyje yra anglies ir kuris įtraukiamas apskaičiuojant šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį pagal masės balanso metodiką;
- 5) taršos šaltinis – pavienė identifikuojama įrenginio dalis (elementas ar procesas), iš kurios išmetamos atitinkamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos arba, jei tai aviacijos veikla, atskiras orlaivis;
- 6) neapibrėžtis – parametras, susijęs su kiekiu, apibūdinančio verčių, kurias pagrįstai galima priskirti konkrečiam kiekiui, sklaidą (įskaitant sisteminių ir atsitiktinių veiksnių poveikį), nustatymo rezultatu, išreiškiamas procentais ir nusakantis patikimumo intervalą ties vidutine verte, į kurį patenka 95 % numatomų verčių, atsižvelgiant į jų pasiskirstymo nesimetriškumą;
- 7) apskaičiavimo faktoriai – grynojo šilumingumo vertė, išmetamųjų teršalų faktorius, preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius, oksidacijos koeficientas, konversijos koeficientas, anglies kiekis ir biomasės dalis;
- 8) pakopa – tam tikras reikalavimų rinkinys, taikomas nustatant veiklos duomenis, apskaičiavimo faktorius, metinį išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir valandinio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio metinį vidurkį bei naudingąją apkrovą;
- 9) būdingoji rizika – tikimybė, kad metinėje išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitoje arba tonkilometrių duomenų ataskaitoje klaidingai nurodomas parametras pavieniui arba kartu su kitais netikslumais gali būti esminis, dar prieš atsižvelgiant į bet kokios susijusios kontrolės poveikį;
- 10) kontrolės rizika – tikimybė, kad metinėje išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitoje arba tonkilometrių duomenų ataskaitoje klaidingai nurodomas parametras pavieniui arba kartu su kitais netikslumais gali būti esminis ir kurio laiku neišvengta arba jis neaptiktas ir neištaisytas taikant kontrolės sistemą;

- 11) degimo metu išsiskiriančios ŠESD – vykstant egzoterminei kuro ir deguonies reakcijai išskiriančios šiltnamio efektą sukeliančios dujos;
- 12) ataskaitinis laikotarpis – vieneri kalendoriniai metai, per kuriuos turi būti atliekama išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio stebėseną ir teikiamos ataskaitos, arba Direktyvos 2003/87/EB 3e ir 3f straipsniuose nurodyti stebėjimo metai, kuriais teikiami tonkilometrų duomenys;
- 13) išmetamųjų teršalų faktorius – vidutinė su sukėliklio veiklos duomenimis susijusių šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo sparta, jeigu daroma visiškos oksidacijos vykstant degimui ir visiškos kitų cheminių reakcijų konversijos prielaida;
- 14) oksidacijos koeficientas – trupmena išreikštas vykstant degimo procesui CO₂ virtusios anglies ir viso kure esančios anglies kiekio santykis, į atmosferą išmestą anglies monoksido (CO) kiekį laikant moliniu CO₂ kiekio ekvivalentu;
- 15) konversijos koeficientas – trupmena išreikštas anglies, kuri išmetama kaip CO₂, ir viso sukėliklyje esančios anglies kiekio santykis iki išmetimo proceso pradžios, į atmosferą išmestą anglies monoksido (CO) kiekį laikant moliniu CO₂ kiekio ekvivalentu;
- 16) tikslumas – matavimo rezultato ir konkretaus kiekio (ar atskaitos vertės, empiriškai nustatytos naudojant tarptautiniu mastu priimtas ir atsekamas kalibravimo medžiagas ir standartinius metodus) tikrosios vertės artumas atsižvelgiant į atsitiktinius ir sisteminius veiksnius;
- 17) kalibravimas – operacijų, kurias atliekant apibrėžtomis sąlygomis nustatomas matavimo prietaiso ar matavimo sistemos rodomų verčių arba medžiagos matu ar pamatine medžiaga išreikštų verčių ir pamatiniu etalonu išreikštų atitinkamų kiekio verčių santykis, seka;
- 18) keleiviai – orlaivyje skrydžio metu esantys asmenys, išskyrus įgulos narius;
- 19) konservatyvus – būvardis, kuriuo nusakomos tam tikros apibrėžtos prielaidos, kuriomis siekiama, kad nebūtų pamažintas metinis išmetamųjų ŠESD kiekis arba nebūtų padidinti tonkilometrų duomenys;
- 20) biomasė – biologiškai skaidi biologinės kilmės produktų, atliekų ir liekanų, gaunamų žemės ūkyje (įskaitant augalinės ir gyvūninės kilmės medžiagas), miškų ūkyje ir susijusiose pramonės šakose, įskaitant žuvininkystę ir akvakultūrą, dalis, taip pat biologiškai skaidi pramoninių ir buitinių atliekų dalis; ji apima skystuosius bioproduktus ir biodegalus;
- 21) skystieji bioproduktai – energijos tikslais, išskyrus transportui, bet įskaitant elektros energijos gamybą, šildymui ir aušinimui, iš biomasės pagamintas skystasis kuras;
- 22) biodegalai – iš biomasės pagamintas skystasis arba dujinis transporto kuras;
- 23) teisinė metrologinė kontrolė – matavimo funkcijų, numatytų atsižvelgiant į matavimo priemonės naudojimo sritį, kontrolė siekiant užtikrinti visuomenės interesus, visuomenės sveikatos apsaugą, visuomenės saugą ir viešąją tvarką, aplinkos ir vartotojų apsaugą bei sąžiningą prekybą ir surinkti mokesčius bei muitus;
- 24) didžiausia leidžiamoji paklaida – atitinkamai Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/22/EB ⁽¹⁾ I priede ir atitinkamam prietaisui skirtuose jos prieduose arba teisinės metrologijos kontrolės nacionalinės teisės aktuose nustatyta leidžiamoji matavimo paklaida;
- 25) duomenų srauto valdymo veikla – veikla, susijusi su duomenų, reikalingų išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ataskaitai naudojant pirminio šaltinio duomenis parengti, gavimu, apdorojimu ir tvarkymu;
- 26) CO_{2(e)} tonos – metrinės CO₂ arba CO_{2(e)} tonos;
- 27) CO_{2(e)} – bet kurios kitos nei CO₂ šiltnamio efektą sukeliančios dujos, išvardytos Direktyvos 2003/87/EB II priede, turinčios CO₂ ekvivalentu išreikštą visuotinio atšilimo potencialą;
- 28) matavimo sistema – visa matavimo prietaisų ir kitos įrangos, pvz., ėminių ėmimo ir duomenų apdorojimo įrangos, visuma, naudojama kintamiesiems, pvz., veiklos duomenims, anglies kiekiui, šilumingumo vertėms ar išmetamo CO₂ kiekio išmetamųjų teršalų faktoriams, nustatyti;
- 29) grynojo šilumingumo vertė (GŠV) – tam tikras kaip šiluma išskirtos energijos kiekis, kai kuras ar medžiaga visiškai sudega reaguodami su deguonimi įprastomis sąlygomis, atėmus bet kokio susiformavusio vandens garavimo šilumą;
- 30) proceso metu išsiskiriančios ŠESD – šiltnamio efektą sukeliančios dujos, kurios yra ne degimo metu išsiskiriančios šiltnamio efektą sukeliančios dujos ir kurios išmetamos vykstant medžiagų reakcijas ar joms vykstant savaime arba šių medžiagų virsmo metu, įskaitant cheminę arba elektrolizės būdu atliekamą metalo rūdų redukciją, terminį cheminių medžiagų suardymą ir medžiagų, kurios naudojamos kaip produktai ar žaliavos, susidarymą;
- 31) komercinis standartinis kuras – tai tokios tarptautiniu mastu standartizuotos komercinio kuro rūšys, kurios 95 % patikimumu atitinka ne daugiau kaip 1 % tikslumu nustatytą jų šilumingumą, įskaitant gazolį, lengvąjį kurą, gazoliną (benziną), žibalą, etaną, propaną, butaną, reaktyvinį žibalą (Jet A1 arba Jet A), reaktyvinį gazoliną (benziną) (Jet B) ir aviacinį gazoliną (benziną) (AvGas);

⁽¹⁾ OL L 135, 2004 4 30, p. 1.

- 32) partija – kuro arba medžiagos kiekis, pristatomas viena siunta arba nuolatos tam tikru laikotarpiu, atitinkantis tipinius ėminius ir apibūdinimą;
- 33) mišrusis kuras – kuras, kurio sudėtyje yra biomasės ir iškastinio kuro anglies;
- 34) mišrioji medžiaga – medžiaga, kurios sudėtyje yra biomasės ir iškastinio kuro anglies;
- 35) preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius – remiantis visu anglies kiekiu (biomasės dalis ir iškastinio kuro dalis) mišriajam kurui ar medžiagai nustatytas bendras išmetamųjų teršalų faktorius prieš jį dauginant iš iškastinio kuro anglies dalies, kad būtų apskaičiuotas išmetamųjų teršalų faktorius;
- 36) iškastinio kuro anglies dalis – trupmena išreikštas iškastinio kuro anglies ir kuro ar medžiagos viso anglies kiekio santykis;
- 37) biomasės dalis – trupmena išreikštas iš biomasės susidariusios anglies kiekio ir kuro ar medžiagos viso anglies kiekio santykis;
- 38) energijos balanso metodas – metodas, kurį taikant nustatomas katilė panaudoto kuro energijos kiekis, apskaičiuojamas kaip panaudojamos šilumos ir visų dėl spinduliuavimo, perdavimo ar dujų išmetimo per kaminus patiriamų energijos nuostolių suma;
- 39) nuolatinis išmetamųjų ŠESD kiekio matavimas – operacijų, kurias atliekant kiekio vertė siekiama nustatyti periodiniais matavimais, atliekant matavimus kamine arba išmetamųjų dujų ištraukimo procedūras, kai matavimo prietaisas yra arti kamino, seka; šis matavimas neapima atskirų ėminių iš kamino ėmimu grindžiamų matavimo metodų;
- 40) būdingasis CO₂ – kuro sudedamąja dalimi laikomas CO₂;
- 41) iškastinio kuro anglis – neorganinė ir organinė anglis, kuri nėra biomasė;
- 42) matavimo taškas – taršos šaltinis, iš kurio išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos matuojamos taikant nuolatinio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų matavimo sistemas (angl. CEMS), arba vamzdinių sistemų, kurioje CO₂ srautas matuojamas taikant nuolatinio matavimo sistemas, sankirta;
- 43) masės ir centruotės dokumentai – 1944 m. gruodžio 7 d. Čikagoje pasirašytos Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos 6 priede nustatytų standartų ir rekomenduojamos tvarkos (SARP) tarptautinėse ar nacionalinėse įgyvendinimo priemonėse nurodyti dokumentai, taip pat nurodyti Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3922/91 ⁽¹⁾ III priedo J skirsnyje arba lygiavertėse tarptautinėse taisyklėse;
- 44) atstumas – ortodrominis atstumas tarp išvykimo ir atvykimo aerodromų, pridėjus papildomą nekintamą 95 km dėmenį;
- 45) išvykimo aerodomas – skrydžio, kuris priklauso Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytai veiklai, pradžios aerodomas;
- 46) atvykimo aerodomas – skrydžio, kuris priklauso Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytai veiklai, pabaigos aerodomas;
- 47) naudingoji apkrova – bendra orlaivyje skrydžio metu esančių krovinių, pašto, keleivių ir bagažo masė;
- 48) nevaldomai išmetamos ŠESD – iš nenustatytų arba pernelyg įvairių ar mažų, kad būtų galima atskirai vykdyti jų stebėseną, šaltinių atsitiktinai ar netyčia išmestos šiltnamio efektą sukeliančios dujos;
- 49) aerodromų pora – išvykimo ir atvykimo aerodromai;
- 50) normaliosios sąlygos – tai 273,15 K temperatūra ir 101 325 Pa slėgis, kuriais apibūdinami normalieji kubiniai metrai (Nm³);
- 51) CO₂ surinkimas – CO₂, kuris antraip būtų išmetamas į aplinką, surinkimas iš dujų srautų siekiant jį transportuoti į geologinio saugojimo vietą, kurią leidžiama naudoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, ir jį ten saugoti;
- 52) CO₂ transportavimas – CO₂ transportavimas vamzdiniais į geologinio saugojimo vietą, kurią leidžiama naudoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;
- 53) sąmoningai išmestos ŠESD – sąmoningai per specialiai tam skirtą įrenginio dalį išleistos šiltnamio efektą sukeliančios dujos;
- 54) veiksmingesnis angliavandenilių rinkimas – papildomas angliavandenilių rinkimas, be jų rinkimo įpurškiant vandenį ar kitais būdais;
- 55) pakaitiniai duomenys – empiriškai grindžiamos ar remiantis priimtais šaltiniais gautos metinės vertės, kurias, siekdamas parengti išsamią ataskaitą, veiklos vykdytojas naudoja pagrįsdamas veiklos duomenis arba apskaičiavimo faktorius, jeigu taikant stebėsenos metodiką neįmanoma surinkti visų būtinų veiklos duomenų ar apskaičiavimo faktorių;

(¹) OL L 373, 1991 12 31, p. 4.

Be to, šiame reglamente vartojami terminai „skrydis“ ir „aerodromas“, apibrėžti Sprendimo 2009/450/EB priede, taip pat terminai, apibrėžti Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnio 1, 2, 3, 5, 6 ir 22 punktuose.

2 SKIRSNIS

Bendrieji principai

4 straipsnis

Bendras įpareigojimas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai su išmetamųjų ŠESD kiekiu stebėseną ir ataskaitų teikimu susijusius savo įpareigojimus pagal Direktyvą 2003/87/EB vykdo laikydamiesi 5–9 straipsniuose nustatytų principų.

5 straipsnis

Užbaigtumas

Stebėseną ir ataskaitų rengimą turi būti išsamūs ir apimti visas su Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytas veiklos rūšis ir į tos direktyvos 24 straipsnį įtrauktomis kitomis atitinkamomis veiklos rūšimis susijusias iš visų taršos šaltinių bei sukėliklių išmetamas proceso metu ir degimo metu išsiskiriančias ŠESD bei visas nurodytas su tomis veiklos rūšimis susijusias ŠESD ir turi būti atliekami taip, kad būtų išvengta dvigubos apskaitos.

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai taikydami atitinkamas priemones užtikrina, kad netrūktų jokių ataskaitinio laikotarpio duomenų.

6 straipsnis

Nuoseklumas, palyginamumas ir skaidrumas

1. Stebėseną ir ataskaitas turi būti nuoseklios ir palyginamos su kitų laikotarpių stebėseną ir ataskaitomis. Todėl veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai turi naudoti tas pačias stebėsenos metodikas ir duomenų rinkinius, o jų pakeitimus ir išimtis turi patvirtinti kompetentinga institucija.

2. Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai skaidriais būdais gauna, užrašo, kaupia, analizuoja ir dokumentais pagrindžia stebėsenos duomenis, įskaitant prielaidas, nuorodas, veiklos duomenis, išmetamųjų teršalų faktorius, oksidacijos koeficientus ir konversijos koeficientus, kad jais remdamiesi vertintojas ir kompetentinga institucija galėtų dar kartą nustatyti išmetamųjų ŠESD kieki.

7 straipsnis

Tikslumas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai užtikrina, kad išmetamųjų ŠESD kiekio nustatymas nebūtų netikslus nei dėl sisteminių priežasčių, nei sąmoningai.

Jie, kiek įmanoma, nustato netikslumų priežastis ir jas šalina.

Jie taip pat stengiasi kuo kruopščiau apskaičiuoti ir išmatuoti išmetamųjų ŠESD kieki siekdami kuo didesnio tikslumo.

8 straipsnis

Metodikos vientisumas

Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas siekia užtikrinti išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų, kurie bus pranešti ataskaitoje, pagrįstą patikimumą. Išmetamųjų ŠESD kieki jie nustato taikydami atitinkamas šiame reglamente išdėstytas stebėsenos metodikas.

Išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitose ir susijusiuose dokumentuose neturi būti esminių netikslumų, renkantis pateiktiną informaciją bei ją pateikiant vengiama šališkumo ir turi būti pateikiama patikima bei suderinta įrenginio išmetamųjų ŠESD arba su orlaivio naudotojo veikla susijusių išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita.

Renkantis stebėsenos metodiką, patobulinimai, kuriais siekiama didesnio tikslumo, įvertinami atsižvelgiant į papildomas išlaidas. Taigi vykdam išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir teikiant ataskaitas turi būti siekiama kuo didesnio tikslumo, nebent tai būtų techniškai neįmanoma arba dėl to nepagrįstai išaugtų išlaidos.

9 straipsnis

Nuolatinis tobulinimas

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai, vykdydami stebėseną ir teikdami ataskaitas, atsižvelgia į ankstesnio laikotarpio patikros ataskaitose, rengiamose pagal Direktyvos 2003/87/EB 15 straipsnį, jiems pateiktas rekomendacijas.

10 straipsnis

Koordinavimas

Jei valstybė narė pagal Direktyvos 2003/87/EB 18 straipsnį paskiria daugiau kaip vieną kompetentingą instituciją, ji koordinuoja pagal šį reglamentą vykdomą tų institucijų darbą.

II SKYRIUS

STEBĖSENOS PLANAS

1 SKIRSNIS

Bendrosios taisyklės

11 straipsnis

Bendras įpareigojimas

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas vykdo išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną remdamasis stebėsenos planu, kurį kompetentinga institucija patvirtina pagal 12 straipsnį, atsižvelgdama į įrenginio veiklos arba orlaivio naudotojo veiklos, kurioms tas planas taikomas, pobūdį ir vykdymą.

Stebėsenos planas prirėkus papildomas veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo atitinkamai parengtomis, dokumentais pagrįstomis, įgyvendintomis ir palaikomomis pagal stebėsenos planą vykdomos veiklos rašytinėmis procedūromis.

2. 1 dalyje nurodytame stebėsenos plane nurodymai veiklos vykdytojui ar orlaivio naudotojui aprašomi logiškai ir paprastai, siekiant, kad tas pats darbas nebūtų atliekamas du kartus, ir atsižvelgiant į įrenginyje esamas arba veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo naudojamas sistemas.

12 straipsnis

Stebėsenos plano turinys ir plano pateikimas

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas stebėsenos planą teikia kompetentingai institucijai patvirtinti.

Stebėsenos planą sudaro visi išsamūs ir skaidrūs tam tikro įrenginio veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo taikomos stebėsenos metodikos dokumentai ir jame pateikiami bent I priede nustatyti elementai.

Kartu su stebėsenos planu veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pateikia visus toliau išvardytus patvirtinamuosius dokumentus:

- a) įrodymus, kuriais patvirtinama, kad kiekvieno sukėlėjo ir taršos šaltinio veiklos duomenys ir apskaičiavimo faktoriai atitinka neapibrėžties ribines vertes ir, jeigu reikia, taikytas II ir III prieduose apibrėžtas pakopas;
- b) rizikos vertinimo rezultatus, kuriais įrodoma, kad siūloma kontrolė ir jos procedūros yra proporcingos nustatytai būdingajai rizikai ir kontrolės rizikai.

2. Jei I priede daroma nuoroda į procedūrą, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas nustato, dokumentais pagrindžia, įgyvendina ir palaiko tokią procedūrą atskirai nuo stebėsenos plano.

Stebėsenos plane veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pateikia procedūrų santrauką nurodydamas tokią informaciją:

- a) procedūros pavadinimą;
- b) atsekamą ir patikrinamą procedūros atpažinties nuorodą;
- c) už procedūros įgyvendinimą ir taikant procedūrą gautus duomenis arba ją atliekant naudojamus duomenis atsakingo asmens pareigybę arba atsakingą skyrių;
- d) trumpą procedūros aprašymą, iš kurio veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas, kompetentinga institucija ir vertintojas gali suprasti esminius parametrus ir atliktas operacijas;

- e) atitinkamų įrašų ir informacijos laikymo vietą;
- f) naudotos kompiuterizuotos sistemos pavadinimą, jeigu taikoma;
- g) jeigu taikoma, EN ar kitų taikytų standartų sąrašą.

Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai paprašius pateikia jai rašytinius procedūrų dokumentus. Tuos dokumentus jie taip pat pateikia pagal Komisijos reglamentą (ES) Nr. 600/2012⁽¹⁾ vykdomos patikros tikslais.

3. Be šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų elementų, valstybės narės taip pat gali pareikalauti, kad į įrenginių stebėsenos planą būtų įtraukti papildomi elementai siekiant įvykdyti 2011 m. balandžio 27 d. Komisijos sprendimo 2011/278/ES⁽²⁾, kuriuo nustatomos suderinto nemokamo apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87/EB 10a straipsnį pereinamojo laikotarpio Sąjungos taisyklės, 24 straipsnio 1 dalies reikalavimus, įskaitant santrauką procedūros, kuria užtikrinami šie dalykai:

- a) kad veiklos vykdytojas reguliariai patikrintų, ar tas sprendimas taikomas informacijai apie bet kuri planuojamą ar įdiegtą įrenginio pajėgumo, veiklos lygio ar eksploataavimo pakeitimą;
- b) kad a punkte nurodytą informaciją veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateiktų iki kiekvienų metų gruodžio 31 d.

13 straipsnis

Standartiniai ir supaprastinti stebėsenos planai

1. Nepažeisdamos 12 straipsnio 3 dalies, valstybės narės gali leisti veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams naudoti standartinius arba supaprastintus stebėsenos planus.

Tuo tikslu valstybės narės, remdamosi Komisijos paskelbtais šablonais ir gairėmis, gali paskelbti tų stebėsenos planų šablonus, įskaitant 57 ir 58 straipsniuose nurodytų duomenų šrauto ir kontrolės procedūrų aprašymą.

2. Prieš patvirtindama 1 dalyje nurodytą supaprastintą stebėsenos planą kompetentinga institucija atlieka supaprastintą rizikos vertinimą, kad nustatytų, ar siūloma kontrolė ir kontrolės procedūros yra proporcingos nustatytai būdingajai rizikai ir kontrolės rizikai ir ar tokio supaprastinto plano naudojimas yra pagrįstas.

⁽¹⁾ Žr. šio Oficialiojo leidinio p. 1.

⁽²⁾ OL L 130, 2011 5 17, p. 1.

Prireikus valstybės narės gali reikalauti, kad veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pats atliktų pirmesnėje pastraipoje nurodytą rizikos vertinimą.

14 straipsnis

Stebėsenos plano pakeitimai

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas reguliariai tikrina, ar stebėsenos planas atitinka įrenginio veiklos arba orlaivio naudotojo veiklos pobūdį ir vykdymą pagal Direktyvos 2003/87/EB 7 straipsnį ir ar stebėsenos metodiką galima pagerinti.

2. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pakeičia stebėsenos planą visais toliau išvardytais atvejais:

- a) pakinta išmetamųjų šesd kiekis, nes pradėta vykdyti naują veiklą arba imta naudoti naujos rūšies kurą ar medžiagas, kurios dar nėra įtrauktos į stebėsenos planą;
- b) pasikeičia gaunamų duomenų kokybė, nes naudojami naujų tipų matavimo prietaisai, ėminių ėmimo arba analizės metodai arba dėl kitų priežasčių, ir išmetamųjų šesd kiekį galima nustatyti tiksliau;
- c) nustatoma, kad taikant ankstesnę stebėsenos metodiką gauti duomenys nėra teisingi;
- d) pakeitus stebėsenos planą būtų pranešami tikslesni duomenys, nebent šis keitimas yra techniškai neįmanomas arba jam reikėtų nepagrįstai didelių išlaidų;
- e) nustatoma, kad stebėsenos planas neatitinka šio reglamento reikalavimų, ir kompetentinga institucija pareikalauja, kad veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas jį pakeistų;
- f) stebėsenos planą būtina patobulinti atsižvelgiant į patikros ataskaitoje pateiktus pasiūlymus.

15 straipsnis

Stebėsenos plano pakeitimų patvirtinimas

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai nepagrįstai nedelsdamas praneša apie visus stebėsenos plano pakeitimo pasiūlymus.

Tačiau kompetentinga institucija gali leisti veiklos vykdytojui arba orlaivio naudotojui iki tų pačių metų gruodžio 31 d. pranešti apie stebėsenos plano pakeitimus, nelaikytinus reikšmingais pagal 3 dalyje pateiktą apibrėžtį.

2. Visi reikšmingi stebėsenos plano pakeitimai, kaip apibrėžta 3 ir 4 dalyse, turi būti kompetentingos institucijos patvirtinti.

Jeigu kompetentinga institucija pakeitimo nelaiko reikšmingu, ji nepagrįstai nedelsdama apie tai praneša veiklos vykdytojui ar orlaivio naudotojui.

3. Reikšmingiems įrenginio stebėsenos plano pakeitimams priskiriama:

- a) įrenginio kategorijos pakeitimas;
- b) nepaisant 47 straipsnio 8 dalies, pakeitimai, susiję su tuo, ar įrenginys laikytinas mažą išmetamųjų šesd kiekį išmetančiu įrenginiu;
- c) taršos šaltinių pokyčiai;
- d) išmetamųjų šesd kiekiui nustatyti naudojamo apskaičiavimo grindžiamo metodo pakeitimas matavimu grįstu metodu ar atvirkščiai;
- e) taikomo pakopos lygio pakeitimas;
- f) naujų sukėliklių atsiradimas;
- g) sukėliklių priskyrimas kitai kategorijai (didžiųjų sukėliklių, mažųjų sukėliklių arba labai mažų sukėliklių);
- h) apskaičiavimo faktoriaus numatytosios vertės pakeitimas, jeigu vertė turi būti nustatyta stebėsenos plane;
- i) su ėminių ėmimu, analize ar kalibravimu susijusių naujų procedūrų taikymas, jeigu šias procedūras pakeitus pakinta išmetamųjų šesd kiekio duomenų tikslumas;
- j) iš saugyklų nutekančių išmetamųjų šesd kiekio kiekybinio įvertinimo metodo įdiegimas ar pritaikymas.

4. Reikšmingiems orlaivio naudotojo taikomo stebėsenos plano pakeitimams priskiriama:

- a) Pakeitimai, susiję su išmetamųjų šesd kiekio stebėsenos planu:
 - i) su degalų naudojimu susijusių pakopų keitimas;
 - ii) stebėsenos plane nustatyto išmetamųjų teršalų faktoriaus verčių keitimas;

- iii) vieno III priede nustatyto apskaičiavimo metodo keitimas kitu III priede nustatytu metodu;
 - iv) naujų sukėliklių atsiradimas;
 - v) sukėliklių priskyrimas kitai kategorijai, kai mažasis sukėliklis tampa didžiuoju;
 - vi) orlaivio naudotojui suteikto mažojo teršėjo statuso, kaip apibrėžta 54 straipsnio 1 dalyje, pasikeitimas.
- b) Pakeitimai, susiję su tonkilometrių duomenų stebėsenos planu:
- i) teikiamų vežimo oro transportu paslaugų statusas pasikeičia iš nekomercinio į komercinį arba atvirkščiai;
 - ii) pasikeičia teikiamų vežimo oro transportu paslaugų objektas (objektas – keleiviai, kroviniai arba paštas).

16 straipsnis

Pakeitimų įgyvendinimas ir įrašų saugojimas

1. Dar negavęs patvirtinimo arba informacijos pagal 15 straipsnio 2 dalį, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas gali vykdyti stebėseną ir teikti ataskaitas naudodamas pakeistą stebėsenos planą, jei jis gali pagrįstai manyti, kad pasiūlyti pakeitimai nėra reikšmingi arba jei vykdydamas stebėseną pagal pirminį stebėsenos planą jis gautų neišsamius išmetamųjų ŠESD kiekio duomenis.

Jeigu kyla abejonių, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka visą stebėseną ir parengia ataskaitas vidaus dokumentuose lygiagrečiai taikydamas ir pirminį, ir pakeistą stebėsenos planą.

2. Gavęs patvirtinimą arba informaciją pagal 15 straipsnio 2 dalį, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas naudoja tik su pakeistu stebėsenos planu susijusius duomenis ir visą stebėseną vykdo bei teikia ataskaitas tik pagal pakeistą stebėsenos planą.

3. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas saugo įrašus apie visus stebėsenos plano pakeitimus. Kiekviename įrašė nurodoma:

- a) aiškus pakeitimo aprašymas;
- b) pakeitimo pagrindimas;
- c) data, kurią apie pakeitimą pranešta kompetentingai institucijai;

d) data, kurią kompetentinga institucija pranešė gavusi 15 straipsnio 1 dalyje nurodytą pranešimą, jei žinoma, ir 15 straipsnio 2 dalyje nurodytos informacijos arba patvirtinimo data;

e) data, kurią pradėdamas įgyvendinti pakeistas stebėsenos planas pagal šio straipsnio 2 dalį.

2 SKIRSNIS

Techninės galimybės ir nepagrįstai didelės išlaidos

17 straipsnis

Techninės galimybės

Jei veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas teigia, kad tam tikros stebėsenos metodikos taikyti yra techniškai neįmanoma, kompetentinga institucija įvertina technines galimybes atsižvelgdama į veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo pagrindimą. Toks pagrindimas turi būti paremtas tuo, kad veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas turi techninių išteklių, kuriais jis gali patenkinti siūlomoms sistemoms poreikius arba reikalavimą, kurie taikant šį reglamentą gali būti įgyvendinti reikiamu laiku. Minėti techniniai ištekliai apima galimybę taikyti reikiamus metodus ir naudoti reikiamas technologijas.

18 straipsnis

Nepagrįstai didelės išlaidos

1. Jei veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas teigia, kad taikydamas tam tikrą stebėsenos metodiką jis patirtų nepagrįstai didelių išlaidų, kompetentinga institucija įvertina tokių išlaidų nepagrįstumą atsižvelgdama į veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo pagrindimą.

Jei numatomos išlaidos viršija naudą, kompetentinga institucija laiko, kad išlaidos yra nepagrįstai didelės. Nauda apskaičiuojama gerinimo faktorių padauginant iš 20 EUR atskaitos kainos už kiekvieną apyvartinį taršos leidimą ir į išlaidas įskaiciuojama atitinkama įrangos ekonominio naudingumo laikotarpiu grindžiamo atitinkamo jos nuvertėjimo trukmė.

2. Vertindama išlaidų, susijusių su atitinkamų veiklos duomenų pakopos lygių pasirinkimu, nepagrįstumą, kompetentinga institucija kaip 1 dalyje nurodytą gerinimo faktorių naudoja skirtumą tarp šiuo metu užtikrinamos neapibrėžties ir tos pakopos, kuri būtų pasiekta įgyvendinus pagerinimą, pakopos neapibrėžties ribinės vertės, padaugintos iš pastarųjų trejų metų vidutinio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio, išmetamo iš to sukėliklio.

Jei vidutinis metinis išmetamųjų ŠESD kiekis, išmetamas iš to sukėliklio per trejus pastaruosius metus, nežinomas, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas pateikia metinio išmetamųjų ŠESD kiekio konservatyvų įvertį, atimdamas iš jo iš biomasės išsiskiriantį CO₂ kiekį, bet neatimdamas perduoto CO₂ kiekio. Matavimo prietaisams, kuriems taikomos nacionalinės teisės aktais nustatytos teisinės metrologijos kontrolės priemonės, šiuo metu užtikrinamą neapibrėžtį galima pakeisti didžiausia leidžiamąja eksploatuojant susidarancia paklaida, kurią leidžiama taikyti pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus.

3. Vertindama išlaidų, susijusių su priemonėmis, kuriomis pagerinama ataskaitose pateikiamų išmetamųjų ŠESD duomenų kokybę, tačiau neturinčių tiesioginio poveikio veiklos duomenų tikslumui, nepagrįstą kompetentinga institucija naudoja gerinimo faktorių, lygų 1 % trejų pastarųjų atskaitinių laikotarpių vidutinio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio, išmetamo iš atitinkamų sukėliklių. Tokios priemonės, be kitų, gali būti:

- a) analizės naudojimas vietoj numatytųjų verčių nustatant apskaičiavimo faktorius;
- b) vienam sukėlikliui skiriamų analizių skaičiaus didinimas;
- c) jeigu tam tikrai matavimo užduočiai nėra taikomos nacionalinės teisės aktais nustatytos metrologinės kontrolės priemonės, matavimo prietaisų pakeitimas panašiose taikymo srityse susijusius valstybės narės teisinės metrologinės kontrolės reikalavimus atitinkančiais prietaisais arba matavimo prietaisais, atitinkančiais pagal Direktyvą 2004/22/EB arba Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/23/EB ⁽¹⁾ priimtas nacionalines taisykles;
- d) matavimo prietaisų kalibravimo ir techninės priežiūros intervalų sutrumpinimas;
- e) duomenų srauto valdymo veiklos ir kontrolės gerinimas, dėl kurio labai sumažėja būdingoji rizika arba kontrolės rizika.

4. Su įrenginio stebėsenos metodikos gerinimu susijusios priemonės pagal 69 straipsnį nelaikomos reikalaujančiomis nepagrįstai didelių išlaidų, jei per atskaitinį laikotarpį susidaro ne didesnė kaip 2 000 EUR bendra suma. Įrenginiams, iš kurių išmetama mažai ŠESD, ši ribinė vertė yra 500 EUR per atskaitinį laikotarpį.

III SKYRIUS

STACIONARIŲJŲ ĮRENGINIŲ IŠMETAMŲJŲ ŠESD KIEKIO STEBĖSENA

1 SKIRSNIS

Bendrosios nuostatos

19 straipsnis

Įrenginių ir sukėliklių kategorijos

1. Siekdamas vykdyti išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir nustatyti minimaliuosius pakopų reikalavimus kiekvienas veiklos vykdytojas nustato savo įrenginio kategoriją pagal 2 dalį ir, jei taikoma, kiekvieno sukėliklio kategoriją pagal 3 dalį.

2. Veiklos vykdytojas kiekvieną įrenginį priskiria vienai iš šių kategorijų:

- a) A kategorijai, jeigu patikrintas vidutinis prieš taiėjusiu prekybos laikotarpiu išmestas CO₂ kiekis, į jį neįtraukiant iš biomasės išsiskiriančio CO₂ ir iš jo neatėmus perduoto CO₂ kiekio, sudaro 50 000 tonų CO_{2(e)} arba mažiau;
- b) B kategorijai, jeigu patikrintas vidutinis prieš taiėjusiu prekybos laikotarpiu išmestas CO₂ kiekis, į jį neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO₂ ir iš jo neatėmus perduoto CO₂ kiekio, sudaro daugiau kaip 50 000 tonų CO_{2(e)}, bet mažiau kaip 500 000 tonų CO_{2(e)} arba yra lygus 500 000 tonų CO_{2(e)};
- c) C kategorijai, jeigu patikrintas vidutinis prieš taiėjusiu prekybos laikotarpiu išmestas CO₂ kiekis, į jį neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO₂ ir iš jo neatėmus perduoto CO₂ kiekio, sudaro daugiau kaip 500 000 tonų CO_{2(e)}.

3. Veiklos vykdytojas kiekvieną sukėliklį palygina su visų deginančių kurą iš visų sukėliklių, kuriems taikomi apskaičiavimo metodai, išsiskyrusio CO₂ kiekio ir CO_{2(e)} kiekio absoliučiąją verčių suma ir su iš visų taršos šaltinių išmestu ŠESD kiekiu, kuris nustatytas naudojant matavimu grindžiamas metodikas, dar prieš atimant perduoto CO₂ kiekį, ir priskiria kiekvieną sukėliklį vienai iš toliau nurodytų kategorijų:

- a) mažieji sukėlikliai – kai iš veiklos vykdytojo pasirinktų sukėliklių bendrai per metus deginant iškastinį kurą išmetama ne daugiau kaip 5 000 tonų CO₂ arba kai CO₂ kiekis sudaro mažiau kaip 10 % (ne daugiau nei 100 000 tonų per metus deginant iškastinį kurą išmetamo CO₂), imant tą dydį, kurio absoliučioji vertė didesnė;
- b) labai maži sukėlikliai – kai iš veiklos vykdytojo pasirinktų sukėliklių bendrai per metus deginant iškastinį kurą išmetama mažiau kaip 1 000 tonų CO₂ arba kai CO₂ kiekis sudaro mažiau kaip 2 % (ne daugiau nei 20 000 tonų per metus deginant iškastinį kurą išmetamo CO₂), imant tą dydį, kurio absoliučioji vertė didesnė;
- c) didieji sukėlikliai – tokie sukėlikliai, kurių negalima priskirti a ir b punktuose nurodytoms kategorijoms.

4. Jei prieš taiėjusio prekybos laikotarpio patikrintas vidutinis metinis iš įrenginio išmestu ŠESD kiekis nežinomas arba yra netikslus, veiklos vykdytojas įrenginio kategorijai nustatyti naudoja vidutinio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio konservatyvų įvertį, į jį neįskaičiuodamas iš biomasės susidarančio CO₂ kiekio ir neatimdamas perduoto CO₂ kiekio.

⁽¹⁾ OL L 122, 2009 5 16, p. 6.

20 straipsnis

Stebėsenos ribos

1. Veiklos vykdytojas nustato kiekvieno įrenginio stebėsenos ribas.

Tos ribos apima iš visų taršos šaltinių ir sukėliklių, susijusių su įrenginyje vykdoma veikla, įrašyta į Direktyvos 2003/87/EB I priedą, išmetamas visas atitinkamas ŠESD ir veiklą bei ŠESD, kurias valstybė narė įtraukia į sistemą pagal Direktyvos 2003/87/EB 24 straipsnį.

Veiklos vykdytojas taip pat įtraukia įprastinės eksploatacijos metu ir per nenumatytus įvykius išmestų ŠESD kiekį, įskaitant per ataskaitinį laikotarpį įvykusią įrenginio eksploatacijos pradžią, pabaigą ir avarines situacijas, tačiau neįtraukia transportavimo tikslu naudotų mobiliųjų mašinų išmestų ŠESD kiekio.

2. Nustatydamas stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesą veiklos vykdytojas įtraukia IV priede nustatytus atitinkamam sektoriui skirtus reikalavimus.

3. Jei nustatoma, kad pagal Direktyvą 2009/31/EB eksploataujamoje saugykloje yra nuotėkis, dėl kurio išmetamos ŠESD, arba CO₂ išleidžiamas į vandens storumę, tai laikoma atitinkamo įrenginio taršos šaltiniu, todėl turi būti atliekama jo stebėseną pagal šio reglamento IV priedo 23 skirsnį.

Kompetentinga institucija gali leisti dėl nuotėkio išmetamų ŠESD į stebėsenos ir ataskaitų teikimo procesą neįtraukti, kai imamasi ištaisomųjų priemonių pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį ir ŠESD išmetimo arba nuotėkio į vandens storumę nebegalima aptikti.

21 straipsnis

Stebėsenos metodikos pasirinkimas

1. Įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekiui stebėti veiklos vykdytojas pagal atitinkamas šio reglamento nuostatas pasirenka taikyti skaičiavimu grindžiamą metodą arba matavimu grindžiamą metodą.

Pagal skaičiavimu grindžiamą metodą iš sukėliklių išmetamas ŠESD kiekis nustatomas remiantis veiklos duomenimis, gautais naudojant matavimo sistemas, ir atlikus laboratorinę analizę nustatytais papildomais parametrais ar numatytosiomis vertėmis. Skaičiavimu grindžiamas metodas gali būti įgyvendintas taikant 24 straipsnyje išdėstytą standartinį metodą arba 25 straipsnyje išdėstytą masės balanso metodą.

Pagal matavimu grindžiamą metodą iš taršos šaltinio išmetamas ŠESD kiekis nustatomas remiantis nuolatiniu atitinkamų ŠESD koncentracijos matavimu kaminų dujose ir kaminų dujų sraute,

įskaitant CO₂ kiekio perdavimo iš vieno įrenginio kitam stebėseną, jeigu perduodamo CO₂ koncentracija ir srautas yra matuojami.

Jei taikomas skaičiavimu grindžiamas metodas, stebėsenos plane veiklos vykdytojas nurodo, koks metodas (standartinis ar masės balanso) ir kokios pakopos pagal II priedą taikomos kiekvienam sukėlikliui.

2. Gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, veiklos vykdytojas to paties įrenginio skirtingiems taršos šaltiniams ir sukėlikliams gali taikyti standartinio metodo, masės balanso metodo ir matavimu grindžiamo metodo derinius, jeigu užtikrinama, kad nebus išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų spragų ar dvigubo skaičiavimo.

3. Jeigu veiklos vykdytojas nesirenka matavimu grindžiamo metodo, tada jis turi rinktis pagal IV priedo atitinkamą skirsnį privalomą taikyti metodą, nebent jis kompetentingai institucijai pateiktų įrodymų, kad tokio metodo techniškai neįmanoma taikyti ar jį pasirinkus būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, arba kad taikant kitą metodą būtų užtikrintas didesnis bendras duomenų apie išmetamųjų ŠESD kiekį tikslumas.

22 straipsnis

Stebėsenos metodika, nepagrįsta pakopomis

Nukrypdamas nuo 21 straipsnio 1 dalies, veiklos vykdytojas gali pasirinkti sukėliklių ar taršos šaltinių stebėseną vykdyti naudodamas nepakopinį metodą (toliau – alternatyvus metodas), jeigu tenkinamos visos toliau išvardytos sąlygos:

- a) taikyti bent 1 pakopą pagal skaičiavimu grindžiamą metodą vienam ar daugiau didžiųjų sukėliklių arba smulkiesiems sukėlikliams ir matavimu grindžiamą metodą bent vienam taršos šaltiniui, susijusiam su tais pačiais sukėlikliais, yra techniškai neįmanoma arba tam prireiktų nepagrįstai didelių išlaidų;
- b) veiklos vykdytojas kiekvienais metais įvertina ir kiekybiškai nustato visų parametrų, kurie naudojami apibrėžiant metinį išmetamųjų ŠESD kiekį, neapibrėžtį pagal ISO Matavimų neapibrėžties nustatymo vadovą (JCGM 100:2008) arba kitą lygiavertį tarptautiniu mastu pripažintą standartą ir rezultatus įtraukia į metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą;
- c) veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtiniu būdu įrodo, kad taikant šį alternatyvų išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos metodą viso įrenginio metinio išmetamųjų ŠESD kiekio bendrosios neapibrėžties ribinės vertės neviršijamos daugiau nei 7,5 % A kategorijos įrenginiuose, 5,0 % B kategorijos įrenginiuose ir 2,5 % C kategorijos įrenginiuose.

23 straipsnis

Laikini stebėsenos metodikos pakeitimai

1. Jeigu dėl techninių priežasčių veiklos duomenims ar kiekvienam kuro ar medžiagos srauto apskaičiavimo faktoriui laikinai neįmanoma taikyti kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane nurodytos pakopos, atitinkamas veiklos vykdytojas taiko aukščiausią įmanomą pakopą tol, kol atkuriamos stebėsenos plane patvirtintos pakopos taikymo sąlygos.

Veiklos vykdytojas imasi visų reikiamų priemonių, kad būtų vėl taikoma kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane numatyta pakopa.

2. Atitinkamas veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai nepagrįstai nedelsdamas praneša apie 1 dalyje nurodytą stebėsenos metodikos pasikeitimą ir nurodo:

- a) pakopos nesilaikymo priežastis;
- b) išsamią informaciją apie laikinąją stebėsenos metodiką, kurią veiklos vykdytojas taiko išmetamųjų ŠESD kiekiui nustatyti iki bus atkurtos stebėsenos plane numatytos pakopos taikymo sąlygos;
- c) priemones, kurių veiklos vykdytojas imasi siekdamas atkurti kompetentingos institucijos patvirtintame stebėsenos plane numatytos pakopos taikymo sąlygas;
- d) numatomą datą, nuo kurios vėl bus taikoma kompetentingos institucijos patvirtinta pakopa.

2 SKIRSNIS

Skaičiavimu grindžiama metodika

1 poskirsnis

Bendrosios nuostatos

24 straipsnis

Išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimas pagal standartinę metodiką

1. Pagal standartinę metodiką veiklos vykdytojas degimo metu iš kiekvieno sukėliklio išsiskiriančių ŠESD kiekį apskaičiuoja veiklos duomenis, susijusius su sudeginto kuro kiekiu ir išreiškiamus teradžauliais remiantis grynojo šilumingumo verte (toliau – GŠV), padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus, išreikšto CO₂ tonomis teradžauliui (t CO₂/TJ) ir atitinkančio naudojamą GŠV, ir iš atitinkamo oksidacijos koeficiento.

Kompetentinga institucija gali leisti naudoti su kuru susijusius išmetamųjų teršalų faktorius, išreikštus t CO₂/t arba t CO₂/Nm³. Tokiu atveju veiklos vykdytojas degimo metu išsiskiriančių ŠESD kiekį nustato veiklos duomenis, susijusius su sudeginto kuro kiekiu, išreikštus tonomis arba normaliaisiais kubiniais

metrais, padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus ir atitinkamo oksidacijos koeficiento.

2. Proceso metu iš kiekvieno sukėliklio išsiskiriančių ŠESD kiekį veiklos vykdytojas nustato veiklos duomenis, susijusius su sunaudotos medžiagos kiekiu, našumu arba gamybos išeiga, išreikštus tonomis arba normaliaisiais kubiniais metrais, padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus, išreikšto t CO₂/t arba t CO₂/Nm³, ir iš atitinkamo konversijos koeficiento.

3. Jeigu 1 pakopos ar 2 pakopos išmetamųjų teršalų faktoriaus jau apima ne iki galo įvykusių cheminių reakcijų poveikį, oksidacijos koeficiento ar konversijos koeficiento vertė yra 1.

25 straipsnis

Išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimas pagal masės balanso metodiką

1. Pagal masės balanso metodiką veiklos vykdytojas kiekvieno į masės balansą įtraukto sukėliklio išmetamą CO₂ kiekį apskaičiuoja veiklos duomenis, susijusius su medžiagos, patenkančios į masės balanso ribas arba už tų ribų, kiekiu, padaugindamas iš medžiagos anglies kiekio, padauginto iš 3 664 t CO₂/t C, taikydamas II priedo 3 skirsnio nuostatas.

2. Nepaisant 49 straipsnio, viso proceso, kuriam taikomas masės balansas, metu išmetamas ŠESD kiekis turi būti iš visų sukėliklių, kuriems taikomas masės balansas, išmetamų CO₂ kiekių suma. Taikant masės balanso metodą, į atmosferą išmesto CO kiekis skaičiuojamas kaip molinis CO₂ kiekio ekvivalentas.

26 straipsnis

Taikytinos pakopos

1. Siekdamas pagal 21 straipsnio 1 dalį nustatyti, kokia pakopa taikytina nustatant veiklos duomenis ir kiekvieną apskaičiavimo faktorių, veiklos vykdytojas:

- a) A kategorijos įrenginio atveju arba jei reikia nustatyti sukėliklio, kuris yra standartinis komercinis kuras, apskaičiavimo faktorių, taiko bent V priede išvardytas pakopas;
- b) kitais atvejais, nei nurodytieji a punkte, taiko aukščiausią II priede apibrėžtą pakopą.

Tačiau jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtiniu būdu įrodo, kad pirmoje pastraipoje nurodytos privatomos pakopos taikyti techniškai neįmanoma arba ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, C kategorijos įrenginiams jis gali taikyti vienu lygiu žemesnę pakopą, nei nurodyta pirmoje pastraipoje, ir ne daugiau nei dviem lygiais žemesnę pakopą A ir B kategorijų įrenginiams, tačiau ne žemesnę nei 1 pakopą.

Kompetentinga institucija gali pereinamuoju ne ilgesniu kaip trejų metų laikotarpiu leisti veiklos vykdytojui taikyti žemesnes pakopas, negu nurodytosios antroje pastraipoje, tačiau ne žemesnes negu 1 pakopa, jei tenkinamos abi šios sąlygos:

- a) veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtiniu būdu įrodo, kad antroje pastraipoje nurodytos pakopos taikyti techniškai neįmanoma arba ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų;
- b) veiklos vykdytojas pateikia tobulinimo planą, kuriame nurodoma, kaip ir iki kada bus pradėta taikyti bent antroje pastraipoje nurodyta pakopa.

2. Smulkiųjų sukėliklių veiklos duomenis ir kiekvieną apskaičiavimo faktorių veiklos vykdytojas nustato taikydamas aukščiausią techniškai įmanomą ir nepagrįstų išlaidų nereikalaujančią pakopą, tačiau ne žemesnę nei 1 pakopa.

3. Nustatydamas labai mažų sukėliklių veiklos duomenis ir kiekvieną apskaičiavimo faktorių veiklos vykdytojas gali naudoti konservatyvius įverčius, o ne pakopas, nebent apibrėžtą pakopą būtų galima pasiekti be papildomų pastangų.

4. Nustatydamas oksidacijos koeficientą ir konversijos koeficientą veiklos vykdytojas taiko bent žemiausias II priede nurodytas pakopas.

5. Jeigu kompetentinga institucija leido naudoti t CO₂/t arba t CO₂/Nm³ išreikštus degalų ir tų degalų, kurie naudojami kaip proceso žaliava arba masės balansui pagal 25 straipsnį, išmetamųjų teršalų faktorius, grynojo šilumingumo vertę galima stebėti taikant žemesnes pakopas nei II priede apibrėžtoji aukščiausia pakopa.

2 poskirsnis

Veiklos duomenys

27 straipsnis

Veiklos duomenų nustatymas

1. Sukėliklio veiklos duomenis veiklos vykdytojas nustato vienu iš šių būdų:

- a) nuolat atlikdamas proceso, kurio metu išmetamos šESD, matavimus vietoje;
- b) sumuodamas atskirai išmatuotus kiekius ir atsižvelgdamas į atitinkamus atsargų pokyčius.

2. Taikant 1 dalies b punktą ataskaitiniu laikotarpiu sunaudoto kuro ar medžiagos kiekis apskaičiuojamas kaip ataskaitiniu laikotarpiu įsigyto kuro ar medžiagos kiekis, iš kurio atimamas iš įrenginio perduotas kuro ar medžiagos kiekis ir prie kurio pridedamos ataskaitinio laikotarpio pradžioje turimos kuro ar

medžiagų atsargos bei atimamos ataskaitinio laikotarpio pabaigoje turimos kuro ar medžiagų atsargos.

Jeigu įvertinti turimų atsargų kiekių techniškai neįmanoma arba atliekant šį darbą būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas šiuos kiekius gali įvertinti remdamasis vienu iš šių būdų:

- a) ankstesnių metų duomenimis, juos susiedamas su ataskaitinio laikotarpio išeiğa;
- b) dokumentais pagrįstomis procedūromis ir atitinkamais duomenimis, pateiktais audito patikrintose to ataskaitinio laikotarpio finansinėse ataskaitose.

Jeigu pateikti visų kalendorinių metų veiklos duomenų techniškai neįmanoma arba juos pateikiant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas gali pasirinkti kitą tinkamiausią datą, kuri skirtų vieną ataskaitinį laikotarpį nuo kito, ir atitinkamai suderinti atsižvelgdamas į reikiamus kalendorinius metus. Vieno ar kelių sukėliklių nuokrypiai turi būti aiškiai užregistruojami, jais remiantis turi būti nustatytas kalendorinių metų tipinės vertės pagrindas ir į juos turi būti nuosekliai atsižvelgiama skaičiuojant kitų metų duomenis.

28 straipsnis

Veiklos vykdytojui pavaldžios matavimo sistemos

1. Nustatydamas veiklos duomenis pagal 27 straipsnį veiklos vykdytojas naudojasi matavimo rezultatais, gautais jam pavaldžiomis matavimo sistemomis įrenginyje, jei tenkinamos visos šios sąlygos:

- a) veiklos vykdytojas privalo atlikti neapibrėžties vertinimą ir įsitikinti, kad neperžengta atitinkamos pakopos ribinė neapibrėžties vertė;
- b) veiklos vykdytojas privalo užtikrinti, kad bent kartą per metus ir kaskart atlikus matavimo prietaisų kalibravimą, kalibravimo rezultatai, padauginę iš to ar panašaus prietaiso konservatyvaus koregavimo koeficiento, pagrįsto atitinkama ankstesnių kalibravimų chronologine seka, būtų palyginami su atitinkamomis ribinėmis neapibrėžties vertėmis, siekiant atsižvelgti į su eksploataivimu susijusią neapibrėžtį.

Jei viršijamos pagal 12 straipsnį patvirtintos pakopų ribinės vertės arba nustatoma, kad įranga neatitinka kitų reikalavimų, veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas imasi taisyti padėtį ir apie tai praneša kompetentingai institucijai.

2. Veiklos vykdytojas 1 dalies a punkte nurodytą neapibrėžties vertinimą pateikia kompetentingai institucijai pateikdamas naują stebėsenos planą arba jei jis susijęs su patvirtinto stebėsenos plano keitimu.

Neapibrėžties vertinimą sudaro nustatytoji naudojamų matavimo prietaisų neapibrėžtis, su kalibravimu susijusi neapibrėžtis ir bet kuri papildoma neapibrėžtis, susijusi su matavimo prietaisų praktiniu naudojimu. Su atsargų pokyčiais susijusi neapibrėžtis į neapibrėžties vertinimą įtraukiama tuo atveju, jei saugyklose įmanoma laikyti bent 5 % atitinkamo per metus sunaudojamo kuro ar medžiagos kiekio. Vykdydamas vertinimą veiklos vykdytojas atsižvelgia į faktą, kad nustatytosios vertės, pagal kurias nustatomos pakopų neapibrėžties ribinės vertės II priede, yra siejamos su neapibrėžtimi per visą ataskaitinį laikotarpį.

Jeigu matavimo prietaisai sumontuoti aplinkoje, atitinkančioje jų naudojimo specifikacijas, neapibrėžties vertinimą veiklos vykdytojas gali supaprastinti darydamas prielaidą, kad eksploatuojamam matavimo prietaisui nustatyta didžiausia leidžiamoji paklaida arba, jeigu mažesnė, kalibruojant gauta neapibrėžtis, padauginta iš konservatyvaus koregavimo koeficiento, siekiant atsižvelgti į eksploatuojant atsirandančios neapibrėžties poveikį, yra laikytina viso ataskaitinio laikotarpio neapibrėžtimi, kaip reikalaujama II priede pateiktose pakopų apibrėžtyse.

3. Nepaisydama 2 dalies, kompetentinga institucija gali leisti veiklos vykdytojui naudoti matavimo rezultatus, gautus jam pavaldžiomis matavimo sistemomis įrenginyje, jei veiklos vykdytojas pateikia įrodymus, kad naudotiems matavimo prietaisams taikoma atitinkama nacionalinės teisės aktais nustatyta metrologinė kontrolė.

Tuo tikslu didžiausią leidžiamą eksploatuojant atsirandančią paklaidą, numatytą atitinkamuose nacionaliniuose metrologinės kontrolės teisės aktuose ir taikomą konkrečiam matavimui, nepateikiant jokių kitų įrodymų galima naudoti kaip neapibrėžties vertę.

29 straipsnis

Veiklos vykdytojui nepavaldžios matavimo sistemos

1. Jei atlikus supaprastintą neapibrėžties vertinimą matyti, kad naudodamas jam nepavaldžias matavimo sistemas veiklos vykdytojas gali pasiekti bent tą pačią pakopą, gauti patikimesnius rezultatus ir dėl to kyla mažesnė kontrolės rizika negu naudojant jam pavaldžias matavimo sistemas pagal 28 straipsnį, veiklos vykdytojas nustato veiklos duomenis naudodamas jam nepavaldžias matavimo sistemas.

Tuo tikslu veiklos vykdytojas gali naudoti vieną iš šių duomenų šaltinių:

a) jei du nepriklausomi prekybos partneriai įvykdo prekybos sandorį, – prekybos partnerio išduotose sąskaitose faktūrose nurodytos sumos;

b) tiesioginiai matavimo sistemų rodmenys.

2. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad būtų laikomasi pagal 26 straipsnį taikytinos pakopos.

Tuo tikslu didžiausią leidžiamą eksploatuojant atsirandančią paklaidą, numatytą atitinkamuose nacionaliniuose metrologinės kontrolės teisės aktuose ir taikomą atitinkamam konkrečiam prekybos sandoriui, nepateikiant jokių kitų įrodymų galima naudoti kaip neapibrėžties vertę.

Jeigu nacionalinių metrologinės kontrolės teisės aktų reikalavimai yra mažiau griežti negu pagal 26 straipsnį taikytina pakopa, veiklos vykdytojas turi gauti įrodymus apie taikomą neapibrėžtį iš prekybos partnerio, atsakingo už matavimo sistemą.

3 poskirsnis

Apskaičiavimo faktoriai

30 straipsnis

Apskaičiavimo faktorių nustatymas

1. Apskaičiavimo faktorius veiklos vykdytojas nustato kaip numatytašias vertes arba analizės būdu, priklausomai nuo taikomos pakopos.

2. Veiklos vykdytojas apskaičiavimo faktorius nustato ir praneša atsižvelgdamas į būseną, susijusią su atitinkamais veiklos duomenimis, t. y. procesui, kurio metu išmetamos ŠESD, naudojamo ar piršto kuro arba medžiagos būseną, kol kuras ar medžiaga dar nėra išdžiūvę ar kitaip apdoroti laboratorinės analizės tikslais.

Jeigu naudojant šį metodą būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų arba jeigu galima užtikrinti didesnę tikslumą, veiklos vykdytojas gali nuosekliai pranešti veiklos duomenis ir apskaičiavimo faktorius, susijusius su būsena, kurioje atliekama laboratorinė analizė.

31 straipsnis

Apskaičiavimo faktorių numatytosios vertės

1. Jei veiklos vykdytojas apskaičiavimo faktorius nustato kaip numatytašias vertes, jis, laikydamasis taikomos pakopos reikalavimų, išdėstytų II ir VI prieduose, naudoja vieną iš toliau nurodytų verčių:

a) standartinius faktorius ir stochiometrinius faktorius, išvardytus VI priede;

b) standartinius faktorius, kuriuos valstybė narė naudoja Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos sekretariatui pateikdama savo nacionalinę išmetamųjų ŠESD kiekio apskaitos ataskaitą;

c) su kompetentinga institucija suderintas specialioje literatūroje pateikiamas vertes, įskaitant kompetentingos institucijos paskelbtus standartinius faktorius, kurie suderinami su b punkte nurodytais faktoriais, tačiau yra susiję su paskirais kuro srautų šaltiniais;

d) medžiagos tiekėjo nurodytas ir garantuojamas vertes, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai tinkamu būdu gali įrodyti, kad anglies kiekis 95 % pasiklovimo intervalą viršija ne daugiau nei 1 %;

e) anksčiau atlikta analize grindžiamas vertes, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu gali įrodyti, kad šios vertės yra tipinės tos pačios medžiagos būsimų partijų vertės.

2. Visas naudojamas numatytąsias vertes veiklos vykdytojas nurodo stebėsenos plane.

Jei numatytosios vertės kinta kiekvienais metais, veiklos vykdytojas stebėsenos plane nurodo patikimą naudojamą šios vertės šaltinį.

3. Kompetentinga institucija stebėsenos plane nurodyto apskaičiavimo faktoriaus numatytųjų verčių keitimą gali patvirtinti pagal 15 straipsnio 2 dalį tik jei veiklos vykdytojas pateikia įrodymų, kad naudojant naująsias numatytąsias vertes būtų tiksliau nustatomas išmetamųjų ŠESD kiekis.

4. Gavusi veiklos vykdytojo prašymą, kompetentinga institucija gali leisti nustatant kuro rūšių grynojo šilumingumo vertę ir išmetamųjų teršalų faktorius naudoti tas pačias pakopas, kurias privaloma taikyti komerciniam standartiniam kurui, jeigu veiklos vykdytojas bent kas trejus metus pateikia įrodymų, kad per paskutiniuosius trejus metus buvo laikytasi nustatytos šilumingumo vertės 1 % intervalo.

32 straipsnis

Analizės būdu gauti apskaičiavimo faktoriai

1. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad analizė, ėminių ėmimas, kalibravimas ir patvirtinimas siekiant nustatyti apskaičiavimo faktorius būtų atliekami taikant atitinkamais EN standartais grindžiamus metodus.

Jei tokių standartų nėra, taikomi taikomais ISO arba nacionaliniais standartais grindžiami metodai. Jeigu nėra paskelbtų standartų, naudojami tinkami standartų projektai, sektoriaus geriausios patirties gairės ar kiti moksliskai pagrįsti metodai, kuriais apribojama ėminių ėmimo ir matavimo paklaida.

2. Jeigu nustatant išmetamųjų ŠESD kiekį naudojami internetu prieinami dujų chromatografai arba ekstrakciniai ar neekstrakciniai dujų analizatoriai, veiklos vykdytojas turi gauti kompetentingos institucijos leidimą naudoti tokią įrangą. Tokia įranga naudojama tik nustatant dujinio kuro ir medžiagų sudėties duomenis. Siekdamas užtikrinti kokybę, veiklos vykdytojas atlieka bent pirminį instrumentų tinkamumo patvirtinimą ir kiekvienais metais jį atlieka iš naujo.

3. Bet kurios analizės rezultatai naudojami tik pristatymo laikotarpiu ar tų kuro ar medžiagos partijų, iš kurių buvo paimti ėminiai ir kurių ėminiai paimti kaip tipiniai ėminiai.

Siekdamas nustatyti konkretaus parametro vertę, veiklos vykdytojas naudoja visų atliktų to parametro analizių rezultatus.

33 straipsnis

Ėminių ėmimo planas

1. Jeigu apskaičiavimo faktoriai nustatomi analizės būdu, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateikia patvirtinti kiekvienos kuro rūšies ar medžiagos ėminių ėmimo planą, šiuo tikslu parengdamas rašytinę procedūrą, kuri apima informaciją apie ėminių ruošimo metodikas, įskaitant informaciją apie atsakomybės paskirstymą, ėminių ėmimo vietas, dažnumą ir kiekius, taip pat ėminių saugojimo ir transportavimo metodikas.

Veiklos vykdytojas užtikrina, kad paruošti ėminiai būtų atitinkamos partijos ar pristatymo laikotarpio tipiniai ėminiai be paklaidos. Atitinkami ėminių ėmimo plano elementai suderinami su atitinkamo kuro ar medžiagos analizę atliekančiomis laboratorijomis, ir šio suderinimo įrodymai įtraukiami į planą. Minėtą planą veiklos vykdytojas pateikia, kad būtų atliktas patvirtinimas pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

2. Susitaręs su atitinkamo kuro ar medžiagos analizę atliekančia laboratorija ir gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, ėminių ėmimo plano elementus veiklos vykdytojas pritaiko, jeigu atlikus analizę paaiškėja, kad kuro ar medžiagos įvairiarūšiškumas gerokai skiriasi nuo informacijos apie įvairiarūšiškumą, kuria buvo grindžiamas to konkretaus kuro ar medžiagos ėminių ėmimo planas.

34 straipsnis

Laboratorių naudojimas

1. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad laboratorijos, atliekančios analizės apskaičiavimo faktoriams nustatyti, būtų pagal EN ISO/IEC 17025 akredituotos taikyti atitinkamus analizės metodus.

2. Laboratorijos, kurios neakredituotos pagal EN ISO/IEC 17025, gali būti naudojamos apskaičiavimo faktoriams nustatyti tik jei veiklos vykdytojas gali kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodyti, kad naudotis 1 dalyje nurodytomis laboratorijomis techniškai neįmanoma arba jomis naudojantis būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų ir kad neakredituoti laboratorija atitinka standartui EN ISO/IEC 17025 lygiavertčius reikalavimus.

3. Kompetentinga institucija pripažįsta, kad laboratorija atitinka EN ISO/IEC 17025 lygiaverčius reikalavimus pagal 2 dalį, jei veiklos vykdytojas pateikia įrodymus pagal šios dalies antrą ir trečią pastraipus, kiek įmanoma, tokia pačia forma ir tiek pat išsamiai, kaip reikalaujama taikant procedūras pagal 12 straipsnio 2 dalį.

Kad būtų užtikrintas kokybės valdymas, veiklos vykdytojas pateikia laboratorijos akreditacijos pagal EN ISO/IEC 9001 arba kitos sertifikuotos kokybės valdymo sistemos, taikomos tai laboratorijai, pažymėjimą. Jeigu tokių sertifikuotų kokybės valdymo sistemų nėra, veiklos valdytojas pateikia kitus tinkamus įrodymus, kad laboratorija gali patikimai valdyti darbuotojus, procedūras, dokumentus ir užduotis.

Kad būtų užtikrinta techninė kompetencija, veiklos vykdytojas pateikia įrodymus, kad laboratorija kompetentinga ir kad joje taikant atitinkamas analizės procedūras galima gauti techniškai patikimus rezultatus. Tokie įrodymai apima bent šiuos elementus:

- a) konkrečioms paskirtoms užduotims būtinos darbuotojų kompetencijos valdymą;
- b) patalpų ir aplinkos sąlygų tinkamumą;
- c) analizės metodų ir susijusių standartų pasirinkimą;
- d) jeigu taikoma, ėminių ėmimo ir ėminių ruošimo valdymą, įskaitant ėminio vientisumo kontrolę;
- e) jeigu taikoma, naujų analizės metodų rengimą ir tvirtinimą arba tarptautiniuose ar nacionaliniuose standartuose nenumatytų metodų taikymą;
- f) neapibrėžties vertinimą;
- g) įrangos valdymą, įskaitant įrangos kalibravimo, koregavimo, techninės priežiūros ir jos remonto procedūras ir su tuo susijusių įrašų tvarkymą;
- h) duomenų, dokumentų ir programinės įrangos valdymą ir kontrolę;
- i) kalibravimo elementų ir pamatinių medžiagų valdymą;
- j) kalibravimo ir bandymų rezultatų kokybės užtikrinimą, įskaitant reguliarių dalyvavimą atliekamų darbų kokybės tikrinimuose, analizės metodų taikymą sertifikuotoms pamatinėms medžiagoms ar tarpusavio palyginimą su akredituota laboratorija;

k) rangovų atliekamų procesų valdymą;

l) užduočių, užsakovų skundų valdymą ir užtikrinimą, kad būtų laiku imamasi taisyti padėtį.

35 straipsnis

Analizių atlikimo dažnis

1. Veiklos vykdytojas atitinkamo kuro ir medžiagų analizę atlieka minimaliuoju analizės atlikimo dažniu, nurodytu VII priede. VII priedas bus reguliariai peržiūrimas (pirmą kartą – praėjus ne daugiau kaip dvejiems metams nuo šio reglamento įsigaliojimo).

2. Kompetentinga institucija gali veiklos vykdytojui leisti taikyti kitą dažnį negu nurodyta 1 dalyje, jei minimalieji dažniai nenustatyti arba jei veiklos vykdytojas įrodo vieną iš toliau nurodytų dalykų:

- a) remiantis ankstesnio laikotarpio duomenimis, įskaitant prieš šį ataskaitinį laikotarpįėjusiu ataskaitiniu laikotarpiu atliktos atitinkamo kuro ar medžiagų analizės vertės, atitinkamo kuro ar medžiagų analizės vertės skiriasi ne daugiau kaip 1/3 neapibrėžtumo vertės, kurios turi laikytis veiklos vykdytojas nustatydamas su atitinkamu kuru ar medžiagomis susijusius veiklos duomenis;
- b) laikantis reikalaujamo dažnio būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

4 poskirsnis

Konkretūs apskaičiavimo faktoriai

36 straipsnis

CO₂ išmetamųjų teršalų faktoriai

1. Veiklos vykdytojas nustato konkrečiai veiklai, kurią vykdant išmetamas CO₂, taikomus išmetamųjų teršalų faktorius.
2. Kuro, naudojamo ir kaip proceso žaliava, išmetamųjų teršalų faktoriai išreiškiami t CO₂/TJ.

Kompetentinga institucija veiklos vykdytojui gali leisti naudoti t CO₂/t arba t CO₂/Nm³ išreikštą kuro degimo metu išsiskiriančių išmetamųjų teršalų faktorių, jeigu naudojant t CO₂/TJ išreikštą išmetamųjų teršalų faktorių būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų arba jeigu naudojant tokių išmetamųjų teršalų faktorių išmetamųjų ŠESD kiekį galima apskaičiuoti bent tokiu pačiu tikslumu.

3. Norėdamas anglies kiekį paversti atitinkamu su CO₂ susijusiu išmetamųjų teršalų faktoriumi ar atvirkščiai, veiklos vykdytojas naudoja faktorių 3 664 t CO₂/t C.

37 straipsnis

Oksidacijos ir konversijos koeficientai

1. Nustatydamas oksidacijos ar konversijos koeficientą veiklos vykdytojas taiko ne žemesnę nei 1 pakopą. Jeigu išmetamųjų teršalų faktorius apima ne iki galo įvykusios oksidacijos arba konversijos poveikį, veiklos vykdytojas naudoja oksidacijos koeficiento ir konversijos koeficiento vertę 1.

Tačiau kompetentinga institucija gali reikalauti, kad veiklos vykdytojai visada naudotų 1 pakopą.

2. Jeigu įrenginyje naudojamas kelių rūšių kuras ir tam tikram oksidacijos koeficientui turi būti naudojama 3 pakopa, veiklos vykdytojas gali paprašyti kompetentingos institucijos patvirtinimo vienam iš šių dalykų arba abiem:

- a) visam degimo procesui nustatyti vieną suminį oksidacijos koeficientą ir jį taikyti visų rūšių kurui;
- b) vienam didžiajam sukėlikliui priskirti ne iki galo įvykusią oksidaciją, o visiems kitiems sukėlikliams naudoti oksidacijos koeficiento vertę 1.

Jeigu naudojama biomasė ar mišrus kuras, veiklos vykdytojas pateikia įrodymų, kad taikant pirmos pastraipos a arba b punktus nebus nustatomas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis.

5 poskirsnis

Biomasės apdorojimas

38 straipsnis

Biomasės sukėlikliai

1. Veiklos vykdytojas gali su biomasės sukėlikliais susijusius veiklos duomenis nustatyti nenaudodamas pakopų ir nepateikdamas analize paremtų įrodymų dėl biomasės kiekio, jei sukėliklių sudaro tik biomasė ir veiklos vykdytojas gali užtikrinti, kad ji nebūtų užteršta jokia kita medžiaga ar kuru.

2. Biomasės išmetamųjų teršalų faktoriaus vertė lygi 0.

Mišraus kuro ar medžiagos išmetamųjų teršalų faktorius apskaičiuojamas ir nurodomas ataskaitoje kaip preliminarus išmetamųjų teršalų faktorius, nustatytas pagal 30 straipsnio nuostatas ir padaugintas iš kuro ar medžiagos iškastinės anglies dalies.

3. Dūrpės, ksilitas ir mišraus kuro ar medžiagų iškastinės anglies dalys biomase nelaikomi.

4. Jeigu mišriame kure ar medžiagose biomasės dalis sudaro 97 % ar daugiau ar jeigu dėl su kuro ar medžiagos iškastine dalimi siejamo išmetamo ŠESD kiekio ją galima laikyti labai mažu sukėlikliu, nustatant veiklos duomenis ir susijusius apskaičiavimo faktorius kompetentinga institucija veiklos vykdytojui gali leisti taikyti metodikas be pakopų, įskaitant energijos

balanso metodą, nebent atitinkama vertė turi būti naudojama siekiant iš biomasės susidariusį CO₂ atimti iš išmestų ŠESD kiekio, nustatyto atliekant nuolatinį išmetamųjų ŠESD matavimą.

39 straipsnis

Biomasės dalies ir iškastinės anglies dalies nustatymas

1. Jeigu atsižvelgiant į privalomą pakopos lygį ir galimybę taikyti atitinkamas numatytąsias vertes, kaip nurodyta 31 straipsnio 1 dalyje, tam tikro kuro ar medžiagos biomasės dalis nustatoma analizės būdu, veiklos vykdytojas šią biomasės dalį nustato naudodamas atitinkamą standartą ir jame nurodytus analizės metodus; standarto taikymą turi būti patvirtinusi kompetentinga institucija.

2. Jei nustatyti biomasės dalį mišriame kure arba medžiagoje analizės būdu pagal 1 dalį techniškai neįmanoma arba jei dėl to būtų patirta nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas skaičiuodamas naudojasi Komisijos paskelbtais standartiniais mišraus kuro ir medžiagų išmetamųjų teršalų faktoriais ir biomasės dalies vertėmis bei jų apytikslio nustatymo metodais.

Jei tokių standartinių faktorių ir verčių nėra, veiklos vykdytojas laiko, kad biomasės dalies nėra, arba apytikslio biomasės dalies nustatymo metodą pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti. Jeigu kuras ar medžiagos buvo gauti vykdant gamybos procesą su apibrėžtais ir atsekamais sąnaudų srautais, veiklos vykdytojas šį apytikslį nustatymą gali grįsti į procesą patenkančios ir iš jo pašalinamos iškastinio kuro anglies ir biomasės anglies masės balansu.

3. Nukrypstant nuo 30 straipsnio 1 ir 2 dalies, jei pagal Direktyvos 2009/28/EB 2 straipsnio j punktą ir 15 straipsnį nustatyta į dujų tinklą išvirkštų ir po to iš jo pašalintų biologinių dujų kilmės garantija, veiklos vykdytojas biomasės daliai nustatyti analizės nenaudoja.

3 SKIRSNIS

Matavimu grindžiama metodika

40 straipsnis

Matavimu grindžiamos stebėsenos metodikos naudojimas

Matavimu grindžiamas metodikas veiklos vykdytojas naudoja vykdydamas visų azoto suboksido (N₂O) išmetamųjų ŠESD stebėseną, kaip nustatyta IV priede, ir pagal 49 straipsnį perduoto CO₂ kiekiui nustatyti.

Be to, veiklos vykdytojas gali matavimu grindžiamas metodikas naudoti vykdydamas CO₂ išmetimo šaltinių stebėseną, jeigu jis gali pateikti įrodymus, kad laikomasi kiekvienam taršos šaltiniui pagal 41 straipsnį privalomų pakopų.

41 straipsnis

Pakopų reikalavimai

1. Kiekvienam taršos šaltiniui, iš kurio per metus išmetama daugiau nei 5 000 tonų CO_{2(e)} arba iš kurio išmetamas ŠESD kiekis sudaro daugiau nei 10 % bendro per metus iš įrenginio išmetamo ŠESD kiekio (imant tą dydį, kurio absoliučioji išmetamųjų ŠESD kiekio vertė yra didesnė), veiklos vykdytojas taiko aukščiausią VIII priedo 1 skirsnyje nurodytą pakopą. Visiems kitiems taršos šaltiniams veiklos vykdytojas taiko bent viena pakopa žemesnę nei aukščiausioji pakopa.

2. Tik tuo atveju, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai gali priimtiniu būdu įrodyti, kad pagal 1 dalies nuostatas privalomos pakopos taikyti techniškai neįmanoma ar ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų arba kad techniškai neįmanoma taikyti apskaičiavimo metodo, kuriam naudojamos pagal 26 straipsnį privalomų lygių pakopos, ar jas taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, atitinkamam taršos šaltiniui leidžiama taikyti kitą žemesnę pakopą, tačiau ne žemesnę nei 1 pakopą.

42 straipsnis

Matavimo standartai ir laboratorijos

1. Visi matavimai atliekami taikant EN 14181 „Stacionariųjų šaltinių išmetamieji teršalai. Automatizuotųjų matavimo sistemų kokybės užtikrinimas“, EN 15259 „Oro kokybė. Stacionariųjų šaltinių išmetamųjų ŠESD matavimas. Reikalavimai, keliami matavimo skerspjūviams ir vietoms bei matavimo tikslams, planui ir ataskaitai“ ir kitais atitinkamais EN standartais grindžiamus metodus.

Jei tokių standartų nėra, taikomi tinkamais ISO, Komisijos paskelbtais arba nacionaliniais standartais grindžiami metodai. Jeigu nėra taikytinų paskelbtų standartų, naudojami tinkami standartų projektai, sektoriaus geriausios patirties gairės ar kiti moksliskai pagrįsti metodai, kuriais apribojama ėminių ėmimo ir matavimo paklaida.

Veiklos vykdytojas atsižvelgia į visus atitinkamus nuolatinio išmetamųjų ŠESD matavimo sistemos aspektus, įskaitant įrangos vietą, kalibravimą, matavimą, kokybės užtikrinimą ir kokybės kontrolę.

2. Veiklos vykdytojas užtikrina, kad matavimus, kalibravimą ir nuolatinio išmetamųjų ŠESD matavimo sistemoms (angl. CEMS) skirtos atitinkamos įrangos vertinimą atliekančios laboratorijos pagal standartą EN ISO/IEC 17025 būtų akredituotos taikyti susijusius analizės metodus ar vykdyti kalibravimo veiklą.

Jeigu laboratorija minėtos akreditacijos neturi, veiklos vykdytojas užtikrina, kad būtų laikomasi 34 straipsnio 2 ir 3 dalių reikalavimų.

43 straipsnis

Išmetamųjų ŠESD kiekio nustatymas

1. Iš taršos šaltinio ataskaitiniu laikotarpiu išmetamų ŠESD metinį kiekį veiklos vykdytojas nustato sudėdamas ataskaitiniu laikotarpio visas ŠESD koncentracijos valandines vertes ir šią

sumą padaugindamas iš kaminų išmetamųjų dujų debito valandinių verčių; čia valandinės vertės yra atitinkamos eksploataavimo valandos visų pavienių matavimo rezultatų vidutinės vertės.

Metinį CO₂ išmetamųjų ŠESD kiekį veiklos vykdytojas nustato naudodamas VIII priede pateiktą 1 lygtį. Į atmosferą išmestas anglies monoksidas (CO) išreiškiamas moliniu CO₂ kiekio ekvivalentu.

Metinį azoto suboksido (N₂O) kiekį veiklos vykdytojas nustato naudodamas IV priedo 16 skirsnio B.1 poskirnyje pateiktą lygtį.

2. Jeigu viename įrenginyje yra keli taršos šaltiniai ir jų neįmanoma išmatuoti kaip vieno šaltinio, veiklos vykdytojas iš šių šaltinių išmetamą ŠESD kiekį išmatuoja atskirai ir rezultatus sudeda, kad gautų visą ataskaitiniu laikotarpiu išmestą tam tikrų dujų kiekį.

3. Veiklos vykdytojas ŠESD koncentraciją iš kaminų išmetamose dujose nustato nuolatinio matavimu tipiniuose taškuose vienu iš šių būdų:

a) tiesiogiai matuodamas;

b) jei kaminų dujos yra didelės koncentracijos, apskaičiuodamas koncentraciją ir šiuo tikslu taikydamas netiesioginius koncentracijos matavimus, kuriems atlikti naudojama VIII priedo 3 lygtis, ir atsižvelgdamas į išmatuotas dujų srauto visų kitų sudedamųjų dalių koncentracijos vertes, kaip nustatyta veiklos vykdytojo taikomame stebėsenos plane.

4. Jeigu reikia, naudodamas skaičiavimu grindžiamas stebėsenos metodikas veiklos vykdytojas atskirai nustato visą iš biomasės išsiskyrusio CO₂ kiekį ir atima jį iš bendro išmatuoto išmesto CO₂ kiekio.

5. Skaičiavimams pagal 1 dalį atlikti reikalingą kaminų dujų debitą veiklos vykdytojas nustato naudodamas vieną iš šių metodų:

a) apskaičiuodamas pagal tinkamą masės balansą ir atsižvelgdamas į visus reikšmingus sąnaudų parametrus, įskaitant, išmetamo CO₂ atveju, bent sunaudojamos medžiagos kiekį, paduodamo oro debitą ir proceso našumą, ir išieigos parametrus, įskaitant bent produkcijos išėgą, O₂, SO₂ ir NO_x koncentraciją;

b) naudodamas nuolatinį debito matavimą tipiniame taške.

44 straipsnis

Duomenų sumavimas

1. Veiklos vykdytojas kiekvieno parametro, kuris yra svarbus nustatant išmetamųjų ŠESD kiekį pagal matavimu grindžiamą metodiką, įskaitant koncentracijos vertes ir kaminų dujų debitą, visas valandines vidutines vertes apskaičiuoja naudodamas visus tą konkrečią valandą turimus duomenų taškus.

Jeigu veiklos vykdytojas be papildomų išlaidų gali gauti trumpesnių atskaitos laikotarpių duomenis, šiuos atskaitos laikotarpius jis naudoja metiniam išmetamųjų ŠESD kiekiui pagal 43 straipsnio 1 dalį nustatyti.

2. Jeigu tam tikro parametro nuolatinio matavimo įranga tam tikrą valandos arba trumpesnio 1 dalyje nurodyto atskaitos laikotarpio dalį yra nevaldoma, neatitinka privalomo intervalo ar neveikia, atitinkamą valandos vidurkį veiklos vykdytojas apskaičiuoja proporcingai likusiems duomenų taškams tą konkrečią valandą ar trumpesnę atskaitos laikotarpį, su sąlyga, kad turima bent 80 % didžiausio galimo to parametro duomenų taškų skaičiaus. Jei turima mažiau kaip 80 % didžiausio galimo to parametro duomenų taškų skaičiaus, taikomos 45 straipsnio 2–4 dalys.

45 straipsnis

Trūkstami duomenys

1. Jeigu tam tikra nuolatinio išmetamųjų ŠESD stebėsenos sistemos matavimo įrangos dalis bet kuriais kalendoriniais metais neveikia ilgiau nei penkias dienas iš eilės, veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas apie tai praneša kompetentingai institucijai ir pasiūlo atitinkamas sutrikusios nuolatinio išmetamųjų ŠESD stebėsenos sistemos kokybės gerinimo priemones.

2. Jeigu negalima nustatyti vienu ar daugiau matavimų grindžiamos metodikos parametrų galiojančių valandinių ar trumpesnio atskaitos laikotarpio pagal 44 straipsnio 1 dalį verčių, nes įranga nevaldoma, neatitinka nustatyto intervalo arba neveikia, veiklos vykdytojas nustato pakaitines kiekvienos trūkstamos valandos duomenų vertes.

3. Jeigu negalima nustatyti tiesiogiai kaip koncentracija matuojamo parametro galiojančių valandinių ar trumpesnio atskaitos laikotarpio verčių, veiklos vykdytojas, naudodamas VIII priedo 4 lygtį, apskaičiuoja pakaitinę vertę kaip koncentracijos vidurkio ir su šiuo vidurkiu siejamo standartinio nuokrypio dvigubos vertės sumą.

Jeigu nustatant šias pakaitines vertes atskaitinis laikotarpis netaikomas dėl įrenginio didelių techninių pertvarkymų, veiklos vykdytojas su kompetentinga institucija susitaria dėl reprezentatyvaus laikotarpio (jei įmanoma, vienerių metų trukmės) vidurkiui ir standartiniam nuokrypiui nustatyti.

4. Jeigu negalima nustatyti kito parametro negu koncentracija galiojančių valandinių duomenų, veiklos vykdytojas šio parametro pakaitines vertes nustato naudodamas tinkamą masės balanso modelį arba proceso energijos balanso modelį. Veiklos vykdytojas rezultatus patvirtinta naudodamas likusius išmatuotus matavimu grindžiamos metodikos parametrus ir duomenis įprastomis darbo sąlygomis atsižvelgdamas į tokios pačios trukmės laikotarpį kaip trūkstamų duomenų trukmės laikotarpis.

46 straipsnis

Patvirtinimas apskaičiuojant išmetamųjų ŠESD kiekį

Veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį, nustatytą taikant matavimu grindžiamą metodiką, išskyrus azoto suboksido (N₂O) teršalus, išmestus gaminant azoto rūgštį, ir ŠESD, perduotas į transportavimo vamzdyną arba saugyklą, patvirtina apskaičiuodamas kiekvienų atitinkamų ŠESD kiekį, išmetamą iš tų pačių taršos šaltinių ir sukėliklių.

Pakopinių metodikų taikyti nereikia.

4 SKIRSNIS

Specialiosios nuostatos

47 straipsnis

Įrenginiai, iš kurių išmetama mažai ŠESD

1. Kompetentinga institucija gali pagal 13 straipsnį veiklos vykdytojui leisti pateikti supaprastintą stebėsenos planą, jei jis eksploatuoja įrenginį, iš kurio išmetama mažai ŠESD.

Pirma pastraipa netaikoma įrenginiams, kuriuose vykdoma veikla, su kuria susijęs N₂O įtrauktas į sistemą pagal Direktyvos 2003/87/EB I priedą.

2. Taikant 1 dalies pirmą pastraipą, laikoma, kad iš įrenginio išmetama mažai ŠESD, jei įvykdyta bent viena iš šių sąlygų:

a) vidutinis metinis to įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekis, nurodytas patikrintoje prieš tai ėjusio prekybos laikotarpio išmetamųjų ŠESD ataskaitoje, į jį neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO₂ ir prieš atimant perduoto CO₂ kiekį, yra mažiau kaip 25 000 CO_{2(e)} tonų;

b) a punkte minimas vidutinis metinis išmetamųjų ŠESD kiekis nežinomas arba nebetinkamas dėl įrenginio ribų pasikeitimo arba įrenginio veiklos sąlygų pasikeitimo, tačiau metinis iš to įrenginio išmesimų ŠESD kiekis, skaičiuojant konservatyviai, per penkerius ateinančius metus, neįtraukiant iš biomasės susidariusio CO₂ ir prieš atimant perduoto CO₂ kiekį, bus mažesnis kaip 25 000 CO_{2(e)} tonų per metus.

3. Įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas neprivalo pateikti 12 straipsnio 1 dalies trečioje pastraipoje nurodytų patvirtinamųjų dokumentų ir atleidžiamas nuo reikalavimo pranešti apie patobulinimą pagal 69 straipsnio 4 dalį.

4. Nukrypstant nuo 27 straipsnio, įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas gali kuro ar medžiagos kiekį nustatyti naudodamasis turimais ir dokumentais pagrįstais pirkimo įrašais bei apytiksliai nustatytais atsargų pokyčiais. Veiklos vykdytojas taip pat atleidžiamas nuo reikalavimo kompetentingai institucijai pateikti 28 straipsnio 2 dalyje nurodytą neapibrėžties vertinimą.

5. Įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas atleidžiamas nuo 28 straipsnio 2 dalies reikalavimo nustatyti atsargų kiekius atskaitinio laikotarpio pradžioje ir pabaigoje, jei saugykloje telpa bent 5 % per atskaitinį laikotarpį suvartojamo metinio kuro ar medžiagų kiekio, siekiant susijusią neapibrėžtį įtraukti į neapibrėžties vertinimą.

6. Nukrypstant nuo 26 straipsnio 1 dalies, įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas, nustatydamas visų sukėliklių veiklos duomenis ir apskaičiavimo faktorius, gali taikyti ne žemesnę nei 1 pakopą nepateikdamas įrodymų, kad aukštesnių pakopų techniškai neįmanoma taikyti arba jas taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, nebent veiklos vykdytojas galėtų didesnę tikslumą užtikrinti be papildomų pastangų.

7. Siekdamas nustatyti apskaičiavimo faktorius analizės būdu pagal 32 straipsnį, įrenginio, iš kurio išmetama mažai ŠESD, veiklos vykdytojas gali keiptis į bet kokią laboratoriją, kuri yra techniškai kompetentinga ir naudodama atitinkamas analizės procedūras gali parengti techniškai patikimus rezultatus, ir pateikia 34 straipsnio 3 dalyje nurodytų kokybės užtikrinimo priemonių įrodymus.

8. Jei įrenginys, iš kurio išmetama mažai ŠESD, kuriais nors kalendoriniais metais viršija 2 dalyje nurodytą ribinę vertę, jo veiklos vykdytojas apie tai nepagrįstai nedelsdamas praneša kompetentingai institucijai.

Veiklos vykdytojas nepagrįstai nedelsdamas pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti reikšmingą stebėsenos plano pakeitimą, kaip apibrėžta 15 straipsnio 3 dalies b punkte.

Tačiau kompetentinga institucija leidžia veiklos vykdytojui toliau taikyti supaprastintą stebėseną, jei veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai priimtinu būdu įrodo, kad 2 dalyje nurodyta ribinė vertė nebuvo viršyta per pastaruosius penkis atskaitinius laikotarpius ir ateityje nebus viršijama nuo kito atskaitinio laikotarpio.

48 straipsnis

Būdingasis CO₂

1. Būdingasis CO₂, kuris perduodamas į įrenginį, įskaitant gamtinėse dujose ar išmetamosiose dujose, pvz., aukštakrosnių dujose ar koksavimo krosnių dujose, esantį CO₂, įskaičiuojamas į to kuro išmetamųjų teršalų faktorius.

2. Jei būdingasis CO₂ susidaro vykdamas Direktyvos 2003/87/EB I priede išvardytų rūšių veiklą arba veiklą, įtrauktą į sistemą pagal tos direktyvos 24 straipsnį, ir vėliau iš įrenginio kaip kuro dalis perduodamas kitam įrenginiui, kuriame vykdoma veikla, kuriai taikoma ta direktyva, jis nelaikomas to įrenginio, iš kurio jis perduodamas, išmetamosiomis ŠESD.

Tačiau jei būdingasis CO₂ iš įrenginio išmetamas į atmosferą arba perduodamas subjektams, kuriems ta direktyva netaikoma, šis CO₂ kiekis priskiriamas to įrenginio, iš kurio jis buvo išmestas, išmetamosioms ŠESD.

3. Iš įrenginio perduotą būdingojo CO₂ kiekį veiklos vykdytojai gali nustatyti tiek perduodančiam, tiek priimančiam įrenginyje. Tokiu atveju atitinkamai perduoto ir gauto būdingojo CO₂ kiekiai turi sutapti.

Jei perduoto ir gauto būdingojo CO₂ kiekiai nesutampa, ir perduodančiojo, ir priimančiojo įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitose nurodomas abiejų išmatuotų verčių aritmetinis vidurkis, jei verčių nuokrypius galima paaiškinti matavimo sistemų neapibrėžtimi. Tokiu atveju išmetamųjų ŠESD ataskaitoje pateikiama nuoroda į tos vertės suliyginimą.

Jeigu verčių nuokrypių negalima paaiškinti patvirtintu matavimo sistemų neapibrėžties intervalu, perduodančiojo ir priimančiojo įrenginių veiklos vykdytojai suliygina vertes taikydami konservatyvias korekcijas, kurias patvirtino kompetentinga institucija.

49 straipsnis

Perduotas CO₂ kiekis

1. Veiklos vykdytojas iš įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio atima visą CO₂ kiekį, kuris susidaro iš anglies, esančios išskatiniame kure, kuris naudojamas veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti, jei tas kiekis neišmetamas iš įrenginio į atmosferą, o perduodamas iš įrenginio į kurį nors iš šių subjektų:

- a) CO₂ surinkimo įrenginį siekiant šį CO₂ transportuoti į geologinę saugyklą ir joje ilgą laiką saugoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;
- b) transportavimo tinklą siekiant šį CO₂ ilgą laiką saugoti geologinėje saugykloje, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB;

c) geologinę saugyklą, kurią leista eksploatuoti pagal Direktyvą 2009/31/EB, siekiant šį CO₂ kiekį joje saugoti ilgą laiką.

Jokiais kitais atvejais iš įrenginio perduodant CO₂ negalima jo kiekio atimti iš įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio.

2. Veiklos vykdytojas, iš kurio įrenginio perduotas CO₂, savo metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje nurodo CO₂ priimančiojo įrenginio identifikacijos kodą, pripažintą pagal 2011 m. lapkričio 18 d. Komisijos reglamentą (ES) Nr. 1193/2011, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimą Nr. 280/2004/EB nustatomas Sąjungos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemos prekybos laikotarpio, prasidedančio 2013 m. sausio 1 d., ir tolesnių prekybos laikotarpių Sąjungos registras ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 2216/2004 ir (ES) Nr. 920/2010 ⁽¹⁾.

Pirma pastraipa taip pat taikoma priimančiajam įrenginiui perduodančiojo įrenginio identifikacijos kodo atžvilgiu.

3. Iš vieno įrenginio į kitą perduoto CO₂ kiekį veiklos vykdytojas nustato taikydamas matavimu grindžiamą metodiką ir 43, 44 bei 45 straipsnius. Taršos šaltinis turi atitikti matavimo tašką, o išmetamųjų ŠESD kiekis turi būti išreiškiamas perduoto CO₂ kiekiu.

4. Nustatydamas iš vieno įrenginio į kitą perduoto CO₂ kiekį veiklos vykdytojas taiko VIII priedo 1 skirsnyje apibrėžtą 4 pakopą.

Tačiau veiklos vykdytojas gali taikyti vienu lygiu žemesnę pakopą, jei jis įrodo, kad VIII priedo 1 skirsnyje apibrėžtos 4 pakopos techniškai neįmanoma taikyti arba ją taikant būtų patirta nepagrįstai didelių išlaidų.

5. Iš įrenginio perduotą CO₂ kiekį veiklos vykdytojai gali nustatyti tiek perduodančiajame, tiek priimančiajame įrenginyje. Tokiu atveju taikoma 48 straipsnio 3 dalis.

IV SKYRIUS

AVIACIJOS IŠMETAMŲJŲ ŠESD KIEKIO IR TONKILOMETRIŲ DUOMENŲ STEBĖSENA

50 straipsnis

Bendrosios nuostatos

1. Kiekvienas orlaivio naudotojas vykdo ŠESD kiekio, išmesto atskaitininiu laikotarpiu vykdant visą į Direktyvos 2003/87/EB

I priedą įtrauktą aviacijos veiklą, už kurią atsakingas tas orlaivio naudotojas, stebėseną ir teikia ataskaitas.

Tuo tikslu orlaivio naudotojas visus skrydžius kalendoriniams metams priskiria pagal išvykimo laiką, kuris nustatomas pagal suderintąjį pasaulio laiką.

2. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, jis turi vykdyti tų skrydžių tonkilometrių duomenų stebėseną atitinkamais stebėsenos metais.

3. Siekiant nustatyti už skrydį atsakingą Direktyvos 2003/87/EB 3 straipsnio o punkte nurodytą unikalųjį orlaivio naudotoją, naudojamas šaukinys, kuris taikomas oro eismo valdymo tikslais. Šaukinys turi būti vienas iš šių dalykų:

a) skrydžio plano 7 langelyje įrašytas ICAO suteiktas žymuo;

b) jeigu ICAO suteikto orlaivio naudotojo žymens nėra, orlaivio registracijos ženklas.

4. Jeigu orlaivio naudotojo tapatybė nežinoma, kompetentinga institucija orlaivio savininką laiko orlaivio naudotoju, nebent jis kompetentingai institucijai pateikia įrodymų apie atsakingo orlaivio naudotojo tapatybę.

51 straipsnis

Stebėsenos planų teikimas

1. Orlaivio naudotojas ne vėliau kaip prieš keturis mėnesius iki į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktos aviacijos veiklos pradžios kompetentingai institucijai pateikia išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenos ir atskaitų teikimo planą, kaip numatyta 12 straipsnyje.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, orlaivio naudotojas, kuris į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktą aviacijos veiklą vykdo pirmą kartą, ir to jis negalėjo numatyti prieš keturis mėnesius iki veiklos pradžios, kompetentingai institucijai stebėsenos planą pateikia nepagrįstai nedelsdamas, bet ne vėliau kaip praėjus šešioms savaitėms nuo tos veiklos vykdymo. Orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai pateikia tinkamą pagrindimą, kodėl stebėsenos planas negalėjo būti pateiktas prieš keturis mėnesius iki veiklos pradžios.

Jeigu Direktyvos 2003/87/EB 18a straipsnyje nurodyta administruojanti valstybė narė iš anksto nėra žinoma, orlaivio naudotojas nepagrįstai nedelsdamas stebėsenos planą pateikia po to, kai paskelbiama informacija apie administruojančios valstybės narės kompetentingą instituciją.

⁽¹⁾ OL L 315, 2011 11 29, p. 1.

2. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, jis taip pat pateikia tonkilometrų duomenų stebėsenos ir ataskaitų teikimo planą. Stebėsenos planas pateikiamas ne vėliau kaip prieš keturis mėnesius iki vieno iš šių dalykų pradžios:

- a) stebėsenos metų, nurodytų Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalyje, pradžios, jei paraiška teikiama pagal tą straipsnį;
- b) Direktyvos 2003/87/EB 3c straipsnio 2 dalyje nurodyto laikotarpio antrų kalendorinių metų pradžios, jei paraiška teikiama pagal tos direktyvos 3f straipsnį.

52 straipsnis

Vykdamat aviacijos veiklą išmetamų ŠESD kiekio stebėsenos metodika

1. Vykdamat aviacijos veiklą išmetamą metinį CO₂ kiekį kiekvienas orlaivio naudotojas nustato tonomis išreikštą kiekvienos rūšies per metus sunaudotų degalų kiekį padaugindamas iš atitinkamo išmetamųjų teršalų faktoriaus.

2. Kiekvienas orlaivio naudotojas nustato kiekvienam skrydžiui sunaudojamą kiekvienos rūšies degalų kiekį, įskaitant pagalbinės jėgainės sunaudojamus degalus. Tuo tikslu orlaivio naudotojas naudoja vieną iš III priedo 1 skirsnyje nurodytų metodų. Orlaivio naudotojas renkasi tą metodą, kurį taikant išsamiausi duomenys gaunami laiku, kartu užtikrinant mažiausią neapibrėžtį ir nepatiriant nepagrįstai didelių išlaidų.

3. III priedo 1 skirsnyje nurodytą skrydžiui pripiltų degalų kiekį orlaivio naudotojas nustato vienu iš šių būdų:

- a) degalų tiekėjo atliktu matavimu, kuris nurodomas degalų tiekimo kiekvienam skrydžiui dokumentuose ar sąskaitose faktūrose;
- b) naudodamasis orlaivyje esančių matavimo sistemų duomenimis, įrašytais į masės ir centruotės dokumentus, į orlaivio techninės būklės žurnalą arba orlaivio naudotojui perduotais iš orlaivio elektroninio ryšio priemonėmis.

4. Orlaivio naudotojas bake esantį degalų kiekį nustato naudodamasis orlaivyje esančių matavimo sistemų duomenimis, įrašytais į masės ir centruotės dokumentus, į orlaivio techninės būklės žurnalą arba orlaivio naudotojui perduotais iš orlaivio elektroninio ryšio priemonėmis.

5. Orlaivio naudotojai taiko 2 pakopą, kaip nustatyta III priedo 2 skirsnyje.

Tačiau orlaivių naudotojai, pranešę, kad prieš tai ėjusiu prekybos laikotarpiu vidutinis metinis išmetamųjų ŠESD kiekis buvo lygus arba mažesnis kaip 50 000 tonų iškastinio kuro CO₂, gali taikyti ne žemesnę nei 1 pakopą, kaip apibrėžta III priedo 2 skirsnyje. Visi orlaivių naudotojai gali taikyti ne žemesnę nei 1 pakopą, kaip apibrėžta III priedo 2 skirsnyje, tokiems sukėliams, iš kurių visų išmetamas bendras metinis ŠESD kiekis sudaro mažiau kaip 5 000 tonų iškastinio kuro CO₂ arba mažiau kaip 10 %, kurie sudaro ne daugiau kaip 100 000 tonų iškastinio kuro CO₂ per metus (imant tą dydį, kurio absoliučioji vertė didesnė). Jei taikant šią pastraipą pranešto išmetamųjų ŠESD kiekio duomenų nėra arba nebegalioja, orlaivio naudotojas vidutinį metinį išmetamųjų ŠESD kiekį nustato naudodamas konservatyvų įvertį arba prognozę.

6. Jeigu į degalų bakus įpiltas ar bakuose likęs degalų kiekis nustatomas naudojant tūrio vienetus (litrus), orlaivio naudotojas, taikydamas faktinį tankį, šį tūrio vienetais nurodytą kiekį konvertuoja į masės vienetus. Faktinį tankį orlaivio naudotojas nustato taikydamas vieną iš šių dalykų:

- a) orlaivyje esančias matavimo sistemas;
- b) tankį, degalų tiekėjo išmatuotą pilant degalus į bakus ir įrašytą į degalų sąskaitą faktūrą ar pristatymo dokumentą.

Faktinis tankis išreiškiamas kg/litru ir nustatomas atliekant konkretų matavimą esant taikomai temperatūrai.

Tais atvejais, kai faktinio tankio vertės neturima, kompetentingai institucijai patvirtinus naudojamas standartinis tankio koeficientas 0,8 kg/litru.

7. 1 dalyje nurodytus skaičiavimus orlaivio naudotojas atlieka naudodamas III priedo 2 lentelėje pateiktus numatytuosius išmetamųjų teršalų faktorius.

Teikiant ataskaitas šis metodas laikomas 1 pakopa. Jeigu degalai neįtraukti į minėtą lentelę, orlaivio naudotojas išmetamųjų teršalų faktorių nustato pagal 32 straipsnį, ir laikoma, kad tas metodas yra 2 pakopa. Tų degalų grynojo šilumingumo vertė nustatoma ir pranešama kaip papildomi duomenys.

8. Nukrypdamas nuo 7 dalies ir gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, orlaivio naudotojas gali išmetamųjų teršalų faktorių ar anglies kiekį, kuriuo šis faktorius grindžiamas, arba prekyboje esančių rūšių degalų grynojo šilumingumo vertę nustatyti remdamasis degalų tiekėjo pateiktais atitinkamų degalų pirkimo įrašais, jeigu jie buvo nustatyti remiantis tarptautiniu mastu priimtais standartais, o III priedo 2 lentelėje nurodytų išmetamųjų teršalų faktorių naudoti negalima.

53 straipsnis

Konkrečios nuostatos dėl biomasės

39 straipsnis taikomas atitinkamai nustatant biomasės dalį mišriame kure.

Nepaisydama 39 straipsnio 2 dalies kompetentinga institucija leidžia naudoti visose valstybėse narėse vienodai taikomą biomasės dalies nustatymo metodiką, jei tokia yra.

Pagal tą metodiką degalų, naudojamų vykdant aviacijos veiklą, įtrauktą į Direktyvos 2003/87/EB I priedą, biomasės dalis, grynoji šilumingumo vertė ir išmetamųjų teršalų faktorius arba anglies kiekis nustatomi pagal degalų pirkimo įrašus.

Metodika grindžiama Komisijos pateiktomis gairėmis, kuriomis siekiama nuoseklaus taikymo visose valstybėse narėse.

Biodegalų naudojimas aviacijoje vertinamas pagal Direktyvos 2009/28/EB 18 straipsnį.

54 straipsnis

Mažieji teršėjai

1. Orlaivių naudotojai, kurie per tris iš eilės keturių mėnesių laikotarpius atlieka mažiau kaip 243 skrydžius per vieną laikotarpį, ir orlaivių naudotojai, per kurių vykdomus skrydžius išmetamas bendras metinis ŠESD kiekis yra mažesnis kaip 25 000 tonų CO₂, laikomi mažaisiais teršėjais.

2. Nukrypstant nuo 52 straipsnio, mažieji teršėjai sunaudojamų degalų kiekį gali nustatyti taikydami Eurokontrolės ar kitos atitinkamos organizacijos įdiegtas priemones, kurias naudojant galima apdoroti visą oro eismo informaciją, atitinkančią Eurokontrolės turimą informaciją, ir išvengti nepakankamo išmetų ŠESD kiekio įvertinimo.

Taikytinos priemonės, įskaitant paraišką dėl pataisos koeficientų, kuriais būtų kompensuojami modeliavimo metodų netikslumai, gali būti naudojamos tik jei jos patvirtintos Komisijos.

3. Nukrypdamas nuo 12 straipsnio, mažasis teršėjas, ketinantis pasinaudoti kuria nors iš šio straipsnio 2 dalyje nurodytų priemonių, išmetamųjų ŠESD stebėsenos plane gali pateikti tik šią informaciją:

a) informaciją, reikalaujamą pagal I priedo 2 skirsnio 1 punktą;

b) įrodymą, kad jo išmetamųjų ŠESD kiekis neviršija šio straipsnio 1 dalyje nustatytos ribinės vertės;

c) šio straipsnio 2 dalyje nurodytos priemonės, kuri bus naudojama degalų suvartojimui nustatyti, pavadinimą arba nuorodą į tą priemonę.

Mažajam teršėjui netaikomas reikalavimas pateikti patvirtinamuosius dokumentus, nurodytus 12 straipsnio 1 dalies trečiojoje pastraipoje.

4. Jei orlaivio naudotojas naudojasi 2 dalyje nurodyta priemone ir ataskaitiniais metais viršija 1 dalyje nurodytą ribinę vertę, jis apie tai nepagrįstai nedelsdamas praneša kompetentingai institucijai.

Nepagrįstai nedelsdamas orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai patvirtinti pateikia reikšmingą stebėsenos plano pakeitimą pagal 15 straipsnio 4 dalies a punkto vi papunktį.

Tačiau kompetentinga institucija leidžia orlaivio naudotojui toliau taikyti 2 dalyje nurodytą priemonę, jei orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai priimtiniu būdu įrodo, kad 1 dalyje nurodyta ribinė vertė nebuvo viršyta per pastaruosius penkerius ataskaitinius laikotarpius ir ateityje nebus viršijama nuo kito ataskaitinio laikotarpio.

55 straipsnis

Neapibrėžties šaltiniai

1. Orlaivio naudotojas nustato neapibrėžties šaltinius ir su jais susijusius neapibrėžties lygius. Į šią informaciją orlaivio naudotojas atsižvelgia rinkdamasis stebėsenos metodiką pagal 52 straipsnio 2 dalį.

2. Jei orlaivio naudotojas nustato į baką pilamų degalų kiekius pagal 52 straipsnio 3 dalies a punktą, jis neprivalo pateikti daugiau įrodymų apie susijusį neapibrėžties lygį.

3. Jeigu matuojant į bakus pilamą degalų ar bakuose esantių degalų kiekį naudojamos orlaivyje esančios sistemos pagal 52 straipsnio 3 dalies b punktą, su degalų matavimais susijęs neapibrėžties lygis pagrindžiamas visais šiais įrodymais:

a) orlaivio gamintojo specifikacijomis, kuriose nurodomi degalų kiekio matavimo sistemų, esančių orlaivyje, neapibrėžties lygiai;

b) įrodymais, kad atlikti įprastiniai tikrinimai, kuriais nustoma, ar degalų matavimo sistemos veikia tinkamai.

4. Nepaisant 2 ir 3 dalių, orlaivio naudotojas stebėsenos metodikos visų kitų elementų neapibrėžtis gali grįsti eksperto atliktu konservatyviu vertinimu, atsižvelgdamas į ataskaitiniu laikotarpiu nustatytą apytikrį skrydžių skaičių.

5. Orlaivio naudotojas reguliariai vykdo tinkamą kontrolę, visų pirma atlieka į bakus įpiltų degalų pagal sąskaitas faktūras nustatyto kiekio ir orlaivyje esančiais matavimo prietaisais išmatuoto į bakus įpiltų degalų kiekio kryžminę patikrą ir imasi taisyti padėtį, jeigu nustatomi dideli nuokrypiai.

56 straipsnis

Tonkilometrių duomenų nustatymas

1. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, jis vykdo visų skrydžių, kuriems taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, tonkilometrių duomenų stebėseną su tokiomis paraiškomis susijusiais stebėsenos metais.

2. Orlaivio naudotojas tonkilometrių duomenis apskaičiuoja pagal III priedo 4 skirsnio nuostatas apskaičiuotą ir kilometrą (km) išreikštą atstumą daugindamas iš naudingosios apkrovos, kuri gaunama sudedant krovinio, pašto, keleivių ir registruoto bagažo mases, išreikškiamas tonomis (t).

3. Orlaivio naudotojas krovinio ir pašto masę nustato remdamasis atitinkamų skrydžių masės ir centruotės dokumentuose nurodyta faktine arba standartine mase.

Orlaivių naudotojai, neprivalantys turėti masės ir centruotės dokumentų, stebėsenos plane pasiūlo tinkamą krovinio ir pašto masės nustatymo metodiką, pagal kurią neįskaičiuojama visų naudingąja apkrova nelaikomų padėklų ir talpyklų taros bei paties orlaivio masė.

4. Orlaivio naudotojas keleivių masę nustato taikydamas vieną iš šių pakopų:

a) 1 pakopa: kiekvienam keleiviui, įskaitant jo registruotą bagažą, numatoma 100 kg masė;

b) 2 pakopa: keleivių ir registruoto bagažo masė yra tokia, kokia nurodyta kiekvieno skrydžio masės ir centruotės dokumentuose.

Tačiau pasirinkta pakopa taikoma visiems skrydžiams stebėsenos metais, susijusiais su paraiškomis pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį.

V SKYRIUS

DUOMENŲ VALDYMAS IR KONTROLĖ

57 straipsnis

Duomenų srauto valdymo veikla

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas sukuria, pagrindžia dokumentais, įgyvendina ir palaiko rašytines duomenų srauto valdymo procedūras, taikomas vykdant išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir teikiant ataskaitas, ir užtikrina, kad vykdant tą duomenų srauto valdymo veiklą parengiamoje metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje nebūtų netikslumų ir ji atitiktų stebėsenos planą, tas rašytines procedūras ir šį reglamentą.

Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų suteikimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnį, pirma pastraipa taip pat taikoma vykdant tonkilometrių duomenų stebėseną ir teikiant jų ataskaitas.

2. Į stebėsenos planą įtrauktų rašytinių duomenų srauto valdymo procedūrų aprašymas apima bent šiuos elementus:

- a) 12 straipsnio 2 dalyje išvardytą informaciją;
- b) pirminių duomenų šaltinių identifikavimą;
- c) kiekvieną duomenų srauto etapą nuo pirminių duomenų iki metinio išmetamųjų ŠESD kiekio arba tonkilometrių duomenų; šie etapai turi atspindėti duomenų srauto valdymo veiksmų seką ir tarpusavio sąveiką;
- d) su kiekviena tam tikra duomenų srauto valdymo veikla susijusius apdorojimo etapus, įskaitant formules ir duomenis, naudojamus nustatant išmetamųjų ŠESD kiekį ar tonkilometrių duomenis;
- e) tam tikras naudojamus elektronines duomenų apdorojimo ir jų laikymo sistemas bei šių sistemų ir kitų įvesčių, įskaitant rankinę įvestį, sąveiką;
- f) duomenų srauto valdymo veiklos išvesčių registravimo būdus.

58 straipsnis

Kontrolės sistema

1. Siekdamas užtikrinti, kad vykdant duomenų srauto valdymo veiklą parengtoje metinėje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje ar, jei taikoma, tonkilometrių duomenų ataskaitoje nebūtų netikslumų ir kad šios ataskaitos atitiktų patvirtintą stebėsenos planą bei šį reglamentą, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas parengia, pagrindžia dokumentais, įgyvendina ir palaiko veiksmingą kontrolės sistemą.

2. 1 dalyje nurodytą kontrolės sistemą sudaro šie dalykai:
- a) veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo atliktas būdingosios rizikos ir kontrolės rizikos vertinimas;
 - b) su nustatyta rizikai mažinti skirta kontrole susijusios rašytinės procedūros.
3. Su kontrole susijusios rašytinės procedūros, nurodytos 2 dalies b punkte, apima bent šiuos dalykus:
- a) matavimo įrangos kokybės užtikrinimą;
 - b) duomenų srauto valdymo veiklai naudojamos informacinių technologijų sistemos, įskaitant proceso valdymo kompiuterinę technologiją, kokybės užtikrinimą;
 - c) su duomenų srauto valdymo veikla ir kontrole susijusių pareigų atskyrimą bei būtinų kompetencijų valdymą;
 - d) vidaus peržiūras ir duomenų patvirtinimą;
 - e) taisymus ir korekcinius veiksmus;
 - f) rangovų atliekamą procesų kontrolę;
 - g) įrašų ir dokumentų tvarkymą, įskaitant dokumentų versijų valdymą.
4. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas stebi kontrolės sistemos veiksmingumą, įskaitant atlikdamas vidaus peržiūras ir atsižvelgdamas į vertintojo išvadas, pateiktas atlikus metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos ir, jei taikoma, tonkilometrių duomenų ataskaitos patikrą pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

Jeigu nustatoma, kad kontrolės sistema neveiksminga arba neproporcinga nustatyta rizikai, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas siekia pagerinti kontrolės sistemą ir atnaujinti stebėsenos planą arba pamatines duomenų srauto valdymo veiklos rašytines procedūras, rizikos vertinimą ir kontrolę, jeigu reikia.

59 straipsnis

Kokybės užtikrinimas

1. Taikydamas 58 straipsnio 3 dalies a punktą, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas užtikrina, kad laikantis šio reglamento reikalavimų ir proporcingai nustatyta rizikai visa susijusi matavimo įranga būtų reguliariai kalibruojama, reguliuojama ir tikrinama, įskaitant tikrinimą prieš pradėdant ją naudoti,

bei būtų palyginama su matavimo standartais, kurie grindžiami tarptautiniais matavimo standartais, jeigu jų yra.

Jei matavimo sistemos sudedamųjų dalių negalima kalibruoti, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas juos nurodo stebėsenos plane ir pasiūlo alternatyvių kontrolės būdų.

Jeigu nustatoma, kad įrangos veikimas neatitinka reikalavimų, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas nedelsdamas imasi veiksmų padėčiai ištaisyti.

2. Nuolatinio išmetamųjų ŠESD matavimo sistemoms veiklos vykdytojas bent kartą per metus užtikrina kokybę pagal standartą EN 14181 „Automatizuotųjų matavimo sistemų kokybės užtikrinimas“, įskaitant lygiagretųjį matavimą naudojant standartinius etaloninius metodus; tai atlieka kvalifikuoti darbuotojai.

Jeigu vykdamas tokį kokybės užtikrinimą išmetamųjų ŠESD ribines vertes (toliau – ITRV) būtina naudoti kaip privalomus parametrus, kuriais grindžiamas kalibravimas ir veikimo patikrinimas, tokios ITRV pakeičiamos metine vidutine valandine šiltnamio efektą sukeliančių dujų koncentracija. Jeigu veiklos vykdytojas nustato, kad sistema neatitinka kokybės užtikrinimo reikalavimų, įskaitant atvejus, kai reikia atlikti pakartotinį kalibravimą, jis apie tai praneša kompetentingai institucijai ir nepagrįstai nedelsdamas imasi veiksmų padėčiai ištaisyti.

60 straipsnis

Informacinių technologijų kokybės užtikrinimas

Taikydamas 58 straipsnio 3 dalies b punktą veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas užtikrina, kad informacinės technologijos būtų suprojektuotos, pagrįstos dokumentais, išbandytos, įdiegtos, kontroliuojamos ir techniškai prižiūrimos taip, kad būtų užtikrintas patikimas, tiksus ir laiku atliekamas duomenų apdorojimas atsižvelgiant į riziką, nustatytą pagal 58 straipsnio 2 dalies a punktą.

Informacinių technologijų sistemos kontrolė apima prieigos kontrolę, atsarginių kopijų kontrolę, duomenų atkūrimą, tęstinumo planavimą ir saugumą.

61 straipsnis

Pareigų atskyrimas

Taikydamas 58 straipsnio 3 dalies c punktą veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas už visą duomenų srauto valdymo veiklą ir už visą kontrolę atsakingus asmenis paskiria taip, kad nesuderinamos pareigos būtų atskirtos. Jei netaikomos kitos kontrolės priemonės, jis užtikrina, kad visa duomenų srauto valdymo veikla būtų vykdoma proporcingai nustatyta būdingajai rizikai, t. y. visą atitinkamą informaciją ir duomenis turi patvirtinti bent vienas asmuo, kuris nedalyvavo nustatant ir registruojant šią informaciją ar duomenis.

Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas valdo su atitinkamomis pareigomis susijusią būtiną kompetenciją, įskaitant atitinkamą pareigų paskirstymą, mokymą ir veiklos rezultatų peržiūrą.

62 straipsnis

Vidinė peržiūra ir duomenų patvirtinimas

1. Taikydamas 58 straipsnio 3 dalies d punktą ir remdamasis būdingąja rizika bei kontrolės rizika, nustatyta atlikus 58 straipsnio 2 dalies punkte nurodytą rizikos vertinimą, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas peržiūri ir patvirtina duomenis, gautus vykdant 57 straipsnyje nurodytą duomenų srauto valdymo veiklą.

Tokią duomenų peržiūrą ir patvirtinimą sudaro bent šie dalykai:

- a) patikrinimas, ar yra visi reikiami duomenys;
- b) veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo per kelerius metus gautų, stebėtų ir praneštų duomenų palyginimas;
- c) taikant skirtingas veiklos duomenų rinkimo sistemas gautų duomenų ir verčių palyginimas, įskaitant šiuos palyginimus, jeigu taikoma:
 - i) kuro ar medžiagų pirkimo duomenų palyginimas su atsargų pokyčių duomenimis ir taikytinų sukėliklių sąnaudų duomenimis;
 - ii) analizės būdu nustatytų, apskaičiuotų arba iš kuro ar medžiagos tiekėjo gautų apskaičiavimo faktorių palyginimas su panašių rūšių kuro arba medžiagų nacionaliniais ar tarptautiniais pamatiniais faktoriais;
 - iii) taikant matavimu grindžiamas metodikas nustatyto išmetamųjų ŠESD kiekio palyginimas su patvirtinamojo skaičiavimo, atlikto pagal 46 straipsnį, rezultatais;
- iv) suvestinių duomenų ir pirminių duomenų palyginimas.

2. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas kiek įmanoma užtikrina, kad duomenų atmetimo kriterijai, taikomi atliekant peržiūrą ir patikrinimą, būtų žinomi iš anksto. Tuo tikslu duomenų atmetimo kriterijai nustatomi atitinkamų rašytinių procedūrų dokumentuose.

63 straipsnis

Taisymai ir korekciniai veiksmai

1. Jeigu nustatoma, kad kuri nors 57 straipsnyje nurodyta duomenų srauto valdymo veiklos dalis ar 58 straipsnyje nurodytos kontrolės dalis vykdoma neveiksmingai arba neatitinka tos duomenų srauto valdymo veiklos ir kontrolės procedūrų dokumentuose nustatytų ribų, veiklos vykdytojas ar orlaivio

naudotojas atlieka reikiamus taisymus ir pataiso atmetus duomenis siekdamas, kad nebūtų nustatytas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis.

2. Taikydamas 1 dalį veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas atlieka bent šiuos veiksmus:

- a) įvertina vykdant 57 straipsnyje nurodytos duomenų srauto valdymo veiklos atskirus etapus ar 58 straipsnyje nurodytos kontrolės atskirus etapus gautų rezultatų tinkamumą;
- b) nustato atitinkamo sutrikimo ar klaidos priežastį;
- c) imasi reikiamų korekcinųjų veiksmų, visų pirma ištaiso visus netinkamus išmetamųjų ŠESD ataskaitos ar atitinkamai tonkilometrių duomenų ataskaitos duomenis.

3. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka tokius šio straipsnio 1 dalyje nurodytus taisymus ir korekcinuos veiksmus, kokių reikia atsižvelgiant į būdingąją riziką ir kontrolės riziką, nustatytą atlikus 58 straipsnyje nurodytą rizikos vertinimą.

64 straipsnis

Rangovų atliekami procesai

Jeigu veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas samdo rangovus, kad jie atliktų vienos ar kelių rūšių duomenų srauto valdymo veiklą, nurodytą 57 straipsnyje, arba kontrolę, nurodytą 58 straipsnyje, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas atlieka šiuos veiksmus:

- a) tikrina rangovų vykdomos duomenų srauto valdymo veiklos ir kontrolės kokybę pagal šio reglamento nuostatas;
- b) nustato rangovų atliekamų procesų rezultatų reikalavimus ir atliekant tuos procesus taikytinus metodus;
- c) tikrina šio straipsnio b punkte nurodytų rezultatų ir metodų kokybę;
- d) užtikrina, kad rangovas jam patikėtą veiklą atliktų taip, kaip ji turi būti atlikta atsižvelgiant į būdingąją riziką ir kontrolės riziką, nustatytą atlikus 58 straipsnyje nurodytą rizikos vertinimą.

65 straipsnis

Duomenų trūkumo šalinimas

1. Jeigu trūksta duomenų, kurių reikia įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekiui nustatyti, veiklos vykdytojas naudoja tinkamą apytikrio nustatymo metodą, kuriuo nustatomi pakaitiniai konservatyviai nustatyti atitinkamo laikotarpio duomenys ir trūkstamas parametras.

Jei veiklos vykdytojas nenustatė apytikrio nustatymo metodo rašytine procedūra, jis parengia tokią rašytinę procedūrą ir pateikia kompetentingai institucijai patvirtinti atitinkamą stebėsenos plano pakeitimą pagal 15 straipsnį.

2. Jeigu trūksta duomenų, kurių reikia per vieną ar daugiau orlaivio naudotojo atliktų skrydžių išmestų ŠESD kiekiui nustatyti, orlaivio naudotojas taiko atitinkamo laikotarpio pakaitinius duomenis, apskaičiuotus naudojant stebėsenos plane nurodytą alternatyvų metodą.

Jeigu pakaitinių duomenų pagal pirmą pastraipą nustatyti neįmanoma, orlaivio naudotojas gali per tą skrydį ar tuos skrydžius išmestą ŠESD kiekį nustatyti pagal sunaudotų degalų kiekį, naudodamas 54 straipsnio 2 dalyje nurodytą priemonę.

66 straipsnis

Įrašai ir dokumentai

1. Veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas bent 10 metų laiko visų svarbių duomenų ir informacijos, įskaitant IX priede išvardytą informaciją, įrašus.

Dokumentais pagrįsta ir archyve saugoma turi būti tiek stebėsenos duomenų, kad būtų galima atlikti metinės išmetamųjų ŠESD arba tonkilometrų duomenų ataskaitos patikrą pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012. Į kompetentingos institucijos sukurtą elektroninę ataskaitų teikimo sistemą ir duomenų valdymo sistemą veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo įtrauktus duomenis galima laikyti veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo turimais duomenimis, jeigu jis turi šių duomenų prieigos teisę.

2. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas užtikrina, kad reikiami dokumentai būtų prieinami, tada, kai jų prireikia, ir ten, kur jų prireikia duomenų srauto valdymo veiklai bei kontrolei vykdyti.

Kompetentingai institucijai arba vertintojui, atliekančiam išmetamųjų ŠESD kiekio arba tonkilometrų duomenų ataskaitos patikrą pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012, paprašius, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pateikia jiems tuos dokumentus.

VI SKYRIUS

ATASKAITŲ TEIKIMO REIKALAVIMAI

67 straipsnis

Ataskaitų teikimo laikas ir įpareigojimas teikti ataskaitas

1. Veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai iki kiekvienų metų kovo 31 d. pateikia išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą, kurioje nurodomas metinis ataskaitiniu laikotarpiu išmestas ŠESD kiekis ir kurią yra patikrinęs vertintojas pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

Tačiau kompetentinga institucija veiklos vykdytojo ir orlaivio naudotojo gali prašyti patikrintą metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą pateikti anksčiau nei iki kovo 31 d., tačiau ne anksčiau nei iki vasario 28 d.

2. Jeigu orlaivio naudotojas ketina pateikti prašymą dėl nemokamų apyvartinių taršos leidimų skyrimo pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e arba 3f straipsnius, orlaivio naudotojas iki metų, einančių po šios direktyvos 3e arba 3f straipsnyje nurodytų stebėsenos metų, kovo 31 d. kompetentingai institucijai pateikia tonkilometrų duomenų ataskaitą, kurioje nurodomi stebėsenos metų tonkilometrų duomenys ir kurią yra patikrinęs vertintojas pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

3. Metinėse išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitose ir tonkilometrų duomenų ataskaitose pateikiama bent X priede nurodyta informacija.

68 straipsnis

Force majeure

1. Jei orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai iki nustatytos datos pagal Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalį negali pateikti tonkilometrų duomenų dėl rimtų ir nenumatytų jam nepavaldžių aplinkybių, vietoj jų tas orlaivio naudotojas kompetentingai institucijai pateikia geriausius tonkilometrų duomenis, kuriuos galima gauti atsižvelgiant į aplinkybes, prireikus įskaitant duomenis, pagrįstus patikimais įverčiais.

2. Jei tenkinamos 1 dalyje išdėstytos sąlygos, valstybė narė dėl Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 1 dalyje nurodytos paraiškos, laikydama to straipsnio 2 dalies, Komisijai perduoda gautus su tuo orlaivio naudotoju susijusius duomenis kartu su aplinkybių, dėl kurių nepateikiama pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012 patikrinta ataskaita, paaiškinimu.

Komisija ir valstybės narės tuos duomenis naudoja taikydamos Direktyvos 2003/87/EB 3e straipsnio 3 ir 4 dalis.

3. Jei valstybė narė gautus su orlaivio naudotoju susijusius duomenis perduoda Komisijai pagal šio straipsnio 2 dalį, atitinkamas orlaivio naudotojas užtikrina, kad pateikti tonkilometrų duomenys būtų patikrinti pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012, kai tik tai tampa įmanoma, ir bet koku atveju, kai tik nebėra šio straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių.

Orlaivio naudotojas nepagrįstai nedelsdamas patikrintus duomenis pateikia kompetentingai institucijai.

Atitinkama kompetentinga institucija atitinkamai sumažina orlaivio naudotojui pagal direktyvos 3e straipsnio 4 dalį skiriamą nemokamų apyvartinių taršos leidimų skaičių ir jį paskelbia. Tas apyvartinių taršos leidimų skaičius nedidindamas. Jei taikoma, orlaivio naudotojas grąžina jam pagal tos direktyvos 3e straipsnio 5 dalį suteiktų apyvartinių taršos leidimų perteklių.

4. Kompetentinga institucija įdiegia veiksmingas priemones, kuriomis užtikrinama, kad atitinkamas orlaivio naudotojas laikytųsi savo prievolių pagal 3 dalį.

69 straipsnis

Stebėsenos metodikos tobulinimo ataskaitos

1. Kiekvienas veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas reguliariai tikrina, ar taikoma stebėsenos metodiką galima patobulinti.

Įrenginio veiklos vykdytojas pateikia ataskaitą, kurioje pateikiama 2 arba, jei taikoma, 3 dalyje nurodyta informacija, kompetentingai institucijai patvirtinti; ši ataskaita pateikiama iki šių terminų:

- a) A kategorijos įrenginių atveju – kas ketverius metus iki birželio 30 d.;
- b) B kategorijos įrenginių atveju – kas dvejus metus iki birželio 30 d.;
- c) C kategorijos įrenginių atveju – kasmet iki birželio 30 d.

Tačiau kompetentinga institucija gali nustatyti kitą ataskaitos pateikimo terminą, kuris turi būti ne vėlesnis kaip tų pačių metų rugsėjo 30 d.

2. Jei veiklos vykdytojas netaiko bent tų pakopų, kurios reikalaujamos pagal 26 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą ir 41 straipsnio 1 dalį, jis pagrindžia, kodėl tai yra techniškai neįmanoma arba kodėl jas taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Tačiau jeigu atsiranda įrodymų, kad priemonės, kurių reikia norint pasiekti tas pakopas, tapo techniškai įmanomos ir jas taikant nebebūtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai praneša apie reikiamus stebėsenos plano pakeitimus pagal 15 straipsnį ir pateikia atitinkamų priemonių įgyvendinimo (įskaitant įgyvendinimo laiką) pasiūlymus.

3. Jeigu veiklos vykdytojas taiko 22 straipsnyje nurodytą alternatyvią stebėsenos metodiką, jis pateikia: pagrindimą, kodėl techniškai neįmanoma vienam ar daugiau didžiųjų arba smulkiųjų sukėliklių taikyti bent 1 pakopą arba kodėl ją taikant būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Tačiau jeigu atsiranda įrodymų, kad priemonės, kurių reikia norint tiems sukėlikliams taikyti bent 1 pakopą, tapo techniškai įmanomos ir jas taikant nebebūtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai praneša apie reikiamus stebėsenos plano pakeitimus pagal 15 straipsnį ir pateikia atitinkamų priemonių įgyvendinimo (įskaitant įgyvendinimo laiką) pasiūlymus.

4. Jei pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012 parengtoje patikros ataskaitoje nurodomos nepašalintos neatitiktys arba tobulinimo rekomendacijos pagal to reglamento 27, 29 ir 30 straipsnius, veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas iki tų metų, kuriais vertintojas išdavė patikros ataskaitą, birželio 30 d. kompetentingai institucijai pateikia patvirtinti ataskaitą. Toje ataskaitoje aprašoma, kaip ir kada veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pašalino vertintojo nurodytas neatitiktis ar kaip jis planuoja jas pašalinti ir įgyvendinti rekomenduojamus patobulinimus.

Jei taikoma, tokia ataskaita gali būti derinama su šio straipsnio 1 dalyje nurodyta ataskaita.

Jeigu įgyvendinus rekomenduojamus patobulinimus stebėsenos metodika nebūtų patobulinama, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pagrindžia, kodėl taip yra. Jeigu atliekant rekomenduojamus patobulinimus būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų, veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas pateikia išlaidų nepagrįstumo įrodymų.

70 straipsnis

Kompetingos institucijos nustatomas išmetamųjų ŠESD kiekis

1. Kompetentinga institucija atlieka iš įrenginio arba vykdamas skrydžius išmetų ŠESD kiekio apytikslį konservatyvų vertinimą šiais atvejais:

- a) veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas iki 67 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino nepateikė patikrintos metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos;
- b) 67 straipsnio 1 dalyje nurodyta patikrinta metinė išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita neatitinka šio reglamento nuostatų;
- c) veiklos vykdytojo ar orlaivio naudotojo parengta išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaita nebuvo patikrinta pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012.

2. Jei pagal Reglamentą (ES) Nr. 600/2012 parengtoje vertintojo ataskaitoje nurodyta, kad išmetamųjų ŠESD ataskaitoje yra neesminių netikslumų, kurių veiklos vykdytojas arba orlaivio naudotojas nepataisė prieš vertintojui pateikiant patikros išvadą, kompetentinga institucija įvertina tuos netikslumus ir prireikus konservatyviai įvertina iš įrenginio arba vykdamas skrydžius išmetų ŠESD kiekį. Kompetentinga institucija veiklos vykdytoją ar orlaivio naudotoją informuoja, ar reikia pataisyti išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą ir nurodo, ką reikia pataisyti. Veiklos vykdytojas ar orlaivio operatorius šią informaciją perduoda vertintojui.

3. Valstybė narė užtikrina veiksmingus už stebėsenos planų patvirtinimą atsakingų kompetentingų institucijų ir už metinių išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitų priėmimą atsakingų kompetentingų institucijų informacijos mainus.

71 straipsnis

Galimybė susipažinti su informacija

Kompetentinga institucija turimą išmetamųjų šėSD kiekio ataskaitą teikia visuomenei susipažinti laikydama si pagal Direktyvą 2003/4/EB priimtų nacionalinių taisyklių. Dėl šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalies d punkte numatytos galimybės taikyti išimti veiklos vykdytojai ar orlaivių naudotojai savo ataskaitoje gali nurodyti, kurią informaciją jie laiko slapta komercine informacija.

72 straipsnis

Duomenų apvalinimas

1. Bendras išmetamųjų šėSD kiekis ataskaitose nurodomas suapvalintas iki CO₂ arba CO_{2(e)} tonų.

Tonkilometrių duomenys nurodomi kaip suapvalintos tonkilometrių vertės.

2. Visi kintamieji, naudojami apskaičiuojant išmestų šėSD kiekį, yra suapvalinami taip, kad į išmetamųjų šėSD kiekio skaičiavimą ir ataskaitas būtų įtraukti visi reikšminiai skaitmenys.

3. Visi skrydžių duomenys suapvalinami taip, kad pagal 56 straipsnį apskaičiuojant atstumą ir naudingąją apkrovą bei teikiant tonkilometrių duomenų ataskaitas būtų įtraukti visi reikšminiai skaitmenys.

73 straipsnis

Derėjimo su kitomis ataskaitomis užtikrinimas

Kiekviena į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtraukta veikla, kurią vykdo veiklos vykdytojas ar orlaivio naudotojas, ženklinama, jeigu taikoma, naudojant šių ataskaitų teikimo sistemų kodus:

- a) Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos atitinkamų institucijų patvirtinta nacionalinių šiltnamio efekta sukeliančių dujų apskaitos sistemų bendroji ataskaitos forma;
- b) įrenginio identifikavimo numeris Europos išleidžiamų ir perduodamų teršalų registre pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 166/2006 ⁽¹⁾;
- c) TIPK veikla pagal Reglamentą (EB) Nr. 166/2006 I priedą;
- d) NACE kodas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1893/2006 ⁽²⁾.

⁽¹⁾ OL L 33, 2006 2 4, p. 1.

⁽²⁾ OL L 393, 2006 12 30, p. 1.

VII SKYRIUS

INFORMACINĖMS TECHNOLOGIJOMS KELIAMI REIKALAVIMAI

74 straipsnis

Elektroninių duomenų mainų formatai

1. Valstybės narės gali reikalauti, kad pateikdamas stebėsenos planus ir stebėsenos plano keitimus bei metines išmetamųjų šėSD kiekio ataskaitas, tonkilometrių duomenų ataskaitas, patikros ataskaitas bei patobulinimo ataskaitas veiklos vykdytojas ir orlaivio naudotojas naudotų elektroninius šablonus ar tam tikrus failų formatus.

Tokie valstybių narių nustatomi šablonai arba failų formatų specifikacijos apima bent tą informaciją, kuri numatyta Komisijos skelbiamuose elektroniniuose šablonuose arba failų formatų specifikacijose.

2. Nustatydamos 1 dalyje nurodytus šablonus ar failų formatų specifikacijas valstybės narės gali pasinaudoti viena arba abiem toliau nurodytomis galimybėmis:

- a) nustatyti failų formato specifikacijas, kurioms naudojama XML grindžiama standartinė elektroninė ataskaitų teikimo kalba (toliau – „ES ATLPS ataskaitų teikimo kalba“) ir kurios naudojamos su pažangiomis automatizuotomis sistemomis;
- b) nustatyti šablonus, kuriuos galima naudoti su standartinė biuro programine įranga, pvz., lentelinėmis skaičiuoklėmis ir tekstų rengimo programų failais.

75 straipsnis

Automatizuotų sistemų naudojimas

1. Jeigu valstybė narė nusprendžia naudoti ES ATLPS ataskaitų teikimo kalba grindžiamas automatizuotas elektroninių duomenų mainų sistemas pagal 74 straipsnio 2 dalies a punktą, tokiomis sistemomis ekonomiškai efektyviai, įdiegiant pažangiausias technologines priemones, turi būti užtikrinta:

- a) duomenų vientisumas, užkertant kelią elektroninių žinučių keitimui perdavimo metu;
- b) duomenų slaptumas, t. y. turi būti naudojamos saugumo priemonės, įskaitant šifravimo būdus, kad duomenys būtų prieinami tik tam subjektui, kuriam jie yra skirti, ir kad jokių duomenų negalėtų perimti neigiamieji subjektai;
- c) duomenų autentiškumas, t. y. kad duomenų siuntėjo ir jų gavėjo tapatybė būtų žinoma ir patikrinta;
- d) duomenų neatsisakymas, t. y. viena perdavimo šalis negali paneigti gavusi duomenis arba kita šalis negali neigti pasiuntusi duomenis, ir šiuo tikslu taikant tam tikrus metodus, pvz., pasirašymo būdus ar nepriklausomą sistemos apsaugos priemonių auditą.

2. Bet kuri ES ATLPS ataskaitų teikimo kalba grindžiama valstybių narių naudojama automatizuota sistema, skirta kompetentingos institucijos, veiklos vykdytojų, orlaivių naudotojų, vertintojų ir akreditavimo įstaigų, numatytų Reglamente (ES) Nr. 600/2012 ryšiams palaikyti, turi, joje įdiegiant pažangiausias technologines priemones, atitikti šiuos nefunkcinius reikalavimus:

- a) prieigos kontrolė, t. y. prieiga prie sistemos suteikiama tik įgaliojusiems subjektams, o neįgalioji subjektai negali nuskaityti, įsirašyti ar atnaujinti jokių duomenų; šiuo tikslu įdiegiamos technologinės priemonės, kad būtų užtikrinta:
 - i) fizinės prieigos prie aparatinės įrangos, kurioje veikia automatizuota sistema, apribojimas, sudarant fizines kliūtis;
 - ii) loginės prieigos prie automatizuotų sistemų apribojimas naudojant tapatybės nustatymo, autentiškumo patvirtinimo ir leidimo suteikimo technologijas;
- b) duomenų išlaikymas, t. y. duomenų prieinamumo užtikrinimas net praėjus daug laiko arba jei būtų įdiegta nauja programinė įranga;

- c) audito seka, t. y. užtikrinimas, kad duomenų pakeitimus visada būtų galima susirasti ir retrospektyviai analizuoti.

VIII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

76 straipsnis

Sprendimo 2007/589/EB panaikinimas ir pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Sprendimas 2007/589/EB panaikinamas.
2. Sprendimo 2007/589/EB nuostatos toliau taikomos iki 2013 m. sausio 1 d. išmetamųjų ŠESD kiekio stebėsenai, ataskaitų teikimui, išmetamųjų ŠESD kiekio patikrai ir, jei taikoma, veiklos duomenims.

77 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2013 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2012 m. birželio 21 d.

Komisijos vardu

Pirmininkas

José Manuel BARROSO

I PRIEDAS

Būtinasis stebėsenos plano turinys (12 straipsnio 1 dalis)**1. Būtinasis įrenginių stebėsenos plano turinys**

Įrenginio stebėsenos plane turi būti bent ši informacija:

1) bendro pobūdžio informacija apie įrenginį:

a) įrenginio ir jame vykdomos veiklos, kurios stebėseną turi būti vykdoma, aprašymas, įskaitant su įrenginyje vykdoma kiekvienos rūšies veikla, kurios stebėseną turi būti vykdoma, susijusių taršos šaltinių ir sukėliklių sąrašą, atitinkantis šiuos kriterijus:

i) šis aprašymas turi būti tinkamas įrodyti, kad nebus duomenų trūkumo ir bus išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD kiekio apskaitos;

ii) turi būti pridėdama paprasta taršos šaltinių, sukėliklių, ėminių ėmimo ir matavimo įrangos schema, jeigu to reikalauja kompetentinga institucija, arba jeigu pridėjus šią schemą yra paprasčiau aprašyti įrenginį ar nurodyti taršos šaltinius, sukėliklius, matavimo prietaisus ir bet kurias kitas įrenginio sudedamąsias dalis, susijusias su stebėsenos metodika, įskaitant duomenų srauto veiklą ir kontrolę;

b) su įrenginio stebėseną ir ataskaitų teikimu susijusių užduočių paskirstymo procedūros ir atsakingų darbuotojų kompetencijų valdymo procedūros aprašymas;

c) stebėsenos plano tinkamumo reguliaraus vertinimo procedūros aprašymas, kuris apima bent šiuos dalykus:

i) taršos šaltinių ir sukėliklių sąrašo patikrinimą, užtikrinant, kad būtų įtraukti visi taršos šaltiniai ir sukėlikliai ir kad visi su įrenginio pobūdžiu ir veikimu susiję pakeitimai būtų įtraukti į stebėsenos planą;

ii) kiekvienam sukėlikliui ir taršos šaltiniui taikytų pakopų veiklos duomenų ir kitų parametrų (jei taikomi) neapibrėžties ribinių verčių atitikties vertinimą;

iii) priemonių, kuriomis būtų galima patobulinti taikomą stebėsenos metodiką, vertinimą;

d) 57 straipsnyje numatytų duomenų srauto veiklos rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant diagramą, jeigu jos reikia dėl aiškumo;

e) pagal 58 straipsnį nustatytų kontrolės rašytinių procedūrų aprašymas;

f) jei taikoma, informaciją apie svarbias sąsajas su veikla, vykdoma pagal Bendrijos aplinkos vadybos ir audito sistemą (EMAS), sukurtą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1221/2009 ⁽¹⁾, sistemas, kurioms taikomas darnusis standartas ISO 14001:2004, ir kitas aplinkosaugos vadybos sistemas, įskaitant informaciją apie procedūras ir kontrolę, susijusias su išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir ataskaitų teikimu;

g) stebėsenos plano versijos numerį;

2) išsamus skaičiavimų pagrįstų metodikų, jei jos taikomos, aprašymas, kurį sudaro šie dalykai:

a) išsamus taikomos skaičiavimų grindžiamos metodikos aprašymas, įskaitant įvesties duomenų ir naudojamų formulių sąrašą, veiklos duomenims taikomų pakopų sąrašą ir visus susijusius kiekvienam sukėlikliui, kurio stebėseną vykdoma, taikomus apskaičiavimo faktorius;

b) jei taikoma ir jeigu veiklos vykdytojas ketina supaprastinti mažųjų sukėliklių ir labai mažų sukėliklių stebėsenos planą, sukėliklių skirstymas į didžiuosius, mažuosius ir labai mažus sukėliklius;

c) naudojamų matavimo sistemų aprašymas ir jų matavimo intervalas, nurodytos neapibrėžties ir tiksli matavimo prietaisų, naudojamų kiekvienam sukėlikliui, kurio stebėseną vykdoma, buvimo vieta;

⁽¹⁾ OL L 342, 2009 12 22, p. 1.

- d) jei taikoma, kiekvienam sukėlikliui taikomų apskaičiavimo faktorių numatytosios vertės, nurodant faktoriaus šaltinį ar atitinkamą šaltinį, pagal kurį numatytasis faktorius bus periodiškai nustatomas;
- e) jei taikoma, analizės metodų, kurie bus naudojami nustatant kiekvienam sukėlikliui taikomus visus susijusius apskaičiavimo faktorius, sąrašas ir tų analizių rašytinių procedūrų aprašymas;
- f) jei taikoma, procedūros, taikomos sudarant analizuotino kuro ir medžiagų ėminių ėmimo planą, ir procedūros, taikomos ėminių ėmimo plano tinkamumui peržiūrėti, aprašymas;
- g) jei taikoma, laboratorijų, atliekančių atitinkamas analizės procedūras, sąrašas ir, jei laboratorija nėra akredituota, kaip nurodyta 34 straipsnio 1 dalyje, procedūros, taikomos įrodant jos atitiktį lygiaverčiams reikalavimams pagal 34 straipsnio 2 ir 3 dalis, aprašymas;
- 3) jeigu pagal 22 straipsnį taikoma pakaitinė stebėsenos metodika, visiems sukėlikliams ar taršos šaltiniams, kuriems netaikoma pakopinė metodika, taikomos stebėsenos metodikos išsamus aprašymas ir rašytinės procedūros, naudojamos atliekant susijusių neapibrėžties analizę, aprašymas;
- 4) išsamus skaičiavimu grindžiamų metodikų, jei taikomos, aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:
- a) matavimo metodo aprašymą, įskaitant visų su matavimu susijusių rašytinių procedūrų aprašymus, ir:
- i) visas skaičiavimo formules, naudojamas sumuojant duomenis ir nustatant kiekvieno sukėliklio metinį išmetamųjų ŠESD kiekį;
- ii) metodą, kuriuo nustatoma, ar įmanoma apskaičiuoti kiekvieno parametro galiojančius valandinius ar trumpesnės trukmės atskaitos laikotarpius, ir trūkstamų duomenų nustatymo pagal 45 straipsnį metodą;
- b) visų atitinkamų ŠESD išmetimo taškų įrenginiui veikiant įprastu režimu ir apribojimų taikymo bei pereinamuoju laikotarpiais, įskaitant gedimo arba eksploatavimo pradžios laikotarpius, sąrašą, papildytą proceso schema, jeigu to pageidauja kompetentinga institucija;
- c) jeigu kaminų dujų debitas nustatomas skaičiuojant, – rašytinės to skaičiavimo procedūros, taikomos kiekvienam taršos šaltiniui, kurio stebėseną vykdoma naudojant matavimu grindžiamą metodiką, aprašymą;
- d) visos susijusios įrangos sąrašą, nurodant ją atliekamo matavimo dažnumą, veikimo intervalą ir neapibrėžtį;
- e) taikomų standartų ir visų nuokrypių nuo šių standartų sąrašą;
- f) jei taikoma, rašytinės procedūros, taikomos atliekant patvirtinamuosius skaičiavimus pagal 46 straipsnį, aprašymą;
- g) jei taikoma, metodo, naudotino apskaičiuojant iš biomasės išsiskyrusio CO₂ kiekį ir jo atėmimo iš išmatuoto CO₂ kiekio, aprašymą ir šiuo tikslu naudojamos rašytinės procedūros aprašymą;
- 5) Be 4 punkte išvardytų elementų, išsamus stebėsenos metodikos aprašymas tuo atveju, jei vykdoma išmetamo N₂O kiekio stebėseną: prirėkus tas aprašymas pateikiamas kaip taikomų rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:
- a) metodą ir parametrus, taikomus nustatant gamybos procesui naudojamų medžiagų kiekį ir didžiausią medžiagos kiekį, kuris naudojamas veikiant visa galia;
- b) metodą ir parametrus, taikomus nustatant per valandą pagaminamą produkto kiekį, išreikštą atitinkamai azoto rūgšties (100 %), adipo rūgšties (100 %), kaprolaktamo, glioksalio ir glioksilo rūgšties per valandą pagamintu kiekiu;
- c) metodą ir parametrus, naudojamus N₂O koncentracijai iš kiekvieno taršos šaltinio išmetamose kaminų dujose nustatyti, eksploatavimo intervalą ir neapibrėžtį, ir išsamiai aprašytus visus alternatyvius metodus, taikomus tuo atveju, jei koncentracijos nepatenka į eksploatavimo intervalą, taip pat situacijas, kada tai gali atsitikti;
- d) apskaičiavimo metodą, naudojamą iš periodinių, taršos mažinimo priemonių neturinčių įrenginių gaminant azoto rūgštį, adipo rūgštį, kaprolaktamą, glioksalį ir glioksilio rūgštį išmetamam N₂O kiekiui nustatyti;
- e) duomenis apie tai, kaip ir koku pajėgumu įrenginys eksploatuojamas esant kintamoms apkrovoms ir koku būdu atliekamas eksploatavimo valdymas;

- f) iš kiekvieno taršos šaltinio išmetamo N_2O metinio kiekio ir atitinkamų $CO_{2(e)}$ verčių nustatymo metodą ir visas taikytas skaičiavimo formules;
- g) informaciją apie proceso sąlygas, kurios nukrypsta nuo įprastos eksploatacijos sąlygų, informaciją apie galimą tokių sąlygų dažnumą ir trukmę, taip pat informaciją apie tokio nukrypimo metu, pvz., sutrikus išmetamųjų teršalų mažinimo įrangai, išmetamą N_2O kiekį;
- 6) išsamus perfluorangliavandenilių stebėsenos metodikos gaminant pirminį aliuminį aprašymas, prirėkus pateikiamas kaip taikomų rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:
- a) jei taikoma, matavimų, atliekamų siekiant nustatyti konkretaus įrenginio $NITF_{CF_4}$ arba $VİK$, ir $D_{C_2F_6}$ išmetamųjų teršalų faktorius, datas ir tvarkaraštį, kada tie faktoriai bus iš naujo nustatomi;
- b) jei taikoma, protokolą, kuriame aprašyta, kokios procedūros laikytasi siekiant nustatyti konkretaus įrenginio CF_4 ir C_2F_6 išmetamųjų teršalų faktorius, ir įrodoma, kad matavimai buvo atlikti ir bus atliekami pakankamai ilgai iki matuojamos vertės suartės, bet kokiu atveju, ne mažiau kaip 72 valandas;
- c) jei taikoma, pirminio aliuminio gamybos įrenginiuose naudojamą nevaldomai išmestų ŠESD surinkimo veiksmingumo nustatymo metodiką;
- d) elektrolizės vonios tipo ir anodo tipo aprašymus;
- 7) išsamus stebėsenos metodikos aprašymas, jeigu atliekamas būdingojo CO_2 kaip kuro dalies perdavimas pagal 48 straipsnį arba CO_2 perdavimas pagal 49 straipsnį, kuris prirėkus pateikiamas kaip taikomų rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant šiuos dalykus:
- a) vamzdynų tinklo temperatūros ir slėgio matavimo įrangos buvimo vietą, jei tokia įranga naudojama;
- b) jei taikomos, vamzdynų tinklo nuotėkio prevencijos, nustatymo ir nutėkančio kiekio matavimo procedūras;
- c) vamzdynų tinklų atveju procedūras, kuriomis veiksmingai užtikrinama, kad CO_2 būtų perduodamas tik į tuos įrenginius, kuriems suteiktas galiojantis leidimas išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas, arba kad bet koks išmetamas CO_2 kiekis būtų veiksmingai stebimas ir apskaitomas pagal 49 straipsnį;
- d) priimančiojo ir perduodančiojo įrenginių identifikacijos kodus, pripažįstamus pagal Reglamentą (ES) Nr. 1193/2011;
- e) jei taikomos, nuolatinio matavimo sistemų, naudojamų CO_2 perdavimo taškuose tarp CO_2 perduodančiojo ir priimančiojo įrenginių pagal 48 ar 49 straipsnius, aprašymą;
- f) jei taikoma, apytikslio konservatyvaus nustatymo metodo, kuris naudojamas nustatant perduodamo CO_2 biomasės dalį pagal 48 arba 49 straipsnius, aprašymą;
- g) jei taikoma, metodikas, kuriomis nustatoma, kiek ŠESD arba CO_2 būtų išmesta į vandens stovymę, jeigu įvyktų nuotėkis, ir naudojamas bei galbūt pritaikytas metodikas, kuriomis nustatoma, kiek ŠESD arba CO_2 faktiškai išmetama į vandens stovymę dėl nuotėkio, kaip nurodyta VI priedo 23 skirsnyje.

2. Būtinasis aviacijos išmetamųjų ŠESD stebėsenos planų turinys

1. Visų orlaivių naudotojų stebėsenos planuose turi būti pateikta tokia informacija:

- a) orlaivio naudotojo tapatybė, šaukinys ar kitas unikalūs oro eismo kontrolės tikslais naudojamas žymuo, orlaivio naudotojo ir orlaivio naudotojo įmonės atsakingojo asmens kontaktiniai duomenys, adresas ryšiams, administruojanti valstybė narė, administruojanti kompetentinga institucija;
- b) orlaivių tipų, kurie yra orlaivių naudotojo orlaivių parke tuo metu, kai pateikiamas stebėsenos planas, pirminis sąrašas ir kiekvieno tipo orlaivių skaičius, taip pat papildomų orlaivių, kuriuos ketinama eksploatuoti, sąrašas, įskaitant, jei žinoma, kiekvieno tipo orlaivių apytikrų skaičių ir su kiekvieno orlaivio tipu susijusių sukėliklių (degalų tipų) skaičių;
- c) procedūrų, sistemų ir atsakomybės, susijusių su tuo, kad išsamus taršos šaltinių sąrašas būtų nuolat per stebėsenos metus atnaujinamas, aprašymas siekiant užtikrinti nuosavų ir išsinuomotų orlaivių išmetamųjų ŠESD stebėsenos ir teikiamų ataskaitų išsamumą;

- d) procedūrų, taikomų tikrinant skrydžių, atliktų pagal unikalų aerodromų poros kodą, sąrašo išsamumą ir procedūrų, taikomų nustatant, ar skrydžiams taikomos Direktyvos 2003/87/EB I priedo nuostatos, aprašymas, siekiant užtikrinti, kad būtų įtraukti visi skrydžiai ir išvengta dvigubos apskaitos;
 - e) su stebėseną ir ataskaitų teikimu susijusių užduočių paskirstymo procedūros ir atsakingų darbuotojų kompetencijų valdymo procedūros aprašymas;
 - f) stebėsenos plano tinkamumo reguliaraus vertinimo procedūros aprašymas, įskaitant visas galimas stebėsenos metodikos ir susijusių taikomų procedūrų tobulinimo priemones;
 - g) duomenų srauto veiklos rašytinių procedūrų, numatytų 57 straipsnyje, aprašymas, įskaitant diagramą, jeigu jos reikia dėl aiškumo;
 - h) pagal 58 straipsnį vykdomos kontrolės rašytinių procedūrų aprašymas;
 - i) jei taikoma, informacija apie svarbias sąsajas su veikla, vykdoma pagal EMAS, su sistemomis, kurioms taikomas darnusis standartas ISO 14001:2004, ir kitomis aplinkosaugos vadybos sistemomis, įskaitant informaciją apie procedūras ir kontrolę, susijusias su išmetamųjų šėSD kiekio stebėseną ir ataskaitų teikimu;
 - j) stebėsenos plano versijos numeris.
2. Į stebėsenos planą įtraukiama toliau nurodyta informacija apie orlaivių naudotojus, kurie pagal 54 straipsnio 1 dalį nelaikomi mažaisiais teršėjais arba neketina naudoti mažiesiems teršėjams skirtos priemonės pagal 54 straipsnio 2 dalį:
- a) rašytinės procedūros, taikytinos nustatant papildomų orlaivių tipų, kuriuos veiklos vykdytojas ketina naudoti, stebėsenos metodiką, aprašymas;
 - b) kiekvieno orlaivio sunaudojamo degalų kiekio stebėsenos rašytinių procedūrų aprašymas, įskaitant:
 - i) pasirinktą sunaudoto degalų kiekio apskaičiavimo metodiką (A ar B metodas) ir, jeigu visų tipų orlaiviams taikomas ne tas pats metodas, to metodo pagrindimą ir sąrašą, kuriame nurodoma, kuris metodas naudojamas kokiomis sąlygomis;
 - ii) į bakus įpiltų degalų ir bakuose esančio degalų kiekio matavimo procedūras, įskaitant pasirinktas pakopas, naudojamų matavimo prietaisų aprašymą ir matavimų duomenų registravimo, suradimo, perdavimo ir laikymo procedūrų aprašymą, jei taikoma;
 - iii) pasirinktą tankio nustatymo metodą, jei taikoma;
 - iv) procedūrą, kuri taikoma siekiant užtikrinti, kad bendroji degalų matavimų neapibrėžtis atitiktų reikalaujamos pakopos reikalavimus, jeigu įmanoma remiantis nacionalinės teisės aktais, sutartyse su klientais numatytais nuostatomis ar degalų tiekėjo tikslumo standartais;
 - c) nuokrypių nuo b punkte aprašytos bendrosios stebėsenos metodikos, kuriuos konkrečioms aerodromams leidžiama taikyti, sąrašas, jeigu dėl ypatingų aplinkybių orlaivio naudotojas negali pateikti visų su taikytina stebėsenos metodika susijusių privalomų duomenų;
 - d) jei taikoma, į bakus įpiltų degalų ir bakuose esančių degalų tankio matavimo procedūros, įskaitant naudojamų matavimo prietaisų aprašymą, arba, jeigu matavimo atlikti neįmanoma, standartinė naudojama vertė ir tos metodikos pagrindimas;
 - e) kiekvienos rūšies degalų išmetamųjų teršalų faktoriai arba, alternatyvių degalų atveju, išmetamųjų teršalų faktorių nustatymo metodika, įskaitant ėminių ėmimo metodiką, analizės metodus, naudojamų laboratorijų aprašymą ir jų akreditacijos ir (arba) jų kokybės užtikrinimo procedūrų aprašymą;
 - f) metodo, taikytino nustatant pakaitinius duomenis, naudojamus vietoj trūkstamų duomenų pagal 65 straipsnio 2 dalį, aprašymas.

3. Būtinai tonkilometrių duomenų stebėsenos plano turinys

Tonkilometrių duomenų stebėsenos plane pateikiama ši informacija:

- a) šio priedo 2 skirsnio 1 punkte išvardyti elementai;

- b) rašytinių procedūrų, taikomų nustatant kiekvieno skrydžio tonkilometrių duomenis, aprašymas, įskaitant:
- i) atstumo tarp kiekvienos aerodromo poros aerodromų nustatymo ir registravimo procedūras, atsakomybę, duomenų šaltinius ir apskaičiavimo formules;
 - ii) nustatant keleivių masę, įskaitant registruotą bagažą, naudojamą pakopą; jei taikoma 2 pakopa, pateikiamas procedūros, kuri naudojama nustatant keleivių ir bagažo masę, aprašymas;
 - iii) nustatant krovinių ir pašto masę naudojamų procedūrų aprašymą, jei taikoma;
 - iv) matavimo prietaisų, naudojamų matuojant atitinkamai keleivių, krovinių ir pašto masę, aprašymą.
-

II PRIEDAS

Įrenginiams taikomų skaičiavimų grindžiamų metodikų pakopų ribinės vertės (12 straipsnio 1 dalis)

1. Veiklos duomenų pakopų apibrėžtys

1 lentelėje pateiktos neapibrėžties ribinės vertės taikomos su veiklos duomenų reikalavimais susijusioms pakopoms pagal šio reglamento 28 straipsnio 1 dalies a punktą, 29 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą ir IV priedą. Neapibrėžties ribinės vertės laikytinos didžiausiomis leidžiamomis neapibrėžties vertėmis nustatant sukėliklių duomenis ataskaitiniu laikotarpiu.

Jei 1 lentelėje nėra Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytos veiklos rūšies ir masės balansas netaikomas, tos rūšies veiklai veiklos vykdytojas taiko 1 lentelės skiltyje „Kuro deginimas ir kaip proceso žaliava naudojamas kuras“ nurodytas pakopas.

1 lentelė.

Veiklos duomenų pakopos (didžiausia leidžiama kiekvienos pakopos neapibrėžtis)

Veikla / sukėliklio tipas	Parametras, kuriam taikoma neapibrėžtis	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
Kuro deginimas ir kaip proceso žaliava naudojamas kuras					
Komercinis standartinių rūšių kuras	Kuro kiekis [t] arba [Nm ³]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Kitų rūšių dujinis ir skystasis kuras	Kuro kiekis [t] arba [Nm ³]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Kietasis kuras	Kuro kiekis [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Fakelių deginimas	Fakelo dujų kiekis [Nm ³]	± 17,5 %	± 12,5 %	± 7,5 %	
Dujų plovimas: karbonatai (A metodas)	Sunaudotų karbonatų kiekis [t]	± 7,5 %			
Dujų plovimas: gipsas (B metodas)	Pagaminto gipso kiekis [t]	± 7,5 %			
Naftos perdirbimas					
Regeneravimas katalizinio krekingo įrenginiu (*)	Neapibrėžties reikalavimai taikomi atskirai kiekvienam taršos šaltiniui	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %
Vandenilio gamyba	Angliavandenilių žaliava [t]	± 7,5 %	± 2,5 %		
Kokso gamyba					
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išėigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Metalo rūdų deginimas ir kepinimas					
Karbonatų sąnaudos	Karbonato žaliava ir proceso liekanos [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išėigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Geležies ir plieno gamyba					
Kuras kaip proceso žaliava	Kiekvienas masės srautas į įrenginį ir iš jo [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išėigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Cemento klinkerio gamyba					
Grindžiamas krosnies žaliava (A metodas)	Kiekvienos atitinkamos krosnies žaliava [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Klinkerio išėiga (B metodas)	Pagamintas klinkeris [t]	± 5 %	± 2,5 %		

Veikla / sukėliklio tipas	Parametras, kuriam taikoma neapibrėžtis	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
Cemento degimo krosnių dulkės	Cemento degimo krosnių dulkės arba pašalinės dulkės [t]	netaik. (**)	± 7,5 %		
Nekarbonatinė anglis	Kiekviena žaliava [t]	± 15 %	± 7,5 %		

Kalkių gamyba ir dolomitų bei magnezitų kalcinavimas

Karbonatai (A metodas)	Kiekvienos atitinkamos krosnies žaliava [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Šarminių žemių metalų oksidas (B metodas)	Pagamintos kalkės [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Degimo krosnių dulkės (B metodas)	Degimo krosnių dulkės [t]	netaik. (**)	± 7,5 %		

Stiklo ir mineralinės vatos gamyba

Karbonatai (žaliava)	Visos su išmetamu CO ₂ kiekiu susijusios karbonatinės žaliavos arba priedai [t]	± 2,5 %	± 1,5 %		
----------------------	--	---------	---------	--	--

Keramikos produktų gamyba

Anglies sąnaudos (A metodas)	Visos su išmetamu CO ₂ kiekiu susijusios karbonatinės žaliavos arba priedai [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Šarminių metalų oksidas (B metodas)	Bendra produkcija, įskaitant iš krosnių ir tiekiant atmetus produktus ir šukes [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Dujų plovimas	Sunaudoto sauso CaCO ₃ kiekis [t]	± 7,5 %			

Celiuliozės ir popieriaus gamyba

Sudėtinės cheminės medžiagos	CaCO ₃ ir Na ₂ CO ₃ kiekis [t]	± 2,5 %	± 1,5 %		
------------------------------	---	---------	---------	--	--

Suodžių gamyba

Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
------------------------	---	---------	-------	---------	---------

Amoniakio gamyba

Kuras kaip proceso žaliava	Kuro, naudoto kaip proceso žaliava, kiekis [t] arba [Nm ³]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
----------------------------	--	---------	-------	---------	---------

Vandenilio ar sintezės dujų gamyba

Kuras kaip proceso žaliava	Kuro, naudoto kaip proceso žaliava gaminant vandenilį, kiekis [t] arba [Nm ³]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %

Biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba

Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
------------------------	---	---------	-------	---------	---------

Juodųjų ir spalvotųjų metalų, įskaitant antrinį aliuminį, gamyba ar apdirbimas

Proceso metu išsiskiriančios ŠESD	Kiekviena žaliava ar proceso atliekos, naudotos kaip proceso žaliava [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %

Pirminio aliuminio gamyba

Masės balanso metodika	Kiekviena žaliava ir išeigos medžiaga [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
------------------------	---	---------	-------	---------	---------

Veikla / sukėliklio tipas	Parametras, kuriam taikoma neapibrėžtis	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
Išmetamas PFC kiekis (nuolydžio metodas)	Pirminio aliuminio gamyba [t], anodinio efekto trukmė [anodinių efektų skaičius / vonios diena] ir [anodinių efektų trukmė / atvejis]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Išmetamas PFC kiekis (viršįtampio metodas)	Pirminio aliuminio gamyba [t], anodinio efekto viršįtampis [mV] ir srovės išnaudojimo koeficientas [-]	± 2,5 %	± 1,5 %		

(*) Vykdamas išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną naftos perdirbimo įrenginiuose atliekant regeneravimą katalizinio krekingo įrenginiu (kitoks katalizinis regeneravimas ir „lanksčiojo“ koksavimo įrenginiai (angl. *flexi-cokers*)), privalomoji neapibrėžtis yra susijusi su viso iš to šaltinio išmetamo ŠESD kiekio bendrąja neapibrėžtimi.

(**) Naudojant sektoriaus geriausios patirties gaires apytiksliai nustatytas iš krosnies sistemos atskaitiniu laikotarpiu išsiskiriantis cemento degimo krosnių dulkių kiekis [t] arba (atitinkamai) pašalinių dulkių kiekis.

2. Pakopų, taikomų nustatant degimo metu išsiskiriančių ŠESD apskaičiavimo faktorius, apibrėžtys

Veiklos vykdytojai visų tipų degimo procesų, susijusių su bet kuria Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta veikla arba pagal tos direktyvos 24 straipsnį į Sąjungos sistemą įtraukta veikla, metu išmetamo CO₂ kiekio stebėseną vykdo remdamiesi šiame skirsnyje nustatytais pakopų apibrėžtimis. Jeigu kuras naudojamas kaip proceso žaliava, taikomos tos pačios taisyklės, kurios galioja degimo metu išsiskiriančioms ŠESD. Jeigu kuras laikomas masės balanso dalimi pagal šio reglamento 25 straipsnio 1 dalį, taikomos šio priedo 3 skirsnyje pateiktos masės balanso pakopų apibrėžtys.

Proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną, kai vykdomas išmetamųjų dujų plovimas, vykdoma pagal IV priedo C poskirsnio nuostatas.

2.1. Išmetamųjų teršalų faktorių pakopos

Jeigu nustatoma mišraus kuro ar medžiagos biomasės dalis, apibrėžtos pakopos siejamos su preliminariu išmetamųjų teršalų faktoriumi. Iškastinio kuro ir medžiagų pakopos siejamos su išmetamųjų teršalų faktoriumi.

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

- VI priedo 1 skirsnyje išvardytus standartinius faktorius;
- kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d ar e punktą, jeigu VI priedo 1 skirsnyje nenurodyta jokia taikytina vertė.

2a pakopa. Veiklos vykdytojas atitinkamam kurui ar medžiagai taiko atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b ir c punktus.

2b pakopa. Kuro išmetamųjų teršalų faktorius veiklos vykdytojas nustato remdamasis vienu iš toliau pateiktų nustatytų pakaitinių matų ir empirine koreliacija, nustatoma bent kartą per metus pagal 32–35 ir 39 straipsnius:

- konkrečių naftos ar dujų rūšių, įskaitant įprastas naftos perdirbimo arba plieno pramonėje, tankio matavimu;
- konkrečių anglių rūšių grynąja šilumingumo verte.

Veiklos vykdytojas užtikrina, kad koreliacija atitiktų geros inžinerinės praktikos reikalavimus ir būtų taikoma tik pakaitinio mato vertėms, atitinkančioms intervalą, kuriam jos buvo nustatytos.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorių nustato pagal atitinkamas 32–35 straipsnių nuostatas.

2.2. Grynojo šilumingumo vertės (GŠV) pakopos

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

- VI priedo 1 skirsnyje išvardytus standartinius faktorius;
- kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d ar e punktus, jeigu VI priedo 1 skirsnyje nenurodyta jokia taikytina vertė.

2a pakopa. Veiklos vykdytojas atitinkamam kurui taiko atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą.

2b pakopa. Komerčio kuro grynojo šilumingumo vertė turi būti atitinkamo kuro pirkimo dokumentuose kuro tiekėjo nurodyta vertė, jei ji nustatyta remiantis pripažintais nacionaliniais ar tarptautiniais standartais.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas grynojo šilumingumo vertę nustato pagal 32–35 straipsnius.

2.3. Oksidacijos faktorių pakopos

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko oksidacijos faktorių, kurio vertė 1.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko atitinkamo kuro oksidacijos faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą.

3 pakopa. Kuro atveju veiklos vykdytojas nustato tam tikrai veiklai taikomus oksidacijos faktorius remdamasis pelenuose, nuotekose ir kitose atliekose bei šalutiniuose produktuose esančios anglies kiekiu, taip pat kitomis atitinkamomis ne iki galo oksidavusiomis dujinėmis išmestos anglies formomis, išskyrus CO. Sudėties duomenys nustatomi pagal 32–35 straipsnius.

2.4. Biomasės dalies pakopos

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš verčių, paskelbtų pagal 39 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą, arba vertę, nustatytą pagal 39 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą arba 39 straipsnio 3 dalį.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas konkrečius faktorius nustato pagal 39 straipsnio 1 dalį.

3. Pakopų, kurios naudojamos nustatant masės balansui taikomus apskaičiavimo faktorius, apibrėžtys

Jeigu veiklos vykdytojas masės balansą taiko pagal 25 straipsnį, jis turi taikyti šiame skirsnyje pateiktas pakopų apibrėžtis.

3.1. Anglies kiekio pakopos

Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šiame punkte nurodytų pakopų. Nustatydamas anglies kiekį pagal išmetamųjų teršalų faktorių, veiklos vykdytojas naudoja šias lygtis:

a) jei išmetamųjų teršalų faktoriai išreikšti t CO₂/TJ: $C = (ITF \times GŠV)/f$

b) jei išmetamųjų teršalų faktoriai išreikšti t CO₂/t: $C = ITF/f$

Šiose lygtyse C – trupmena (tona anglies tonai produkto) išreikštas anglies kiekis, ITF – išmetamųjų teršalų faktorius, GŠV – grynojo šilumingumo vertė, o f – 36 straipsnio 3 dalyje nustatytas faktorius.

Jeigu siekiama nustatyti mišraus kuro ar medžiagos biomasės dalį, šiame skirsnyje apibrėžtos pakopos siejamos su bendru anglies kiekiu. Anglies biomasės dalis nustatoma naudojant šio priedo 2.4 skirsnyje apibrėžtas pakopas.

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko vieną iš šių dalykų:

a) taikant VI priedo 1 ir 2 skirsniuose išvardytus standartinius faktorius nustatytą anglies kiekį;

b) kitas pastovias vertes pagal 31 straipsnio 1 dalies d ar e punktą, jeigu VI priedo 1 ir 2 skirsniuose nenurodyta jokia taikytina vertė.

2a pakopa. Veiklos vykdytojas anglies kiekį nustato taikydamas atitinkamo kuro ar medžiagos atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorius pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą.

2b pakopa. Veiklos vykdytojas anglies kiekį nustato pagal kuro išmetamųjų teršalų faktorius, remdamasis vienu iš toliau pateiktų nustatytų pakaitinių dydžių ir empirine koreliacija, nustatoma bent kartą per metus pagal 32–35 straipsnius:

a) konkrečių naftos ar dujų rūšių, įprastų, pvz., naftos perdirbimo arba plieno pramonėje, tankio matavimu;

b) konkrečių anglių rūšių grynojo šilumingumo vertėmis.

Veiklos vykdytojas užtikrina, kad koreliacija atitiktų geros inžinerinės praktikos reikalavimus ir būtų taikoma tik pakaitinio mato vertėms, atitinkančioms intervalą, kuriam jos buvo nustatytos.

3 pakopa. Veiklos vykdytojas anglies kiekį nustato pagal atitinkamas 32–35 straipsnių nuostatas.

3.2. Grynojo šilumingumo verčių pakopos

Taikomos šio priedo 2.2 skirsnyje apibrėžtos pakopos.

4. Pakopų, kurios naudojamos nustatant karbonatų irimo metu išsiskiriančių ŠESD kiekio apskaičiavimo faktorius, apibrėžtys

Vykdam visų proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną, jeigu jos stebimos naudojant standartinę metodiką pagal 24 straipsnio 2 dalį, taikomos šios išmetamųjų teršalų faktorių pakopų apibrėžtys:

- a) A metodo atveju pagal žaliavas – išmetamųjų teršalų faktorius ir veiklos duomenys, susiję su procesui naudojamų žaliavų kiekiu;
- b) B metodo atveju pagal išėigą – išmetamųjų teršalų faktorius ir veiklos duomenys, susiję su proceso produkcijos išėiga.

4.1. Išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos naudojant A metodą

- 1 pakopa. Atitinkamų karbonatų kiekis kiekvienoje atitinkamoje žaliavoje nustatomas pagal 32–35 straipsnius. Sudėties duomenims perskaičiuoti į išmetamųjų teršalų faktorius taikomi VI priedo 2 skirsnyje pateikti stochiometriniai koeficientai.

4.2. Konversijos koeficiento pakopos naudojant A metodą

- 1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.
- 2 pakopa. Karbonatai ir kita anglis, pašalinami iš proceso, įvertinami taikant konversijos koeficientą, kurio vertė nuo 0 iki 1. Veiklos vykdytojas gali daryti prielaidą, kad vienos ar keleto žaliavos rūšių virsmas įvyksta visiškai, o nepakitusias medžiagas ar kitą anglį priskirti likusioms žaliavoms. Papildomi produktų atitinkami cheminiai parametrai nustatomi pagal 32–35 straipsnius.

4.3. Išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos naudojant B metodą

- 1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko standartinius VI priedo 2 skirsnio 3 lentelėje išvardytus faktorius.
- 2 pakopa. Veiklos vykdytojas atitinkamos šalies išmetamųjų teršalų faktorių taiko pagal 31 straipsnio 1 dalies b arba c punktą.
- 3 pakopa. Atitinkamų metalo oksidų, susidarantių yrant produkte esantiems karbonatams, kiekis nustatomas pagal 32–35 straipsnių nuostatas. Sudėties duomenis perskaičiuojant į išmetamųjų teršalų faktorius naudojami VI priedo 2 skirsnio 3 lentelėje nurodyti stochiometriniai koeficientai, darant prielaidą, kad visi atitinkami metalų oksidai buvo gauti iš atitinkamų karbonatų.

4.4. Konversijos koeficiento pakopos naudojant B metodą

- 1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.
 - 2 pakopa. Atitinkamų metalų ne karbonatų junginių kiekis žaliavose, įskaitant grįžtamąsias dulkes ar lakiuosius pelenus ar kitas jau kalcinuotas medžiagas, perteikiamas naudojant konversijos koeficientus, kurių vertė nuo 0 iki 1, kai vertė 1 atitinka visišką žaliavos karbonatų vartimą į oksidus. Papildomi proceso žaliavų atitinkami cheminiai parametrai nustatomi pagal 32–35 straipsnius.
-

III PRIEDAS

Aviacijos sektoriuje taikomos stebėsenos metodikos (52 ir 56 straipsniai)

1. Aviacijos sektoriuje taikomos išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimo metodikos

A Metodas

Orlaivio naudotojas taiko šią formulę:

Per kiekvieną skrydį faktiškai sunaudojamas degalų kiekis [t] = Degalų kiekis orlaivio bakuose, užbaigus degalų atsargų papildymą skrydžiui [t] – Degalų kiekis orlaivio bakuose, užbaigus degalų atsargų papildymą paskesniai skrydžiui [t] + Tam paskesniai skrydžiui įpiltų degalų kiekis [t]

Jeigu degalų atsargos nepapildomos skrydžiui ar paskesniai skrydžiui, orlaivio bakuose esantis degalų kiekis nustatomas trinkelį patraukimo metu ruošiantis skrydžiui ar paskesniai skrydžiui. Išskirtiniu atveju, kai orlaiviu vykdoma kita veikla negu skrydis, pavyzdžiui, atliekamas jo kapitalinis techninis aptarnavimas, kurio metu reikia ištuštinti bakus, po skrydžio, kurio metu sunaudotų degalų kiekį norima nustatyti, orlaivio naudotojas dydį „Degalų kiekis orlaivio bakuose, užbaigus degalų atsargų papildymą paskesniai skrydžiui + Tam paskesniai skrydžiui įpiltų degalų kiekis“ gali pakeisti dydžiu „Bakuose likusių degalų kiekis paskesnės orlaivio veiklos pradžioje“, užregistruotu techninės būklės žurnaluose.

B Metodas

Orlaivio naudotojas taiko šią formulę:

Per kiekvieną skrydį faktiškai sunaudojamas degalų kiekis [t] = Orlaivio bakuose likęs degalų kiekis trinkelį uždėjimo metu ankstesnio skrydžio pabaigoje [t] + Skrydžiui įpiltų degalų kiekis [t] – Bakuose esantis degalų kiekis trinkelį uždėjimo metu skrydžio pabaigoje [t]

Trinkelį uždėjimo momentas gali būti laikomas lygiaverčiu variklio išjungimo momentui. Jeigu orlaiviu neatliktas skrydis prieš skrydį, kurio metu sunaudotų degalų kiekį norima nustatyti, orlaivio naudotojas dydį „Orlaivio bakuose likęs degalų kiekis trinkelį uždėjimo metu ankstesnio skrydžio pabaigoje“ gali pakeisti dydžiu „Orlaivio bakuose likęs degalų kiekis ankstesnės orlaivio veiklos pabaigoje“, užregistruotu techninės būklės žurnaluose.

2. Sunaudojamo degalų kiekio pakopos

1 lentelė.

Vykdamas aviacijos veiklą išmetamųjų ŠESD veiklos duomenų pakopų lygiai

	Pakopos lygis	
	1 pakopa	2 pakopa
Atskaitiniu laikotarpiu orlaivio naudotojo sunaudoto bendro degalų kiekio (tonomis) didžiausia neapibrėžtis	± 5,0 %	± 2,5 %

3. Standartinių degalų išmetamųjų teršalų faktoriai

2 lentelė.

Aviacijos degalų CO₂ išmetamųjų teršalų faktoriai

Degalai	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO ₂ /t degalų)
Aviacinis benzinas (AvGas)	3,10
Reaktyvinis benzinas (Jet B)	3,10
Reaktyvinis žibalas (Jet A1 arba Jet A)	3,15

4. Ortodrominio atstumo apskaičiavimas

Atstumas [km] = Ortodrominis atstumas [km] + 95 km

Ortodrominis atstumas – tai trumpiausias atstumas tarp bet kurių dviejų Žemės paviršiaus taškų, kurie priartinami naudojant Čikagos konvencijos 15 priedo 3.7.1.1 straipsnyje nurodytą sistemą (WGS 84).

Aerodromų ilguma ir platuma paimama iš aerodromo vietovės duomenų, kurie skelbiami aeronautikos informacijos leidiniuose (AII) pagal Čikagos konvencijos 15 priedą, arba iš šaltinio, kuris naudojami tokiais AII duomenimis.

Taip pat galima naudoti atstumus, kurie apskaičiuojami naudojantis programine įranga arba apskaičiuojami trečiosios šalies, jeigu ši apskaičiavimo metodika pagrįsta šiame skirsnyje pateikta formule, AII duomenimis ir WGS 84 reikalavimais.

IV PRIEDAS

Konkrečiai įrenginiuose vykdomai veiklai taikomos stebėsenos metodikos (20 straipsnio 2 dalis)**1. Konkrečios degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD stebėsenos taisyklės****A) Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojai visų tipų degimo procesų, susijusių su bet kuria Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta veikla arba pagal tos direktyvos 24 straipsnį į Sąjungos sistemą įtraukta veikla, metu, įskaitant susijusius dujų plovimo procesus, išmetamo CO₂ kiekio stebėseną vykdo taikydami šiame priede nustatytas taisykles. Nepažeidžiant kitos ŠESD klasifikacijos, visos iš kuro, kuris naudojamas kaip proceso žaliava, išsiskiriančios ŠESD taikant stebėsenos ir ataskaitų teikimo metodikas laikomos degimo proceso metu išsiskiriančiomis ŠESD.

Veiklos vykdytojas nevykdo iš vidaus degimo variklių, kurie naudojami transportavimo tikslais, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėsenos ir neteikia ataskaitų. Visas įrenginyje deginant kurą išsiskiriančias ŠESD veiklos vykdytojas priskiria tam įrenginiui, nepaisant kitiems įrenginiams perduodamos šilumos ar elektros energijos. Veiklos vykdytojas savo įrenginiui nepriskiria tų ŠESD, kurios susijusios su tos šilumos ar elektros energijos, kuri iš kitų įrenginių perduodama priimančiajam įrenginiui, gamyba.

Veiklos vykdytojas visų pirma į stebėseną įtraukia šiuos taršos šaltinius: katilus, degiklius, turbinas, šildytuvus, kūryklas, atliekų deginimo įrenginius, degimo krosnis, krosnis, džiovyklas, variklius, fakelus, dujų plautuvus (proceso metu išsiskiriančias ŠESD) ir bet kurią įrangą ar mašinas, kuriose naudojamas kuras, išskyrus įrangą ar mašinas su vidaus degimo varikliais, kurios naudojamos transportavimo tikslais.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Degimo procesų metu išsiskiriančių ŠESD kiekis apskaičiuojamas pagal 24 straipsnio 1 dalį, nebent kuras įtraukiamas į masės balansą pagal 25 straipsnį. Taikomos II priedo 2 skirsnyje apibrėžtos pakopos. Be to, proceso metu išsiskiriančių ŠESD, gaunamų plaunant kaminų dujas, kiekio stebėseną vykdoma taikant C poskirsnio nuostatas.

Degant fakelams išsiskiriančioms ŠESD taikomi specialūs šio skirsnio D poskirsnyje nustatyti reikalavimai.

Degimo procesų, vykstančių dujų apdorojimo terminaluose, stebėseną galima vykdyti naudojant masės balansą pagal 25 straipsnį.

C) Kaminų dujų plovimas

Proceso, kai karbonatas naudojamas rūgšties dujoms iš kaminų dujų debito plauti, metu išsiskiriantis CO₂ kiekis apskaičiuojamas pagal 24 straipsnio 2 dalį remiantis sunaudoto karbonato kiekiu (toliau pateikiamas A metodas) ar pagaminto gipso kiekiu (toliau pateikiamas B metodas).

A metodas. Išmetamųjų teršalų faktorius

1 pakopa. Išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas remiantis VI priedo 2 skirsnyje nustatytais stochiometriniais koeficientais. Atitinkamoje žaliavoje esančio CaCO₃ ir MgCO₃ kiekis nustatomas pagal sektoriaus geriausios patirties gaires.

B metodas. Išmetamųjų teršalų faktorius

1 pakopa. Išmetamųjų teršalų faktorius yra sauso gipso (CaSO₄ × 2H₂O) ir išmesto CO₂ stochiometrinis koeficientas – 0,2558 t CO₂/t gipso.

D) Fakelai

Apskaičiuodamas degant fakelams išmetamą ŠESD kiekį veiklos vykdytojas įtraukia įprastinį nesunaudotų dujų deginimą fakelu ir eksploatacinį nesunaudotų dujų deginimą fakelu (sujungimas, paleidimas ir sustabdymas, taip pat avarinis išleidimas). Veiklos vykdytojas taip pat įtraukia būdingą CO₂ pagal 48 straipsnį.

Nukrypstant nuo II priedo 2.1 skirsnio nuostatų, išmetamųjų teršalų faktoriaus 1 ir 2b pakopos apibrėžiamos taip:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja pamatinį išmetamųjų teršalų faktorių 0,00393 t CO₂/Nm³, nustatytą remiantis sudegusio gryno etano kiekiu, kuriuo remiamasi kaip pakaitiniu konservatyviai nustatytu fakelo dujų matu.

2b pakopa. Konkrečiam įrenginiui skirti išmetamųjų teršalų faktoriai gaunami įvertinus fakelo srauto molekulinę masę modeliuojant procesą pagal standartinius pramonės modelius. Įvertinant atitinkamas kiekvieno iš sudėtinių srautų santykinės dalis ir molekulinę masę gaunama fakelo dujų masės svertinio metinio vidurkio vertė.

Nukrypstant nuo II priedo 2.3 skirsnio nuostatų, fakelių oksidacijos faktoriui taikomos tik 1 ir 2 pakopos.

2. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytas naftos perdirbimas

A) Taikymo sritis

Veiklos vykdytojas vykdo viso vykstant degimo ir gamybos procesams naftos perdirbimo gamyklose išmetamo CO₂ kiekio stebėseną ir teikia ataskaitas.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: katilus, technologinius šildytuvus ir (arba) perdirbimo įrenginius, vidaus degimo variklius ir (arba) turbinas, katalizinio ir šiluminio oksidavimo įrenginius, kokso išdeginimo krosnis, vandens siurblius, skirtus gaisrui gesinti, avarinius ir (arba) atsarginius generatorius, fakelus, atliekų deginimo įrenginius, krekingo įrenginius, vandenilio gamybos įrenginius, Klauso proceso įrenginius, katalizinio regeneravimo įrenginius (katalizinio krekingo ir kitų katalizinių procesų) ir koksavimo įrenginius („lanksčiojo“ koksavimo įrenginius, uždelstojo koksavimo įrenginius).

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Naftos perdirbimo veiklos stebėseną vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnio nuostatas, taikomas degimo proceso metu išsiskiriančioms ŠESD, įskaitant kaminų dujų plovimą. Veiklos vykdytojas gali rinktis masės balanso metodiką pagal 25 straipsnį taikyti visai naftos perdirbimo gamyklai ar pavieniams gamybos vienetams, pvz., mazuto dujinimo ar kalcinavimo įrenginiams. Jeigu naudojamas standartinės metodikos ir masės balanso derinys, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai pateikia įrodymus, kad bus vykdoma viso išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną ir bus išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Nukrypstant nuo 24 ir 25 straipsnio nuostatų, regeneravimo katalizinio krekingo įrenginių bei kitokio katalizinio regeneravimo ir „lanksčiųjų“ koksavimo įrenginių išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną vykdoma naudojant masės balansą, atsižvelgiant į paduodamo oro ir kaminų dujų būseną. Visas kaminų dujose esančios anglies monoksido (CO) kiekis turi būti apskaitomas kaip CO₂ taikant masės santykį: $t \text{ CO}_2 = t \text{ CO} * 1,571$. Paduodamo oro ir kaminų dujų analizė atliekama ir pakopos pasirenkamos pagal 32–35 straipsnius. Konkreti skaičiavimo metodika turi būti patvirtinta kompetentingos institucijos.

Nukrypstant nuo 24 straipsnio nuostatų, gaminant vandenilį išmetamųjų ŠESD kiekis apskaičiuojamas kaip veiklos duomenys (išreikšti žaliavinių angliavandenilių tonomis), padauginti iš išmetamųjų teršalų faktoriaus (išreikšto žaliavinio t CO₂/t žaliavos). Išmetamųjų teršalų faktoriui nustatomos šios pakopos:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas tonai perdirbtos žaliavos taiko konservatyvią 2,9 t CO₂ pamatinę vertę, grindžiamą etanu.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja su konkrečia veikla susijusį išmetamųjų teršalų faktorių, apskaičiuotą atsižvelgiant į žaliavinėse dujose esantį anglies kiekį, nustatomą pagal 32–35 straipsnius.

3. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta kokso gamyba

A) Taikymo sritis

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: žaliavas (įskaitant anglis arba naftos koksą), įprastą kurą (įskaitant gamtines dujas), procesų dujas (įskaitant aukštakrosnių dujas (AKD)), kitą kurą ir išmetamųjų dujų plovimą.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Vykdydamas gaminant koksą išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas gali rinktis naudoti masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį arba taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius.

4. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytas metalų rūdos apdeginimas ir sukepinimas

A) Taikymo sritis

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: žaliavas (kalkakmenio, dolomito ir karbonatinių geležies rūdų, įskaitant FeCO₃, kalcinavimas), įprastą kurą (įskaitant gamtines dujas ir koksą arba kokso anglių dulkes), procesų dujas (įskaitant koksavimo dujas (KD) ir aukštakrosnių dujas (AKD)), proceso atliekas, naudojamas kaip žaliavos, įskaitant iš sukepinimo įrenginio, konverterio ir aukštakrosnių išfiltruotas dulkes, kitą kurą ir kaminų dujų plovimą.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Vykdydamas apdeginant metalo rūdą, ją sukepinant ir granuliuojant išmetamųjų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas gali rinktis naudoti masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį arba taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius.

5. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta luitinio ketaus ir plieno gamyba**A) Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: žaliavas (kalkakmenio, dolomito ir karbonatinių geležies rūdų, įskaitant FeCO₃, kalcinavimą), įprastą kurą (gamtines dujas, anglis ir koksą), redukcinius reagentus (įskaitant koksą, anglis, plastikus), procesų dujas (koksavimo dujas (KD), aukštakrosnių dujas (AKD) ir pagrindinių deguoninių krosnių dujas (PDKD)), sunaudojamus grafito elektrodus, kitą kurą ir išmetamųjų dujų plovimą.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Vykdydamas gaminant luitinį ketų ir plieną išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas gali rinktis bent daliai sukėliklių naudoti masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį arba taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius užtikrinamas, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Nukrypstant nuo II priedo 3.1 skirsnio nuostatų, anglies kiekiui taikoma 3 pakopa apibrėžiama taip:

3 pakopa. Veiklos vykdytojas sąnaudų ir išėigos srautų anglies kiekį nustato laikydamasis 32–35 straipsnių nuostatų dėl kuro, produktų bei šalutinių produktų tipinių ėminių ėmimo ir anglies kiekio bei biomasės dalies juose nustatymo. Anglies kiekį produktuose ar pusfabrikačiuose veiklos vykdytojas pagrindžia pagal šio reglamento 32–35 straipsnių nuostatas atliktomis metinėmis analizėmis arba jį nustato pagal vidutinio intervalo sudėties vertes, nurodytas atitinkamuose tarptautiniuose ar nacionaliniuose standartuose.

6. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta juodųjų ir spalvotųjų metalų gamyba arba apdirbimas**A) Taikymo sritis**

Veiklos vykdytojas šio skirsnio nuostatų netaiko gaminant luitinį ketų, plieną ir pirminį aliuminį išmetamo CO₂ kiekio stebėsenai ir ataskaitų teikimui.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: įprastą kurą; alternatyvų kurą, įskaitant granuliuotą plastiką iš pjaustymo įrenginių; redukcinius agentus, įskaitant koksą ir grafito elektrodus; žaliavas, įskaitant kalkakmenį ir dolomitą; anglies turinčias metalų rūdas ir koncentratas; antrines žaliavas.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Jeigu anglis, susidaranti iš šiame įrenginyje naudojamo kuro ar žaliavų, išlieka produkte ar kitoje gamybos išėigoje, veiklos vykdytojas taiko masės balansą pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį. Jeigu taip nėra, veiklos vykdytojas degimo metu ir procesų metu išmetamų ŠESD kiekį apskaičiuoja atskirai taikydamas standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir II priedo 2 ir 4 skirsnius.

Jeigu taikomas masės balansas, veiklos vykdytojas gali pasirinkti degimo procesų metu išmetamas ŠESD įtraukti į masės balansą arba daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį, užtikrinamas, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

7. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytos pirminio aliuminio gamybos ar jo apdirbimo metu išmetamas CO₂ kiekis**A) Taikymo sritis**

Šio skirsnio nuostatas veiklos vykdytojas taip pat taiko vykdydamas gaminant elektrodus, naudojamus atliekant priminio aliuminio lydymą, įskaitant pavienius šių elektrodų gamybos įrenginius, išmetamo CO₂ kiekio stebėseną ir teikdamas ataskaitas.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: šilumos ar garo gamybai naudojamą kurą, elektrodų gamybą, Al₂O₃ redukciją vykstant elektrolizei, kuriai naudojami elektrodai, natrio karbonato ar kitų karbonatų naudojimą plaunant išmetamąsias dujas.

Dėl anodinių efektų išmetamo perfluorangliavandenilių (PFC) kiekio, įskaitant nevaldomai išmetamą jų kiekį, stebėseną vykdoma pagal šio priedo 8 skirsnį.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Gaminant pirminį aliuminį ir jį apdirbant išmetamą CO₂ kiekį veiklos vykdytojas nustato taikydamas masės balanso metodiką pagal 25 straipsnį. Taikant masės balanso metodiką turi būti įvertinama visa žaliavose, atsargose, produktuose ir kituose maišant, formuojant, kepant ir perdirbant elektrodus, taip pat elektrolizei naudojant elektrodus iš įrenginio išeinančiuose srautuose esanti anglis. Jeigu naudojami iš anksto sukepinti anodai, jų gamybą ir naudojimą galima apskaičiuoti atskirai taikant masės balanso metodiką arba apskaičiuoti bendrai visą elektrodų gamybos ir naudojimo masės balansą. Sioderbergo elektrolizės vonių atveju veiklos vykdytojas apskaičiuoja vieną bendrą masės balansą.

Veiklos vykdytojas gali pasirinkti degimo procesų metu išsiskiriančias ŠESD įtraukti į masės balansą arba bent daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį siekdamas užtikrinti, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

8. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodytos pirminio aliuminio gamybos ar jo apdirbimo metu išmetamas PFC kiekis**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas šias nuostatas taiko dėl anodinio efekto išmetamam perfluorangliavandenilių (PFC) kiekiui, įskaitant nevaldomai išmetamą PFC kiekį. Susijusiam išmetamam CO₂ kiekiui, įskaitant gaminant elektrodus išmetamą ŠESD kiekį, veiklos vykdytojas taiko šio priedo 7 skirsnio nuostatas.

B) *Išmetamo perfluorangliavandenilių (PFC) kiekio nustatymas*

Išmetamųjų PFC teršalų kiekis apskaičiuojamas prie išmetamo kiekio, išmatuojamo dujotakiuose arba kaminuose (taškiniuose taršos šaltiniuose), pridendant nevaldomai išmestą PFC kiekį, kuris nustatomas pagal dujotakio surinkimo efektyvumą:

Išmetamas PFC kiekis (bendras) = Išmetamas PFC kiekis (dujotakio) / Surinkimo efektyvumas.

Surinkimo efektyvumas išmatuojamas, kai nustatomi konkretaus įrenginio išmetamųjų teršalų faktoriai. Juos nustatant turi būti naudojamosi naujausia rekomendacijų, nurodytų 2006 m. TKKK gairių 4.4.2.4 skirsnio 3 pakopai skirtoje dalyje, versija.

Veiklos vykdytojas per dujotakį arba kaminą išmetamus CF₄ ir C₂F₆ teršalus apskaičiuoja taikydamas vieną iš šių metodų:

a) A skaičiavimo metodas taikomas, kai registruojama anodinio efekto trukmė minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną;

b) B metodas taikomas, kai registruojamas anodinio efekto viršūnė.

A skaičiavimo metodas. Nuolydžio metodas

Nustatydamas išmetamą PFC kiekį veiklos vykdytojas taiko šias lygtis:

$$\text{išmetamas CF}_4 \text{ kiekis [t]} = \text{AEM} \times (\text{NITF}_{\text{CF}_4} / 1\,000) \times P_{\text{Al}}$$

$$\text{išmetamas C}_2\text{F}_6 \text{ kiekis [t]} = \text{išmetamas CF}_4 \text{ kiekis} \times D_{\text{C}_2\text{F}_6}$$

kur:

AEM = anodinio efekto trukmė minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną;

NITF_{CF₄} = išmetamųjų teršalų faktorius pagal nuolydžio metodą [(kg CF₄/t pagaminto Al) / (anodinio efekto trukmės minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną)]. Naudojant skirtingų tipų elektrolizės vonias prireikus galima taikyti skirtingą išmetamųjų teršalų faktorių pagal nuolydžio metodą.

P_{Al} = per metus pagaminamas pirminio aliuminio kiekis [t];

D_{C₂F₆} = C₂F₆ svorio dalis (t C₂F₆/t CF₄).

Anodinio efekto trukmė minutėmis vienoje elektrolizės vonioje per dieną išreiškiamas anodinio efekto dažnumas (anodo efektų skaičius vienoje elektrolizės vonioje per dieną), padaugintas iš vidutinės anodinio efekto trukmės (anodinio efekto minutės / įvykis):

$$\text{AEM} = \text{dažnumas} \times \text{vidutinė trukmė}$$

Išmetamųjų teršalų faktorius. CF₄ išmetamųjų teršalų faktoriumi (išmetamųjų teršalų faktoriumi pagal nuolydžio metodą, NITF_{CF₄}) išreiškiamas išmestas CF₄ kiekis [kg] vienai pagaminto aliuminio tonai / anodinio efekto minutei / elektrolizės voniai per dieną. C₂F₆ išmetamųjų teršalų faktoriumi (svorio dalimi D_{C₂F₆}) išreiškiamas išmetamas C₂F₆ kiekis [t] kaip išmesto CF₄ kiekio [t] proporcija.

- 1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko IV priedo šio skirsnio 1 lentelėje nustatytus konkrečių technologijų išmetamųjų teršalų faktorius.
- 2 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja konkrečių įrenginių CF₄ ir C₂F₆ išmetamųjų teršalų faktorius, kurie nustatyti atliekant nuolatinius arba pertraukiamus matavimus. Nustatydamas šiuos išmetamųjų teršalų faktorius veiklos vykdytojas naudoja naujausia 2006 m. TKKK gairių⁽¹⁾ 4.4.2.4 skirsnio 3 pakopai skirtoje dalyje nurodytų rekomendacijų versija. Kiekvieną išmetamųjų teršalų faktorių veiklos vykdytojas nustato su ne didesne kaip ± 15 % neapibrėžtimi.

Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorius nustato bent kas trejus metus arba dažniau, jei to reikia dėl susijusių pakeitimų įrenginyje. Susiję pakeitimai apima anodinio efekto trukmės pasiskirstymo pasikeitimus, kontrolinio algoritmo, nuo kurio priklauso anodinio efekto tipų derinys, pasikeitimus arba anodinio efekto užbaigimo praktikos pobūdžio pasikeitimus.

1 lentelė. Su nuolydžio metodo veiklos duomenimis susiję konkrečių technologijų išmetamųjų teršalų faktoriai

Technologija	CF ₄ išmetamųjų teršalų faktorius (NITF _{CF4}) [(kg CF ₄ /t Al)/(AE min/elektrolizės vonioje per dieną)]	C ₂ F ₆ išmetamųjų teršalų faktorius (D _{C2F6}) [t C ₂ F ₆ /t CF ₄]
Tiekimas į vonių su termiškai apdorotais perforuotais anodais centrą (CWPB)	0,143	0,121
Sioderbergo vonia su vertikaliais strypais (VSS)	0,092	0,053

B skaičiavimo metodas. Viršįtampio metodas

Jeigu matuojamas anodinio efekto viršįtampis, apskaičiuodamas išmetamą PFC kiekį veiklos vykdytojas taiko toliau pateiktas formules:

$$\text{išmetamas CF}_4 \text{ kiekis [t]} = V\text{ĪK} \times (\text{AEV/EN}) \times P_{\text{Al}} \times 0,001$$

$$\text{išmetamas C}_2\text{F}_6 \text{ kiekis [t]} = \text{išmetamas CF}_4 \text{ kiekis} \times F_{\text{C}_2\text{F}_6}$$

kur:

VĪK = viršįtampio koeficientas („išmetamųjų teršalų faktorius“), išreikštas CF₄ kilogramais / vienai pagaminto aliuminio tonai / vienam mV viršįtampio;

AEV = vienos elektrolizės vonios anodinio efekto viršįtampis [mV], nustatomas kaip integralas (laikas × didesnė nei numatyta įtampa), padalytas iš duomenų rinkimo laiko (trukmės);

EN = vidutinis aliuminio gamybos esamas našumas [%];

P_{Al} = per metus pagaminamas pirminio aliuminio kiekis [t];

F_{C₂F₆} = C₂F₆ svorio dalis (t C₂F₆/t CF₄);

Terminu AEV/EN (anodinio efekto viršįtampis / esamas našumas) išreiškiamas vidutinis anodinio efekto viršįtampis [mV viršįtampis] atsižvelgiant į laiką ir esant vidutiniam esamam našumui [%].

Išmetamųjų teršalų faktorius. CF₄ išmetamųjų teršalų faktoriumi („viršįtampio koeficientas“ VĪK) išreiškiamas išmestas CF₄ kiekis [kg] vienai pagaminto aliuminio tonai / vienam viršįtampio milivoltui [mV]. C₂F₆ išmetamųjų teršalų faktoriumi (svorio dalis D_{C₂F₆}) išreiškiamas išmetamas C₂F₆ kiekis [t] kaip išmesto CF₄ kiekio [t] proporcija.

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko IV priedo šio skirsnio 2 lentelėje nustatytus konkrečių technologijų išmetamųjų teršalų faktorius.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas naudoja nuolatiniu arba pertraukiamu matavimu nustatytus konkrečių įrenginių CF₄ [(kg CF₄/t Al)/(mV)] ir C₂F₆ [t C₂F₆/t CF₄] išmetamųjų teršalų faktorius. Nustatydamas šiuos išmetamųjų teršalų faktorius veiklos vykdytojas naudoja naujausia 2006 m. TKKK gairių 4.4.2.4 skirsnio 3 pakopai skirtoje dalyje nurodytų rekomendacijų versija. Veiklos vykdytojas kiekvieną išmetamųjų teršalų faktorių nustato su ne didesne kaip ± 15 % neapibrėžtimi.

⁽¹⁾ Tarptautinis aliuminio institutas; *The Aluminium Sector Greenhouse Gas Protocol*; 2006 m. spalio mėn.; JAV Aplinkos apsaugos agentūra ir Tarptautinis aliuminio institutas; gaminant pirminį aliuminį išmetamo tetrafluorometano (CF₄) ir heksafluoretano (C₂F₆) kiekio matavimas; 2008 m. balandžio mėn.

Veiklos vykdytojas išmetamųjų teršalų faktorius nustato bent kas trejus metus arba dažniau, jei to reikia dėl susijusių pakeitimų įrenginyje. Susiję pakeitimai apima anodinio efekto trukmės pasiskirstymo pasikeitimus, kontrolinio algoritmo, nuo kurio priklauso anodinio efekto tipų derinys, pasikeitimus arba anodinio efekto užbaigimo praktikos pobūdžio pasikeitimus.

2 lentelė. Konkrečių technologijų išmetamieji teršalų faktoriai, susiję su viršįtampio veiklos duomenimis

Technologija	CF ₄ išmetamųjų teršalų faktorius [(kg CF ₄ /t Al)/mV]	C ₂ F ₆ išmetamųjų teršalų faktorius [t C ₂ F ₆ /t CF ₄]
Tiekimas į vonių su termiškai apdorotais perforuotais anodais centrą (CWPB)	1,16	0,121
Sioderbergo vonia su vertikaliais strypais (VSS)	netaikoma	0,053

C) *Išmetamo CO_{2(e)} kiekio nustatymas*

Veiklos vykdytojas išmestų CF₄ ir C₂F₆ CO_{2(e)} ekvivalentą apskaičiuoja taikydamas VI priedo 3 skirsnio 6 lentelėje išvardytus visuotinio atšilimo potencialus:

$$\text{išmetamų PFC kiekis [t CO}_{2(e)}] = \text{išmetamo CF}_4 \text{ kiekis [t]} * \text{VAP}_{\text{CF}_4} + \text{išmetamas C}_2\text{F}_6 \text{ kiekis [t]} * \text{VAP}_{\text{C}_2\text{F}_6}$$

9. **Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta cemento klinkerio gamyba**

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: žaliavose esančio kalkakmenio kalcinavimą, tradicinį iškastinį degimo krosnių kurą, alternatyvų iškastinį krosnių kurą ir žaliavas, biomasės degimo krosnių kurą (biomasės atliekas), ne degimo krosnių kurą, kalkakmenio ir skalūnų organinės kilmės anglį bei išmetamųjų dujų plovimui naudojamas žaliavas.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavinio mišinio sudedamųjų dalių išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal II priedo 4 skirsnį remiantis karbonatų kiekiu proceso žaliavoje (A apskaičiavimo metodas) arba pagaminto klinkerio kiekiu (B apskaičiavimo metodas). Karbonatai, į kuriuos privaloma atsižvelgti, yra bent CaCO₃, MgCO₃ ir FeCO₃.

Su dulkėmis, kurios šalinamos iš proceso, ir su žaliavose esančia organine anglimi susijęs išmetamas CO₂ kiekis yra pridodamas pagal IV priedo šio skirsnio C ir D poskirsnius.

A apskaičiavimo metodas pagal krosnies sąnaudas

Jeigu cemento degimo krosnių dulkės (CDKD) ir pašalinės dulkės palieka krosnies sistemą, veiklos vykdytojas susijusių žaliavų neturi laikyti proceso žaliavomis ir CDKD išmetamųjų ŠESD kiekius apskaičiuoti pagal C poskirsnį.

Jeigu žaliavinis mišinys nėra apibūdinamas, veiklos vykdytojas veiklos duomenims nustatytus neapibrėžties reikalavimus taiko atskirai kiekvienai anglies turinčiai krosnies žaliavai, siekdamas išvengti dvigubos apskaitos ir nepraleisdamas į procesą grąžinamų arba šalutinių medžiagų. Jeigu veiklos duomenys nustatomi atsižvelgiant į pagaminto klinkerio kiekį, grynąjį žaliavinio mišinio kiekį galima nustatyti remiantis konkrečiai vietai skirtu empiriškai nustatyto žaliavinio mišinio ir klinkerio santykiu. Šis santykis ne rečiau kaip kartą per metus iš naujo nustatomas taikant sektoriaus geriausios praktikos gaires.

B apskaičiavimo metodas grindžiamas pagaminto klinkerio kiekiu

Veiklos vykdytojas vienu iš toliau nurodytų būdų nustato veiklos duomenis, kurie atitinka atskaitiniu laikotarpiu pagamintą klinkerio kiekį [t]:

a) tiesiogiai pasveria klinkerį;

b) remdamasis pristatytu cemento kiekiu ir atsižvelgdamas į išsiųstą klinkerio kiekį, gautą klinkerį ir klinkerio atsargų pokytį, nustatydamas medžiagos balansą pagal šią formulę:

$$\text{pagamintas klinkeris [t]} = ((\text{pristatytas cementas [t]} - \text{cemento atsargų pokytis [t]}) * \text{klinkerio ir cemento santykis [t klinkerio/t cemento]}) - (\text{gautas klinkeris [t]}) + (\text{išsiųstas klinkeris [t]}) - (\text{klinkerio atsargų pokytis [t]})$$

Veiklos vykdytojas cemento ir klinkerio santykį nustato atskirai skirtingiems cemento produktams pagal 32–35 straipsnius arba apskaičiuoja santykį atsižvelgdamas į pristatyto cemento kiekio, atsargų pokyčių ir visų į cementą dedamų medžiagų, įskaitant pašalines dulkes ir cemento degimo krosnių dulkes, skirtumą.

Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, išmetamųjų dujų faktoriaus 1 pakopa apibrėžiama taip:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko 0,525 t CO₂/t klinkerio išmetamųjų teršalų faktorių.

C) *Su pašalinamomis dulkėmis susijusios išmetamosios ŠESD*

Veiklos vykdytojas sudeda CO₂ kiekius, kurie išsiskiria iš krosnies sistemą paliekančių pašalinių dujų ar cemento degimo krosnių dulkių (CDKD), ir pakoreguoja atsižvelgdamas į CDKD dalinio kalcinavimo santykį, apskaičiuotą kaip proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekis pagal 24 straipsnio 2 dalį. Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, išmetamųjų dujų faktoriaus 1 ir 2 pakopos apibrėžiamos taip:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko 0,525 t CO₂/t dulkių išmetamųjų teršalų faktorių.

2 pakopa. Veiklos vykdytojas bent kartą per metus nustato išmetamųjų teršalų faktorių (ITF) pagal 32–35 straipsnius ir naudodamas šią formulę:

$$ITF_{CDKD} = \frac{\frac{ITF_{kli}}{1 + ITF_{kli}} * \text{lygis}}{1 - \frac{ITF_{kli}}{1 + ITF_{kli}} * \text{lygis}}$$

kur:

ITF_{CDKD} = iš dalies kalcinuotų cemento degimo krosnių dulkių išmetamųjų teršalų faktorius [t CO₂/t CDKD]

ITF_{kli} = konkretaus įrenginio klinkerio išmetamųjų teršalų faktorius [t CO₂/t klinkerio];

lygis = CDKD kalcinavimo laipsnis (išmestas CO₂, išreikštas kaip bendro karbonato kiekio CO₂ žaliaviniame mišinyje procentinė dalis).

3 pakopa išmetamųjų teršalų faktoriui netaikoma.

D) *Iš žaliaviniame mišinyje esančios nekarbonatinės anglies išsiskiriančios ŠESD*

Veiklos vykdytojas nustato iš nekarbonatinės anglies išsiskiriantį ŠESD kiekį (bent iš kalkakmenio, skalūnų ar pakaitinių žaliavų (pvz., lakiųjų pelenų), naudojamų krosnies žaliaviniame mišinyje) pagal 24 straipsnio 2 dalį.

Taikomos šios išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos apibrėžtys:

1 pakopa. Nekarbonatinės anglies kiekis atitinkamoje žaliavoje įvertinamas pagal sektoriaus geriausios patirties gaires.

2 pakopa. Nekarbonatinės anglies kiekis atitinkamoje žaliavoje įvertinamas ne rečiau nei kartą per metus pagal 32–35 straipsnius.

Taikomos šios išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopos apibrėžtys:

1 pakopa. Naudojamas konversijos koeficientas, kurio vertė 1.

2 pakopa. Konversijos koeficientas apskaičiuojamas pagal sektoriaus geriausios patirties gaires.

10. Kalkių gamyba arba dolomito ar magnezito kalcinavimas, kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB I priede

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: žaliavose esančio kalkakmenio, dolomito ar magnezito kalcinavimą, įprastą iškastinį degimo krosnių kurą, alternatyvų iškastinį degimo krosnių kurą ir žaliavas, biomasės degimo krosnių kurą (biomasės atliekas) ir kitą kurą.

Jeigu degtos kalkės ir iš kalkakmenio išsiskyręs CO₂ valymo procesams naudojamos taip, kad apytiksliai toks pats CO₂ kiekis vėl sunaudojamas, karbonatų irimo ir minėto valymo proceso nebūtina atskirai įtraukti į įrenginio stebėsenos planą.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavų išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal II priedo 4 skirsnį. Visada turi būti atsižvelgiama į kalcio ir magnio karbonatus. Jei reikia, atsižvelgiama ir į kitus žaliavoje esančius karbonatus ir organinę anglį.

Jeigu taikoma sąnaudomis grindžiama metodika, karbonatų kiekio vertės patikslinamos atsižvelgiant į drėgmės ir uolienuų priemaišų kiekį medžiagoje. Jeigu gaminamas magnio oksidas, prireikus turi būti atsižvelgiama į kitus nei karbonatai magnio turinčius mineralus.

Turi būti vengiama praleidimų ir dvigubos apskaitos, susijusių su grąžintomis ar šalutinėmis medžiagomis. Taikant B metodą, prireikus kalkių degimo krosnies dulks laikomos atskiru sukėlikliu.

Jeigu CO₂ naudojamas įrenginyje ar perduodamas į kitą įrenginį, kur iš jo gaminamas nusodinto kalcio karbonatas (NKK), tas CO₂ kiekis laikomas gaminančio įrenginio išmestu CO₂.

11. Stiklo, stiklo pluošto ar mineralinės izoliavimo vatos gamyba kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB I priede

A) Taikymo sritis

Šio skirsnio nuostatas veiklos vykdytojas taip pat taiko tirpiojo stiklo ir akmens vatos gamybos įrenginiams.

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: žaliavose esančių šarminių ir žemės šarminių metalų karbonatų skilimą lydant žaliavą, įprastą iškastinį kurą, alternatyvų iškastinį kurą ir žaliavas, biomasės kurą (biomasės atliekas), kitą kurą, priedus, kurių sudėtyje yra anglies, įskaitant koksą, anglių dulkes ir grafitą, kaminų dujų sudeginimą ir kaminų dujų plovimą.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Degimo metu, įskaitant kaminų dujų plovimą, išsiskiriančių ŠESD kiekio ir iš proceso medžiagų, įskaitant koksą, grafitą ir anglių dulkes, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavų išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal II priedo 4 skirsnį. Turi būti atsižvelgiama bent į šiuos karbonatus: CaCO₃, MgCO₃, Na₂CO₃, NaHCO₃, BaCO₃, Li₂CO₃, K₂CO₃, ir SrCO₃. Taikytinas tik A metodas.

Taikomos šios išmetamųjų teršalų faktoriaus pakopų apibrėžtys:

1 pakopa. Taikomi VI priedo 2 skirsnyje išvardyti stochiometriniai koeficientai. Atitinkamų sunaudojamų žaliavų grynumas nustatomas pagal geriausią sektoriaus praktiką.

2 pakopa. Tam tikrų karbonatų kiekis kiekvienoje atitinkamoje žaliavoje nustatomas pagal 32–35 straipsnius.

Konversijos faktoriui taikoma tik 1 pakopa.

12. Keramikos produktų gamyba, kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB I priede

A) Taikymo sritis

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: krosnių kurą, žaliavoje esančio kalkakmenio (dolomito) ir kitų karbonatų kalcinavimą, kalkakmenį ir kitus karbonatus oro teršalams mažinti bei kitoms kuryklų dujomis valyti, iškastinius ir (arba) biomasės priedus, naudojamus siekiant didesnio akytumo, įskaitant polistirolą, popieriaus gamybos liekanas ar pjuvenas, iškastines organines medžiagas molyje ir kitose žaliavose.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį. Proceso metu iš žaliavinio mišinio sudedamųjų dalių išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal II priedo 4 skirsnį. Keramikos produktams, pagamintiems iš valyto ar sintetinio molio, veiklos vykdytojas gali taikyti A metodą arba B metodą. Keramikos produktams, pagamintiems iš neapdoroto molio, jeigu naudojamas molis ar priedai, kuriuose yra didelis organinių medžiagų kiekis, veiklos vykdytojas taiko A metodą. Visada turi būti atsižvelgiama į kalcio karbonatus. Jei reikia, atsižvelgiama į kitus žaliavoje esančius karbonatus ir organinę anglį.

Nukrypstant nuo II priedo 4 skirsnio nuostatų, proceso metu išsiskiriančių ŠESD išmetamųjų teršalų faktoriams taikomos šios pakopų apibrėžtys:

A metodas (grindžiamas sąnaudomis)

1 pakopa. Apskaičiuojant išmetamųjų teršalų faktorių vietoje analizės rezultatų taikoma 0,2 tonos CaCO₃ konservatyvi vertė (atitinkanti 0,08794 tonos CO₂) sauso molio tonai.

2 pakopa. Kiekvieno sukėliklio išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas ir atnaujinamas bent kartą per metus šiuo tikslu naudojant sektoriaus geriausią patirtį, atitinkančią konkrečias vietas sąlygas ir įrenginyje naudojamą produktų mišinį.

3 pakopa. Atitinkamų žaliavų sudėtis nustatoma pagal 32–35 straipsnius.

B metodas (grindžiamas išeiga)

1 pakopa. Apskaičiuojant išmetamųjų teršalų faktorių vietoje analizės rezultatų taikoma 0,123 tonos CaO konservatyvi vertė (atitinkanti 0,09642 tonos CO₂) produkto tonai.

2 pakopa. Išmetamųjų teršalų faktorius nustatomas ir atnaujinamas ne rečiau kaip kartą per metus taikant geriausią sektoriaus praktiką, atitinkančią konkrečias vietas sąlygas bei įrenginyje naudojamą produktų mišinį.

3 pakopa. Atitinkamų produktų sudėtis nustatoma pagal 32–35 straipsnius.

Nukrypstant nuo šio priedo 1 skirsnio nuostatų, plaunant kaminų dujas išmetamųjų teršalų faktoriui taikoma ši pakopa:

1 pakopa. Veiklos vykdytojas taiko CaCO₃ stochiometrinį koeficientą, kaip nurodyta VI priedo 2 skirsnyje.

Dujų plovimui netaikoma nei jokia kita pakopa, nei konversijos koeficientas. Panaudotas kalkakmenis, kuris tame pačiame įrenginyje perdirbamas kaip žaliava, neturi būti apskaitomas du kartus.

13. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta gipso produktų ir gipso kartoninių plokščių gamyba

A) Taikymo sritis

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent CO₂ kiekius, kurie išmetami vykdant visų tipų degimo veiklą.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Degimo proceso metu išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį.

14. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta plaušienos ir popieriaus gamyba

A) Taikymo sritis

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: katilus, dujų turbinas ir kitus deginimo įrenginius, kuriuose gaminamas garas ar elektra, išgavimo katilus ir kitus įrenginius, kūrenamus sunaudotomis celiuliozės perdirbimo nuoviromis, atliekų deginimo krosnis, kalkių degimo krosnis ir kalcinavimo įrenginius, išmetamųjų dujų plovimą ir kuru kūrenamas džiovyklas (pvz., infraraudonųjų spindulių džiovyklas).

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Degimo procesų metu, įskaitant kaminų dujų plovimą, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal šio priedo 1 skirsnį.

Proceso metu iš žaliavų, kurios naudojamos kaip sudėtinės pradinės cheminės medžiagos, įskaitant bent klintis ir natrio karbonatą, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną vykdoma taikant A metodą pagal II priedo 4 skirsnį. CO₂ kiekis, išsiskiriantis išgaunant kalkių defekatą celiuliozės gamyboje, laikomas iš perdirbtos biomasės išsiskyrusiu CO₂. Laikoma, kad tik tas CO₂ kiekis, kuris proporcingas sudėtinių pradinių cheminių medžiagų sąnaudoms, yra deginant išskastinį kurą išskiriantis CO₂.

Jeigu CO₂ naudojamas įrenginyje ar perduodamas į kitą įrenginį, kur iš jo gaminamas nusodinto kalcio karbonatas (NKK), tas CO₂ kiekis laikomas gaminančiojo įrenginio išmestu CO₂.

Iš sudėtinių pradinių cheminių medžiagų išsiskiriančių ŠESD išmetamųjų teršalų faktoriui taikomos šios pakopų apibrėžtys:

1 pakopa. Taikomi VI priedo 2 skirsnyje išvardyti stochiometriniai koeficientai. Atitinkamų sunaudojamų žaliavų grynumas nustatomas pagal geriausią sektoriaus praktiką. Gautos vertės perskaičiuojamos pagal naudojamų karbonatinių medžiagų drėgnumą ir uolienu priemaišų kiekį.

2 pakopa. Atitinkamų karbonatų kiekis kiekvienoje atitinkamoje žaliavoje nustatomas pagal 32–35 straipsnius.

Konversijos faktoriui taikoma tik 1 pakopa.

15. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta suodžių gamyba

A) Taikymo sritis

Veiklos vykdytojas į stebėseną kaip CO₂ išmetimo šaltinius įtraukia bent degimo procesams naudojamą visų rūšių kurą ir tą kurą, kuris naudojamas kaip proceso medžiaga.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Gaminant suodžius išmetamų ŠESD kiekio stebėseną galima vykdyti kaip degimo proceso, įskaitant kaminų dujų plovimą, stebėseną pagal šio priedo 1 skirsnio nuostatas, arba taikant masės balanso metodiką pagal 25 straipsnį ir II priedo 3 skirsnį.

16. Į Direktyvos 2003/87/EB I priedą įtrauktos azoto rūgšties, adipo rūgšties, kaprolaktamo, glioksalio ir glioksilo rūgšties gamybos metu išmetamo azoto suboksido (N₂O) kiekio nustatymas

A) Taikymo sritis

Kiekvienas veiklos vykdytojas, vykdamas bet kokią veiklą, kurią vykdamas išmetamas N₂O, į stebėseną įtraukia visus šaltinius, iš kurių išmetamas N₂O vykstant gamybos procesams, įskaitant tuo atveju, jeigu gamybos metu išmetamas N₂O perleidžiamas per bet kokią išmetamųjų teršalų kiekį mažinančią įrangą. Tai apima:

- azoto rūgšties gamybą, kurios metu kataliziškai oksiduojant amoniaką išmetamas N₂O ir (arba) iš NO_x/N₂O teršalų mažinimo įrenginių išmetamas N₂O;
- adipo rūgšties gamybą, kurios metu išmetamas N₂O, įskaitant tą N₂O, kuris išsiskiria vykstant oksidacijos reakcijai, bet kuriam tiesioginiam dujų išleidimo procesui ir (arba) naudojant bet kurią išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą;
- glioksalio ir glioksilo rūgšties gamybą, kurios metu išmetamas N₂O, įskaitant tą N₂O, kuris išsiskiria proceso metu vykstant įvairioms reakcijoms, bet kuriam tiesioginiam dujų išleidimo procesui ir (arba) naudojant bet kurią išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą;
- kaprolaktamo gamybą, kurios metu išmetamas N₂O, įskaitant tą N₂O, kuris išsiskiria proceso metu vykstant įvairioms reakcijoms, bet kuriam tiesioginiam dujų išleidimo procesui ir (arba) naudojant bet kurią išmetamųjų teršalų kontrolės įrangą.

Šios nuostatos netaikomos jokiai kurą deginant išmetamam N₂O.

B) Išmetamo N₂O kiekio nustatymas

B.1. Metinis išmetamas N₂O kiekis

Stebėdamas gaminant azoto rūgštį išmetamą N₂O kiekį veiklos vykdytojas taiko nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo metodą. Veiklos vykdytojas gaminant adipo rūgštį, kaprolaktamą, glioksalį ir glioksilo rūgštį išmetamo N₂O kiekio stebėseną vykdo naudodamas matavimu grindžiamą metodiką, jeigu naudojama išmetamųjų teršalų mažinimo įranga, ir apskaičiavimu grindžiamą metodiką (grindžiamą masės balanso metodu), jeigu vykdoma atsitiktinai išmetamo valymo įranga neapdoroto N₂O stebėseną.

Veiklos vykdytojas kiekvieno taršos šaltinio, kuriam taikomas nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo metodas, bendrą metinį išmetamųjų ŠESD kiekį laiko visų valandinių išmestų ŠESD kiekių suma pagal šią formulę:

$$\text{Išmestas N}_2\text{O kiekis}_{\text{metinis}} [\text{t}] = \sum [\text{N}_2\text{O konc}_{\text{valandinis}} [\text{mg}/\text{Nm}^3] * \text{kaminų dujų debitas}_{\text{valandinis}} [\text{Nm}^3/\text{h}]] * 10^{-9}$$

kur:

Išmestas N₂O kiekis_{metinis} = bendras metinis iš taršos šaltinio išmestas N₂O kiekis tonomis

N₂O konc_{valandinis} = įrenginiui veikiant išmatuota valandinė išmetamųjų kaminų dujų debito N₂O mg/Nm³ koncentracija

Kaminų dujų debitas = kiekvienos valandinės koncentracijos vertės išmetamųjų kaminų dujų debitas (Nm³/h)

B.2. Valandinis išmetamas N₂O kiekis

Veiklos vykdytojas kiekvieno taršos šaltinio, kuriam taikomas nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo metodas, metinį vidutinį valandinį išmetamo N₂O kiekį apskaičiuoja pagal šią lygtį:

$$\text{Išmestas N}_2\text{O kiekis}_{\text{vid valandinis}} [\text{kg}/\text{h}] = \frac{\sum (\text{N}_2\text{O konc}_{\text{valandinė}} [\text{mg}/\text{Nm}^3] * \text{kaminų dujų debitas} [\text{Nm}^3/\text{h}] * 10^{-6})}{\text{veikimo valandos} [\text{h}]}$$

kur:

Išmestas N₂O kiekis_{vid valandinis} = metinis vidutinis valandinis iš taršos šaltinio išmetamo N₂O kiekis (kg/h);

N₂O konc_{valandinė} = vykdamas veiklą išmatuota valandinė išmetamųjų kaminų dujų debito N₂O koncentracija (mg/Nm³);

Kaminų dujų debitas = kiekvienos valandinės koncentracijos vertės išmetamųjų kaminų dujų debitas (Nm³/h).

Veiklos vykdytojas valandines N_2O koncentracijas [mg/Nm^3] kiekvieno taršos šaltinio kaminų dujose nustato reprezentatyviuose taškuose taikydamas matavimu grindžiamą metodiką po to, kai šios dujos apdorojamos NO_x/N_2O šalinimo įranga (jeigu ji taikoma). Veiklos vykdytojas turi taikyti metodikas, tinkamas išmatuoti iš visų taršos šaltinių išmetamo N_2O koncentracijas, jeigu naudojama išmetamųjų teršalų kiekį mažinanti įranga ir tuo atveju, kai ji nenaudojama. Jeigu šiais laikotarpiais padidėja neapibrėžtys, veiklos vykdytojas atsižvelgia į jas neapibrėžties vertinime.

Veiklos vykdytojas visus matavimus prireikus patikslina naudodamas sausų dujų vertę ir nuolat juos pateikia ataskaitose.

B.3. Kaminų dujų debito nustatymas

Veiklos vykdytojas šio reglamento 43 straipsnio 5 dalyje nurodytus kaminų dujų debito stebėsenos metodus naudoja kaminų dujų debito N_2O kiekiui nustatyti. Gamindamas azoto rūgštį veiklos vykdytojas taiko 43 straipsnio 5 dalies a punkte nurodytą metodą, nebent jo techniškai neįmanoma taikyti. Tokiu atveju, gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, veiklos vykdytojas taiko alternatyvų metodą, įskaitant pagal masės balanso metodiką, grindžiamą reikšminiais parametrais (pvz., procesui naudojamu amoniaku kiekiu), arba srautą išmatuoja taikydamas nuolatinio išmetamųjų ŠESD srauto matavimo sistemą.

Kaminų dujų debitas apskaičiuojamas pagal šią formulę:

$$V_{\text{kaminų dujų debitas}} [Nm^3/h] = V_{\text{oro}} * (1 - O_{2, \text{oro}}) / (1 - O_{2, \text{kaminų dujų}})$$

kur:

V_{oro} = bendras oro srautas Nm^3/h įprastomis sąlygomis;

$O_{2, \text{oro}}$ = O_2 tūrio dalis sausame ore [= 0,2095];

$O_{2, \text{kaminų dujų}}$ = O_2 tūrio dalis kaminų dujose.

V_{oro} apskaičiuojamas sudėjus visų oro srautų, patenkančių į azoto rūgšties gamybos vienetą, vertes.

Jeigu stebėsenos plane nenurodyta kitaip, veiklos vykdytojas taiko šią formulę:

$$V_{\text{oro}} = V_{\text{pirminis}} + V_{\text{antrinis}} + V_{\text{sandar}}$$

kur:

V_{pirminis} = pirminis tiekiamo oro srautas (Nm^3/h) įprastomis sąlygomis;

V_{antrinis} = antrinis tiekiamo oro srautas (Nm^3/h) įprastomis sąlygomis;

V_{sandar} = tiekiamas sandarinimo oro srautas (Nm^3/h) įprastomis sąlygomis.

Veiklos vykdytojas V_{pirminis} nustato nuolat matuodamas srautą prieš srautui susimaišant su amoniaku. Veiklos vykdytojas V_{antrinis} nustato nuolat matuodamas srautą, pvz., prieš srautui patenkant į šilumos atgavimo įrenginį. V_{sandar} veiklos vykdytojas laiko išvalytą oro srautą, susijusį su azoto rūgšties gamyba.

Jeigu visos tiekiamo oro srovės sudaro mažiau nei 2,5 % bendro oro srauto, kompetentinga institucija gali leisti oro srautą įvertinti taikant oro srauto tūrio įvertinimo metodus, kuriuos veiklos vykdytojas pasiūlo remdamasis geriausia sektoriaus patirtimi.

Veiklos vykdytojas pateikia normaliomis įrenginio eksploatavimo sąlygomis atliktus matavimus, kuriais įrodoma, kad išmatuotas kaminų dujų debitas pakankamai vienalytis, kad būtų galima taikyti siūlomą matavimo metodą. Jeigu šiais matavimais patvirtinama, kad dujų debitas nėra vienalytis, veiklos vykdytojas atsižvelgia į šį faktą pasirinkdamas tinkamus stebėsenos metodus ir apskaičiuodamas išmesto N_2O kiekio neapibrėžtį.

Veiklos vykdytojas visus matavimus patikslina naudodamas sausųjų dujų vertę ir nuolat juos pateikia ataskaitose.

B.4. Deguonies (O_2) koncentracijos

Veiklos vykdytojas išmatuoja deguonies koncentraciją kaminų dujų debite, jei to reikia kaminų dujų debitui apskaičiuoti pagal IV priedo šio skirsnio B.3 poskirsnį. Matuodamas veiklos vykdytojas laikosi 41 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų koncentracijos matavimo reikalavimų. Nustatydamas išmetamo N_2O kiekio neapibrėžtį veiklos vykdytojas atsižvelgia į O_2 koncentracijos matavimų neapibrėžtį.

Veiklos vykdytojas visus matavimus prireikus patikslina naudodamas sausų dujų vertę ir nuolat juos pateikia ataskaitose.

B.5. Išmetamo N₂O kiekio apskaičiavimas

Jeigu gaminant adipo rūgštį, kaprolaktamą, glioksalį ir glioksilo rūgštį tam tikrais periodais išmetami valymo įranga neapdoroto N₂O kiekiai (įskaitant valymo įranga neapdorotus teršalus, išmetamus saugumo tikslais išleidžiant dujas ir (arba) tais atvejais, jeigu sugenda teršalų apdorojimo įrenginys) ir jeigu nuolatinis išmetamo N₂O kiekio stebėjimas techniškai neįmanomas, veiklos vykdytojas gali išmetamą N₂O kiekį apskaičiuoti taikydamas masės balanso metodiką, jei tą konkrečią metodiką patvirtina kompetentinga institucija. Šiuo tikslu bendroji neapibrėžtis turi būti panaši į tą rezultatą, kuris gaunamas taikant 41 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytus pakopų reikalavimus. Veiklos vykdytojas skaičiavimo metodą grindžia teršalų išmetimo proceso metu vykstant cheminei reakcijai išsiskiriančio N₂O didžiausiu galimu kiekiu.

Nustatydamas taršos šaltinio metinę vidutinę valandinę neapibrėžtį veiklos vykdytojas atsižvelgia į bet kurio tam tikro taršos šaltinio apskaičiuoto teršalų kiekio neapibrėžtį.

B.6. Su konkrečia veikla susijusios gamybos apimties nustatymas

Gamybos apimtis apskaičiuojama remiantis kasdienės gamybos ataskaitomis ir eksploataavimo valandų skaičiumi.

B.7. Ėminių ėmimo dažnumas

Pagal 44 straipsnį apskaičiuojami šie galiojantys valandiniai vidurkiai ar trumpesnių ataskaitinių laikotarpių vidurkiai:

- a) N₂O koncentracija kaminų dujose;
- b) bendras kaminų dujų srautas, jei reikia ir jei jis matuojamas tiesiogiai;
- c) visi dujų debitai ir deguonies koncentracijos, kurių reikia bendram kaminų dujų debitui nustatyti netiesioginiu būdu.

C) Metinio CO₂ ekvivalento (CO_{2(e)}) nustatymas

Veiklos vykdytojas bendrą metinį iš visų taršos šaltinių išmetamą N₂O kiekį (matuojamas tonomis tūkstantųjų tikslumu) paverčia metiniu CO_{2(e)} išmetamųjų teršalų kiekiu (vertė suapvalinama iki tonų) naudodamas VI priedo 3 skirsnyje pateiktas visuotinio atšilimo potencialo (VAP) vertes ir šią formulę:

$$\text{CO}_{2(e)} [t] = \text{N}_2\text{O}_{\text{metinis}}[t] * \text{VAP}_{\text{N}_2\text{O}}$$

Bendras metinis iš visų taršos šaltinių išmetamo CO_{2(e)} kiekis bei visi iš kitų taršos šaltinių (jeigu jie nurodyti leidime išmesti ŠESD) tiesiogiai išmetami CO₂ kiekiai pridedami prie bendro metinio iš įrenginio išmetamo CO₂ kiekio ir naudojami teikiant ataskaitas bei atsisakant apyvarntinių taršos leidimų.

Bendras metinis N₂O išmetamųjų teršalų kiekis ataskaitose nurodomas tonomis tūkstantųjų tikslumu ir suapvalintomis CO_{2(e)} tonomis.

17. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta amoniako gamyba

A) Taikymo sritis

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: kuro deginimas siekiant tiekti šilumą riformingui arba daliai oksidacijai, kuras, naudojamas kaip proceso žaliava gaminant amoniaką (riformingas ar dalinė oksidacija), kuras, naudojamas kitiems degimo procesams, įskaitant karšto vandens ar garo ruošimą.

B) Konkrečios stebėsenos taisyklės

Degimo procesų metu išsiskiriančių ir iš kuro, kuris naudojamas kaip proceso žaliava, išsiskiriančių ŠESD stebėseną vykdoma taikant standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį.

Jeigu gaminant amoniaką išsiskyręs CO₂ naudojamas kaip karbamido ar kitų cheminių medžiagų gamybos žaliava arba jeigu jis iš įrenginio perduodamas, kad būtų naudojamas bet kuria kita į 49 straipsnio 1 dalį neįtraukta paskirtimi, atitinkamas CO₂ kiekis laikomas išmestu iš to įrenginio, kuriame jis susidarė.

18. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba

A) Taikymo sritis

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: krekingą (katalizinį ir nekatalizinį), riformingą, dalinę ar visišką oksidaciją, panašius procesus, kuriems vykstant CO₂ išmetamas iš anglies, esančios žaliavose, kurių pagrindas angliavandeniliai, išmetamųjų dujų ir fakelių deginimą bei kuro deginimą vykdant kitus deginimo procesus.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Jeigu biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba techniškai yra integruota naftos perdirbimo įmonėje, tokio įrenginio veiklos vykdytojas taiko atitinkamas šio priedo 2 skirsnio nuostatas.

Nepaisydamas pirmos pastraipos, veiklos vykdytojas degimo procesų metu išmetamų ŠESD kiekio stebėseną, jeigu naudojamas kuras nėra susijęs su biriųjų organinių cheminių medžiagų gamybos reakcijomis ir jeigu jis nėra gautas vykstant šioms cheminėms reakcijoms, vykdo naudodamas standartinę metodiką pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį. Visais kitais atvejais veiklos vykdytojas gali pasirinkti gaminant biriąsias chemines medžiagas išmetamų ŠESD stebėseną vykdyti taikydamas balanso metodiką pagal 25 straipsnį arba standartinę metodiką pagal 24 straipsnį. Jeigu veiklos vykdytojas naudoja standartinę metodiką, jis kompetentingai institucijai pateikia įrodymus, kad pasirinkta metodika apima visas susijusias išmetamas ŠESD, kurioms taip pat būtų taikoma masės balanso metodika.

Nustatant anglies kiekį pagal 1 pakopos reikalavimus, taikomi VI priedo 5 lentelėje išvardyti pamatiniai išmetamųjų teršalų faktoriai. Anglies kiekį VI priedo 5 lentelėje ar kituose šio reglamento skirsniuose neišvardytose cheminėse medžiagose veiklos vykdytojas apskaičiuoja pagal stochiometrinį anglies kiekį grynoje medžiagoje ir cheminės medžiagos koncentraciją sąnaudų ir išėigos srautuose.

19. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta vandenilio ir sintezės dujų gamyba

A) *Taikymo sritis*

Veiklos vykdytojas į ŠESD stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: vandenilio ar sintezės dujų gamybos procesui naudojamą kurą (riforingas arba dalinė oksidacija) ir kitiems degimo procesams, įskaitant karšto vandens ar garo ruošimą, naudojamą kurą. Pagamintos sintezės dujos pagal masės balanso metodiką laikomos sukėlikliu.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Vykiant degimo procesų metu išsiskiriančių ir iš kuro, kuris gaminant vandenilį naudojamas kaip proceso žaliava, išsiskiriančių ŠESD kiekio stebėseną taikoma standartinė metodika pagal 24 straipsnį ir šio priedo 1 skirsnį.

Vykiant ŠESD, kurios išmetamos gaminant sintezės dujas, kiekio stebėseną taikoma masės balanso metodika pagal 25 straipsnį. Atskirų degimo procesų metu išsiskiriančias ŠESD veiklos vykdytojas gali pasirinkti įtraukti į masės balansą arba bent daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį siekdamas užtikrinti, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Jeigu vandenilis ir sintezės dujos gaminami tame pačiame įrenginyje, veiklos vykdytojas išmestą CO₂ kiekį apskaičiuoja vandeniliui ir sintezės dujoms taikydamas skirtingus metodus, kaip nurodyta šio poskirsnio pirmose dviuose pastraipose, arba apskaičiuodamas vieną bendrą masės balansą.

20. Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta natrio karbonato ir natrio vandenilio karbonato gamyba

A) *Taikymo sritis*

Natrio karbonato ir natrio vandenilio karbonato gamybos įrenginių CO₂ taršos šaltiniai ir sukėlikliai apima šiuos dalykus:

- degimo procesams naudojamą kurą, įskaitant kurą, naudojamą siekiant gauti karštą vandenį arba garus;
- žaliavas, įskaitant kalcinuojant kalkakmenį išleidžiamas dujas, kurios nenaudojamos saturavimui;
- išmetamąsias dujas, susidarancias po saturavimo atliekamo plovimo arba filtravimo metu, kurios nenaudojamos saturavimui.

B) *Konkrečios stebėsenos taisyklės*

Vykdydamas gaminant natrio karbonatą ir natrio vandenilio karbonatą išmetamų ŠESD kiekio stebėseną veiklos vykdytojas taiko masės balansą pagal 25 straipsnį. Degimo procesų metu išsiskiriančias ŠESD veiklos vykdytojas gali pasirinkti įtraukti į masės balansą arba bent daliai sukėliklių taikyti standartinę metodiką pagal 24 straipsnį siekdamas užtikrinti, kad būtų apskaitomi visi išmetami ŠESD kiekiai ir būtų išvengta dvigubos išmetamųjų ŠESD apskaitos.

Jeigu gaminant natrio karbonatą išsiskyres CO₂ naudojamas gaminant natrio vandenilio karbonatą, iš natrio karbonato išsiskyres CO₂, kuris naudojamas gaminant natrio vandenilio karbonatą, laikomas išmestu iš įrenginio, kuriame susidarė.

21. **Vykdamas CO₂ surinkimo veiklą, kuria CO₂ siekiama transportuoti į Direktyva 2009/31/EB leidžiamą geologinio saugojimo vietą ir joje saugoti, išsiskiriančių ŠESD kiekio nustatymas**

A) *Taikymo sritis*

CO₂ renkamas tam skirtame atskirame įrenginyje, į kurį perduodamas CO₂ iš vieno ar daugiau kitų įrenginių, arba jis renkamas tame pačiame įrenginyje, kuriame vykdoma veikla, dėl kurios išmetamas CO₂, ir kuriam taikomas tas pats leidimas išmesti ŠESD. Visos įrenginio, susijusio su CO₂ surinkimu, tarpiniu laikymu, perdavimu į CO₂ vamzdynų tinklą arba CO₂ ŠESD geologinio saugojimo vietą, dalys įtraukiamos į leidimą išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas. Jeigu įrenginyje vykdoma kita veikla, kuriai taikoma Direktyva 2003/87/EB, ją vykdamas išmestų ŠESD kiekio stebėseną vykdoma pagal atitinkamus šio priedo skirsnius.

CO₂ surinkimo veiklą vykdamas veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius:

- a) CO₂ surinkimo įrenginiams perduotas CO₂;
- b) su CO₂ surinkimu susijusi įrenginyje vykdoma deginimo ir kita susijusi veikla įskaitant kuro ir žaliavų naudojimą.

B) *Perduoto ir išmesto CO₂ kiekio nustatymas*

B.1. *Kiekybinis įrenginio lygio nustatymas*

Kiekvienas veiklos vykdytojas ŠESD kiekį apskaičiuoja, atsižvelgdamas į CO₂ kiekį, kuris gali būti išmetamas vykdamas visus atitinkamus procesus įrenginyje, ir į surinktą bei į vamzdynų tinklą perduotą CO₂ kiekį pagal šią formulę:

$$I_{\text{surink.įrenginio}} = CO_{2\text{perduotas}} + I_{\text{be surinkimo}} - CO_{2\text{saugomas}}$$

kur:

$I_{\text{surink.įrenginio}}$ = bendras surinkimo įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekis;

$CO_{2\text{perduotas}}$ = į surinkimo įrenginį perduotas CO₂ kiekis, kuris nustatomas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį;

$I_{\text{be surinkimo}}$ = ŠESD kiekis, kuris būtų išmestas iš įrenginio, jei CO₂ nebūtų surinktas, t. y. visų vykdamas visų kitų rūšių veiklą įrenginyje išmestų ŠESD kiekių, nustatytų vykdamas stebėseną pagal atitinkamus IV priedo skirsnius, suma;

$CO_{2\text{saugomas}}$ = į vamzdynų tinklą ar saugojimo vietą perduotas CO₂ kiekis, nustatytas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį.

Tais atvejais, kai CO₂ surenkamas tame pačiame įrenginyje, kuriame jis išmetamas, veiklos vykdytojas dydžiui $CO_{2\text{perduotas}}$ naudoja vertę 0.

Jeigu surinkimo įrenginys yra atskiras, veiklos vykdytojas laiko, kad $I_{\text{be surinkimo}}$ atitinka tą ŠESD kiekį, kuris išmetamas iš kitų šaltinių nei CO₂ perdavimas į surinkimo įrenginį. Veiklos vykdytojas tokių išmetamųjų ŠESD kiekį nustato pagal šio reglamento nuostatas.

Jeigu CO₂ rinkimo įrenginys yra atskiras, įrenginio, kuris CO₂ perduoda surinkimo įrenginiui, veiklos vykdytojas iš savo įrenginio išmestų ŠESD kiekio atima $CO_{2\text{perduotas}}$ kiekį pagal 49 straipsnio nuostatas.

B.2. *Perduoto CO₂ kiekio nustatymas*

Kiekvienas veiklos vykdytojas iš surinkimo įrenginio perduotą CO₂ kiekį ir į šį įrenginį perduotą CO₂ kiekį nustato pagal 49 straipsnį taikydamas matavimų grindžiamas metodikas pagal 40–46 straipsnius.

Tik tuo atveju, jei įrenginio, iš kurio CO₂ perduodamas į surinkimo įrenginį, veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai tinkamai įrodo, kad į surinkimo įrenginį perduodamas visas CO₂ ir bent lygiavertiu tikslumu, kompetentinga institucija gali tam veiklos vykdytojui leisti perduoto CO₂ kiekį ($CO_{2\text{perduotas}}$) nustatyti skaičiavimu grindžiama metodika pagal 24 arba 25 straipsnį, t. y. nereikalauoti naudoti matavimų grindžiamas metodikas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį.

22. Vamzdynų perduodant CO₂ į geologinę saugyklą, kurią leidžiama naudoti Direktyva 2009/31/EB, išsiskiriančių ŠESD kiekio nustatymas

A) Taikymo sritis

Transportuojant CO₂ vamzdynais, įskaitant visus su vamzdynų tinklu funkciškai susijusius įrenginius, tokius kaip slėginės ir šildytuvai, išmetamo CO₂ kiekio stebėsenos ir ataskaitų teikimo ribos nustatomos vamzdynų tinklo leidime išmesti ŠESD. Kiekviename vamzdynų tinkle turi būti bent vienas pradinis ir vienas galinis taškas; abu jie turi būti sujungti su kitais įrenginiais, kuriuose vykdoma vienos ar daugiau čia paminėtų rūšių veikla: CO₂ surinkimas, transportavimas arba geologinis saugojimas. Pradinis ir galinis taškas gali būti prie vamzdynų tinklo išsišakojimo (į dvi dalis) ar valstybių pasienyje. Leidime išmesti ŠESD nurodomas pradinis bei galinis taškas ir įrenginiai, su kuriais jie sujungti.

Kiekvienas veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: degimo ir kitus procesus įrenginiuose, kurie funkciškai susiję su vamzdynų tinklu, įskaitant slėgines; iš vamzdynų tinklo nevaldomai išmetamos ŠESD; iš vamzdynų tinklo apgalvotai išleidžiamos ŠESD ir vamzdynų tinkle įvykus nuotėkiui išmetamos ŠESD.

B) Kiekybinio CO₂ įvertinimo metodikos

Vamzdynų tinklų veiklos vykdytojas išmestą ŠESD kiekį nustato taikydamas vieną iš šių metodų:

- A metodą (visų sąnaudų ir išeigos srautų bendrasis masės balansas), išdėstytą B.1 poskirsnyje;
- B metodą (atskirų sukėliklių stebėseną), išdėstytą B.2 poskirsnyje.

Rinkdamasis, kuri metodą (A ar B) taikyti, veiklos vykdytojas, teikdamas leidimo išmesti ŠESD ir stebėsenos plano patvirtinimo prašymą, kompetentingai institucijai įrodo, kad, remiantis geriausiais esamais metodais ir žiniomis, pasirinktą metodiką bus gauti patikimesni rezultatai, t. y. bendras ŠESD kiekis bus nustatytas su mažesne neapibrėžtimi ir nepatiriant nepagrįstai didelių išlaidų. Jei veiklos vykdytojas pasirenka B metodą, jis kompetentingai institucijai tinkamai įrodo, kad bendras metinis iš veiklos vykdytojo vamzdynų tinklo išmetamų ŠESD kiekis bus apskaičiuotas su ne didesne kaip 7,5 % neapibrėžtimi.

B metodą naudojantis veiklos vykdytojas iš kito įrenginio, turinčio leidimą pagal Direktyvą 2003/87/EB, gauto CO₂ kiekio neprideda prie savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio ir iš savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio neatima jokie CO₂ kiekio, perduoto į kitą įrenginį, turintį leidimą pagal Direktyvą 2003/87/EB.

Kiekvienas vamzdynų tinklo veiklos vykdytojas bent kartą per metus naudodamas A metodą patvirtina B metodu nustatytų rezultatų patikimumą. Naudodamas A metodą tokiam patvirtinimui atlikti, veiklos vykdytojas gali taikyti žemesnes pakopas.

B.1) A metodas

Kiekvienas veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį nustato pagal tokią formulę:

$$\text{ŠESD kiekis}[\text{tCO}_2] = K_{\text{sava veikla}} + \sum_i \text{Perd}_{i,i} - \sum_i \text{Perd}_{i,j}$$

kur:

ŠESD kiekis = bendras iš vamzdynų tinklo išmestas CO₂ kiekis [t CO₂];

$K_{\text{sava veikla}}$ = vykdant su vamzdynų tinklu susijusią veiklą išmetamo CO₂ kiekis, t. y. ne transportuojant išmestas CO₂ kiekis, bet įskaitant ŠESD, išmestas deginant kurą slėginėse, kurių kiekis nustatomas pagal atitinkamus IV priedo skirsnius;

$\text{Perd}_{i,i}$ = CO₂ kiekis, perduotas į vamzdynų tinklą pradiniam taške i , nustatytas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį;

$\text{Perd}_{i,j}$ = CO₂ kiekis, perduotas iš vamzdynų tinklo galiniame taške j , nustatytas pagal 40–46 straipsnius ir 49 straipsnį.

B.2) B metodas

Kiekvienas veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį nustato atsižvelgdamas į visus su ŠESD išmetimu susijusius procesus įrenginyje ir į surinktą bei į perdavimo įrenginį perduotą CO₂ kiekį pagal šią formulę:

$$\text{ŠESD kiekis} [\text{t CO}_2] = \text{CO}_2 \text{ nevaldomas} + \text{CO}_2 \text{ apgalvotas} + \text{CO}_2 \text{ nuotėkio} + \text{CO}_2 \text{ įrenginių}$$

kur:

ŠESD kiekis = bendras iš vamzdynų tinklo išmestas CO₂ kiekis [t CO₂];

CO₂ nevaldomas = iš vamzdynų tinklo, kuriuo transportuojamas CO₂, išmestas nevaldomojo CO₂ kiekis [t CO₂], įskaitant per sandariklius, vožtuvus, tarpines kompresorių stotis ir tarpinius saugojimo įrenginius prasiskverbusį CO₂;

CO₂ apgalvotas = iš vamzdynų tinklo, kuriuo transportuojamas CO₂, apgalvotai išleistas CO₂ kiekis [t CO₂];

CO₂ nuotėkio = vamzdynų tinklu perduodant CO₂ dėl vienos ar daugiau šio tinklo sudedamųjų dalių gedimo išmesto CO₂ kiekis [t CO₂];

CO₂ įrenginių = CO₂, išmetamo vykstant degimo procesams, funkciškai susijusiems su CO₂ perdavimu vamzdynais vamzdynų tinkle, kiekis [t CO₂], nustatomas pagal IV priedo atitinkamų skirsnų nuostatas.

B.2.1. Iš vamzdynų tinklo nevaldomai išmestų ŠESD kiekis

Veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia iš šių tipų įrangos nevaldomai išmestas ŠESD:

- a) sandariklių;
- b) matavimo prietaisų;
- c) vožtuvų;
- d) tarpinių kompresorių stočių;
- e) tarpinių saugojimo įrenginių.

Eksploatacijos pradžioje ir vėliausiai pirmų ataskaitinių metų, kuriais vamzdynų tinklas eksploatuojamas, pabaigoje veiklos vykdytojas nustato kiekvieno įrenginio ir atvejo, kai gali būti nevaldomai išmetamos ŠESD, vidutinius išmetamųjų teršalų faktorius *ITF* (išreiškiamus CO₂ g per laiko vienetą). Atsižvelgdamas į geriausias esamas technologijas ir žinias veiklos vykdytojas šiuos faktorius persvarsto bent kas 5 metus.

Veiklos vykdytojas nevaldomai išmestą ŠESD kiekį apskaičiuoja kiekvienos kategorijos įrenginių skaičių daugindamas iš išmetamųjų teršalų faktoriaus ir sudėdamas kiekvienos kategorijos rezultatus, kaip parodyta toliau pateiktoje lygyje:

$$\text{Nevaldomos ŠESD [tCO}_2\text{]} = \left(\sum_{\text{Kategorija}} \text{ITF[gCO}_2\text{ / atvejis]} * \text{atvejų skaičius} \right) / 1\,000\,000$$

Atvejų skaičius yra konkrečios kategorijos įrengimų skaičius, padaugintas iš laiko vienetų per metus skaičiaus.

B.2.2. Dėl nuotėkio išmetamas ŠESD kiekis

Vamzdynų tinklo veiklos vykdytojas pateikia tinklo vientisumo įrodymą pasitelkdamas reprezentatyviusius (erdvės ir laiko) temperatūros ir slėgio duomenis. Jei duomenys rodo, kad įvyko nuotėkis, veiklos vykdytojas apskaičiuoja nutekėjusio CO₂ kiekį pagal tinkamą stebėsenos plane dokumentuotą metodiką, pagrįstą sektoriaus geriausias patirties gairėmis, be kita ko, pasinaudodamas skirtumu, gautu palyginus temperatūros ir slėgio duomenis su vidutinėmis temperatūros ir slėgio vertėmis, naudotomis vientisumui įrodyti.

B.2.3. Apgalvotai išmestas ŠESD kiekis

Kiekvienas veiklos vykdytojas stebėsenos plane pateikia galimų situacijų, kai ŠESD būtų išmetamos apgalvotai, įskaitant techninės priežiūros ar avarijų atvejus, analizę ir tinkamą dokumentais pagrįstą apgalvotai išmesto CO₂ kiekio nustatymo metodiką, kuri būtų pagrįsta sektoriaus geriausias patirties gairėmis.

23. CO₂ geologinis saugojimas Direktyva 2009/31/EB leidžiamoje saugykloje

A) Taikymo sritis

Remdamasi pagal Direktyvą 2009/31/EB išduotame leidime nurodytomis saugyklos ir saugyklos komplekso ribomis, kompetentinga institucija kiekvienai CO₂ geologinei saugyklai nustato konkrečias joje saugomo CO₂ išmetimo stebėsenos ir ataskaitų teikimo ribas. Jei nustatoma, kad saugykloje įvyko nuotėkis ir dėl jo CO₂ išmestas arba išleistas į vandens stovymę, veiklos vykdytojas nedelsdamas atlieka tokius veiksmus:

- a) praneša kompetentingai institucijai;
- b) nuotėkį priskiria atitinkamo įrenginio taršos šaltiniams;
- c) vykdo išmetamo CO₂ kiekio stebėseną ir teikia jo ataskaitą.

Tik kai įgyvendinamos ištaisomosios priemonės pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį ir nustatoma, kad CO₂ nebeišmetamas ir nebeišleidžiamas į vandens stovymę, veiklos vykdytojas gali atitinkamą nuotėkį išbraukti iš stebėsenos plano kaip taršos šaltinį ir nebevykdyti jo stebėsenos ir nebeteikti ataskaitų.

Kiekvienas geologinės saugyklos veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia bent šiuos galimus CO₂ išmetimo šaltinius: kuro naudojimą atitinkamose slėgio didinimo stotyse ir kitą degimo veiklą, įskaitant vietines jėgaines; apgalvotą CO₂ išmetimą vykdant suleidimo veiklą ar veiksmingesnio angliavandenilių surinkimo operacijas; vykdant suleidimo veiklą nevaldomai išmestas ŠESD; CO₂ prasiskverbimą vykdant veiksmingesnio angliavandenilių surinkimo operacijas; nuotėkius.

B) *Išmetamo CO₂ kiekio nustatymas*

Geologinės saugyklos veiklos vykdytojas iš kito įrenginio gauto CO₂ kiekio neprideda prie savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio ir iš savo apskaičiuoto išmetamųjų ŠESD lygio neatima jokie CO₂ kiekio, kuris saugomas geologinėje saugykloje arba perduotas į kitą įrenginį.

B.1. *Vykdamas suleidimo veiklą apgalvotai arba nevaldomai išmestos ŠESD*

Apgalvotai arba nevaldomai išmestų ŠESD kiekį veiklos vykdytojas nustato taip:

$$\text{Išmestas CO}_2 \text{ kiekis [t CO}_2\text{]} = A \text{ CO}_2 \text{ [t CO}_2\text{]} + N \text{ CO}_2 \text{ [t CO}_2\text{]}$$

kur:

A CO₂ = apgalvotai išmesto CO₂ kiekis;

N CO₂ = nevaldomai išmesto CO₂ kiekis.

Kiekvienas veiklos vykdytojas A CO₂ kiekį nustato taikydamas matavimu grindžiamą metodiką pagal šio reglamento 41–46 straipsnius. Nukrypdamas nuo ankstesnio sakinio ir gavęs kompetentingos institucijos patvirtinimą, veiklos vykdytojas į stebėsenos planą gali įtraukti sektoriaus geriausia patirtimi grindžiamą atitinkamą A CO₂ nustatymo metodiką, jeigu taikant matavimu grindžiamą metodiką būtų patiriama nepagrįstai didelių išlaidų.

Veiklos vykdytojas N CO₂ laiko vienu šaltiniu, t. y. su pakopomis susiję neapibrėžties reikalavimai pagal VIII priedo 1 skirsnį taikomi visai vertei, o ne pavieniams išmetimo taškams. Kiekvienas veiklos vykdytojas stebėsenos plane pateikia galimų šaltinių, iš kurių ŠESD būtų išmetamos nevaldomai, analizę ir tinkamą dokumentais pagrįstą nevaldomai išmesto N CO₂ kiekio apskaičiavimo arba išmatavimo metodiką, pagrįstą sektoriaus geriausios patirties gairėmis. Nustatydamas N CO₂ kiekį veiklos vykdytojas gali naudoti pagal Direktyvos 2009/31/EB 32–35 straipsnį ir II priedo 1.1 skirsnio e–h punktus surinktus suleidimo įrenginio duomenis, jeigu jie atitinka šio reglamento reikalavimus.

B.2. *Vykdamas veiksmingesnio angliavandenilių surinkimo operacijas apgalvotai ir nevaldomai išmetamos ŠESD*

Kiekvienas veiklos vykdytojas į stebėseną įtraukia šiuos galimus papildomus taršos šaltinius vykdant veiksmingesnio angliavandenilių surinkimo operacijas (VASO):

- a) naftos ir dujų atskyrimo įrenginiai ir dujų perdavimo įrenginiai, iš kurių nevaldomai gali būti išmetamas CO₂;
- b) fakelas, iš kurio ŠESD gali būti išmetamos taikant nuolatinės teigiamo slėgio prapūtimo sistemas ir sumažinant slėgį angliavandenilių gamybos įrenginyje;
- c) CO₂ prapūtimo sistema, naudojama, kad liepsna neužgestų dėl didelės CO₂ koncentracijos.

Kiekvienas veiklos vykdytojas nevaldomai arba apgalvotai išmetamo CO₂ kiekį nustato pagal IV priedo šio skirsnio B.1 poskirsnį.

Kiekvienas veiklos vykdytojas iš fakelo išmetamą ŠESD kiekį nustato pagal šio priedo 1 skirsnio D poskirsnį, atsižvelgdamas į galimą fakelo dujose esantį būdingo CO₂ kiekį pagal 48 straipsnį.

B.3. *Nuotėkis iš saugyklos komplekso*

Išmetamas ir į vandens stovymę išleidžiamas ŠESD kiekis nustatomas taip:

$$\text{CO}_2 \text{ išmestas [t CO}_2\text{]} = \sum_{T_{pradžia}}^{T_{pabaiga}} N \text{ CO}_2 \text{ [t CO}_2\text{/d]}$$

kur:

N CO₂ = dėl nuotėkio per kalendorinę dieną išmesto arba išleisto CO₂ masė, laikantis visų toliau nurodytų dalykų:

- kiekvieną kalendorinę dieną, kurią stebimas nuotėkis, kiekvienas veiklos vykdytojas N CO₂ apskaičiuoja taip: per valandą nutekėjusio CO₂ vidutinė masė [t CO₂/h] dauginama iš 24;
- kiekvienas veiklos vykdytojas per valandą nutekėjusių dujų masę nustato pagal patvirtinto stebėsenos plano nuostatas dėl saugyklos ir nuotėkio;
- veiklos vykdytojas laiko, kad kiekvieną kalendorinę dieną iki nuotėkio stebėsenos pradžios, per dieną nutekėjusi masė yra lygi pirmą stebėjimo dieną nutekėjusiai masei ir užtikrina, kad nebūtų nustatomas per mažas nutekėjęs kiekis.

T_{pradžia} = vėliausia vertė iš šių trijų:

- paskutinė diena, kurią dar nepranešta apie joki CO₂ išmetimą ar išleidimą į vandens storumę iš aptariamo šaltinio;
- diena, kai pradėta suleisti CO₂;
- kita data, jeigu kompetentingai institucijai tinkamai galima įrodyti, kad išmetimas arba išleidimas į vandens storumę iki tos dienos dar nebuvo prasidėjęs.

T_{pabaiga} = data, iki kurios įgyvendintos ištaisomosios priemonės pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį ir CO₂ išmetimo arba išleidimo į vandens storumę nebeaptinkama.

Kompetentinga institucija patvirtina ir leidžia taikyti kitus įvykus nuotėkiui išmetamo arba į vandens storumę išleidžiamo CO₂ kiekio nustatymo būdus, jeigu veiklos vykdytojas kompetentingai institucijai gali tinkamai įrodyti, kad taikant šiuo metodus būtų užtikrinamas didesnis tikslumas nei taikant šiame poskirsnyje nurodytą metodiką.

Per kiekvieną nuotėkį iš saugyklos komplekso nutekėjusio CO₂ kiekį veiklos vykdytojas nustato tokiu tikslumu, kad per visą ataskaitinį laikotarpį bendra neapibrėžtis neviršytų 7,5 %. Jeigu atliekant kiekybinį įvertinimą taikomas toks metodas, kad neapibrėžtis viršija 7,5 %, kiekvienas veiklos vykdytojas taiko šią korekciją:

$$CO_{2, \text{ataskaitos}} [t CO_2] = CO_{2, \text{kiekybiškai įvertintas}} [t CO_2] * (1 + (Neapibrėžtis_{\text{Sistemos}} [\%]/100) - 0,075)$$

kur:

CO_{2, ataskaitos} = į metinę išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitą įtrauktinas per konkretų nuotėkį nutekėjęs CO₂ kiekis;

CO_{2, kiekybiškai įvertintas} = taikant kiekybinio įvertinimo metodą nustatytas per konkretų nuotėkį nutekėjęs CO₂ kiekis;

Neapibrėžtis_{Sistemos} = neapibrėžties lygis, susijęs su kiekybinio įvertinimo metodika, naudojama konkretaus nuotėkio atveju.

V PRIEDAS

A kategorijos įrenginiams taikomų apskaičiavimu grindžiamų metodikų ir B bei C kategorijos įrenginiuose naudojamo komercinio standartinio kuro apskaičiavimo faktorių būtiniausi pakopų reikalavimai (26 straipsnio 1 dalis)

1 lentelė

A kategorijos įrenginiams taikomų apskaičiavimu grindžiamų metodikų būtiniausios pakopos ir visuose įrenginiuose naudojamo komercinio standartinio kuro apskaičiavimo faktorių pakopos pagal 26 straipsnio 1 dalies a punktą („netaik.“ reiškia „netaikoma“)

Veikla / sukėliklio tipas	Veiklos duomenys		Išmetamųjų teršalų faktorius	Sudėties duomenys (anglies kiekis)	Oksidacijos faktorius	Konversijos koeficientas
	Kuro ar medžiagos kiekis	Grynojo šilumingumo vertė				
Kuro deginimas						
Komercinis standartinis kuras	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	1	netaik.
Kitas dujinis ir skystasis kuras	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	1	netaik.
Kietasis kuras	1	2a/2b	2a/2b	netaik.	1	netaik.
Masės balanso metodika dujų apdorojimo terminalams	1	netaik.	netaik.	1	netaik.	netaik.
Fakelai	1	netaik.	1	netaik.	1	netaik.
Dujų plovimas (karbonatai)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Dujų plovimas (gipsas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Naftos perdirbimas						
Regeneravimas katalizinio krekingo įrenginiu	1	netaik.	netaik.	netaik.	netaik.	netaik.
Vandenilio gamyba	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Kokso gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Kuras kaip proceso žaliava	1	2	2	netaik.	netaik.	netaik.
Metalo rūdų deginimas ir kepinimas						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Karbonatų sąnaudos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Geležies ir plieno gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Kuras kaip proceso žaliava	1	2a/2b	2	netaik.	netaik.	netaik.
Juodųjų ir spalvotųjų metalų gamyba ar apdirbimas, įskaitant antrinį aliuminį						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.

Veikla / sukėlikio tipas	Veiklos duomenys		Išmetamųjų teršalų faktorius	Sudėties duomenys (anglies kiekis)	Oksidacijos faktorius	Konversijos koeficientas
	Kuro ar medžiagos kiekis	Grynojo šilumingumo vertė				
Proceso metu išsiskiriančios ŠESD	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Pirminio aliuminio gamyba						
Išmetamo CO ₂ masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Išmetamas PFC kiekis (nuolydžio metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Išmetamas PFC kiekis (viršįtampio metodas)	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Cemento klinkerio gamyba						
Pagal krosnies sąnaudas	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Klinkerio išėiga	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Cemento degimo krosnių dulksė	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Nekarbonatinė anglis	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Kalkių gamyba ir dolomitų bei magnezitų kalcinavimas						
Karbonatai	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Šarminių žemių metalų oksidai	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Stiklo ir mineralinės vatos gamyba						
Karbonatai	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Keramikos produktų gamyba						
Anglies sąnaudos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Šarminių metalų oksidai	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	1
Dujų plovimas	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Gipso ir gipso kartoninių plokščių gamyba: žr. kuro deginimas						
Celiuliozės ir popieriaus gamyba						
Sudėtinės cheminės medžiagos	1	netaik.	1	netaik.	netaik.	netaik.
Suodžių gamyba						
Masės balanso metodika	1	netaik.	netaik.	1	netaik.	netaik.
Amoniako gamyba						
Kuras kaip proceso žaliava	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	netaik.	netaik.
Biriųjų organinių cheminių medžiagų gamyba						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.

Veikla / sukėlikio tipas	Veiklos duomenys		Išmetamųjų teršalų faktorius	Sudėties duomenys (anglies kiekis)	Oksidacijos faktorius	Konversijos koeficientas
	Kuro ar medžiagos kiekis	Grynojo šilumingumo vertė				
Vandenilio ir sintezės dujų gamyba						
Kuras kaip proceso žaliava	2	2a/2b	2a/2b	netaik.	netaik.	netaik.
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.
Natrio karbonatas ir natrio vandenilio karbonatas						
Masės balansas	1	netaik.	netaik.	2	netaik.	netaik.

VI PRIEDAS

Pamatinės apskaičiavimo faktorių vertės (31 straipsnio 1 dalies a punktas)

1. Su grynojo šilumingumo verte (GŠV) susiję kuro išmetamųjų teršalų faktoriai

1 lentelė. Su grynojo šilumingumo verte (GŠV) susiję kuro išmetamųjų teršalų faktoriai ir kuro masės grynojo šilumingumo vertė

Kuro tipo aprašymas	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO ₂ /TJ)	Grynojo šilumingumo vertė (TJ/Gg)	Šaltinis
Naftos žaliava	73,3	42,3	2006 m. TKKK G
Orimulsija	77,0	27,5	2006 m. TKKK G
Gamtinių dujų kondensatai	64,2	44,2	2006 m. TKKK G
Automobilinis benzinas	69,3	44,3	2006 m. TKKK G
Žibalas (išskyrus reaktyvinį žibalą)	71,9	43,8	2006 m. TKKK G
Skalūnų alyva	73,3	38,1	2006 m. TKKK G
Dujos ir (arba) dyzelinas	74,1	43,0	2006 m. TKKK G
Mazuto distiliavimo likutis	77,4	40,4	2006 m. TKKK G
Suskystintosios naftos dujos	63,1	47,3	2006 m. TKKK G
Etanas	61,6	46,4	2006 m. TKKK G
Pirminis benzinas	73,3	44,5	2006 m. TKKK G
Bitumas	80,7	40,2	2006 m. TKKK G
Tepalai	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Naftos koksas	97,5	32,5	2006 m. TKKK G
Naftos perdirbimo įmonių žaliava	73,3	43,0	2006 m. TKKK G
Naftos perdirbimo įmonių dujos	57,6	49,5	2006 m. TKKK G
Parafinas	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Vaitspiritas ir SBP	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Kiti naftos produktai	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Antracitas	98,3	26,7	2006 m. TKKK G
Koksinės akmens anglis	94,6	28,2	2006 m. TKKK G
Kitos bituminės akmens anglis	94,6	25,8	2006 m. TKKK G
Subbituminės akmens anglis	96,1	18,9	2006 m. TKKK G
Lignitas	101,0	11,9	2006 m. TKKK G
Skalūnų alyva ir gudoniniai smėliai	107,0	8,9	2006 m. TKKK G
Akmens anglių briketai	97,5	20,7	2006 m. TKKK G

Kuro tipo aprašymas	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO ₂ /TJ)	Grynojo šilumingumo vertė (TJ/Gg)	Šaltinis
Kokso krosnių koksas ir lignito koksas	107,0	28,2	2006 m. TKKK G
Dujinis koksas	107,0	28,2	2006 m. TKKK G
Akmens anglių degutas	80,7	28,0	2006 m. TKKK G
Dujų gamyklos dujos	44,4	38,7	2006 m. TKKK G
Koksavimo dujos	44,4	38,7	2006 m. TKKK G
Aukštakrosnių dujos	260	2,47	2006 m. TKKK G
Deguoninių plieno aukštakrosnių dujos	182	7,06	2006 m. TKKK G
Gamtinės dujos	56,1	48,0	2006 m. TKKK G
Pramoninės atliekos	143	netaik.	2006 m. TKKK G
Alyvų atliekos	73,3	40,2	2006 m. TKKK G
Durpės	106,0	9,76	2006 m. TKKK G
Mediena ir (arba) medienos atliekos	—	15,6	2006 m. TKKK G
Kita pirminė kietoji biomasė	—	11,6	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Medžio anglis	—	29,5	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Biobenzinas	—	27,0	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Biodyzelinas	—	27,0	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Kiti skystieji biodegalai	—	27,4	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Sąvartynų dujos	—	50,4	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Dumblo dujos	—	50,4	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Kitos biodujos	—	50,4	2006 m. TKKK G (tik GŠV)
Panaudotos padangos	85,0	netaik.	Pasaulio verslo subalansuotos plėtros taryba (WBCSD CSI)
Anglies monoksidas	155,2 ⁽¹⁾	10,1	J. Falbe and M. Regitz, <i>Römpp Chemie Lexikon</i> , Štutgartas, 1995 m.
Metanas	54,9 ⁽²⁾	50,0	J. Falbe and M. Regitz, <i>Römpp Chemie Lexikon</i> , Štutgartas, 1995 m.

⁽¹⁾ Remiantis 10,12 TJ/t grynąja šilumingumo verte.

⁽²⁾ Remiantis 50,01 TJ/t grynąja šilumingumo verte.

2. Su proceso metu išsiskiriančiomis ŠESD susiję išmetamųjų teršalų faktoriai

2 lentelė. Stechiometrinis išmetamųjų teršalų faktorius, taikomas karbonatų irimo proceso metu išsiskiriančioms ŠESD (A metodas)

Karbonatas	Išmetamųjų teršalų faktorius [t CO ₂ /t karbonato]
CaCO ₃	0,440
MgCO ₃	0,522
Na ₂ CO ₃	0,415
BaCO ₃	0,223
Li ₂ CO ₃	0,596
K ₂ CO ₃	0,318
SrCO ₃	0,298
NaHCO ₃	0,524
FeCO ₃	0,380
Bendrosios pastabos	<p>Išmetamųjų teršalų faktorius = $\frac{M(\text{CO}_2)}{\{Y * [M(x)] + Z * [M(\text{CO}_3^{2-})]\}}$</p> <p>X = metalas M(x) = X molekulinė masė [g/mol] M(CO₂) = CO₂ molekulinė masė [g/mol] M(CO₃²⁻) = CO₃²⁻ molekulinė masė [g/mol] Y = X stochiometrinis skaičius Z = CO₃²⁻ stochiometrinis skaičius</p>

3 lentelė. Karbonatui yrant išsiskiriančioms ŠESD taikomas stochiometrinis išmetamųjų teršalų faktorius remiantis šarminių žemės metalų oksidais (B metodas)

Oksidas	Išmetamųjų teršalų faktorius [t CO ₂ /t oksido]
CaO	0,785
MgO	1,092
BaO	0,287
Bendrosios pastabos: X _Y O _Z	<p>Išmetamųjų teršalų faktorius = $\frac{M(\text{CO}_2)}{\{Y * [M(x)] + Z * [M(\text{O})]\}}$</p> <p>X = žemės šarminis arba šarminis metalas M(x) = X molekulinė masė [g/mol] M(CO₂) = CO₂ molekulinė masė [g/mol] M(O) = O molekulinė masė [g/mol] Y = X stochiometrinis skaičius = 1 (šarminių žemės metalų) = 2 (šarminių metalų) Z = stochiometrinis skaičius O = 1</p>

4 lentelė. Stechiometriniai išmetamųjų teršalų faktoriai, taikomi iš kitų proceso medžiagų proceso metu išsiskiriančioms ŠESD (geležies bei plieno gamyba ir juodųjų metalų apdirbimas) ⁽¹⁾

Žaliava arba išeigos medžiaga	Anglies kiekis (t C/t)	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO ₂ /t)
Tiesiogiai redukuojama geležis (DRI)	0,0191	0,07
EAF anglies elektrodai	0,8188	3,00

⁽¹⁾ 2006 m. TKKK nacionalinės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos gairės.

Žaliava arba išeigos medžiaga	Anglies kiekis (t C/t)	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO ₂ /t)
EAF krūvio anglis	0,8297	3,04
Karštojo briketavimo geležis	0,0191	0,07
Degumoninių plieno aukštakrosnių dujos	0,3493	1,28
Naftos koksas	0,8706	3,19
Perkama geležis luitais	0,0409	0,15
Metalo laužas	0,0409	0,15
Plienas	0,0109	0,04

5 lentelė. Stechiometriniai išmetamųjų teršalų faktoriai, taikomi iš kitų proceso medžiagų proceso metu išsiskiriančioms ŠESD (birios organinės cheminės medžiagos) ⁽¹⁾

Medžiaga	Anglies kiekis (t C/t)	Išmetamųjų teršalų faktorius (t CO ₂ /t)
Acetonitrilas	0,5852	2,144
Akilonitrilas	0,6664	2,442
Butadienas	0,888	3,254
Suodžiai	0,97	3,554
Etilenas	0,856	3,136
Etileno dichloridas	0,245	0,898
Etilenglikolis	0,387	1,418
Metileno oksidas	0,545	1,997
Vandenilio cianidas	0,4444	1,628
Metanolis	0,375	1,374
Metanas	0,749	2,744
Propanas	0,817	2,993
Propilenas	0,8563	3,137
Vinilchlorido monomeras	0,384	1,407

3. Kitų ŠESD nei CO₂ visuotinio atšilimo potencialas

6 lentelė. Visuotinio atšilimo potencialai

Dujos	Visuotinio atšilimo potencialas
N ₂ O	310 t CO _{2(e)} /t N ₂ O
CF ₄	6 500 t CO _{2(e)} /t CF ₄
C ₂ F ₆	9 200 t CO _{2(e)} /t C ₂ F ₆

⁽¹⁾ 2006 m. TKKK nacionalinės šiltnamio efektą sukeliančių dujų apskaitos gairės.

VII PRIEDAS

Minimalus analizės atlikimo dažnis (35 straipsnis)

Kuras arba medžiaga	Minimalus analizės atlikimo dažnis
Gamtinės dujos	Bent kartą per savaitę
Proceso dujos (naftos perdirbimo įmonių mišrios dujos, koksavimo krosnių dujos, aukštakrosnių dujos ir konverterio dujos)	Bent kartą per parą, taikant atitinkamas procedūras skirtingu paros laiku
Mazutas	Kas 20 000 tonų ir bent šešis kartus per metus
Anglys, techninės (koksinės) anglys, naftos koksas	Kas 20 000 tonų ir bent šešis kartus per metus
Kietosios atliekos (grynasis iškastinis kuras arba mišrusis iškastinis biokuras)	Kas 5 000 tonų ir bent keturis kartus per metus
Skystosios atliekos	Kas 10 000 tonų ir bent keturis kartus per metus
Karbonato mineralai (įskaitant kalkakmenį ir dolomitą)	Kas 50 000 tonų ir bent keturis kartus per metus
Molis ir skalūnai	50 000 tonų CO ₂ atitinkančius medžiagos kiekius bent keturis kartus per metus
Kiti sąnaudų ir išieigos srantai pagal masės balansą (netaikoma kurui ar redukciniams agentams)	Kas 20 000 tonų ir bent kartą per mėnesį
Kitos medžiagos	Atsižvelgiant į medžiagos tipą ir kaitą, 50 000 tonų CO ₂ atitinkančius medžiagos kiekius bent keturis kartus per metus

VIII PRIEDAS

Matavimų grindžiamos metodikos (41 straipsnis)

1. Matavimų grindžiamų metodikų apibrėžtys

Matavimų grindžiamos metodikos patvirtinamos pagal pakopas su toliau nurodytomis didžiausiomis leidžiamomis neapibrėžtimis pagal šio priedo 3 skirsnio 2 lygtį apskaičiuojant metinį vidutinį valandinį išmetamųjų ŠESD kieki.

1 lentelė

Nuolatinio išmetamųjų teršalų matavimo sistemai taikomos pakopos (didžiausia leidžiama kiekvienos pakopos neapibrėžtis)

	1 pakopa	2 pakopa	3 pakopa	4 pakopa
CO ₂ taršos šaltiniai	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %
N ₂ O taršos šaltiniai	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	netaik.
CO ₂ perdavimas	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %

2. Būtiniausi reikalavimai

2 lentelė

Būtiniausi matavimų grindžiamų metodikų reikalavimai

Šiltnamio efektą sukeliančios dujos	Mažiausias privalomas pakopos lygis		
	A kategorija	B kategorija	C kategorija
CO ₂	2	2	3
N ₂ O	2	2	3

3. ŠESD kiekio nustatymas taikant matavimų grindžiamas metodikas

1 lygtis. Metinio išmetamųjų ŠESD kiekio apskaičiavimas

$$\text{ŠESD}_{\text{visas met}} [t] = \sum_{i=1}^{\text{veikimo valandos p.m.}} \text{ŠESD}_{\text{konc}_{\text{valand } i}} * \text{kaminų dujų debitas}_i * 10^{-6} [t/g]$$

kur:

$\text{ŠESD}_{\text{konc}_{\text{valand}}}$ = vykdant veiklą išmatuota valandinė ŠESD koncentracija (g/Nm³) kaminų dujų debite;

kaminų dujų debitas = kiekvienos valandos kaminų dujų debitas (Nm³).

2 lygtis. Vidutinių valandinių koncentracijos verčių nustatymas

$$\text{ŠESD}_{\text{kiekis}_{\text{vid valandinis}}} [kg/h] = \frac{\sum \text{ŠESD}_{\text{koncentracija}_{\text{valandinė}}} [g/Nm^3] * \text{kaminų dujų debitas} [Nm^3/h]}{\text{veikimo valandos} * 1\,000}$$

kur:

$\text{ŠESD}_{\text{kiekis}_{\text{vid valandinis}}}$ = metinis vidutinis valandinis iš šaltinio išmestas ŠESD kiekis (kg/h);

$\text{ŠESD}_{\text{koncentracija}_{\text{valandinė}}}$ = vykdant veiklą išmatuota valandinė ŠESD koncentracija (g/Nm³) kaminų dujų debite;

kaminų dujų debitas = kiekvienos valandos kaminų dujų debitas (Nm³).

4. Koncentracijos apskaičiavimas taikant netiesioginį koncentracijos matavimą

3 lygtis. Koncentracijos apskaičiavimas

$$\text{ŠESD koncentracija}[\%] = 100 \% - \sum_i \text{sudedamosios dalies koncentracija}_i[\%]$$

5. Trūkstumų koncentracijos duomenų pakeitimas taikant matavimu grindžiamas metodikas

4 lygtis. Trūkstumų koncentracijos duomenų pakeitimas taikant matavimu grindžiamas metodikas

$$C_{\text{subst}}^* = \bar{C} + 2\sigma_{C_-}$$

kur:

\bar{C} = konkretaus parametro koncentracijos aritmetinis vidurkis visu ataskaitiniu laikotarpiu arba, jeigu susiklostė ypatingos aplinkybės tuo metu, kai buvo prarasti duomenys, konkrečias aplinkybes atitinkančiu kitu atitinkamu laikotarpiu;

σ_{C_-} = geriausias konkretaus parametro koncentracijos standartinio nuokrypio įvertis visu ataskaitiniu laikotarpiu arba, jeigu susiklostė ypatingos aplinkybės tuo metu, kai buvo prarasti duomenys, konkrečias aplinkybes atitinkančiu kitu atitinkamu laikotarpiu.

IX PRIEDAS

Pagal 66 straipsnio 1 dalį privalomi laikyti būtinausi duomenys ir informacija

Veiklos vykdytojai ir orlaivių naudotojai laiko bent tokią informaciją:

1. Įrenginių veiklos vykdytojams ir orlaivių naudotojams bendri elementai

- 1) Kompetentingos institucijos patvirtintas stebėsenos planas.
- 2) Dokumentai, kuriais pagrindžiamas stebėsenos metodikos pasirinkimas, ir dokumentai, kuriais pagrindžiami laikini arba nelaikini stebėsenos metodikos ir kompetentingos institucijos patvirtintų pakopų pakeitimai.
- 3) Stebėsenos planų visi atitinkami atnaujinimai, apie kuriuos kompetentingai institucijai pranešta pagal 15 straipsnį, ir kompetentingos institucijos atsakymai.
- 4) Stebėsenos plane, įskaitant ėminių ėmimo planą (jeigu reikia), nurodytos visos rašytinės procedūros, duomenų srauto veiklos procedūros ir kontrolės procedūros.
- 5) Visų naudojamų stebėsenos plano versijų ir visų susijusių procedūrų sąrašas.
- 6) Su stebėsenos ir ataskaitų teikimu susijusios atsakomybės paskirstymo dokumentai.
- 7) Veiklos vykdytojo arba orlaivio naudotojo atliktas rizikos vertinimas, jeigu taikoma.
- 8) Tobulinimo ataskaitos pagal 69 straipsnį.
- 9) Patikrinta metinė išmetamųjų šesd kiekio ataskaita.
- 10) Patikros ataskaita.
- 11) Visa kita informacija, kuri nurodyta kaip reikalinga metinės išmetamųjų šesd kiekio ataskaitos patikrai atlikti.

2. Stacionariesiems įrenginiams, iš kurių išmetamos šesd, taikomi elementai

- 1) Leidimas išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas ir visi jo atnaujinimai.
- 2) Visi neapibrėžties įvertinimai, jeigu taikoma.
- 3) Jei įrenginiams taikomos apskaičiavimu grindžiamos metodikos:
 - a) veiklos duomenys, kuriais remiantis apskaičiuojamas kiekvieno sukėliklio išmetamųjų šesd kiekis, sugrupuoti pagal procesą ir kuro ar medžiagos rūšį;
 - b) visų numatytųjų apskaičiavimo faktorių verčių sąrašas, jeigu taikoma;
 - c) visas ėminių ėmimo ir analizės rezultatų, skirtų apskaičiavimo faktoriams nustatyti, rinkinys;
 - d) visų ištaisytytų neveiksmingų procedūrų ir korekcinų veiksmų, kurių imtasi pagal 63 straipsnį, dokumentai;
 - e) visi matavimo prietaisų kalibravimo ir techninės priežiūros rezultatai.
- 4) Jei įrenginiams taikomos matavimu grindžiamos metodikos, šie papildomi elementai:
 - a) dokumentai, kuriais pagrindžiamas pasirinkimas taikyti matavimu grindžiamą metodiką;
 - b) pagal procesus sugrupuoti duomenys, naudoti kiekvieno taršos šaltinio išmetamųjų šesd kiekio neapibrėžčių analizei atlikti;
 - c) duomenys, kuriais patvirtinami skaičiavimai ir skaičiavimų rezultatai;
 - d) išsamus techninis nuolatinio matavimo sistemos aprašas, įskaitant kompetentingos institucijos suteikto patvirtinimo dokumentus;
 - e) neapdoroti ir suvestiniai nuolatinio matavimo sistemos duomenys, įskaitant laikui bėgant įvykusių pasikeitimų dokumentus, bandymų, prastovų, kalibravimo, remonto ir techninės priežiūros registracijos žurnalą;
 - f) visų nuolatinės matavimo sistemos pakeitimų dokumentai;

- g) visi matavimo prietaisų kalibravimo ir techninės priežiūros rezultatai;
 - h) jeigu taikoma, siekiant pagal 45 straipsnio 4 dalį nustatyti pakaitinius duomenis taikytas masės ar energijos balanso modelis ir pamatinės prielaidos.
- 5) Jeigu taikoma 22 straipsnyje nurodyta pakaitinė stebėsenos metodika, visi duomenys, būtini nustatyti iš taršos šaltinių ir sukėliklių, kuriems taikoma ta metodika, išmestų ŠESD kieki, taip pat veiklos duomenų pakaitiniai duomenys, apskaičiavimo faktoriai ir kiti parametrai, kurie turėtų būti pranešami pagal pakopnę metodiką.
- 6) Pirminio aliuminio gamybos įrenginių atveju šie papildomi elementai:
- a) matavimo kampanijų, kuriomis siekta nustatyti konkretaus įrenginio išmetamųjų teršalų CF₄ ir C₂F₆ faktorius, rezultatų dokumentai;
 - b) rezultatų, gautų siekiant nustatyti nevaldomai išmetamų ŠESD surinkimo veiksmingumą, dokumentai;
 - c) visi atitinkami pirminio aliuminio gamybos duomenys, anodinio efekto dažnumo ir trukmės arba viršįtampio duomenys.
- 7) CO₂ surinkimo, transportavimo ir geologinio saugojimo įrenginių atveju – šie papildomi elementai (jei taikoma):
- a) dokumentai, kuriuose nurodomas CO₂ geologinio saugojimo įrenginiais į saugyklos kompleksą suleistas CO₂ kiekis;
 - b) reprezentatyvūs suvestiniai vamzdinių tinklo temperatūros ir slėgio duomenys;
 - c) leidimo saugoti kopija kartu su patvirtintu stebėsenos planu, kaip numatyta Direktyvos 2009/31/EB 9 straipsnyje;
 - d) ataskaitos, pateiktos pagal Direktyvos 2009/31/EB 14 straipsnį;
 - e) pagal Direktyvos 2009/31/EB 15 straipsnį atliktų patikrinimų rezultatų ataskaitos;
 - f) ištaisomųjų priemonių, kurių imtasi pagal Direktyvos 2009/31/EB 16 straipsnį, dokumentai.

3. Su aviacijos veikla susiję konkretūs elementai

- 1) Turimų, išnuomotų ir išsinuomotų orlaivių sąrašas ir būtini įrodymai, kad tas sąrašas yra išbaigtas; kiekvieno orlaivio įtraukimo į orlaivio naudotojo laivyną ir orlaivio pašalinimo iš šio laivyno data.
- 2) Per kiekvieną atskaitinį laikotarpį atliktų skrydžių sąrašas ir būtini įrodymai, kad tas sąrašas yra išsamus.
- 3) Atitinkami duomenys, naudojami nustatant sunaudoto kuro ir išmestų ŠESD kieki.
- 4) Duomenys, naudojami nustatant naudingąją apkrovą ir atstumą per tuos metus, kurių tonkilometrių duomenų ataskaita teikiama.
- 5) Jei taikoma, metodikos, taikomos trūkstantiems duomenims gauti, dokumentai ir duomenys, naudoti duomenų spragoms užpildyti.

X PRIEDAS

Būtinai metinių ataskaitų turinys (67 straipsnio 3 dalis)**1. Stacionariųjų įrenginių išmetamųjų ŠESD kiekio metinės ataskaitos**

Įrenginio išmetamųjų ŠESD kiekio metinėje ataskaitoje turi būti bent tokia informacija:

- 1) Įrenginio atpažinties duomenys, kaip nurodyta Direktyvos 2003/87/EB IV priede, ir unikalusis jo leidimo numeris.
- 2) Ataskaitos vertintojo pavadinimas ir adresas.
- 3) Ataskaitiniai metai.
- 4) Nuoroda į atitinkamą patvirtintą stebėsenos planą ir jo versijos numeris.
- 5) Atitinkami įrenginio eksploatacijos pakeitimai ir stebėsenos plano pakeitimai bei laikini nukrypimai nuo jo, įvykę per ataskaitinį laikotarpį, kuriuos patvirtino kompetentinga institucija, įskaitant laikinus ar pastovius pakopų pakeitimus, šių pakeitimų priežastis, pakeitimų taikymo pradžios datą ir laikinų pakeitimų taikymo pradžios ir pabaigos datas.
- 6) Visų taršos šaltinių ir sukėliklių informacija, kurią sudaro bent:
 - a) bendras išmestų ŠESD kiekis, nurodytas CO_{2(e)} tonomis;
 - b) jeigu išmetamos kitos ŠESD nei CO₂, bendras išmestų ŠESD kiekis tonomis;
 - c) informacija apie tai, ar taikomas 21 straipsnyje nurodytas matavimo ar apskaičiavimo metodas;
 - d) taikytos pakopos;
 - e) veiklos duomenys:
 - i) jeigu naudojamas kuras, atskirai nurodomas kuro kiekis (tonomis ar Nm³) ir grynojo šilumingumo vertė (GJ/t arba GJ/Nm³);
 - ii) visų kitų sukėliklių atveju kiekis nurodomas tonomis arba Nm³;
 - f) išmetamųjų teršalų faktoriai, išreikšti taip, kaip reikalaujama 36 straipsnio 2 dalyje; biomasės dalis, oksidacijos koeficientas ir konversijos koeficientas, išreikšti kaip nedimensinės trupmenos;
 - g) jeigu kuro išmetamųjų teršalų faktoriai yra susiję su mase, o ne su energija, atitinkamam sukėlikliui taikomos grynojo šilumingumo vertės pakaitiniai duomenys.
- 7) Jeigu taikomas masės balanso metodas, kiekvieno sukėliklio atveju masės srautas ir anglies kiekis, patenkantys į įrenginį ir išeinantys iš jo; biomasės dalis ir grynojo šilumingumo vertė, jeigu taikoma.
- 8) Papildoma informacija, kurią sudaro bent:
 - a) sudegintos biomasės kiekis (nurodoma TJ) arba procesams sunaudotos biomasės kiekis (nurodoma tonomis ar Nm₃);
 - b) iš biomasės išsiskyres CO₂ kiekis (nurodoma CO₂ tonomis), jeigu išmetamųjų ŠESD kiekis nustatomas taikant matavimu grindžiamą metodiką;
 - c) biomasės, kuri naudojama kaip kuras, sukėliklių grynojo šilumingumo vertės pakaitiniai duomenys, jeigu taikoma;
 - d) sudegintų skystųjų bioproduktų ir biodegalų kiekiai (t) ir jų energijos kiekis (TJ);
 - e) jeigu taikomas 49 straipsnis, į įrenginį perduotas arba iš įrenginio gautas CO₂ kiekis (nurodomas CO₂ tonomis);
 - f) jeigu taikomas 48 straipsnis, įrenginiui perduotas arba iš įrenginio gautas būdingojo CO₂ kiekis (nurodomas CO₂ tonomis);
 - g) jei taikoma, įrenginio pavadinimas ir jo identifikacijos kodas, pripažintas pagal Reglamentą (ES) Nr. 1193/2011, jei taikoma:
 - i) įrenginio (-ių), į kuri (-iuos) CO₂ buvo perduotas pagal šio punkto (8) e ir f papunkčius;
 - ii) įrenginio (-ių), iš kurio (-ių) CO₂ buvo gautas pagal šio punkto (8) e ir f papunkčius;
 - h) perduoto CO₂, išsiskyrusio iš biomasės, kiekis, išreikštas t CO₂.

- 9) Jeigu taikoma matavimu grindžiama metodika:
- jeigu CO₂ kiekis matuojamas kaip metinis deginant iškastinį kurą išsiskyrusio CO₂ kiekis ir metinis naudojant biomasę išsiskyrusio CO₂ kiekis;
 - išmatuotos ŠESD koncentracijos ir kaminų dujų debitas, nurodyti kaip metinis valandinis vidurkis ir kaip metinė bendroji vertė.
- 10) Jeigu taikoma 22 straipsnyje nurodyta stebėsenos metodika, visi duomenys, būtini nustatyti iš taršos šaltinių ir sukėliklių, kuriems taikoma ta metodika, išmestų ŠESD kiekį, taip pat veiklos duomenų pakaitiniai duomenys, apskaičiavimo faktoriai ir kiti parametrai, kurie turėtų būti pranešami pagal pakopinę metodiką.
- 11) Jeigu nustatyta duomenų spragų ir jos užpildytos pakaitiniais duomenimis pagal 65 straipsnio 1 dalį:
- sukėliklis ar taršos šaltinis, kurio duomenų trūko;
 - kiekvieno duomenų trūkumo priežastys;
 - kiekvieno duomenų trūkumo pradžios ir pabaigos data bei trukmė;
 - taikant pakaitinius duomenis apskaičiuotas išmestų ŠESD kiekis;
 - jeigu pakaitinių duomenų įvertinimo metodas dar nėra įtrauktas į stebėsenos planą, išsamus apytikriųjų nustatymo metodo aprašymas, įskaitant įrodymus, kad taikant šį metodą atitinkamu laikotarpiu nebus nustatytas per mažas išmetamųjų ŠESD kiekis.
- 12) Bet kokie kiti ataskaitiniu laikotarpiu atlikti įrenginio pakeitimai, turintys įtakos iš šio įrenginio ataskaitiniu laikotarpiu išmestų ŠESD kiekiui.
- 13) Jei taikoma, pirminio aliuminio gamybos lygis, anodinio efekto dažnumas ir vidutinė trukmė per ataskaitinį laikotarpį arba anodinio efekto viršūnės duomenys per ataskaitinį laikotarpį, taip pat konkrečiam įrenginiui skirto išmetamųjų teršalų CF₄ ir C₂F₆ faktoriaus naujausio nustatymo rezultatai, kaip išdėstyta IV priede, ir naujausia dujų surinkimo veiksmingumo vertė.
- 14) Įrenginyje naudotų atliekų rūšys ir jas naudojant kaip kurą ar žaliavą išsiskyręs ŠESD kiekis nurodomas naudojantis Bendrijos atliekų klasifikacija, nurodyta 2000 m. gegužės 3 d. Komisijos sprendime 2000/532/EB, keičiančiame Sprendimą 94/3/EB, nustatantį atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų 1 straipsnio a dalį, ir Tarybos sprendimą 94/904/EB, nustatantį pavojingų atliekų sąrašą pagal Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingų medžiagų⁽¹⁾ 1 straipsnio 4 dalį. Šiuo tikslu prie įrenginyje naudojamų atitinkamų atliekų rūšių pavadinimų pridedami atitinkami šešių skaitmenų kodai.

Iš to paties įrenginio, kuris naudojamas vykdant tos pačios rūšies veiklą, skirtingų taršos šaltinių ar to paties tipo sukėliklių išmestų ŠESD kiekį galima nurodyti duomenis sumuojant pagal atitinkamą veiklos rūšį.

Jeigu pakopos buvo pakeistos ataskaitiniu laikotarpiu, veiklos vykdytojas išmetamųjų ŠESD kiekį apskaičiuoja ir nurodo atskiruose metinės atskaitos skirsniuose, skirtuose atitinkamoms ataskaitinio laikotarpio dalims.

Saugyklą uždarius pagal Direktyvos 2009/31/EB 17 straipsnio nuostatas CO₂ saugyklos veiklos vykdytojai gali teikti supaprastintas išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitas, į kurias įtraukiami bent 1–5 punktuose išvardyti elementai, jeigu leidime išmesti šiltnamio efektą sukeliančias dujas nenurodyta jokių taršos šaltinių.

2. Orlaivių naudotojų teikiamos išmetamųjų ŠESD kiekio metinės ataskaitos

Orlaivio naudotojo parengtoje išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitoje turi būti bent ši informacija:

- Duomenys, pagal kuriuos nustatomas orlaivio naudotojo tapatumas, kaip nustatyta Direktyvos 2003/87/EB IV priede, šaukinys ar unikalieji žymenys, naudojami oro eismo kontrolės tikslais, ir susijusi informacija ryšiams.
- Ataskaitos vertintojo pavadinimas ir adresas.
- Ataskaitiniai metai.
- Nuoroda į atitinkamą patvirtintą stebėsenos planą ir jo versijos numeris.
- Svarbūs veiklos pakeitimai ir nukrypimai nuo patvirtinto stebėsenos plano per ataskaitinį laikotarpį.

⁽¹⁾ OL L 226, 2000 9 6, p. 3.

- 6) Laikotarpiu, kurio ataskaita teikiama, orlaivio naudotojo veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti naudojamų orlaivių registracijos numeriai ir orlaivių tipai.
- 7) Į ataskaitą įtrauktas bendras skrydžių skaičius.
- 8) Bendras išmestų CO₂ kiekis (nurodomas CO₂ tonomis) pagal išvykimo ir atvykimo valstybės nares.
- 9) Jeigu išmetamųjų ŠESD kiekis apskaičiuojamas taikant išmetamųjų teršalų faktorių arba su mase ar tūriu susietą anglies kiekį, nurodomi degalų grynojo šilumingumo vertės pakaitiniai duomenys.
- 10) Jeigu nustatyta duomenų spragų ir jos užpildytos pakaitiniais duomenimis pagal 65 straipsnio 2 dalį:
 - a) su duomenų trūkumu susijusios aplinkybės ir priežastys;
 - b) taikomų pakaitinių duomenų apytikslio nustatymo metodas;
 - c) taikant pakaitinius duomenis apskaičiuotas išmestų ŠESD kiekis.
- 11) Papildoma informacija:
 - a) ataskaitiniais metais kaip kuras sunaudotos biomasės kiekis (nurodomas tonomis arba m³) pagal kuro rūšis;
 - b) alternatyvių degalų grynojo šilumingumo vertė.
- 12) Veiklos vykdytojas prie metinės išmetamųjų ŠESD kiekio ataskaitos prideda šiuos priedus: per metus išmestų ŠESD kiekio duomenis ir metinį skrydžių skaičių pagal aerodromų poras. Gavusi veiklos vykdytojo prašymą kompetentinga institucija šią informaciją laiko slapta.

3. Orlaivių naudotojų teikiamos tonkilometrų duomenų ataskaitos

Orlaivio naudotojo parengtoje tonkilometrų duomenų ataskaitoje turi būti bent ši informacija:

- 1) Duomenys, pagal kuriuos nustatomas orlaivio naudotojo tapatumas, kaip nustatyta Direktyvos 2003/87/EB IV priede, šaukinys ar unikalūs žymuo, naudojamas oro eismo kontrolės tikslais, ir susijusi informacija ryšiams.
- 2) Ataskaitos vertintojo pavadinimas ir adresas.
- 3) Ataskaitiniai metai.
- 4) Nuoroda į atitinkamą patvirtintą stebėsenos planą ir jo versijos numeris.
- 5) Svarbūs veiklos pakeitimai ir nukrypimai nuo patvirtinto stebėsenos plano per ataskaitinį laikotarpį.
- 6) Laikotarpiu, kurio ataskaita teikiama, orlaivio naudotojo veiklai, kuriai taikomas Direktyvos 2003/87/EB I priedas, vykdyti naudojamų orlaivių registracijos numeriai ir orlaivių tipai.
- 7) Pasirinktas keleivių bei registruoto bagažo ir krovinių bei pašto masės apskaičiavimo metodas.
- 8) Visų skrydžių, atliktų tais metais, kurių ataskaita teikiama ir kurie vykdyti kaip Direktyvos 2003/87/EB I priede nurodyta aviacijos veikla, bendras keleivio kilometrų bei tonkilometrų skaičius.
- 9) Kiekvienos aerodromų poros: abiejų aerodromų ICAO žymuo; atstumas kilometrais (ortodrominis atstumas, prie kurio pridedami 95 km); bendras tarp kiekvienos aerodromų poros aerodromų atliktų skrydžių skaičius ataskaitiniu laikotarpiu; bendra kiekvienos aerodromų poros keleivių ir registruoto bagažo masė (tonomis) ataskaitiniu laikotarpiu; bendras keleivių skaičius ataskaitiniu laikotarpiu; kiekvienos aerodromų poros bendras keleivių skaičius, padaugintas iš kilometrų skaičiaus; bendra kiekvienos aerodromų poros krovinių ir pašto masė (tonomis) ataskaitiniu laikotarpiu; bendras kiekvienos aerodromų poros tonkilometrų skaičius (t km).

2012 m. prenumeratos kainos (be PVM, įskaitant paprastosios siuntos išlaidas)

<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 200 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, spausdintinė versija ir metinis skaitmeninis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 310 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	840 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, mėnesinis kaupiamasis skaitmeninis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	100 EUR per metus
Oficialiojo leidinio priedas, S serija (Konkursai ir viešieji pirkimai), skaitmeninis diskas, leidžiamas vieną kartą per savaitę	daugiakalbis: 23 oficialiosiomis ES kalbomis	200 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , C serija. Konkursai	konkursų kalbomis	50 EUR per metus

Europos Sąjungos oficialųjį leidinį, leidžiamą oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis, galima prenumeruoti bet kuria iš 22 kalbų. Jį sudaro L (teisės aktai) ir C (informacija ir pranešimai) serijos.

Kiekviena kalba leidžiamas leidinys prenumeruojamas atskirai.

Oficialieji leidiniai airių kalba parduodami atskirai, remiantis 2005 m. birželio 18 d. Oficialiajame leidinyje L 156 paskelbtu Tarybos reglamentu (EB) Nr. 920/2005, nurodančiu, kad Europos Sąjungos institucijos laikinai neįpareigojamos rengti ir skelbti visų aktų airių kalba.

Oficialiojo leidinio priedas (S serija. Konkursai ir viešieji pirkimai) skelbiamas viename daugiakalbiame skaitmeniniame diske visomis 23 oficialiosiomis kalbomis.

Pateikę paprastą prašymą *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* prenumeratoriai gali gauti įvairius Oficialiojo leidinio priedus. Apie priedų išleidimą prenumeratoriai informuojami pranešime skaitytojui, kuris skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Pardavimas ir prenumerata

Įvairių mokamų leidinių, tokių kaip *Europos Sąjungos oficialusis leidinys*, galima užsiprenumeruoti mūsų pardavimo biuruose. Pardavimo biurų sąrašą galima rasti internete adresu

http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) – tai tiesioginė ir nemokama prieiga prie Europos Sąjungos teisės aktų. Šiame tinklalapyje galima skaityti *Europos Sąjungos oficialųjį leidinį*, susipažinti su sutartimis, teisės aktais, precedentine teise bei parengiamaisiais teisės aktais.

Išsamesnės informacijos apie Europos Sąjungą rasite <http://europa.eu>

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT